

వాల్మీకి రామాయణం - అరణ్యకాండ

వాల్మీకి రామాయణం → అరణ్యకాండ

1. ప్రథమః సర్గః - మహర్షిసంఘః
2. ద్వితీయః సర్గః - విరాధసంరోధః
3. తృతీయః సర్గః - విరాధప్రహారః
4. చతుర్థః సర్గః - విరాధనిఖననమ్
5. పంచమః సర్గః - శరభంగబ్రహ్మలోకప్రస్థానమ్
6. షష్ఠః సర్గః - రక్షోవధప్రతిజ్ఞానమ్
7. సప్తమః సర్గః - సుతీక్ష్ణాశ్రమః
8. అష్టమః సర్గః - సుతీక్ష్ణాభ్యనుజ్ఞా
9. నవమః సర్గః - సీతాధర్మావేదనమ్
10. దశమః సర్గః - రక్షోవధసమర్థనమ్
11. ఏకాదశః సర్గః - అగస్త్యాశ్రమః
12. ద్వాదశః సర్గః - అగస్త్యదర్శనమ్
13. త్రయోదశః సర్గః - పంచవటీగమనమ్
14. చతుర్దశః సర్గః - జటాయుః సంగమః
15. పంచదశః సర్గః - పంచవటీపర్ణశాలా
16. షోడశః సర్గః - హేమంతవర్ణనమ్
17. సప్తదశః సర్గః - శూర్పణఖాభావావిష్కరణమ్
18. అష్టాదశః సర్గః - శూర్పణఖావిరూపణమ్
19. ఏకోనవింశః సర్గః - ఖరక్రోధః
20. వింశః సర్గః - చతుర్దశరక్షోవధః
21. ఏకవింశః సర్గః - ఖరసంధుక్షణమ్
22. ద్వావింశః సర్గః - ఖరసంనాహః
23. త్రయోవింశః సర్గః - ఉత్పాతదర్శనమ్
24. చతుర్వింశః సర్గః - రామఖరబలసంనికర్షః
25. పంచవింశః సర్గః - ఖరసైన్యావమర్షః
26. షడ్వింశః సర్గః - దూషణాదివధః
27. సప్తవింశః సర్గః - త్రిశిరోవధః

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

వాల్మీకి రామాయణం → అరణ్యకాండ

28. అష్టావింశః సర్గః - ఖరరామసంప్రహారః
29. ఏకోనత్రింశః సర్గః - ఖరగదాభేదనమ్
30. త్రింశః సర్గః - ఖరసంహారః
31. ఏకత్రింశః సర్గః - రావణఖరవృత్తోపలంభః
32. ద్వాత్రింశః సర్గః - శూర్పణఖోద్యమః
33. త్రయస్త్రింశః సర్గః - రావణనిందా
34. చతుస్త్రింశః సర్గః - సీతాహరణోపదేశః
35. పంచత్రింశః సర్గః - మాలీచాశ్రమపునర్గమనమ్
36. షట్త్రింశః సర్గః - సహాయైషణా
37. సప్తత్రింశః సర్గః - అప్రియపథ్యవచనమ్
38. అష్టాత్రింశః సర్గః - రామాస్త్రమహిమా
39. ఏకోనచత్వారింశః సర్గః - సాహాయ్యకానభ్యుపగమః
40. చత్వారింశః సర్గః - మాయామృగరూపపరిగ్రహనిర్బంధః
41. ఏకచత్వారింశః సర్గః - రావణనిందా
42. ద్విచత్వారింశః సర్గః - స్వర్ణమృగప్రేక్షణమ్
43. త్రిచత్వారింశః సర్గః - లక్ష్మణశంకాప్రతిసమాధానమ్
44. చతుశ్చత్వారింశః సర్గః - మాలీచవంచనా
45. పంచచత్వారింశః సర్గః - సీతాపారుష్యమ్
46. షట్చత్వారింశః సర్గః - రావణభిక్షుసత్కారః
47. సప్తచత్వారింశః సర్గః - రావణాభిక్షేపః
48. అష్టచత్వారింశః సర్గః - రావణవికత్థనమ్
49. ఏకోనపంచాశః సర్గః - సీతాపహరణమ్
50. పంచాశః సర్గః - జటాయురభియోగః
51. ఏకపంచాశః సర్గః - జటాయూరావణయుద్ధమ్
52. ద్విపంచాశః సర్గః - సీతావిక్రోశః
53. త్రిపంచాశః సర్గః - రావణభర్తృనమ్
54. చతుఃపంచాశః సర్గః - లంకాప్రాపణమ్

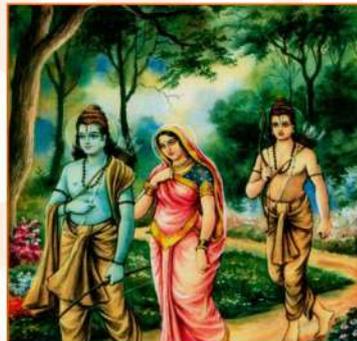

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

వాల్మీకి రామాయణం → అరణ్యకాండ

- 55. పంచపంచాశః సర్గః - సీతావిలోభనోద్యమః
- 56. షట్పంచాశః సర్గః - వత్సరావధికరణమ్
- 57. సప్తపంచాశః సర్గః - రామప్రత్యాగమనమ్
- 58. అష్టపంచాశః సర్గః - అనిమిత్తదర్శనమ్
- 59. ఏకోనషష్ఠితమః సర్గః - లక్ష్మణాగమనవిగర్హణమ్
- 60. షష్ఠితమః సర్గః - రామోన్మాదః
- 61. ఏకషష్ఠితమః సర్గః - సీతాన్వేషణమ్
- 62. ద్విషష్ఠితమః సర్గః - రాఘవవిలాపః
- 63. త్రిషష్ఠితమః సర్గః - దుఃఖానుచింతనమ్
- 64. చతుఃషష్ఠితమః సర్గః - రామక్రోధః
- 65. పంచషష్ఠితమః సర్గః - క్రోధసంహారప్రార్థనా
- 66. షట్షష్ఠితమః సర్గః - జైచిత్ప్రబోధనమ్
- 67. సప్తషష్ఠితమః సర్గః - గృధ్రరాజదర్శనమ్
- 68. అష్టషష్ఠితమః సర్గః - జటాయుః సంస్కారః
- 69. ఏకోనసప్తతితమః సర్గః - కబంధగ్రాహః
- 70. సప్తతితమః సర్గః - కబంధబాహుచ్ఛేదః
- 71. ఏకసప్తతితమః సర్గః - కబంధశాపాఖ్యానమ్
- 72. ద్విసప్తతితమః సర్గః - సీతాభిగమోపాయః
- 73. త్రిసప్తతితమః సర్గః - ఋశ్యమూకమార్గకథనమ్
- 74. చతుఃసప్తతితమః సర్గః - శబరీస్వర్గప్రాప్తిః
- 75. పంచసప్తతితమః సర్గః - పంపాదర్శనమ్

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

అరణ్యకాండ -ప్రథమః సర్గః- మహర్షిసంఘః

|| మహర్షిసంఘః ||

ప్రవిశ్య తు మహారణ్యం దండకారణ్యమాత్మవాన్ |

దదర్శ రామో దుర్ధర్షస్తాపసాశ్రమమండలమ్ || 1 ||

కుశచీరపరిక్షిప్తం బ్రాహ్మ్య లక్ష్మ్యా సమావృతమ్ |

యథా ప్రదీప్తం దుర్ధర్షం గగనే సూర్యమండలమ్ || 2 ||

శరణ్యం సర్వభూతానాం సుసంమృష్టాజిరం తథా |

మృగైర్బహుభిరాకీర్ణం పక్షిసంఘైః సమావృతమ్ || 3 ||

పూజితం చోపనృత్యం చ నిత్యమప్పరసాం గణైః |

విశాలైరగ్నిశరణైః స్రుగ్భాండైరజినైః కుశైః || 4 ||

సమిద్భిస్తాయకలశైః ఫలమూలైశ్చ శోభితమ్ |

ఆరణ్యైశ్చ మహావృక్షైః పుణ్యైః స్వాదుఫలైర్ఘృతమ్ || 5 ||

బలిహోమాల్పితం పుణ్యం బ్రహ్మఘోషనినాదితమ్ |

పుష్పైర్వనైః పరిక్షిప్తం పద్మిన్యా చ సపద్మయా || 6 ||

ఫలమూలాశనైర్దాంతైశ్చీరకృష్ణాజినాంబరైః |

సూర్యవైశ్వానరాభైశ్చ పురాణైర్నునిభిర్ఘృతమ్ || 7 ||

పుణ్యైశ్చ నియతాహరైః శోభితం పరమర్షిభిః |

తద్బ్రహ్మభవనప్రఖ్యం బ్రహ్మఘోషనినాదితమ్ || 8 ||

బ్రహ్మవిద్భిర్మహాభాగైర్బ్రాహ్మణైరుపశోభితమ్ |

స దృష్ట్వా రాఘవః శ్రీమాంస్తాపసాశ్రమమండలమ్ || 9 ||

అభ్యగచ్ఛన్తహతేజా విజ్యం కృత్వా మహాధనుః |

దివ్యజ్ఞానోపపన్నాస్తే రామం దృష్ట్వా మహార్షయః || 10 ||

అభ్యగచ్ఛంస్తథా ప్రీతా వైదేహీం చ యశస్వినీమ్ |

తే తం సోమమివోద్యంతం దృష్ట్వా వై ధర్మచారిణః || 11 ||

లక్ష్మణం చైవ దృష్ట్వా తు వైదేహీం చ యశస్వినీమ్ |

మంగళాని ప్రయుంజానాః ప్రత్యగృహ్ణాన్ దృఢవ్రతాః || 12 ||

రూపసంహననం లక్ష్మీం సౌకుమార్యం సువేషితామ్ |

దదృశుర్విస్మితాకారాః రామస్య వనవాసినః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

అరణ్యకాండ - ప్రథమః సర్గః- మహర్షిసంఘః

వైదేహీం లక్ష్మణం రామం నేత్రైరనిమిషైరివ |
 ఆశ్చర్యభూతాన్ దదృశుః సర్వే తే వనచారిణః || 14 ||
 అత్తైనం హి మహాభాగాః సర్వభూతహితే రతమ్ |
 అతిథిం పర్ణశాలాయాం రాఘవం సంన్యవేశయన్ || 15 ||
 తతో రామస్య సత్యత్య విధినా పావకోపమాః |
 ఆజప్తుస్మై మహాభాగాః సలిలం ధర్మచారిణః || 16 ||
 మూలం పుష్పం ఫలం వన్యమాశ్రమం చ మహాత్మనః |
 నివేదయిత్వా ధర్మజ్ఞాస్తతః ప్రాంజలయోఽబ్రువన్ || 17 ||
 ధర్మపాలో జనస్యాస్య శరణ్యస్త్యం మహాయశాః |
 పూజనీయశ్చ మాన్యశ్చ రాజా దండధరో గురుః || 18 ||
 ఇంద్రస్యేహ చతుర్భాగః ప్రజా రక్షతి రాఘవ |
 రాజా తస్మాద్వరాన్భోగాన్భుంక్తే లోకనమస్కృతః || 19 ||
 తే వయం భవతా రక్షా భవద్విషయవాసినః |
 నగరస్థో వనస్థో వా త్వం నో రాజా జనేశ్వరః || 20 ||
 న్యస్తదండా వయం రాజన్ జితక్రోధా జితేంద్రియాః |
 రక్షితవ్యాస్త్యయా శశ్యద్ధర్మభూతాస్తపోధనాః || 21 ||
 ఏవముక్త్వా ఫలైర్ముఖైః పుష్పైర్వన్యైశ్చ రాఘవమ్ |
 అన్యైశ్చ వివిధాహారైః సలక్ష్మణమపూజయన్ || 22 ||
 తథాన్యే తాపసాః సిద్ధా రామం వైశ్యానరోపమాః |
 న్యాయవృత్తా యథాన్యాయం తర్పయామాసులీశ్వరమ్ || 23 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ప్రథమః సర్గః || 1 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

2. ద్వితీయః సర్గః - విరాధసంరోధః

|| విరాధసంరోధః ||

కృతాతిథ్యోఽథ రామస్తు సూర్యస్యదయనం ప్రతి |
ఆమంత్రి స మునీన్సర్వాన్వనమేవాన్వగాహత || 1 ||

నానామృగగణాకీర్ణం శార్దూలవృకసేవితమ్ |
ధ్వస్తవృక్షలతాగుల్మం దుర్దర్శసలిలాశయమ్ || 2 ||

నిష్యాజనానాశకుని ల్బుల్లికాగణనాదితమ్ |
లక్ష్మణానుగతో రామో వనమధ్యం దదర్శ హ || 3 ||

వనమధ్యే తు కాకుత్స్థస్తస్త్రిన్హోరమృగాయుతే |
దదర్శ గిరిశృంగాభం పురుషాదం మహాస్వనమ్ || 4 ||

గంభీరాక్షం మహావక్త్రం వికటం విషమోదరమ్ |
బీభత్సం విషమం దీర్ఘం వికృతం ఘోరదర్శనమ్ || 5 ||

వసానం చర్మ వైయాఘ్రం వసార్థం రుభిరోక్షితమ్ |
త్రాసనం సర్వభూతానాం వ్యాదితాస్యమివాంతకమ్ || 6 ||

త్రీన్సింహాంశ్చతురో వ్యాఘ్రాన్ద్వా వృషౌ పృషతాన్తశ | [వృకౌ]
సవిషాణం వసాదిర్గం గజస్య చ శిరో మహత్ || 7 ||

అవసజ్యాయసే చూలే వినదంతం మహాస్వనమ్ |
స రామం లక్ష్మణం చైవ సీతాం దృష్ట్వా చ మైథిలీమ్ || 8 ||

అభ్యధావత సంక్రుద్ధః ప్రజాః కాల ఇవాంతకః |
స కృత్వా భైరవం నాదం చాలయన్నివ మేదినీమ్ || 9 ||

అంకేనాదాయ వైదేహీమపక్రమ్య తతోఽబ్రవీత్ |
యువాం జటాచీరధరౌ సభార్య క్షీణజీవితౌ || 10 ||

ప్రవిష్టౌ దండకారణ్యం శరచాపాసిధారిణౌ |
కథం తాపసయోర్వాం చ వాసః ప్రమదయా సహ || 11 ||

అధర్మచారిణౌ పాపౌ కౌ యువాం మునిదూషకౌ |
అహం వనమిదం దుర్గం విరాధో నామ రాక్షసః || 12 ||

చరామి సాయుధో నిత్యమృషిమాంసాని భక్షయన్ |
ఇయం నాలీ వరారోహ మమ భార్యా భవిష్యతి || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

2. ద్వితీయః సర్గః - విరాధసంరోధః

యువయోః పాపయోశ్చాహం పాస్యామి రుధిరం మృధే |
తస్యైవం బ్రువతో ధృష్టం విరాధస్య దురాత్మనః || 14 ||

శ్రుత్వా సగర్వం వచనం సంభ్రాంతా జనకాత్మజా | [సగర్వితం వాక్యం]
సీతా ప్రావేపతోద్వేగాత్ప్రవాతే కదలీ యథా || 15 ||

తాం దృష్ట్వా రాఘవః సీతాం విరాధాంకగతాం శుభామ్ |
అబ్రవీల్లక్ష్మణం వాక్యం ముఖేన పరిశుష్యతా || 16 ||

పశ్య సౌమ్య నరేంద్రస్య జనకస్యాత్మసంభవామ్ |
మమ భార్యా శుభాచారాం విరాధాంకే ప్రవేశితామ్ || 17 ||

అత్యంతసుఖసంవృద్ధాం రాజపుత్రం యశస్వినీమ్ |
యదభిప్రేతమస్మాసు ప్రియం వరవృతం చ యత్ || 18 ||

కైకేయాస్తు సుసంపన్నం క్షిప్రమద్వైవ లక్ష్మణ |
యా న తుష్యతి రాజ్యేన పుత్రార్థే దీర్ఘదర్శినీ || 19 ||

యయాఽహం సర్వభూతానాం హితః ప్రస్థాపితో వనమ్ |
అద్యేదానీం సకామా సా యా మాతా మమ మధ్యమా || 20 ||

పరస్పర్శాత్తు వైదేహ్య న దుఃఖతరమస్తి మే |
పితుర్పియోగాత్సామిత్రే స్వరాజ్యహరణాత్తథా || 21 ||

ఇతి బ్రువతి కాకుత్స్థ బాష్పశోకపరిప్లుతే |
అబ్రవీల్లక్ష్మణః క్రుద్ధో రుద్ధో నాగ ఇవ శ్వసన్ || 22 ||

అనాథ ఇవ భూతానాం నాథస్త్వం వాసవోపమః |
మయా ప్రేష్యణ కాకుత్స్థ కిమర్థం పరితప్యసే || 23 ||

శరేణ నిహతస్యాద్య మయా క్రుద్ధేన రక్షసః |
విరాధస్య గతాసోల్లి మహీ పాస్యతి శోణితమ్ || 24 ||

రాజ్యకామే మమ క్రోధో భరతే యో బభూవ హ |
తం విరాధే ప్రమోక్షామి వజ్రే వజ్రిమివాచలే || 25 ||

మమ భుజబలవేగవేగితః పతతు శరోఽస్య మహాన్తహోరసి | 591
వ్యపనయతు తనోశ్చ జీవితం పతతు తతః స మహీం విఘ్నార్ణితః || 26 ||

[* అధికశ్లోకః - ఇత్యుక్త్వా లక్ష్మణః శ్రీమాన్రాక్షసం ప్రహసన్నివ | రనధ్ అమర్

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

2. ద్వితీయః సర్గః - విరాధసంరోధః

యువయోః పాపయోశ్చాహం పాస్యామి రుధిరం మృధే |
 తస్యైవం బ్రువతో ధృష్టం విరాధస్య దురాత్మనః || 14 ||

శ్రుత్వా సగర్వం వచనం సంబ్రాంతా జనకాత్మజా | [సగర్వితం వాక్యం]
 సీతా ప్రావేపతోద్వేగాత్ప్రవాతే కదలీ యథా || 15 ||

తాం దృష్ట్వా రాఘవః సీతాం విరాధాంకగతాం శుభామ్ |
 అబ్రవీల్లక్ష్మణం వాక్యం ముఖేన పరిశుష్యతా || 16 ||

పశ్య సామ్య నరేంద్రస్య జనకస్యాత్మసంభవామ్ |
 మమ భార్య శుభాచారాం విరాధాంకే ప్రవేశితామ్ || 17 ||

అత్యంతసుఖసంవృద్ధాం రాజపుత్రం యశస్వినీమ్ |
 యదభిప్రేతమస్మాసు ప్రియం వరవృతం చ యత్ || 18 ||

కైకేయాస్తు సుసంపన్నం క్షిప్రమద్వైవ లక్ష్మణ |
 యా న తుష్యతి రాజ్యేన పుత్రార్థే దీర్ఘదర్శినీ || 19 ||

యయాఽహం సర్వభూతానాం హితః ప్రస్థాపితో వనమ్ |
 అద్యేదానీం సకామా సా యా మాతా మమ మధ్యమా || 20 ||

పరస్పర్శాత్తు వైదేహ్య న దుఃఖతరమస్తి మే |
 పితుర్వియోగాత్సామిత్రే స్వరాజ్యహరణాత్తథా || 21 ||

ఇతి బ్రువతి కాకుత్స్థ బాష్పశోకపరిప్లుతే |
 అబ్రవీల్లక్ష్మణః క్రుద్ధో రుద్ధో నాగ ఇవ శ్వసన్ || 22 ||

అనాథ ఇవ భూతానాం నాథస్త్వం వాసవోపమః |
 మయా ప్రేష్యణ కాకుత్స్థ కిమర్థం పరితప్యసే || 23 ||

శరేణ నిహతస్యాద్య మయా క్రుద్ధేన రక్షసః |
 విరాధస్య గతాసోర్థి మహీ పాస్యతి శోణితమ్ || 24 ||

రాజ్యకామే మమ క్రోధో భరతే యో బభూవ హ |
 తం విరాధే ప్రమోక్షామి వజ్రీ వజ్రమివాచలే || 25 ||

మమ భుజబలవేగవేగితః పతతు శరోఽస్య మహాన్మహోరసి |
 వ్యపనయతు తనోశ్చ జీవితం పతతు తతః స మహీం విఘ్నూర్ణితః || 26 ||

[* అధికశ్లోకః - ఇత్యుక్త్వా లక్ష్మణః శ్రీమాన్రాక్షసం ప్రహసన్నివ |
 కో భవాన్సనమభ్యేత్య చరిష్యతి యథాసుఖమ్ ||*]

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్వితీయః సర్గః || 2 ||

వార్షికి రామాయణం- అరణ్యకాండ

3. తృతీయః సర్గః - విరాధప్రహారః

|| విరాధప్రహారః ||

అథోవాచ పునర్వాక్యం విరాధః పూరయన్వనమ్ |
ఆత్మానం పృచ్ఛతే బ్రూతం కౌ యువాం క్వ గమిష్యథః || 1 ||

తమువాచ తతో రామో రాక్షసం జ్వలితాననమ్ |
పృచ్ఛంతం సుమహాతేజా ఇక్ష్వాకుకులమాత్మనః || 2 ||

క్షత్రియౌ వృత్తసంపన్నౌ విద్ధి నౌ వనగోచరా |
త్వాం తు వేదితుమిచ్ఛావః కస్త్వం చరసి దండకాన్ || 3 ||

తమువాచ విరాధస్తు రామం సత్యపరాక్రమమ్ |
హంత వక్ష్వామి తే రాజన్విబోధ మమ రాఘవ || 4 ||

పుత్రః కిల జయస్యాహం మమ మాతా శతహ్రదా |
విరాధ ఇతి మామాహుః పృథివ్యాం సర్వరాక్షసాః || 5 ||

తపసా చాపి మే ప్రాప్తా బ్రహ్మణో హి ప్రసాదజా |
శస్త్రేణావధ్యతా లోకేఽచ్యేద్యాభేద్యత్వమేవ చ || 6 ||

ఉత్పజ్య ప్రమదామేనామనపేక్షౌ యథాగతమ్ |
త్వరమాణౌ పలాయేథాం న వాం జీవితమాదదే || 7 ||

తం రామః ప్రత్యువాచేదం కోపసంరక్తలోచనః |
రాక్షసం వికృతాకారం విరాధం పాపచేతనమ్ || 8 ||

క్షుద్ర భిక్త్వాం తు హీనార్థం మృత్యుమన్వేషసే ధ్రువమ్ |
రణే సంప్రాప్స్వసే తిష్ఠ న మే జీవన్గమిష్యసి || 9 ||

తతః సజ్యం ధనుః కృత్వా రామః సునిశితాన్ శరాన్ |
సుశీఘ్రమభిసంధాయ రాక్షసం నిజఘాన హ || 10 ||

ధనుషా జ్యగుణవతా సప్త బాణాన్తుమోచ హ |
రుక్తపుంఖాన్ మహావేగాన్ సుపర్ణానిలతుల్యగాన్ || 11 ||

తే శరీరం విరాధస్య భిత్త్వా బర్హిణవాససః |
నిపేతుః శోణితాదిగ్ధా ధరణ్యాం పావకోపమాః || 12 ||

స విద్ధో న్యస్య వైదేహీం శూలముద్యమ్య రాక్షసః |
అభ్యుద్రవత్సుసంక్రుద్ధస్తదా రామం సలక్ష్మణమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

3. తృతీయః సర్గః - విరాధప్రహారః

స వినద్య మహానాదం చూలం శక్రధ్వజోపమమ్ |
 ప్రగృహ్యశోభత తదా వ్యాతానన ఇవాంతకః || 14 ||

అథ తౌ భ్రాతరౌ దీప్తం శరవర్షం వవర్షతుః |
 విరాధే రాక్షసే తస్మిన్కాలాంతకయమోపమే || 15 ||

స ప్రహస్య మహారాద్రః స్థిత్యాఽజ్యంభత రాక్షసః |
 జ్యంభమాణస్య తే బాణాః కాయాన్నిషేతురాశుగాః || 16 ||

స్పృశ్యాత్తు వరదానేన ప్రాణాన్ సంరోధ్య రాక్షసః | [బలాత్తు]
 విరాధః చూలముద్యమ్య రాఘవావభ్యధావత || 17 ||

తచ్ఛూలం వజ్రసంకాశం గగనే జ్వలనోపమమ్ |
 ద్వాభ్యాం శరాభ్యాం చిచ్ఛేద రామః శస్త్రభృతాం వరః || 18 ||

తద్రామవిశిఖచ్ఛిన్నం చూలం తస్య కరాద్భువి |
 పపాతాశనినా భిన్నం మేరోలివ శిలాతలమ్ || 19 ||

తౌ ఖడ్గౌ క్షిప్రముద్యమ్య కృష్ణసర్వోపమౌ శుభౌ |
 తూర్ణమాపతతస్తస్య తదా ప్రాహారతాం బలాత్ || 20 ||

స వధ్యమానః సుభృశం బాహుభ్యాం పరిరభ్య తౌ |
 అప్రకంప్యౌ నరవ్యాఘ్రౌ రోద్రః ప్రస్థాతుమైచ్ఛత || 21 ||

తస్యాభిప్రాయమాజ్ఞాయ రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్ |
 వహత్యయమలం తావత్పథాఽనేన తు రాక్షసః || 22 ||

యథా చేచ్ఛతి సౌమిత్రే తథా వహతు రాక్షసః |
 అయమేవ హి నః పంథా యేన యాతి నిశాచరః || 23 ||

స తు స్వబలవీర్యేణ సముత్కృప్య నిశాచరః |
 బాలావివ స్కంధగతౌ చకారాతిబలౌ తతః || 24 ||

తావారోప్య తతః స్కంధం రాఘవౌ రజనీచరః |
 విరాధో వినదన్ష్టోరం జగామాభిముఖో వనమ్ || 25 ||

వనం మహామేఘనిభం ప్రవిష్టౌ ద్రుమైర్తహద్భిర్వివిధైరుపేతమ్ |
 నానావిధైః పక్షిశతైర్విచిత్రం శివాయుతం వ్యాలమృగైర్వికీర్ణమ్ || 26 ||

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే తృతీయః సర్గః || 3 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

4. చతుర్థః సర్గః - విరాధనిఖననమ్

|| విరాధనిఖననమ్ ||

ప్రియమాణా తు తౌ దృష్ట్వా వైదేహీ రామలక్ష్మణా |

ఉచ్చైఃస్వరేణ చుక్రోశ ప్రగృహ్య సుభుజా భుజౌ || 1 ||

ఏష దాశరథీ రామః సత్యవాన్ శీలవాన్ శుచిః |

రక్షసా రౌద్రరూపేణ హ్రీయతే సహలక్ష్మణః || 2 ||

మాం వృకా భక్తయిష్యంతి శార్దూలా ద్వీపినస్తథా |

మాం హరోత్పజ్య కాకుత్స్థా నమస్తే రాక్షసోత్తమ || 3 ||

తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా వైదేహ్య రామలక్ష్మణా |

వేగం ప్రచక్రతుర్వరౌ వధే తస్య దురాత్మనః || 4 ||

తస్య రోద్రస్య సౌమిత్రిర్బాహుం సవ్యం బభంజ హ |

రామస్తు దక్షిణం బాహుం తరసా తస్య రక్షసః || 5 ||

స భగ్గుబాహుః సంవిగ్న్వ నిపపాతాశు రాక్షసః |

ధరణ్యాం మేఘసంకాశో వజ్రభిన్న ఇవాచలః || 6 ||

ముష్టిభిర్జానుభిః పద్భిః సూదయంతౌ తు రాక్షసమ్ |

ఉద్యమ్యోద్యమ్య చాప్యేనం స్థండిలే నిష్పిపేషతుః || 7 ||

స విద్ధో బహుభిర్బాణైః ఖడ్గాభ్యాం చ పరిక్షతః |

నిష్పిష్టో బహుధా భూమౌ న మమార స రాక్షసః || 8 ||

తం ప్రేక్ష్య రామః సుభృశమవధ్యమచలోపమమ్ |

భయేష్యభయదః శ్రీమానిదం వచనమబ్రవీత్ || 9 ||

తపసా పురుషవ్యాఘ్రు రాక్షసోఽయం న శక్యతే |

శస్త్రేణ యుధి నిర్ణేతుం రాక్షసం నిఖనావహే || 10 ||

తచ్ఛ్రుత్వా రాఘవేణోక్తం రాక్షసః ప్రశ్రితం వచః |

ఇదం వ్రోవాచ కాకుత్స్థం విరాధః పురుషర్షభమ్ || 11 ||

హతోఽహం పురుషవ్యాఘ్రు శక్రతుల్యబలేన వై |

మయా తు పూర్వం త్వం మోహన్ష జ్ఞాతః పురుషర్షభః || 12 ||

కౌసల్యా సుప్రజా తాత రామస్త్యం విదితో మయా | [రామ తాత]

వైదేహీ చ మహాభాగా లక్ష్మణశ్చ మహాయశాః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

4. చతుర్థః సర్గః - విరాధనిఖననమ్

అపి శాపాదహం ఘోరాం ప్రవిష్టో రాక్షసీం తనుమ్ |
తుంబురుర్నామ గంధర్వః శప్తో వైశ్రవణేన హా || 14 ||
ప్రసాద్యమానశ్చ మయా సోఽబ్రవీన్నాం మహాయశాః |
యదా దాశరథీ రామస్త్యాం వధిష్యతి సంయుగే || 15 ||
తదా ప్రకృతిమాపన్నో భవాన్ స్వర్గం గమిష్యతి |
ఇతి వైశ్రవణో రాజా రంభాసక్తం పురాఽనఘం || 16 ||
అనుపస్థీయమానో మాం సంక్రుద్ధో వ్యాజహార హా |
తవ ప్రసాదాన్ముక్తోఽహమభిశాపాత్సుదారుణాత్ || 17 ||
భువనం స్వం గమిష్యామి స్వస్తి వోఽస్తు పరంతప |
ఇతో వసతి ధర్మాత్మా శరభంగః ప్రతాపవాన్ || 18 ||
అధ్యర్థయోజనే తాత మహర్షిః సూర్యసన్నిభః |
తం క్షిప్రమభిగచ్ఛ త్వం స తే శ్రేయో విధాస్యతి || 19 ||
అవటే చాపి మాం రామ ప్రక్షిప్య కుశలీ వ్రజ |
రక్షసాం గతసత్త్వానామేష ధర్మః సనాతనః || 20 ||
అవటే యే నిధీయంతే తేషాం లోకాః సనాతనాః |
ఏవముక్త్యా తు కాకుత్స్థం విరాధః శరపీడితః || 21 ||
బభూవ స్వర్గసంప్రాప్తో న్యస్తదేహో మహాబలః |
తచ్ఛ్చుత్వా రాఘవో వాక్యం లక్ష్మణం వ్యాదిదేశ హా || 22 ||
కుంజరస్యేవ రౌద్రస్య రాక్షసస్యాస్య లక్ష్మణ |
వనేఽస్మిన్ సుమహచ్ఛ్చభ్రం ఖన్యతాం రౌద్రకర్తణః || 23 ||
ఇత్యుక్త్వా లక్ష్మణం రామః ప్రదరః ఖన్యతామితి |
తస్థౌ విరాధమాక్రమ్య కంఠే పాదేన వీర్యవాన్ || 24 ||
తతః ఖనిత్రమాదాయ లక్ష్మణః శ్చభ్రముత్తమమ్ |
అఖనత్పార్శ్వతస్తస్య విరాధస్య మహాత్మనః || 25 ||
తం ముక్తకంఠం నిష్పిష్య శంకుకర్ణం మహాస్వనమ్ |
విరాధం ప్రాక్షిపచ్ఛ్చభ్రే నదంతం భైరవస్వనమ్ || 26 ||
తమాహవే నిర్జితమాశువిక్రమౌస్థిరావుభౌ సంయతి రామలక్ష్మణౌ |
మదాన్వితౌ చిక్షిపతుర్భయావహం నదంతముత్తిప్య బిలే తు రాక్షసమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

4. చతుర్థః సర్గః - విరాధనిఖననమ్

అవధ్యతాం ప్రేక్ష్య మహాసురస్య తౌ శితేన శస్త్రేణ తదా నరర్షభౌ |
 సమర్థ్య చాత్యర్థవిశారదావుభౌ బిలే విరాధస్య వధం ప్రచక్రతుః || 28 ||
 స్వయం విరాధేన హి మృత్యురాత్మనః ప్రసహ్య రామేణ వధార్థమీప్సితః |
 నివేదితః కాననచారిణా స్వయం న మే వధః శస్త్రకృతో భవేదితి || 29 ||
 తదేవ రామేణ నిశమ్య భాషితం కృతా మతిస్తస్య బిలప్రవేశనే |
 బిలం చ రామేణ బలేన రక్షసా
 ప్రవేశ్యమానేన వనం వినాదితమ్ || 30 ||

ప్రహృష్టరూపావివ రామలక్ష్మణౌ
 విరాధముర్వాం ప్రదరే నిఖాయ తమ్ | [నిహత్య తౌ]
 ననందతుల్యతభయౌ మహావనే శిలాభిరంతర్దధతుశ్చ రాక్షసమ్ || 31 ||

తతస్తు తౌ కార్ముకఖడ్గధారిణౌ నిహత్య రక్షః పరిగృహ్య మైథిలీమ్ |
 విజహ్నుతుస్తౌ ముదితౌ మహావనే దివి స్థితౌ చంద్రదివాకరావివ || 32 ||
 ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుర్థః సర్గః || 4 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

5. పంచమః సర్గః-శరభంగబ్రహ్మలోకప్రస్థానమ్

|| శరభంగబ్రహ్మలోకప్రస్థానమ్ ||

హత్యా తు తం భీమబలం విరాధం రాక్షసం వనే |
తతః సీతాం పరిష్వజ్య సమాశ్వాస్య చ వీర్యవాన్ || 1 ||

అబ్రవీల్లక్ష్మణం రామో బ్రాతరం దీప్తతేజసమ్ |
కష్టం వనమిదం దుర్గం న చ స్త్వ వనగోచరాః || 2 ||

అభిగచ్ఛామహే శీఘ్రం శరభంగం తపోధనమ్ |
ఆశ్రమం శరభంగస్య రాఘవోఽభిజగామ హా || 3 ||

తస్య దేవప్రభావస్య తపసా భావితాత్మనః |
సమీపే శరభంగస్య దదర్శ మహాదద్భుతమ్ || 4 ||

విభ్రాజమానం వపుషా సూర్యవైశ్వానరోపమమ్ |
అవరుహ్య రథోత్సంగాత్సకాశే విబుధానుగమ్ || 5 ||

అసంస్పృశంతం వసుధాం దదర్శ విబుధేశ్వరమ్ |
సుప్రభాభరణం దేవం విరజోంబరధారిణమ్ || 6 ||

తద్విధైరేవ బహుభిః పూజ్యమానం మహాత్మభిః |
హరిభిర్వాజిభిర్ముక్తమంతరిక్షగతం రథమ్ || 7 ||

దదర్శాదూరతస్తస్య తరుణాదిత్యసన్నిభమ్ |
పాండురాభ్రఘనప్రఖ్యం చంద్రమండలసన్నిభమ్ || 8 ||

అపశ్యద్విమలం ఛత్రం చిత్రమాల్యోపశోభితమ్ |
చామరవృజనే చాగ్ర్యే రుక్మదండే మహాధనే || 9 ||

గృహీతే వరనారీభ్యాం ధూయమానే చ మూర్ధని |
గంధర్వామరసిద్ధాశ్చ బహవః పరమర్షయః || 10 ||

అంతరిక్షగతం దేవం వాగ్భీరగ్రాభిరీడిరే |
సహ సంభాషమాణే తు శరభంగేన వాసవే || 11 ||

దృష్ట్వా శతక్రతుం తత్ర రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్ |
రామోఽథ రథముద్దిశ్య లక్ష్మణాయ ప్రదర్శయన్ || 12 ||

అర్చిష్టంతం శ్రీయా జుష్టమద్భుతం పశ్య లక్ష్మణ |
ప్రతపంతమివాదిత్యమంతరిక్షగతం రథమ్ || 13 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

5. పంచమః సర్గః-శరభంగబ్రహ్మలోకప్రస్థానమ్

యే హయాః పురుహూతస్య పురా శక్తస్య నః శ్రుతాః |
 అంతరిక్షగతా దివ్యాస్త ఇమే హరయో ధ్రువమ్ || 14 ||
 ఇమే చ పురుషవ్యాఘ్రా యే తిష్ఠంత్యభితో రథమ్ |
 శతం శతం కుండలినో యువానః ఖడ్గపాణయః || 15 ||
 విస్తీర్ణవిపులోరస్కాః పరిఘాయతబాహవః |
 శోణాంశువసనాః సర్వే వ్యాఘ్రా ఇవ దురాసదాః || 16 ||
 ఉరోదేశేషు సర్వేషాం హరా జ్వలనసన్నిభాః |
 రూపం బిభ్రతి సౌమిత్రే పంచవింశతివార్షికమ్ || 17 ||
 ఏతద్ధి కిల దేవానాం వయో భవతి నిత్యదా |
 యథేమే పురుషవ్యాఘ్రా దృశ్యంతే ప్రియదర్శనాః || 18 ||
 ఇహౌవ సహ వైదేహ్య ముహూర్తం తిష్ఠ లక్ష్మణ |
 యావజ్ఞానామ్యహం వ్యక్తం క ఏష ద్యుతిమాన్తథే || 19 ||
 తమేవముక్త్యా సౌమిత్రిమిహౌవ స్థీయతామితి |
 అభిచక్రామ కాకుత్స్థః శరభంగాశ్రమం ప్రతి || 20 ||
 తతః సమభిగచ్ఛంతం ప్రేక్ష్య రామం శచీపతిః |
 శరభంగమనుప్రాప్య వివిక్త ఇదమబ్రవీత్ || 21 ||
 ఇహోపయాత్యసౌ రామో యావన్తాం నాభిభాషతే |
 నిష్ఠాం నయతు తావత్తు తతో మాం ద్రష్టుమర్హతి || 22 ||
 [* తావద్గచ్ఛామహే శీఘ్రం యావన్తాం నాభిభాషతే | *]
 జితవంతం కృతార్థం చ ద్రష్టాహమచిరాదిమమ్ |
 కర్తృ హ్యనేన కర్తవ్యం మహదన్యైః సుదుష్కరమ్ || 23 ||
 నిష్పాదయిత్వా తత్కర్తృ తతో మాం ద్రష్టుమర్హతి |
 ఇతి వజ్రే తమామంత్ర్య మానయిత్వా చ తాపసమ్ || 24 ||
 రథేన హరియుక్తేన యయౌ దివమరిందమః |
 ప్రయాతే తు సహస్రాక్షే రాఘవః సపరిచ్ఛదమ్ || 25 ||
 అగ్నిహోత్రముపాసీనం శరభంగముపాగమత్ |
 తస్య పాదౌ చ సంగృహ్య రామః సీతా చ లక్ష్మణః || 26 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

5. పంచమః సర్గః-శరభంగబ్రహ్మలోకప్రస్థానమ్

నిషేదుః సమనుజ్ఞాతా లబ్ధవాసా నిమంత్రితాః |
 తతః శక్రోపయానం తు పర్యపృచ్ఛత్స రాఘవః || 27 ||
 శరభంగశ్చ తత్సర్వం రాఘవాయ న్యవేదయత్ |
 మామేష వరదో రామ బ్రహ్మలోకం నిసీషతి || 28 ||
 జితముగ్రేణ తపసా దుష్పాపమకృతాత్తభిః |
 అహం జ్ఞాత్వా నరవ్యాఘ్రు వర్తమానమదూరతః || 29 ||
 బ్రహ్మలోకం న గచ్ఛామి త్వామదృష్ట్వా ప్రియాతిథిమ్ |
 త్వయాఽహం పురుషవ్యాఘ్రు ధార్మికేణ మహాత్మనా || 30 ||
 సమాగమ్య గమిష్యామి త్రిదివం దేవసేవితమ్ |
 అక్షయా నరశార్దూల మయా లోకా జితాః శుభాః || 31 ||
 బ్రాహ్మశ్చ నాకపృష్ఠాశ్చ ప్రతిగృహ్ణీష్య మామకాన్ |
 ఏవముక్తో నరవ్యాఘ్రుః సర్వశాస్త్రవిశారదః || 32 ||
 ఋషిణా శరభంగేణ రాఘవో వాక్యమబ్రవీత్ |
 అహమేవాహరిష్యామి సర్వలోకాన్తహమునే || 33 ||
 ఆవాసం త్వహమిచ్ఛామి ప్రదిష్టమిహ కాననే |
 రాఘవేణైవముక్తస్తు శక్రతుల్యబలేన వై || 34 ||
 శరభంగో మహాప్రాజ్ఞః పునరేవాబ్రవీద్వచః |
 ఇహ రామ మహాతేజాః సుతీక్ష్ణో నామ ధార్మికః || 35 ||
 వసత్యరణ్యే ధర్మాత్తా స తే శ్రేయో విధాస్యతి |
 సుతీక్ష్ణమభిగచ్ఛ త్వం శుచౌ దేశే తపస్వినమ్ || 36 ||
 రమణీయే వనోద్దేశే స తే వాసం విధాస్యతి |
 ఇమాం మందాకినీం రామ ప్రతిస్రౌతామనువ్రజ || 37 ||
 నదీం పుష్పాడుపవహాం తత్ర తత్ర గమిష్యసి |
 ఏష పంథా నరవ్యాఘ్రు ముహూర్తం పశ్య తాత మామ్ || 38 ||
 యావజ్జహామి గాత్రాణి జీర్ణాం త్వచమివోరగః |
 తతోఽగ్నిం సుసమాధాయ హుత్వా చాజ్యేన మంత్రవిత్ || 39 ||
 శరభంగో మహాతేజాః ప్రవివేశ హుతాశనమ్ |
 తస్య రోమాణి కేశాంశ్చ దదాహగ్నిర్మహాత్మనః || 40 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

5. పంచమః సర్గః-శరభంగబ్రహ్మలోకప్రస్థానమ్

జీర్ణాం త్వచం తథాస్థీని యచ్ఛ మాంసం సశోణితమ్ |
రామస్తు విస్మితో బ్రాత్రా భార్యయా చ సహాత్మవాన్ || 41 ||

స చ పావకసంకాశః కుమారః సమపద్యత |
ఉత్థాయాగ్నిచయాత్తస్యాచ్ఛరభంగో వ్యరోచత ||42||

స లోకానాహితాగ్నీనామృషీణాం చ మహాత్మనామ్ |
దేవానాం చ వ్యతిక్రమ్య బ్రహ్మలోకం వ్యరోహత || 43 ||

స పుణ్యకర్తా భవనే ద్విజర్షభః పితామహం సానుచరం దదర్శ హ |
పితామహశ్చాపి సమీక్ష్య తం ద్విజం ననంద సుస్యాగతమిత్సువాచ హ || 44 ||

ఇత్యార్దే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే పంచమః సర్గః || 5 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

6. షష్ఠః సర్గః - రక్షోవధప్రతిజ్ఞానమ్

|| రక్షోవధప్రతిజ్ఞానమ్ ||

శరభంగే దివం యాతే మునిసంఘాః సమాగతాః |

అభ్యగచ్ఛంత కాకుత్స్థం రామం జ్వలితతేజసమ్ || 1 ||

వైఖానసా వాలఖిల్యాః సంప్రక్షాలా మలీచిపాః |

అశ్వకుట్టాశ్చ బహవః పత్రాహారాశ్చ ధార్మికాః || 2 ||

దంతోలూఖలినశ్చైవ తథైవోన్మజ్జకాః పరే |

గాత్రశయ్యా అశయ్యాశ్చ తథైవాబ్రావకాశకాః || 3 ||

మునయః సలిలాహారా వాయుభక్షాస్తథాపరే |

ఆకాశనిలయాశ్చైవ తథా స్థండిలశాయినః || 4 ||

వ్రతోపవాసినో దాంతాస్తథార్తపటవాసినః |

సజపాశ్చ తపోనిత్యాస్తథా పంచతపోఽన్వితాః || 5 ||

సర్వే బ్రాహ్మ్య శ్రీయా జుష్టా దృఢయోగాః సమాహితాః |

శరభంగాశ్రమే రామమభిజగ్నుశ్చ తాపసాః || 6 ||

అభిగమ్య చ ధర్మజ్ఞా రామం ధర్మభృతాం వరమ్ |

ఊచుః పరమధర్మజ్ఞమృషిసంఘాః సమాహితాః || 7 ||

త్వమిక్ష్వాకుకులస్యాస్య పృథివ్యాశ్చ మహారథ |

ప్రధానశ్చాసి నాథశ్చ దేవానాం మఘవానివ || 8 ||

విశ్రుతస్త్రిషు లోకేషు యశసా విక్రమేణ చ |

పితృభక్తిశ్చ సత్యం చ త్వయి ధర్మశ్చ పుష్కలః || 9 ||

త్వామాసాద్య మహాత్మానం ధర్మజ్ఞం ధర్మవత్సలమ్ |

అర్థిత్యాన్నాథ వక్ష్యామస్తచ్చ నః క్షంతుమర్హసి || 10 ||

అధర్మస్తు మహంస్తాత భవేత్తస్య మహీపతేః |

యో హరేద్భలిషడ్భాగం న చ రక్షతి పుత్రవత్ || 11 ||

యుంజానః స్వానివ ప్రాణాన్ప్రాణైరిష్టాన్సుతానివ |

నిత్యయుక్తః సదా రక్షన్సర్వాన్విషయవాసినః || 12 ||

ప్రావృత్తి శాశ్వతీం రామ కీర్తిం స బహువార్షికీమ్ |

బ్రహ్మణః స్థానమాసాద్య తత్ర చాపి మహీయతే || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

6. షష్టః సర్గః - రక్షోవధప్రతిజ్ఞానమ్

యత్కరోతి పరం ధర్మం మునిర్మూలఫలాశనః |
 తత్ర రాజ్ఞశ్చతుర్భాగః ప్రజా ధర్మేణ రక్షతః || 14 ||
 సోఽయం బ్రాహ్మణభూయిష్ఠో వానప్రస్థగణో మహాన్ |
 త్వన్నాథోఽనాథవద్రామ రాక్షసైర్భాధ్యతే భృశమ్ || 15 ||
 ఏహి పశ్య శరీరాణి మునీనాం భావితాత్మనామ్ |
 హతానాం రాక్షసైర్హోరైర్భహూనాం బహుధా వనే || 16 ||
 పంపానదీనివాసానామనుమందాకినీమపి |
 చిత్రకూటాలయానాం చ క్రియతే కదనం మహత్ || 17 ||
 ఏవం వయం న మృష్యామో విప్రకారం తపస్వినామ్ |
 క్రియమాణం వనే ఘోరం రక్షోభిర్భీమకర్మభిః || 18 ||
 తతస్త్వాం శరణార్థం చ శరణ్యం సముపస్థితాః |
 పరిపాలయ నో రామ వధ్యమానాన్నిశాచరైః || 19 ||
 పరా త్వత్తో గతిర్వీర పృథివ్యాం నోపపద్యతే |
 పరిపాలయ నః సర్వాన్రాక్షసేభ్యో నృపాత్కజ || 20 ||
 ఏతచ్ఛ్చుత్వా తు కాకుత్స్థస్తాపసానాం తపస్వినామ్ |
 ఇదం ప్రోవాచ ధర్మాత్మా సర్వానేవ తపస్వినః || 21 ||
 నైవమర్హథ మాం వక్తుమాజ్ఞప్తోఽహం తపస్వినామ్ |
 కేవలేనాత్మకార్యేణ ప్రవేష్టవ్యం మయా వనమ్ || 22 ||
 విప్రకారమపాక్రష్టుం రాక్షసైర్భవతామిమమ్ |
 పితుస్తు నిర్దేశకరః ప్రవిష్టోఽహమిదం వనమ్ || 23 ||
 భవతామర్థసిద్ధ్యర్థమాగతోఽహం యదృచ్ఛయా |
 తస్య మేఽయం వనే వాసో భవిష్యతి మహాఫలః || 24 ||
 తపస్వినాం రణే శత్రూన్ఠంతుమిచ్ఛామి రాక్షసాన్ |
 పశ్యంతు వీర్యమృషయః సభ్రాతుర్తే తపోధనాః || 25 ||
 దత్త్వాఽభయం చాపి తపోధనానాం ధర్మే ధృతాత్మా సహ లక్ష్మణేన |
 తపోధనైశ్చాపి సభాజ్యవృత్తః సుతీక్ష్ణమేవాభిజగామ వీరః || 26 ||
 ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షష్టః సర్గః || 6 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

7. సప్తమః సర్గః - సుతీక్ష్ణాశ్రమః

|| సుతీక్ష్ణాశ్రమః ||

రామస్తు సహితో బ్రాత్రా సీతయా చ పరంతపః |

సుతీక్ష్ణస్యాశ్రమపదం జగామ సహ తైర్ద్విజైః || 1 ||

స గత్వాఽదూరమధ్యానం నదీస్తీర్త్యా బహూదకాః |

దదర్శ విపులం శైలం మహామేఘమివోన్నతమ్ || 2 ||

తతస్తదిక్ష్వాకువరౌ సంతతం వివిధైర్దుమైః |

కాననం తౌ వివిశతుః సీతయా సహ రాఘవౌ || 3 ||

ప్రవిష్టస్తు వనం ఘోరం బహుపుష్పఫలద్రుమమ్ |

దదర్శాశ్రమమేకాంతే చీరమాలాపరిష్కృతమ్ || 4 ||

తత్ర తాపసమాసీనం మలపంకజటాధరమ్ |

రామః సుతీక్ష్ణం విధివత్తపోవృద్ధమభాషత || 5 ||

రామోఽహమస్మి భగవన్భవంతం ద్రష్టుమాగతః |

త్వం మాఽభివద ధర్మజ్ఞ మహర్షే సత్యవిక్రమ || 6 ||

స నిరీక్ష్వ తతో వీరం రామం ధర్మభృతాం వరమ్ |

సమాశ్లిష్య చ బాహుభ్యామిదం వచనమబ్రవీత్ || 7 ||

స్వాగతం ఖలు తే వీర రామ ధర్మభృతాం వర |

ఆశ్రమోఽయం త్వయాక్రాంతః సనాథ ఇవ సాంప్రతమ్ || 8 ||

ప్రతీక్షమాణస్తామేవ నారోహేఽహం మాహాయశః |

దేవలోకమితో వీర దేహం త్యక్త్వా మహీతలే || 9 ||

చిత్రకూటముపాదాయ రాజ్యభ్రష్టోఽసి మే శ్రుతః |

ఇహోపయాతః కాకుత్స్థ దేవరాజః శతక్రతుః || 10 ||

ఉపాగమ్య చ మాం దేవో మహాదేవః సురేశ్వరః |

సర్వాఽల్లోకాంజితానాహ మమ పుణ్యేన కర్మణా || 11 ||

తేషు దేవర్షిజుష్టేషు జితేషు తపసా మయా |

మత్ప్రసాదాత్సభార్యస్త్వం విహరస్వ సలక్ష్మణః || 12 ||

తముగ్రతపసా యుక్తం మహర్షిం సత్యవాదినమ్ |

ప్రత్యువాచాత్సవాన్రామో బ్రహ్మాణమివ కాశ్యపః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

7. సప్తమః సర్గః - సుతీక్ష్ణాశ్రమః

అహమేవాహరిష్యామి స్వయం లోకాన్తహమునే |
 ఆవాసం త్వహమిచ్ఛామి ప్రదిష్టమిహ కాననే || 14 ||

భవాన్సర్వత్ర కుశలః సర్వభూతహితే రతః |
 ఆఖ్యాతః శరభంగేణ గౌతమేన మహత్తనా || 15 ||

ఏవముక్తస్తు రామేణ మహర్షిర్లోకవిశ్రుతః |
 అబ్రవీన్తధురం వాక్యం హర్షేణ మహతాఽఽస్తుతః || 16 ||

అయమేవాశ్రమో రామ గుణవాన్తమ్యతామిహ |
 ఋషిసంఘానుచరితః సదా మూలఫలాన్వితః || 17 ||

ఇమమాశ్రమమాగమ్య మృగసంఘా మహాయశాః |
 అటిత్వా ప్రతిగచ్ఛంతి లోభయిత్యాకుతోభయాః || 18 ||

నాన్యో దోషో భవేదత్ర మృగేభ్యోఽన్యత్ర విద్ధి వై |
 తచ్చుత్వా వచనం తస్య మహర్షేర్లక్ష్మణాగ్రజః || 19 ||

ఉవాచ వచనం భిరో వికృప్య సశరం ధనుః |
 తానహం సుమహాభాగ మృగసంఘాన్సమాగతాన్ || 20 ||

హన్యాం నిశితధారేణ శరేణాశనివర్షసా |
 భవాన్స్తత్రాభిషజ్యేత కిం స్యాత్కృచ్ఛతరం తతః || 21 ||

ఏతస్మిన్నాశ్రమే వాసం చిరం తు న సమర్థయే |
 తమేవముక్త్యా వరదం రామః సంధ్యాముపాగమత్ || 22 ||

అన్యాస్య పశ్చిమాం సంధ్యాం తత్ర వాసమకల్పయత్ |
 సుతీక్ష్ణస్యాశ్రమే రమ్యే సీతయా లక్ష్మణేన చ || 23 ||

తతః శుభం తాపసభోజ్యమన్నం స్వయం సుతీక్ష్ణః పురుషర్షభాభ్యామ్ | 605
 తాభ్యాం సుసత్యత్య దదౌ మహాత్మా సంధ్యానివృత్తౌ రజనీమవేక్ష్య || 24 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తమః సర్గః || 7 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

8. అష్టమః సర్గః - సుతీక్ష్ణాభ్యనుజ్ఞా

|| సుతీక్ష్ణాశ్రమః ||

రామస్తు సహితో భ్రాత్రా సీతయా చ పరంతపః |

సుతీక్ష్ణస్యాశ్రమపదం జగామ సహ తైర్ద్విజైః || 1 ||

స గత్వాఽదూరమధ్యానం నదీస్తీర్త్యా బహూదకాః |

దదర్శ విపులం శైలం మహామేఘమివోన్నతమ్ || 2 ||

తతస్తదిక్ష్వాకువరౌ సంతతం వివిధైర్దుమైః |

కాననం తౌ వివిశతుః సీతయా సహ రాఘవౌ || 3 ||

ప్రవిష్టస్తు వనం ఘోరం బహుపుష్పఫలద్రుమమ్ |

దదర్శాశ్రమమేకాంతే చీరమాలాపరిష్కృతమ్ || 4 ||

తత్ర తాపసమాసీనం మలపంకజటాధరమ్ |

రామః సుతీక్ష్ణం విభివత్తపోవృద్ధమభాషత || 5 ||

రామోఽహమస్మి భగవన్స్థవంతం ద్రష్టుమాగతః |

త్వం మాఽభివద ధర్మజ్ఞ మహర్షే సత్యవిక్రమ || 6 ||

స నిరీక్ష్వ తతో వీరం రామం ధర్మభృతాం వరమ్ |

సమాశ్లిష్య చ బాహుభ్యామిదం వచనమబ్రవీత్ || 7 ||

స్వాగతం ఖలు తే వీర రామ ధర్మభృతాం వర |

ఆశ్రమోఽయం త్వయాక్రాంతః సనాథ ఇవ సాంప్రతమ్ || 8 ||

ప్రతీక్షమాణస్తామేవ నారోహేఽహం మాహాయశః |

దేవలోకమితో వీర దేహం త్యక్త్వా మహీతలే || 9 ||

చిత్రకూటముపాదాయ రాజ్యభ్రష్టోఽసి మే శ్రుతః |

ఇహోపయాతః కాకుత్స్థ దేవరాజః శతక్రతుః || 10 ||

ఉపాగమ్య చ మాం దేవో మహాదేవః సురేశ్వరః |

సర్యాఽల్లోకాంజితానాహ మమ పుణ్యేన కర్కణా || 11 ||

తేషు దేవర్షిజుష్టేషు జితేషు తపసా మయా |

మత్ప్రసాదాత్సభార్యస్త్యం విహరస్య సలక్ష్మణః || 12 ||

తముగ్రతపసా యుక్తం మహర్షిం సత్యవాదినమ్ |

వ్రత్యువాచాత్సవాన్రామో బ్రహ్మణమివ కాశ్యపః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

8. అష్టమః సర్గః - సుతీక్ష్ణాభ్యనుజ్ఞా

ఇమమాశ్రమమాగమ్య మృగసంఘా మహాయశాః |
అటిత్వా ప్రతిగచ్ఛంతి లోభయిత్యాకుతోభయాః || 18 ||

నాన్యో దోషో భవేదత్ర మృగేభ్యోఽన్యత్ర విద్ధి వై |
తచ్ఛుత్వా వచనం తస్య మహర్షేర్లక్ష్మణార్జుజః || 19 ||

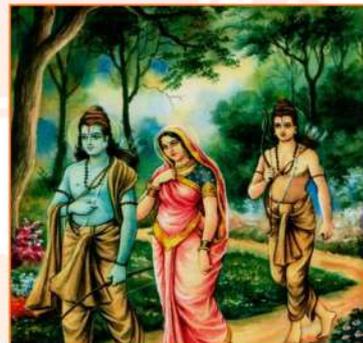
ఉవాచ వచనం ధీరో వికృష్య సశరం ధనుః |
తానహం సుమహాభాగ మృగసంఘాన్సమాగతాన్ || 20 ||

హన్యాం నిశితధారేణ శరేణాశనివర్షసా |
భవాంస్తత్రాభిషజ్యేత కిం స్యాత్కృచ్ఛతరం తతః || 21 ||

ఏతస్మిన్నాశ్రమే వాసం చిరం తు న సమర్థయే |
తమేవముక్త్వా వరదం రామః సంధ్యాముపాగమత్ || 22 ||

అన్యాస్య పశ్చిమాం సంధ్యాం తత్ర వాసమకల్పయత్ |
సుతీక్ష్ణస్యాశ్రమే రమ్యే సీతయా లక్ష్మణేన చ || 23 ||

తతః శుభం తాపసభోజ్యమన్నం స్వయం సుతీక్ష్ణః పురుషర్షభాభ్యామ్ |
తాభ్యాం సుసత్యత్య దదౌ మహాత్మా సంధ్యానివృత్తౌ రజనీమవేక్ష్య || 24 ||
ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తమః సర్గః || 8 ||

వార్షికి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

9. నవమః సర్గః - సీతాధర్మావేదనమ్

|| సీతాధర్మావేదనమ్ ||

సుతీక్ష్ణనాభ్యనుజ్ఞాతం ప్రస్థితం రఘునందనమ్ |
హృద్యయా స్నిగ్ధయా వాచా భర్తారమిదమబ్రవీత్ || 1 ||
అయం ధర్మః సుసూక్ష్మేణ విభినా ప్రాప్యతే మహాన్ |
నివృత్తేన తు శక్యోఽయం వ్యసనాత్కామజాదిహా || 2 ||
త్రీణ్యేవ వ్యసనాన్యత్ర కామజాని భవంతుత |
మిథ్యా వాక్యం పరమకం తస్మాద్గురుతరావుభౌ || 3 ||
పరదారాభిగమనం వినా వైరం చ రౌద్రతా |
మిథ్యా వాక్యం న తే భూతం న భవిష్యతి రాఘవ || 4 ||
కుతోఽభిలాషణం స్త్రీణాం పరేషాం ధర్మనాశనమ్ |
తవ నాస్తి మనుష్యేంద్ర న చాభూత్తే కదాచన || 5 ||
మనస్యపి తథా రామ న చైతద్విద్యతే క్వచిత్ |
స్వదారనిరతస్త్వం చ నిత్యమేవ నృపాత్మజ || 6 ||
ధర్మిష్ఠః సత్యసంధశ్చ పితుర్నిర్దేశకారకః |
సత్యసంధ మహాభాగ శ్రీమల్లక్ష్మణపూర్వజ || 7 ||
త్వయి సత్యం చ ధర్మశ్చ త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ |
తచ్ఛ సర్వం మహాబాహో శక్యం ధర్తుం జితేంద్రియైః || 8 ||
తవ వశ్యేంద్రియత్వం చ జానామి శుభదర్శన |
తృతీయం యదిదం రౌద్రం పరప్రాణాభిహింసనమ్ || 9 ||
నిర్వైరం క్రియతే మోహాత్తచ్ఛ తే సముపస్థితమ్ |
ప్రతిజ్ఞాతస్త్వయా వీర దండకారణ్యవాసినామ్ || 10 ||
ఋషీణాం రక్షణార్థాయ వధః సంయతి రక్షసామ్ |
ఏతన్నిమిత్తం చ వనం దండకా ఇతి విశ్రుతమ్ || 11 ||
ప్రస్థితస్త్వం సహ బ్రాత్రా ధృతబాణశరాసనః |
తతస్త్వాం ప్రస్థితం దృష్ట్వా మమ చింతాకులం మనః || 12 ||
త్వద్భ్రతం చింతయంత్యా వై భవేన్నిఃశ్రేయసం హితమ్ |
న హి మే రోచతే వీర గమనం దండకాన్మతి || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

9. నవమః సర్గః - సీతాధర్మావేదనమ్

కారణం తత్ర వక్ష్యామి వదంత్యాః శ్రూయతాం మమ |
త్వం హి బాణధనుష్పాణిర్భ్రాత్రా సహ వనం గతః || 14 ||

దృష్ట్వా వనచరాన్సర్వాన్కృచ్చిత్కుర్యాః శరవ్యయమ్ |
క్షత్రియాణాం చ హి ధనుర్ముతాశస్యంధనాని చ || 15 ||

సమీపతః స్థితం తేజో బలముచ్చయతే భృశమ్ |
పురా కిల మహాబాహో తపస్వీ సత్యవాక్ శుచిః || 16 ||

కస్తింశ్చిదభవత్పుణ్యే వనే రతమృగద్విజే |
తస్యైవ తపసో విఘ్నం కర్తుమింద్రః శచీపతిః || 17 ||

ఖడ్గపాణిరథాగచ్ఛదాశ్రమం భటరూపధృత్ |
తస్మిన్స్తదాశ్రమపదే నిశితః ఖడ్గ ఉత్తమః || 18 ||

స న్యాసవిధినా దత్తః పుణ్యే తపసి తిష్ఠతః |
స తచ్ఛ్రమనుప్రాప్య న్యాసరక్షణతత్పరః || 19 ||

వనే తం విచరత్యేవ రక్షన్ ప్రత్యయమాత్మనః |
యత్ర గచ్ఛత్సుపాదాతుం మూలాని చ ఫలాని చ || 20 ||

స వినా యాతి తం ఖడ్గం న్యాసరక్షణతత్పరః |
నిత్యం శస్త్రం పరివహన్ క్రమేణ స తపోధనః || 21 ||

చకార రౌద్రీం స్వాం బుద్ధిం త్యక్త్వా తపసి నిశ్చయమ్ |
తతః స రాద్రేఽభిరతః ప్రమత్తోఽధర్మకర్మితః || 22 ||

తస్య శస్త్రస్య సంవాసాజ్జిగామ నరకం మునిః |
ఏవమేతత్పురా వృత్తం శస్త్రసంయోగకారణమ్ || 23 ||

అగ్నిసంయోగవద్ధేతుః శస్త్రసంయోగ ఉచ్యతే |
స్నేహాచ్ఛ బహుమానాచ్ఛ స్తారయే త్వాం న శిక్షయే || 24 ||

న కథంచన సా కార్యా గృహీతధనుషా త్వయా |
బుద్ధిర్వైరం వినా హంతుం రాక్షసాన్థండకాశ్రితాన్ || 25 ||

అపరాధం వినా హంతుం లోకాన్వీర న కామయే |
క్షత్రియాణాం తు వీరాణాం వనేషు నిరతాత్మనామ్ || 26 ||

ధనుషా కార్యమేతావదార్తానామభిరక్షణమ్ |
కృ చ శస్త్రం కృ చ వనం కృ చ ఛాత్రం తపః కృ చ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

9. నవమః సర్గః - సీతాధర్మావేదనమ్

వ్యావిధ్మిదమస్తాభిర్దేశధర్మస్తు పూజ్యతామ్ |
 తదార్య కలుషా బుద్ధిర్ణాయతే శస్త్రసేవనాత్ || 28 ||
 పునర్గత్వా త్వయోధ్యాయాం క్షత్రధర్మం చరిష్యసి |
 అక్షయా తు భవేత్ప్రతిః శ్వశ్రూశ్వశురయోర్తమ || 29 ||
 యది రాజ్యం పరిత్యజ్య భవేత్స్త్వం నిరతో మునిః |
 ధర్మాదర్థః ప్రభవతి ధర్మాత్ప్రభవతే సుఖమ్ || 30 ||
 ధర్మేణ లభతే సర్వం ధర్మసారమిదం జగత్ |
 ఆత్మానం నియమైస్త్వైస్త్వైః కర్మయిత్వా ప్రయత్నతః || 31 ||
 ప్రాప్యతే నిపుణైర్ధర్మో న సుఖాలభ్యతే సుఖమ్ |
 నిత్యం శుచిమతిః సౌమ్య చర ధర్మం తపోవనే |
 సర్వం హి విదితం తుభ్యం త్రైలోక్యమపి తత్త్వతః || 32 ||
 స్త్రీచాపలాదేతదుదాహృతం మే ధర్మం చ వక్తుం తవ కః సమర్థః |
 విచార్య బుద్ధ్యా తు సహానుజేన యద్రోచతే తత్కురు మా చిరేణ || 33 ||
 ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే నవమః సర్గః || 9 ||

వార్తీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

10. దశమః సర్గః - రక్షోవధసమర్థనమ్

|| రక్షోవధసమర్థనమ్ ||

వాక్యమేతత్తు వైదేహ్య వ్యాహృతం భర్తృభక్తయా |
శ్రుత్వా ధర్మే స్థితో రామః ప్రత్యువాచాథ మైథిలీమ్ || 1 ||

హితముక్తం త్వయా దేవి స్నిగ్ధయా సదృశం వచః |
కులం వ్యపదిశంత్యా చ ధర్మజ్ఞే జనకాత్మజే || 2 ||

కిం తు వక్ష్యామ్యహం దేవి త్వయైవోక్తమిదం వచః |
క్షత్రియైర్ధార్యతే చాపా నార్త శబ్ధో భవేదితి || 33 ||

మాం సీతే స్వయమాగమ్య శరణ్యాః శరణం గతాః |
తే చార్తా దండకారణ్యే మునయః సంశితవ్రతాః || 4 ||

వసంతో ధర్మనిరతా వనే మూలఫలాశనాః |
న లభంతే సుఖం భీతా రాక్షసైః క్రూరకర్మభిః || 5 ||

కాలే కాలే చ నిరతా నియమైర్వివిధైర్వనే |
భక్త్యంతే రాక్షసైర్భ్రమైర్షరమాంసోపజీవిభిః || 6 ||

తే భక్ష్మాణా మునయో దండకారణ్యవాసినః |
అస్మానభ్యవపద్యేతి మామూచుర్విజసత్తమాః || 7 ||

మయా తు వచనం శ్రుత్వా తేషామేవం ముఖాచ్ఛ్వుతమ్ |
కృత్వా చరణశుశ్రూషాం వాక్యమేతదుదాహృతమ్ || 8 ||

ప్రసీదంతు భవంతో మే హ్రీరేషా తు మమాతులా |
యదిదృశైరహం విపైరుపస్థేయైరుపస్థితః || 9 ||

కిం కరోమీతి చ మయా వ్యాహృతం ద్విజసన్నిధౌ |
సర్వైరేతైః సమాగమ్య వాగీయం సముదాహృతా || 10 ||

రాక్షసైర్దండకారణ్యే బహుభిః కామరూపిభిః |
అర్థితాః స్త దృఢం రామ భవాన్నస్తత్ర రక్షతు || 11 ||

హోమకాలేషు సంప్రాప్తాః పర్వకాలేషు చానఘ |
ధర్షయంతి సుదుర్ధర్షా రాక్షసాః పిశితాశనాః || 12 ||

రాక్షసైర్ధర్షితానాం చ తాపసానాం తపస్వినామ్ |
గతిం మృగయమాణానాం భవాన్నః పరమా గతిః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

10. దశమః సర్గః - రక్షోవధసమర్థనమ్

కామం తపః ప్రభావేన శక్తా హంతుం నిశాచరాన్ |
చిరార్జితం తు నేచ్ఛామస్తపః ఖండయితుం వయమ్ || 14 ||

బహువిఘ్నం తపో నిత్యం దుశ్చరం చైవ రాఘవ |
తేన శాపం న ముంచామో భక్ష్మామాణాశ్చ రాక్షసైః || 15 ||

తదర్థమానాన్రక్షోభిర్దండకారణ్యవాసిభిః |
రక్ష నస్త్యం సహ భ్రాత్రా త్వన్నాథా హి వయం వనే || 16 ||

మయా చైతద్వచః శ్రుత్వా కార్త్యేన పరిపాలనమ్ |
ఋషీణాం దండకారణ్యే సంశ్రుతం జనకాత్మజే || 17 ||

సంశ్రుత్య చ న శక్ష్మామి జీవమానః ప్రతిశ్రవమ్ |
మునీనామన్యథా కర్తుం సత్యమిష్టం హి మే సదా || 18 ||

అప్యహం జీవితం జహ్యం త్వాం వా సీతే సలక్ష్మణామ్ |
న తు ప్రతిజ్ఞాం సంశ్రుత్య బ్రాహ్మణేభ్యో విశేషతః || 19 ||

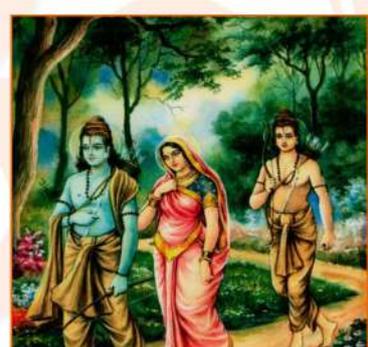
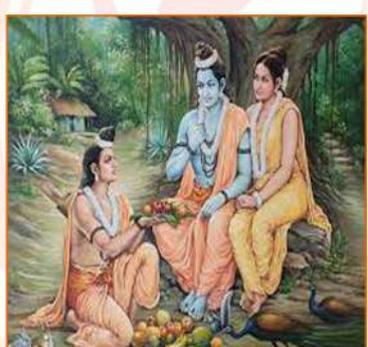
తదవశ్యం మయా కార్యమృషీణాం పరిపాలనమ్ |
అనుక్తేనాపి వైదేహి ప్రతిజ్ఞాయ తు కిం పునః || 20 ||

మమ స్నేహాచ్ఛ సౌహార్దాదిదముక్తం త్వయాఽనఘే |
పరితుష్టాఽస్త్వహం సీతే న హ్యనిష్టాఽనుశిష్యతే || 21 ||

సదృశం చానురూపం చ కులస్య తవ చాత్మనః |
సధర్మచారిణీ మే త్వం ప్రాణేభ్యోఽపి గలియసీ || 22 ||

ఇత్యేవముక్త్వా వచనం మహత్తా సీతాం ప్రియాం మైథిలరాజపుత్రమ్ | 612
రామో ధనుష్కాన్సహ లక్ష్మణేన జగామ రమ్యాణి తపోవనాని || 23 ||

ఇత్యార్దే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే దశమః సర్గః || 10 ||

వార్షిక రామాయణం-

అరణ్యకాండ

11. ఏకాదశః సర్గః - అగస్త్యాశ్రమః

అబ్రువన్వచనం సర్వే పరస్పరసమాగతాః |
 అస్మాకం కస్యచిత్సానమేష ప్రార్థయతే మునిః || 14 ||
 ఇతి సంవిగ్నమనసః సర్వే తే త్రిదివౌకసః |
 తత్ర కర్తుం తపోవిఘ్నం దేవైః సర్వైర్వియోజితాః || 15 ||
 ప్రధానాప్సరసః పంచ విద్యుత్పద్యశవర్చసః | [చృలిత]
 అప్సరోభిస్తతస్తాభిర్కునిర్ద్విష్టపరావరః || 16 ||
 నీతో మదనవశ్యత్వం సురాణాం కార్యసిద్ధయే |
 తాశ్చైవాప్సరసః పంచ మునేః పత్నీత్వమాగతాః || 17 ||
 తటాకే నిర్జితం తాసామస్త్రిన్నంతర్జితం గృహమ్ |
 తథైవాప్సరసః పంచ నివసంత్యో యథాసుఖమ్ || 18 ||
 రమయంతి తపోయోగాన్తునిం యౌవనమాస్థితమ్ |
 తాసాం సంక్రీడమానానామేష వాదిత్రనిఃస్వనః || 19 ||
 శ్రూయతే భూషణోన్మిత్రో గీతశబ్దో మనోహరః |
 ఆశ్చర్యమితి తస్యైతద్వచనం భావితాత్మనః || 20 ||
 రాఘవః ప్రతిజగ్రాహ సహ బ్రాత్రా మహాయశాః |
 ఏవం కథయమానస్య దదర్శాశ్రమమండలమ్ || 21 ||
 కుశచీరపరిక్షిప్తం బ్రాహ్మ్య లక్ష్మ్యా సమావృతమ్ |
 ప్రవిశ్య సహ వైదేహ్య లక్ష్మణేన చ రాఘవః || 22 ||
 ఉవాస మునిభిః సర్వైః పూజ్యమానో మహాయశాః |
 తథా తస్త్రిన్స కాకుత్స్థః శ్రీమత్యాశ్రమమండలే || 23 ||
 ఉషిత్వా తు సుఖం తత్ర పూజ్యమానో మహర్షిభిః |
 జగామ చాశ్రమాంస్తేషాం పర్యాయేణ తపస్వినామ్ || 24 ||
 యేషాముషితవాన్సూర్యం సకాశే స మహస్త్రవిత్ |
 క్వచిత్పరిదశాన్తాసానేకం సంవత్సరం క్వచిత్ || 25 ||
 క్వచిచ్ఛ చతురో మాసాన్సంచషట్ చాపరాన్వచిత్ |
 అపరత్రాధికం మాసాదప్యర్థమధికం క్వచిత్ || 26 ||
 త్రీన్ మాసానష్టమాసాంశ్చ రాఘవో న్యవసత్సుఖమ్ |
 తథా సంవసతస్తస్య మునీనామాశ్రమేషు వై || 27 ||

వార్షిక రామాయణం-

అరణ్యకాండ

11. ఏకాదశః సర్గః - అగస్త్యాశ్రమః

రమతశ్చానుకూల్యేన యయుః సంవత్సరా దశ |
 పరివృత్య చ ధర్మజ్ఞో రాఘవః సహ సీతయా || 28 ||
 సుతీక్ష్ణస్యాశ్రమం శ్రీమాన్సునరేవాజగామ హ |
 స తమాశ్రమమాసాద్య మునిభిః ప్రతిపూజితః || 29 ||
 తత్రాపి న్యవసద్రామః కించిత్కాలమరిందమః |
 అథాశ్రమస్థో వినయాత్కదాచిత్తం మహామునిమ్ || 30 ||
 ఉపాసీనః స కాకుత్స్థః సుతీక్ష్ణమిదమబ్రవీత్ |
 అస్మిన్నరణ్యే భగవన్నగస్త్యా మునిసత్తమః || 31 ||
 వసతీతి మయా నిత్యం కథాః కథయతాం శ్రుతమ్ |
 న తు జానామి తం దేశం వనస్యాస్య మహత్తయా || 3 ||
 కుత్రాశ్రమమిదం పుణ్యం మహార్షేస్తస్య భీమతః |
 ప్రసాదాత్తత్రభవతః సానుజః సహ సీతయా || 33 ||
 అగస్త్యమభిగచ్ఛేయమభివాదయితుం మునిమ్ |
 మనోరథో మహానేష హృది మే పరివర్తతే || 34 ||
 యదహం తం మునివరం శుశ్రూషేయమపి స్వయమ్ |
 ఇతి రామస్య స మునిః శ్రుత్వా ధర్మాత్తనో వచః || 35 ||
 సుతీక్ష్ణః ప్రత్యువాచేదం ప్రీతో దశరథాత్మజమ్ |
 అహమప్యేతదేవ త్వాం వక్తుకామః సలక్ష్మణమ్ || 36 ||
 అగస్త్యమభిగచ్ఛేతి సీతయా సహ రాఘవ |
 దిష్ట్యా త్విదానీమర్థేఽస్మిన్స్వయమేవ బ్రవీషి మామ్ || 37 ||
 అహమాఖ్యామి తే వత్స యత్రాగస్త్యా మహామునిః |
 యోజనాన్యాశ్రమాదస్తాత్తథా చత్వారి వై తతః || 38 ||
 దక్షిణేన మహాంఛ్రీమానగస్త్యబ్రాతురాశ్రమః |
 స్థలీప్త్రాయే వనోద్దేశే పిప్పలీవనశోభితే || 39 ||
 బహుపుష్పఫలే రమ్యే నానాశకునినాదితే |
 పద్మిన్యో వివిధాస్తత్ర ప్రసన్నసలిలాః శివాః || 40 ||
 హంసకారండవాకీర్ణాశ్చక్రవాకోపశోభితాః |
 తత్రైకాం రజనీం వ్యవ్య ప్రభాతే రామ గమ్యతామ్ || 41 ||

వార్షిక రామాయణం-

అరణ్యకాండ

11. ఏకాదశః సర్గః - అగస్త్యాశ్రమః

దక్షిణాం దిశమాస్థాయ వనషండస్య పార్శ్వతః |
తత్రాగస్త్యాశ్రమపదం గత్వా యోజనమంతరమ్ || 42 ||

రమణీయే వనోద్దేశే బహుపాదపసంవృతే |
రంస్యతే తత్ర వైదేహీ లక్ష్మణశ్చ సహ త్వయా || 43 ||

స హి రమ్యో వనోద్దేశో బహుపాదపసంకులః |
యది బుద్ధిః కృతా ద్రష్టుమగస్త్యం తం మహామునిమ్ || 44 ||

అద్వైవ గమనే బుద్ధిం రోచయస్య మహాయశః |
ఇతి రామో మునేః శ్రుత్వా సహ భ్రాత్రాఽభివాద్య చ || 45 ||

ప్రతస్థేఽగస్త్యముద్దిశ్య సానుజః సీతయా సహ |
పశ్యన్వనాని రమ్యాణి పర్వతాంశ్చాభ్రసన్నిభాన్ || 46 ||

సరాంసి సరితశ్చైవ పథి మార్గవశానుగాః |
సుతీక్ష్ణేనోపదిష్టేన గత్వా తేన పథా సుఖమ్ || 47 ||

ఇదం పరమసంహృష్టో వాక్యం లక్ష్మణమబ్రవీత్ |
ఏతదేవాశ్రమపదం నూనం తస్య మహాత్మనః || 48 ||

అగస్త్యస్య మునేర్భ్రాతుర్దృశ్యతే పుణ్యకర్తవ్యః |
యథా హి మే వనస్యాస్య జ్ఞాతాః పథి సహస్రశః || 49 ||

సన్నతాః ఫలభారేణ పుష్పభారేణ చ ధ్రుమాః |
పిప్పలీనాం చ పక్వానాం వనాదస్తాదుపాగతః || 50 ||

గంధోఽయం పవనోత్తిప్తః సహసా కటుకోదయః |
తత్ర తత్ర చ దృశ్యంతే సంక్షిప్తాః కాష్ఠసంచయాః || 51 ||

లూనాశ్చ పథి దృశ్యంతే దర్భా వైడూర్యవర్చసః |
ఏతచ్ఛ వనమధ్యస్థం కృష్ణాభ్రశిఖరోపమమ్ || 52 ||

పావకస్యాశ్రమస్థస్య ధూమాగ్రం సంప్రదృశ్యతే |
వివిక్టేషు చ తీర్థేషు కృతస్నాతా ద్విజాతయః || 53 ||

పుష్పాపహారం కుర్వంతి కుసుమైః స్వయమూర్జితైః |
తత్పుతీక్ష్ణస్య వచనం యథా సౌమ్య మయా శ్రుతమ్ || 54 ||

అగస్త్యస్యాశ్రమో భ్రాతుర్నూనమేష భవిష్యతి |
నిగృహ్య తరసా మృత్యుం లోకానాం హితకామ్యయా || 55 ||

వార్తీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

11. ఏకాదశః సర్గః - అగస్త్యాశ్రమః

యస్య భ్రాత్రా కృతేయం దిక్చరణ్యా పుణ్యకర్తవీణా |
 ఇహాకదా కిల క్రూరో వాతాపిరపి చేల్వలః || 56 ||

భ్రాతరౌ సహితావాస్తాం బ్రాహ్మణఘ్నో మహాసురౌ |
 ధారయన్బ్రాహ్మణం రూపమిల్వలః సంస్కృతం వదన్ || 57 ||

ఆమంత్రయతి విప్రాన్ స్త శ్రాద్ధముద్దిశ్య నిర్భణః |
 భ్రాతరం సంస్కృతం కృత్వా తతస్తం మేషరూపిణమ్ || 58 ||

తాన్విజాన్భోజయామాస శ్రాద్ధదృష్టేన కర్తవీణా |
 తతో భుక్తవతాం తేషాం విప్రాణామిల్వలోఽబ్రవీత్ || 59 ||

వాతాపే నిష్క్రమస్వేతి స్వరేణ మహతా వదన్ |
 తతో భ్రాతుర్వచః శ్రుత్వా వాతాపిర్వేషవన్నదన్ || 60 ||

భిత్త్వా భిత్త్వా శలీరాణి బ్రాహ్మణానాం వినిష్పతత్ |
 బ్రాహ్మణానాం సహస్రాణి తైరేవం కామరూపిభిః || 61 ||

వినాశితాని సంహత్య నిత్యశః పిశితాశనైః |
 అగస్త్యేన తదా దేవైః ప్రార్థితేన మహర్షిణా || 62 ||

అనుభూయ కిల శ్రాద్ధే భక్తితః స మహాసురః |
 తతః సంపన్నమిత్కుక్త్వా దత్త్వా హస్తోదకం తతః || 63 ||

భ్రాతరం నిష్క్రమస్వేతి చేల్వలః సోఽభ్యభాషత |
 స తం తథా భాషమాణం భ్రాతరం విప్రఘాతినమ్ || 44 ||

అబ్రవీత్ప్రహసన్భీమానగస్త్యా మునిసత్తమః |
 కుతో నిష్క్రమితుం శక్తిర్తయా జీర్ణస్య రక్షసః || 65 ||

చక్షుషాఽనలకల్పేన నిర్దగ్ధో నిధనం గతః |
 తస్యాయమాశ్రమో భ్రాతుస్తటాకవనశోభితః || 66 ||

విప్రానుకంపయా యేన కర్తేదం దుష్కరం కృతమ్ |
 ఏవం కథయమానస్య తస్య సౌమిత్రిణా సహ || 67 ||

రామస్యాస్తం గతః సూర్యః సంధ్యాకాలోఽభ్యవర్తత |
 ఉపాస్య పశ్చిమాం సంధ్యాం సహ భ్రాత్రా యథావిధి || 68 ||

ప్రవివేశాశ్రమపదం తమృషిం సోఽభ్యవాదయత్ |
 సమ్యక్ ప్రతిగృహీతశ్చ మునినా తేన రాఘవః || 69 ||

వార్షిక రామాయణం-

అరణ్యకాండ

11. ఏకాదశః సర్గః - అగస్త్యాశ్రమః

న్యవసంతాం నిశామేకాం ప్రాశ్య మూలఫలాని చ |
 తస్యాం రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం విమలే సూర్యమండలే || 72 ||
 బ్రాతరం తమగస్త్యస్య హ్యమంత్రయత రాఘవః |
 అభివాదయే త్వాం భగవన్సుఖమధ్యుషితో నిశామ్ || 73 ||
 ఆమంత్రయే త్వాం గచ్ఛామి గురుం తే ద్రష్టుమగ్రజమ్ |
 గమ్యతామితి తేనోక్తో జగామ రఘునందనః || 74 ||
 యథోద్దిష్టేన మార్గేణ వనం తచ్ఛావలోకయన్ |
 నీవారాన్సనసాంస్తాలాంస్తిమిశాన్వంజులాన్థవాన్ || 75 ||
 చిరిబిల్వాన్తధూకాంశ్చ బిల్వానపి చ తిందుకాన్ |
 పుష్పితాన్సుష్పితాగ్రాభిర్లతాభిరనువేష్పితాన్ || 76 ||
 దదర్శ రామః శతశస్త్రత్ర కాంతారపాదపాన్ |
 హస్తిహస్తైర్విమృదితాన్వానరైరుపశోభితాన్ || 77 ||
 మత్తైః శకునిసంఘైశ్చ శతశశ్చ ప్రణాదితాన్ |
 తతోఽబ్రవీత్సమీపస్థం రామో రాజీవలోచనః || 78 ||
 పృష్ఠతోఽనుగతం వీరం లక్ష్మణం లక్ష్మివర్ధనమ్ |
 స్నిగ్ధపత్రా యథా వృక్షా యథా శాంతమృగద్విజాః || 79 || [క్రాంతా]
 ఆశ్రమో నాతిదూరస్థో మహార్షేర్భావితాత్మనః |
 అగస్త్య ఇతి విఖ్యాతో లోకే స్వేనైవ కర్తవీ || 80 ||
 ఆశ్రమో దృశ్యతే తస్య పరిశ్రాంతశ్రమాపహః |
 ప్రాజ్యధూమాకులవనశ్చీరమాలాపరిష్కృతః || 81 ||
 ప్రశాంతమృగయూథశ్చ నానాశకునినాదితః |
 నిగృహ్య తరసా మృత్యుం లోకానాం హితకామ్యయా || 82 ||
 దక్షిణా దిక్కుతా యేన శరణ్యా పుణ్యకర్తవీ |
 తస్యేదమాశ్రమపదం ప్రభావాద్యస్య రాక్షసైః || 83 ||
 దిగీయం దక్షిణా త్రాసాద్దృశ్యతే నోపభుజ్యతే |
 యదాప్రభృతి చాక్రాంతా దిగీయం పుణ్యకర్తవీ || 84 ||
 తదాప్రభృతినిర్వేరాః ప్రశాంతా రజనీచరాః |
 నామ్నా చేయం భగవతో దక్షిణా దిక్పదక్షిణా || 85 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

11. ఏకాదశః సర్గః - అగస్త్యాశ్రమః

ప్రథితా త్రిషు లోకేషు దుర్ధర్షా క్రూరకర్తృభిః |
 మార్గం నిరోద్ధుం నిరతో భాస్కరస్యాచలోత్తమః || 86 ||
 నిదేశం పాలయన్యస్య వింధ్యః శైలో న వర్ధతే |
 అయం దీర్ఘాయుషస్తస్య లోకే విశ్రుతకర్తృణః || 87 ||
 అగస్త్యస్యాశ్రమః శ్రీమాన్వివేకజనసేవితః |
 ఏష లోకార్చితః సాధుర్జిత నిత్యరతః సతామ్ || 88 ||
 అస్తానభిగతానేష శ్రేయసా యోజయిష్యతి |
 ఆరాధయిష్యామ్యత్రాహమగస్త్యం తం మహామునిమ్ || 89 ||
 శేషం చ వనవాసస్య సౌమ్య వత్స్వామ్యహం ప్రభో |
 అత్ర దేవాః సగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః || 90 ||
 అగస్త్యం నియతాహారం సతతం పర్యుపాసతే |
 నాత్ర జీవేన్మృషావాదీ క్రూరో వా యది వా శరః || 91 ||
 నృశంసః కామవృత్తో వా మునిరేష తథావిధః |
 అత్ర దేవాశ్చ యక్షాశ్చ నాగాశ్చ పతగైః సహ || 92 ||
 వసంతి నియతాహారా ధర్మమారాధయిష్టవః |
 అత్ర సిద్ధా మహాత్మానో విమానైః సూర్యసన్నిభైః || 93 ||
 త్యక్తదేహా నవైర్దేహైః స్వర్యాతాః పరమర్షయః |
 యక్షత్వమమరత్వం చ రాజ్యాని వివిధాని చ || 94 ||
 అత్ర దేవాః ప్రయచ్ఛంతి భూతైరారాధితాః శుభైః |
 ఆగతాః స్యాశ్రమపదం సౌమిత్రే ప్రవిశాగ్రతః |
 నివేదయేహ మాం ప్రాప్తమృషయే సీతయా సహ || 95 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకాదశః సర్గః || 11 ||

వార్షికి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

11. ఏకాదశః సర్గః - అగస్త్యాశ్రమః

|| అగస్త్యాశ్రమః ||

అగ్రతః ప్రయయా రామః సీతా మధ్యే సుమధ్యమా |
పృష్ఠతస్తు ధనుష్పాణిర్లక్ష్మణోఽనుజగామ హా || 1 ||

తౌ పశ్యమానౌ వివిధాన్ శైలప్రస్థాన్వనాని చ |
నదీశ్చ వివిధా రమ్యా జగ్తుః సీతయా సహా || 2 ||

సారసాంశ్చక్రవాకాంశ్చ నదీపులినచారిణః |
సరాంసి చ సపద్మాని యుక్తాని జలజైః ఖగైః || 3 ||

యాథబద్ధాంశ్చ పృషతాన్తదోన్మత్తాన్విషాణినః |
మహిషాంశ్చ వరాహాంశ్చ నాగాంశ్చ ద్రుమవైరిణః || 4 ||

తే గత్వా దూరమధ్యానం లంబమానే దివాకరే |
దద్యుః సహితా రమ్యం తటాకం యోజనాయతమ్ || 5 ||

పద్మపుష్కరసంబాధం గజయాథైరలంకృతమ్ |
సారసైర్లంసకాదంబైః సంకులం జలచారిభిః || 6 ||

ప్రసన్నసలిలే రమ్యే తస్మిన్సరసి శుశ్రువే |
గీతవాదిత్రనిర్హోషో న తు కశ్చన దృశ్యతే || 7 ||

తతః కౌతూహలాద్రామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః |
మునిం ధర్మభృతం నామ ప్రష్టుం సముపచక్రమే || 8 ||

ఇదమత్యద్భుతం శ్రుత్వా సర్వేషాం నో మహామునే |
కౌతూహలం మహాజ్ఞాతం కిమిదం సాధు కథ్యతామ్ || 9 ||

వక్తవ్యం యది చేద్విప్ర నాతిగుహ్యమపి ప్రభో |
తేనైవముక్తో ధర్మాత్మా రాఘవేణ మునిస్తదా || 10 ||

ప్రభావం సరసః కృత్స్న మాఖ్యాతుముపచక్రమే |
ఇదం పంచాప్పరో నామ తటాకం సార్వకాలికమ్ || 11 ||

నిర్మితం తపసా రామ మునినా మాండకర్ణినా |
స హి తేపే తపస్తీవ్రం మాండకర్ణిర్మహామునిః || 12 ||

దశ వర్షసహస్రాణి వాయుభక్తో జలాశ్రయః |
తతః ప్రవృథితాః సర్వే దేవాః సాగ్నిపురోగమాః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

12. ద్వాదశః సర్గః - అగస్త్యదర్శనమ్

|| అగస్త్యదర్శనమ్ ||

స ప్రవిశ్యాశ్రమపదం లక్ష్మణో రాఘవానుజః |
 అగస్త్యశిష్యమాసాద్య వాక్యమేతదువాచ హ || 1 ||

రాజా దశరథో నామ జ్యేష్ఠస్తస్య సుతో బలీ |
 రామః ప్రాప్తో మునిం ద్రష్టుం భార్యయా సహ సీతయా || 2 ||

లక్ష్మణో నామ తస్యాహం భ్రాతా త్వవరజో హితః |
 అనుకూలశ్చ భక్తశ్చ యది తే శ్రోత్రమాగతః || 3 ||

తే వయం వనమత్యుగ్రం ప్రవిష్టాః పితృశాసనాత్ |
 ద్రష్టుమిచ్ఛామహే సర్వే భగవంతం నివేద్యతామ్ || 4 ||

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా లక్ష్మణస్య తపోధనః |
 తథేత్యుక్త్వాఽగ్నిశరణం ప్రవివేశ నివేదితుమ్ || 5 ||

స ప్రవిశ్య మునిశ్రేష్ఠం తపసా దుష్పథర్షణమ్ |
 కృతాంజలిరువాచేదం రామాగమనమంజసా || 6 ||

యథోక్తం లక్ష్మణేనైవ శిష్యాఽగస్త్యస్య సమ్మతః |
 పుత్రౌ దశరథస్యేమౌ రామో లక్ష్మణ ఏవ చ || 7 ||

ప్రవిష్టావాశ్రమపదం సీతయా సహ భార్యయా |
 ద్రష్టుం భవంతమాయాతౌ శుశ్రూషార్థమరిందమౌ || 8 ||

యదత్రానంతరం తత్త్వమాజ్ఞాపయితుమర్హసి |
 తతః శిష్యాదుపశ్రుత్య ప్రాప్తం రామం సలక్ష్మణమ్ || 9 ||

వైదేహీం చ మహాభాగామిదం వచనమబ్రవీత్ |
 దిష్ట్యా రామశ్చిరస్యాద్య ద్రష్టుం మాం సముపాగతః || 10 ||

మనసా కాంక్షితం హ్యస్య మయాప్యాగమనం ప్రతి |
 గమ్యతాం సత్యతో రామః సభార్యః సహలక్ష్మణః || 11 ||

ప్రవేశ్యతాం సమీపం మే కిం చాసా న ప్రవేశితః |
 ఏవముక్తస్తు మునినా ధర్మజ్ఞేన మహాత్మనా || 12 ||

అభివాద్యాబ్రవీచ్ఛిష్యస్తథేతి నియతాంజలిః |
 తతో నిష్క్రమ్య సంభ్రాంతః శిష్యా లక్ష్మణమబ్రవీత్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

12. ద్వాదశః సర్గః - అగస్త్యదర్శనమ్

క్యాసౌ రామో మునిం ద్రష్టుమేతు ప్రవిశతు స్వయమ్ |
తతో గత్వాఽఽశ్రమద్వారం శిష్యేణ సహ లక్ష్మణః || 14 ||

దర్శయామాస కాకుత్స్థం సీతాం చ జనకాత్మజామ్ |
తం శిష్యః ప్రశ్రితో వాక్యమగస్త్యవచనం బ్రువన్ || 15 ||

ప్రావేశయద్యథాన్యాయం సత్కారార్థం సుసత్యతమ్ |
ప్రవివేశ తతో రామః సీతయా సహ లక్ష్మణః || 16 ||

ప్రశాంతహరిణాకీర్ణమాశ్రమం హ్యవలోకయన్ |
స తత్ర బ్రహ్మణః స్థానమగ్నేః స్థానం తథైవ చ || 17 ||

విష్ణోః స్థానం మహేంద్రస్య స్థానం చైవ వివస్వతః |
సోమస్థానం భగస్థానం స్థానం కాబేరమేవ చ || 18 ||

ధాతుర్విధాతుః స్థానే చ వాయోః స్థానం తథైవ చ |
నాగరాజస్య చ స్థానమనంతస్య మహాత్మనః || 19 ||

స్థానం తథైవ గాయత్ర్యా వసూనాం స్థానమేవ చ |
స్థానం చ పాశహస్తస్య వరుణస్య మహాత్మనః || 20 ||

కార్తికేయస్య చ స్థానం ధర్మస్థానం చ పశ్యతి |
తతః శిష్యైః పరివృతో మునిరప్యభినిష్పతత్ || 21 ||

తం దదర్శాగ్రతో రామో మునీనాం దీప్తతేజసామ్ |
అబ్రవీద్వచనం వీరో లక్ష్మణం లక్ష్మివర్ధనమ్ || 22 ||

ఏష లక్ష్మణ నిష్కామత్యగస్త్యా భగవాన్పృషిః |
ఔదార్యేణావగచ్ఛామి నిధానం తపసామిమమ్ || 23 ||

ఏవముక్త్వా మహాబాహురగస్త్యం సూర్యవర్చసమ్ |
జగ్రాహ పరమప్రీతస్తస్య పాదౌ పరంతపః || 24 ||

అభివాద్య తు ధర్మాత్మా తస్థౌ రామః కృతాంజలిః |
సీతయా సహ వైదేహ్య తదా రామః సలక్ష్మణః || 25 ||

ప్రతిజగ్రాహ కాకుత్స్థమర్చయిత్వాసనోదకైః |
కుశలప్రశ్నముక్త్వా చ హ్యస్యతామితి చాబ్రవీత్ || 26 ||

అగ్నిం హుత్యా ప్రదాయార్హమతిథిన్మతిపూజ్య చ |
వాసప్రస్థేన ధర్మేణ స తేషాం భోజనం దదౌ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

12. ద్వాదశః సర్గః - అగస్త్యదర్శనమ్

ప్రథమం చోపవిశ్యాథ ధర్మజ్ఞో మునిపుంగవః |
ఉవాచ రామమాసీనం ప్రాంజలిం ధర్మకోవిదమ్ || 28 ||

అగ్నిం హుత్వా ప్రదాయార్హమతిథిం ప్రతిపూజయేత్ |
అన్యథా ఖలు కాకుత్స్థ తపస్వీ సముదాచరన్ || 29 ||

దుఃసాక్షీవ పరే లోకే స్వాని మాంసాని భక్షయేత్ |
రాజా సర్వస్య లోకస్య ధర్మచాలీ మహారథః || 30 ||

పూజనీయశ్చ మాన్యశ్చ భవాన్మాప్తః ప్రియాతిథిః |
ఏవముక్త్యా ఫలైర్మూలైః పుష్పైరన్యైశ్చ రాఘవమ్ || 31 ||

పూజయిత్వా యథాకామం పునరేవ తతోబ్రవీత్ |
ఇదం దివ్యం మహాచ్ఛాపం హేమరత్నవిభూషితమ్ || 32 ||

వైష్ణవం పురుషవ్యాఘ్రు నిర్మితం విశ్వకర్మణా |
అమోఘః సూర్యసంకాశో బ్రహ్మాదత్తః శరోత్తమః || 33 ||

దత్తౌ మమ మహేంద్రేణ తూణీ చాక్షయసాయకౌ |
సంపూర్ణౌ నిశితైర్బాణైర్జ్వలద్భిరివ పావకైః || 34 ||

మహారజత కోశోఽయమసిర్ధేమవిభూషితః |
అనేన ధనుషా రామ హత్వా సంఖ్యే మహాసురాన్ || 35 ||

ఆజహార శ్రీయం దీప్తాం పురా విష్ణుర్దివౌకసామ్ |
తద్ధనుస్తౌ చ తూణీరౌ శరం ఖడ్గం చ మానద || 36 ||

జయాయ ప్రతిగృహ్ణీష్వ వజ్రం వజ్రధరో యథా |
ఏవముక్త్యా మహాతేజాః సమస్తం తద్వరాయుధమ్ |

దత్త్వా రామాయ భగవానగస్త్యః పునరబ్రవీత్ || 37 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్వాదశః సర్గః || 12 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

13. త్రయోదశః సర్గః - పంచవటీగమనమ్

|| పంచవటీగమనమ్ ||

రామ ప్రీతోఽస్మి భద్రం తే పరితుష్టోఽస్మి లక్ష్మణ |
అభివాదయితుం యన్తాం ప్రాప్తౌ స్థః సహ సీతయా || 1 ||

అధ్యశ్రమేణ వాం ఖేదో బాధతే ప్రచురశ్రమః |
వ్యక్తముత్కంఠతే చాపి మైథిలీ జనకాత్మజా || 2 ||

ఏషా హి సుకుమారీ చ దుఃఖైశ్చ న విమానితా |
ప్రాజ్యదోషం వనం ప్రాప్తౌ భర్తృస్నేహప్రచోదితా || 3 ||

యథైషా రమతే రామ ఇహ సీతా తథా కురు |
దుష్కరం కృతవత్యేషా వనే త్యామనుగచ్ఛతీ || 4 ||

ఏషా హి ప్రకృతిః స్త్రీణామాస్పృష్టే రఘునందన |
సమస్థమనురజ్యంతి విషమస్థం త్యజ్యంతి చ || 5 ||

శతపూదానాం లోలత్వం శస్త్రాణాం తీక్ష్ణతాం తథా |
గరుడానిలయోః శైఘ్ర్యమనుగచ్ఛంతి యోషితః || 6 ||

ఇయం తు భవతో భార్యా దోషైరేతైర్వివర్జితా |
శ్లాఘ్య చ వ్యపదేశ్యా చ యథా దేవీ హ్యరుంధతీ || 7 ||

అలంకృతోఽయం దేశశ్చ యత్ర సౌమిత్రిణా సహ |
వైదేహ్య చానయా రామ వత్స్యసి త్వమరిందమ || 8 ||

ఏవముక్తః స మునినా రాఘవః సంయతాంజలిః |
ఉవాచ ప్రశ్రితం వాక్యమృషిం దీప్తమివానలమ్ || 9 ||

ధన్యోఽస్త్వనుగృహీతోఽస్మి యస్య మే మునిపుంగవః |
గుణైః సభ్రాతృభార్యస్య వరదః పరితుష్యతి || 10 ||

కిం తు వ్యాదిశ మే దేశం సోదకం బహుకాననమ్ |
యత్రాశ్రమపదం కృత్వా వసేయం నిరతః సుఖమ్ || 11 ||

తతోఽబ్రవీన్నునిశ్రేష్ఠః శ్రుత్వా రామస్య తద్వచః |
ధ్యాత్వా ముహూర్తం ధర్మాత్మా భీరో భీరతరం వచః || 12 ||

ఇతో ద్వియోజనే తాత బహుమూలఫలోదకః |
దేశో బహుమృగః శ్రీమాన్సంచవట్కభివిశ్రుతః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

13. త్రయోదశః సర్గః - పంచవటీగమనమ్

తత్ర గత్వాశ్రమపదం కృత్వా సౌమిత్రిణా సహ |
రంస్యసే త్వం పితుర్వాక్యం యథోక్తమనుపాలయన్ || 14 ||

కాలోఽయం గతభూయిష్ఠో యః కాలస్తవ రాఘవ |
సమయో యో నరేంద్రేణ కృతో దశరథేన తే || 15 ||

తీర్థప్రతిజ్ఞః కాకుత్స్థ సుఖం రాజ్యే నివత్స్వసి |
ధన్యస్తే జనకో రామ స రాజా రఘునందన || 16 ||

యస్త్వయా జ్యేష్ఠపుత్రేణ యయాతిరివ తారితః |
విదితో హ్యేష వృత్రాంతో మమ సర్వస్తవానఘ || 17 ||

తపసశ్చ ప్రభావేన స్నేహాద్దశరథస్య చ |
హృదయస్థశ్చ తే భందో విజ్ఞాతస్తపసా మయా || 18 ||

ఇహ వాసం ప్రతిజ్ఞాయ మయా సహ తపోవనే |
వసంతం త్వాం జనాః సర్వే జ్ఞాస్యంతి రఘునందన || 19 ||

అతశ్చ త్వామహం బ్రూమి గచ్ఛ పంచవటీమితి |
స హి రమ్యో వనోద్దేశో మైథిలీ తత్ర రంస్యతే || 20 ||

స దేశః శ్లాఘనీయశ్చ నాతిదూరే చ రాఘవ |
గోదావర్యాః సమీపే చ మైథిలీ తత్ర రంస్యతే || 21 ||

ప్రాజ్యమూలఫలశ్చైవ నానాద్విజగణాయుతః |
వివిక్తశ్చ మహాబాహో పుణ్యో రమ్యస్తథైవ చ || 22 ||

భవానపి సదారశ్చ శక్తశ్చ పరిరక్షణే |
అపి చాత్ర వసన్రామ తాపసాస్థాలయిష్యసి || 23 ||

ఏతదాలక్ష్మతే వీర మధూకానాం మహాద్వనమ్ |
ఉత్తరేణాస్య గంతవ్యం న్యగ్రోధమభిగచ్ఛతా || 24 ||

తతః స్థలముపారుహ్య పర్వతస్యావిదూరతః |
ఖ్యాతః పంచవటీత్యేవ నిత్యపుష్పితకాననః || 25 ||

అగస్త్యేనైవముక్తస్తు రామః సౌమిత్రిణా సహ |
సత్యత్యామంత్రయామాస తమృషిం సత్యవాదినమ్ || 26 ||

తౌ తు తేనాభ్యనుజ్ఞాతౌ కృతపాదాభివందనౌ |
తదాశ్రమాత్పంచవటీం జగ్గుతుః సహ సీతయా || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

13. త్రయోదశః సర్గః - పంచవటీగమనమ్

గృహీతచాపౌ తు నరాభిపాత్తజౌ
 విషక్తతూణౌ సమరేష్వకాతరౌ |
 యథోపదిష్టేన పథా మహర్షిణా
 ప్రజగ్మతుః పంచవటీం సమాహితౌ || 28 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రయోదశః సర్గః || 13 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

14. చతుర్దశః సర్గః - జటాయుః సంగమః

కాలికా చ మహాబాహో శేషాస్త్యమనసోఽభవన్ |
 అదిత్యాం జజ్ఞిరే దేవాస్త్యయస్త్రింశదరిందమ || 14 ||

ఆదిత్యా వసవో రుద్రా హ్యశ్వినౌ చ పరంతప |
 దితిస్త్యజనయత్పుత్రాస్తైత్యాంస్తాత యశస్వినః || 15 ||

తేషామియం వసుమతీ పురాసీత్సవనార్ణవా |
 దనుస్త్యజనయత్పుత్రమశ్వగ్రీవమరిందమ || 16 ||

నరకం కాలకం చైవ కాలికాపి వ్యజాయత |
 క్రౌంచీం భాసీం తథా శ్యేనీం ధృతరాష్ట్రీం తథా శుకీమ్ || 17 ||

తామూపి సుషువే కన్యాః పంచైతా లోకవిశ్రుతాః |
 ఉలూకాన్ జనయత్క్రాంచీ భాసీ భాసాన్వ్యజాయత || 18 ||

శ్యేనీ శ్యేనాంశ్చ గృధ్రాంశ్చ వ్యజాయత సుతేజసః |
 ధృతరాష్ట్రీ తు హంసాంశ్చ కలహంసాంశ్చ సర్వశః || 19 ||

చక్రవాకాంశ్చ భద్రం తే విజజ్ఞే సాపి భామినీ |
 శుకీ నతాం విజజ్ఞే తు నతాయా వినతా సుతా || 20 ||

దశ క్రోధవశా రామ విజజ్ఞే హ్యత్ససంభవాః |
 మృగీం చ మృగమందాం చ హరిం భద్రమదామపి || 21 ||

మాతంగీమపి శార్దూలీం శ్వేతాం చ సురభిం తథా |
 సర్వలక్షణసంపన్నాం సురసాం కద్రుకామపి || 22 ||

అపత్యం తు మృగాః సర్వే మృగ్యా నరవరోత్తమ |
 ఋక్షాశ్చ మృగమందాయాః సృమరాశ్చమరాస్తథా || 23 ||

హర్యాశ్చ హరయోఽపత్యం వానరాశ్చ తరస్వినః |
 తతస్త్విరావతీం నామ జజ్ఞే భద్రమదా సుతామ్ || 24 ||

తస్యాస్త్యైరావతః పుత్రో లోకనాథో మహాగజః |
 మాతంగాస్త్యథ మాతంగా అపత్యం మనుజర్షభ || 25 ||

గోలాంగూలాంశ్చ శార్దూలీ వ్యాఘ్రాంశ్చాజనయత్పుతాన్ |
 దిశాగజాంశ్చ కాకుత్స్థ శ్వేతాప్యజనయత్పుతాన్ || 26 ||

తతో దుహితరౌ రామ సురభిర్ద్వే వ్యజాయత |
 రోహిణీం నామ భద్రం తే గంధర్వీం చ యశస్వినీమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

14. చతుర్దశః సర్గః - జటాయుః సంగమః

రోహిణ్యజనయద్ధా వై గంధర్వ వాజినః సుతాన్ |
 సురసాజనయన్నాగానామ కద్రూస్తు పన్నగాన్ || 28 ||

మనుర్త్తునుష్యాంజనయద్రామ పుత్రాన్యశస్వినః |
 బ్రాహ్మణాన్ష్టత్త్రియాన్వైశ్యాన్ శూద్రాంశ్చ మనజర్షభ || 29 ||

సర్వాన్పుణ్యఫలాన్ప్రక్షాననలాపి వ్యాజాయత |
 వినతా చ శుకీ పాత్రీ కద్రూశ్చ సురసా స్వసా || 30 ||

కద్రూర్కాగం సహస్రస్యం విజజ్ఞే ధరణీధరమ్ |
 ద్వా పుత్రౌ వినతాయాస్తు గరుడోఽరుణ ఏవ చ || 31 ||

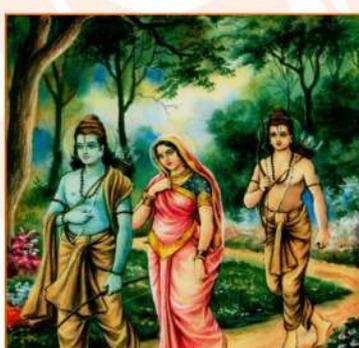
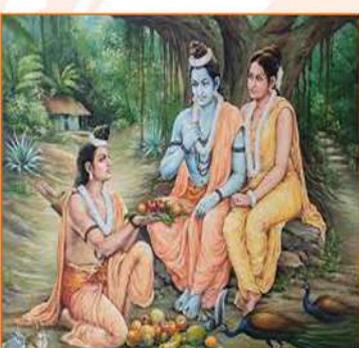
తస్మాజ్జాతోఽహమరుణాత్సంపాతిస్తు మమాగ్రజః |
 జటాయురితి మాం విద్ధి శ్యేనీపుత్రమరిందమ || 32 ||

సోఽహం వాససహాయస్తే భవిష్యామి యదీచ్ఛసి |
 ఇదం దుర్గం హి కాంతారం మృగరాక్షససేవితమ్ |
 సీతాం చ తాత రక్షిష్యే త్వయి యాతే సలక్ష్మణే || 33||

జటాయుషం తం ప్రతిపూజ్య రాఘవో ముదా పరిష్కజ్య చ సన్నతోఽభవత్ |
 పితుర్హి శుశ్రావ సభిత్వమాత్మవా న్లటాయుషా సంకథితం పునః పునః || 34 ||

స తత్ర సీతాం పరిదాయ మైథిలీం సహైవ తేనాతిబలేన పక్షిణా |
 జగామ తాం పంచవటీం సలక్ష్మణో రిపూన్దిధక్ష్ణన్ శలభానివానలః || 35||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుర్దశః
 సర్గః || 14 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

15. పంచదశః సర్గః - పంచవటీపర్ణశాలా

|| పంచవటీపర్ణశాలా ||

తతః పంచవటీం గత్వా నానావ్యాలమృగాయుతామ్ |
ఉవాచ భ్రాతరం రామః సౌమిత్రిం దీప్తతేజసమ్ || 1 ||

ఆగతాః స్త్ర యథోద్దిష్టమముం దేశం మహర్షిణా |
అయం పంచవటీదేశః సౌమ్య పుష్పితపాదపః || 2 ||

సర్వతశ్చార్యతాం దృష్టిః కాననే నిపుణో హ్యసి |
ఆశ్రమః కతరస్మిన్నో దేశే భవతి సమ్మతః || 3 ||

రమతే యత్ర వైదేహీ త్వమహం చైవ లక్ష్మణ |
తాదృశో దృశ్యాతాం దేశః సన్నికృష్టజలాశయః || 4 ||

వనరామణ్యకం యత్ర స్థలరామణ్యకం తథా |
సన్నికృష్టం చ యత్ర స్యాత్ సమిత్పుష్పకుశోదకమ్ || 5 ||

ఏవముక్తస్తు రామేణ లక్ష్మణః సంయతాంజలిః |
సీతాసమక్షం కాకుత్స్థమిదం వచనమబ్రవీత్ || 6 ||

పరవాసస్మి కాకుత్స్థ త్వయి వర్షశతం స్థితే |
స్వయం తు రుచిరే దేశే క్రియాతామితి మాం వద || 7 ||

సుప్రీతస్తేన వాక్యేన లక్ష్మణస్య మహాత్మనః |
విమృశన్ రోచయామాస దేశం సర్వగుణాన్వితమ్ || 8 ||

స తం రుచిరమాక్రమ్య దేశమాశ్రమకర్తణి |
హస్తౌ గృహీత్వా హస్తేన రామః సౌమిత్రిమబ్రవీత్ || 9 ||

అయం దేశః సమః శ్రీమాన్ పుష్పితైస్తరుభిర్భృతః |
ఇహాశ్రమపదం సౌమ్య యథావత్కర్తుమర్హసి || 10 ||

ఇయమాదిత్యసంకాశైః పద్మైః సురభిగంధిభిః |
అదూరే దృశ్యతే రమ్యా పద్మినీ పద్మశోభితా || 11 ||

యథాఽఽఖ్యాతమగస్తేన మునినా భావితాత్మనా |
ఇయం గోదావలీ రమ్యా పుష్పితైస్తరుభిర్భృతా || 12 ||

హంసకారండవాకీర్ణా చక్రవాకోపశోభితా |
నాతిదూరేణ చాసన్నే మృగయూథనిపీడితాః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

15. పంచదశః సర్గః - సుమంత్రప్రేషణమ్

మయూరనాదితా రమ్యాః ప్రాంశవో బహుకందరాః |
 దృశ్యంతే గిరయః సౌమ్య పుల్లెస్తరుభిరావృతాః || 14 ||
 సౌవర్ణై రాజతైస్తామైర్దేశే దేశే చ ధాతుభిః |
 గవాక్షతా ఇవాభాంతి గజాః పరమభక్తిభిః || 15 ||
 సాలైస్తాలైస్తమాలైశ్చ ఖర్జూరపనసావ్రుకైః |
 నివారైస్తిమిశైశ్చైవ పున్నాగైశ్చపశోభితాః || 16 ||
 చూతైరశోకైస్తిలకైశ్శంపకైః కేతకైరపి |
 పుష్పగుల్మలతోపేతైస్తిస్తైస్తరుభిరావృతాః || 17 ||
 చందనైః స్పందనైర్లీపైః పనసైర్లికుచైరపి |
 ధవాశ్చకర్ణఖదిరైః శమీకించుకపాటలైః || 18 ||
 ఇదం పుణ్యమిదం మేధ్యమిదం బహుమృగద్విజమ్ |
 ఇహ వత్స్యామి సౌమిత్రే సార్థమేతేన పక్షిణా || 19 ||
 ఏవముక్తస్తు రామేణ లక్ష్మణః పరవీరహా |
 అచిరేణాశ్రమం భ్రాతుశ్చకార సుమహాబలః || 20 ||
 పర్ణశాలాం సువిపులాం తత్ర సంఘాతమృత్తికామ్ |
 సుస్తంభాం మన్కరైర్ద్వైః కృతవంశాం సుశోభనామ్ || 21 ||
 శమీశాఖాభిరాస్తీర్య దృఢపాశావపాశితామ్ |
 కుశకాశశరైః పర్ణైః సుపరిచ్ఛాదితాం తథా || 22 ||
 సమీకృతతలాం రమ్యాం చకార లఘువిక్రమః |
 నివాసం రాఘవస్యార్థే ప్రేక్షణీయమనుత్తమమ్ || 24 ||
 స గత్వా లక్ష్మణః శ్రీమాన్నదీం గోదావరీం తదా |
 స్నాత్వా పద్మాని చాదాయ సఫలః పునరాగతః || 25 ||
 తతః పుష్పబలిం కృత్వా శాంతిం చ స యథావిధి |
 దర్శయామాస రామాయ తదాశ్రమపదం కృతమ్ || 25 ||
 స తం దృష్ట్వా కృతం సౌమ్యమాశ్రమం సహ సీతయా |
 రాఘవః పర్ణశాలాయాం హర్షమాహారయద్భుశమ్ || 26 ||
 సుసంహృష్టః పరిష్పజ్య బాహుభ్యాం లక్ష్మణం తదా |
 అతిస్థిర్ధం చ గాఢం చ వచనం చేదమబ్రవీత్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

15. పంచదశః సర్గః - పంచవటీపర్ణశాలా

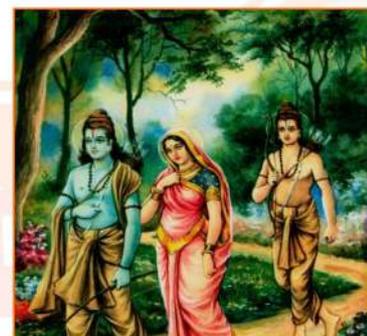
ప్రీతోఽస్మి తే మహాత్కర్త త్వయా కృతమిదం ప్రభో |
ప్రదేయో యన్నిమిత్తం తే పరిష్కంఘో మయా కృతః || 28 ||

భావజ్ఞేన కృతజ్ఞేన ధర్మజ్ఞేన చ లక్ష్మణ |
త్వాయా పుత్రేణ ధర్మాత్మా న సంవృత్తః పితా మమ || 29 ||

ఏవం లక్ష్మణముక్త్వా తు రాఘవో లక్ష్మివర్ధనః |
తస్మిన్దేశే బహుఫలే న్యవసత్సుసుఖం వశీ || 30 ||

కంచితాాలం న ధర్మాత్మా సీతయా లక్ష్మణేన చ |
అన్యాస్యమానో న్యవసత్ స్వర్గలోకే యథామరః || 31 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే పంచదశః సర్గః||15||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

16. షోడశః సర్గః - హేమంతవర్ణనమ్

|| హేమంతవర్ణనమ్ ||

వసతస్తస్య తు సుఖం రాఘవస్య మహాత్మనః |
 శరద్వృషాయే హేమంత ఋతురిష్టః ప్రవర్తతే || 1 ||

స కదాచిత్తభాతాయాం శర్వర్యాం రఘునందనః |
 ప్రయయావభిషేకార్థం రమ్యాం గోదావలీం నదీమ్ || 2 ||

ప్రహ్వాః కలశహస్తస్తం సీతయా సహ వీర్యవాన్ |
 పృష్ఠతోఽనువ్రజన్ భ్రాతా సౌమిత్రిదమబ్రవీత్ || 3 ||

అయం స కాలః సంప్రాప్తః ప్రియో యస్తే ప్రియంవద |
 అలంకృత ఇవాభాతి యేన సంవత్సరః శుభః || 4 ||

నీహారపరుషో లోకః పృథివీ సస్యశాలినీ |
 జలాన్యనుపభోగ్యాని సుభగో హవ్యవాహనః || 5 ||

నవార్గయణపూజాభిరభ్యర్చ్య పితృదేవతాః |
 కృతార్గయణకాః కాలే సంతో విగతకల్తషాః || 6 ||

ప్రాజ్యకామా జనపదాః సంపన్నతరగోరసాః |
 విచరంతి మహీపాలా యాత్రాస్థా విజిగీషవః || 7 ||

సేవమానే దృఢం సూర్యే దిశమంతకసేవితామ్ |
 విహీనతిలకేవ స్త్రీ నోత్తరా దిక్పకాశతే || 8 ||

ప్రకృత్యా హిమకోశాఢ్యే దూరసూర్యశ్చ సామ్మతమ్ |
 యథార్థనామా సువ్యక్తం హిమవాన్ హిమవాన్ గిరిః || 9 ||

అత్యంతసుఖసంచారా మధ్యాష్టా స్పర్శతః సుఖాః |
 దివసాః సుభగాదిత్యాశ్చాయాసలిలదుర్భగాః || 10 ||

మృదుసూర్యాః సనీహారాః పటుశీతాః సమారుతాః |
 శూన్యారణ్యా హిమధ్వస్తా దివసా భాంతి సామ్మతమ్ || 11 ||

నివృత్తాకాశశయనాః పుష్పనీతా హిమారుణాః |
 శీతా వృద్ధతరా యామాస్త్రియామా యాంతి సామ్మతమ్ || 12 ||

రవిసంక్రాంతసౌభాగ్యస్తుషారారుణమండలః |
 నిఃశ్వాసాంధ ఇవాదర్శశ్చంద్రమా న ప్రకాశతే || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

16. షోడశః సర్గః - హేమంతవర్ణనమ్

జ్యోత్స్నా తుషారమలినా పౌర్ణమాస్యాం న రాజతే |
 సీతేవ చాతపశ్యామా లక్ష్మతే న తు శోభతే || 14 ||

ప్రకృత్యా శీతలస్పర్శో హిమవిధృశ్చ సామ్మతమ్ |
 ప్రవాతి పశ్చిమో వాయుః కాలే ద్విగుణశీతలః || 15 ||

బాష్పచ్ఛన్నాన్యరణ్యాని యవగోధూమవంతి చ |
 శోభంతేఽభ్యుదితే సూర్యే నదద్భిః క్రౌంచసారసైః || 16 ||

ఖర్జూరపుష్పాకృతిభిః శిరోభిః పూర్ణతండులైః |
 శోభంతే కించిదానవ్రూః శాలయః కనకప్రభాః || 17 ||

మయాఖైరుపసర్పద్భిర్లిమనీహారసంవృతైః |
 దూరమభ్యుదితః సూర్యః శశాంక ఇవ లక్ష్మతే || 18 ||

అగ్రాహ్యవీర్యః పూర్వాష్ట్రా మధ్యష్ట్రా స్పర్శతః సుఖః |
 సంరక్తః కించిదాపాండురాతపః శోభతే క్షితౌ || 19 ||

అవశ్యాయనిపాతేన కించిత్కైన్మశాద్వలా |
 వనానాం శోభతే భూమిర్నివిష్టతరుణాతపా || 20 ||

స్మశంస్తు విపులం శీతముదకం ద్విరదః సుఖమ్ |
 అత్యంతతృషితో వన్యః ప్రతిసంహారతే కరమ్ || 21 ||

ఏతే హి సముపాసీనా విహగా జలచారిణః |
 న విగాహంతి సలిలమప్రగల్భా ఇవాహవమ్ || 22 ||

అవశ్యాయతమోనద్ధా నీహారతమసా వృతాః |
 ప్రసుప్తా ఇవ లక్ష్మంతే విపుష్పా వనరాజయః || 23 ||

బాష్పసంభన్నసలిలా రుతవిజ్ఞేయసారసాః |
 హిమార్తువాలుకైస్తీరైః సలితో భాంతి సామ్మతమ్ || 24 ||

తుషారపతనాచ్చైవ మృదుత్పాద్భాస్కరస్య చ |
 శైత్యాదగార్గ్రస్థమపి ప్రాయేణ రసవజ్జలమ్ || 25 ||

జరాజర్ణులితైః పద్మైః శీర్ణకేసరకర్ణికైః |
 నాలశేషైర్లిమధ్యస్థైర్న భాంతి కమలాకరాః || 26 ||

అస్మింస్తు పురుషవ్యాఘ్రుః కాలే దుఃఖసమన్వితః |
 తపశ్చరతి ధర్మాత్కా త్వద్భక్త్యా భరతః పురే || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

16. షోడశః సర్గః - హేమంతవర్ణనమ్

త్యక్త్వా రాజ్యం చ మానం చ భోగాంశ్చ వివిధాన్ బహూన్ |
తపస్వీ నియతాహారః శేతే శేతే మహీతలే || 28 ||

సోఽపి వేలామిమాం నూనమభిషేకార్థముద్యతః |
వృతః ప్రకృతిభిర్నిత్యం ప్రయాతి సరయాం నదీమ్ || 29 ||

అత్యంతసుఖసంవృద్ధః సుకుమారః సుఖోచితః |
కథం న్యపరరాత్రేషు సరయామవగాహతే || 30 ||

పద్మపత్రేక్షణో వీరః శ్యామో నిరుదరో మహాన్ |
ధర్మజ్ఞః సత్యవాదీ చ ప్రీనిషేధో జితేంద్రియః || 31 ||

ప్రియాభిభాషీ మధురో దీర్ఘబాహురలిందమః |
సంత్యజ్య వివిధాన్ భోగానార్యం సర్వాత్మనా శ్రీతః || 32 ||

జితః స్వర్గస్తవ భ్రాత్రా భరతేన మహాత్మనా |
వనస్థమపి తాపస్యే యస్త్యామనువిధీయతే || 33 ||

న పితృమనువర్తంతే మాతృకం ద్విపదా ఇతి |
ఖ్యాతో లోకప్రవాదోఽయం భరతేనాన్యథా కృతః || 34 ||

భర్తా దశరథో యస్యాః సాధుశ్చ భరతః సుతః |
కథం ను సాంబా కైకేయీ తాదృశీ క్రూరశీలినీ || 35 ||

ఇత్యేవం లక్ష్మణే వాక్యం స్నేహోద్భ్రువతి ధార్మికే |
పరివాదం జనన్యాస్తమసహాన్ రాఘవోఽబ్రవీత్ || 36 ||

న తేఽంబా మధ్యమా తాత గర్హితవ్యా కథంచన |
తామేవేక్ష్యాకునాథస్య భరతస్య కథాం కురు || 37 ||

నిశ్చితాపి హి మే బుద్ధిర్వనవాసే దృఢవ్రతా |
భరతస్నేహసంతప్తా బాలిశీక్రియతే పునః || 38 ||

సంస్తరామ్యస్య వాక్యాని ప్రియాణి మధురాణి చ |
హృద్యాన్యమృతకల్పాని మనః ప్రహ్లాదనాని చ || 39 ||

కదా న్యహం సమేష్యామి భరతేన మహాత్మనా |
శత్రుఘ్నేన చ వీరేణ త్వాయా చ రఘునందన || 40 ||

ఇత్యేవం విలపంస్తత్ర ప్రాప్య గోదావరీం నదీమ్ |
చక్రేఽభిషేకం కాకుత్స్థః సానుజః సహ సీతయా || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

16. షోడశః సర్గః - హేమంతవర్ణనమ్

తర్పయిత్వాథ సలిలైస్తే పితౄన్ దైవతాని చ |
 స్తువంతి సోత్తదితం సూర్యం దేవతాశ్చ సమాహితాః || 42 ||
 కృతాభిషేకః స రరాజ రామః సీతాద్వితీయః సహ లక్ష్మణేన |
 కృతాభిషేకో గిరిరాజపుత్ర్యా రుద్రః సనందీ భగవానివేశః || 43 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షోడశః సర్గః || 16 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

17. సప్తదశః సర్గః -శూర్పణఖాభావావిష్కరణమ్

|| శూర్పణఖాభావావిష్కరణమ్ ||

కృతాభిషేకో రామస్తు సీతా సౌమిత్రరేవ చ |
తస్మాద్గోదావరీతీరాత్తతో జగ్ముః స్వమాశ్రమమ్ || 1 ||

ఆశ్రమం తముపాగమ్య రాఘవః సహలక్ష్మణః |
కృత్వా పౌర్యాష్టికం కర్తృ పర్ణశాలాముపాగమత్ || 2 ||

ఉవాస సుఖితస్తత్ర పూజ్యమానో మహర్షిభిః |
లక్ష్మణేన సహ బ్రాత్రా చకార వివిధాః కథాః || 3 ||

స రామః పర్ణశాలాయామాసీనః సహ సీతయా |
విరరాజ మహాబాహుశ్చైత్రయా చంద్రమా ఇవ || 4 ||

తథాసీనస్య రామస్య కథాసంసక్తచేతసః |
తం దేశం రాక్షసీ కాచిదాజగామ యదృచ్ఛయా || 5 ||

సా తు శూర్పణఖా నామ దశగ్రీవస్య రక్షసః |
భగినీ రామమాసాద్య దదర్శ త్రిదశోపమమ్ || 6 ||

సింహోరస్కం మహాబాహుం పద్మపత్రనిభేక్షణమ్ |
ఆజానుబాహుం దిష్టాస్యమతీవ ప్రియదర్శనమ్ || 7 ||

గజవిక్రాంతగమనం జటామండలధారిణమ్ |
సుకుమారం మహాసత్త్వం పార్థివవ్యంజనాన్వితమ్ || 8 ||

రామమిందివరశ్యామం కందర్పసదృశప్రభమ్ |
బభూవేంద్రోపమం దృష్ట్వా రాక్షసీ కామమోహితా || 9 ||

సుముఖం దుర్ముఖీ రామం వృత్తమధ్యం మహోదరీ |
విశాలాక్షం విరూపాక్షీ సుకేశం తామ్రమూర్ధజా || 10 ||

ప్రీతిరూపం విరూపా సా సుస్వరం భైరవస్వరా |
తరుణం దారుణా వృద్ధా దక్షిణం వామభాషిణీ || 11 ||

న్యాయవృత్తం సుదుర్పుత్రా ప్రియమప్రియదర్శనా |
శరీరజసమావిష్టా రాక్షసీ వాక్యమబ్రవీత్ || 12 ||

జటి తాపసరూపేణ సభార్యః శరచాపధృత్ |
ఆగతస్తమిమం దేశం కథం రాక్షససేవితమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

17. సప్తదశః సర్గః -శూర్పణఖాభావావిష్కరణమ్

కిమాగమనకృత్యం తే తత్త్వమాఖ్యాతుమర్హసి |
 ఏవముక్తస్తు రాక్షస్యా శూర్పణఖ్యా పరంతపః || 14 ||

ఋజుబుద్ధితయా సర్వమాఖ్యాతుముపచక్రమే |
 అన్యతం న హి రామస్య కదాచిదపి సమ్మతమ్ || 15 ||

విశేషేణాశ్రమస్థస్య సమీపే స్త్రీజనస్య చ |
 ఆసీద్దశరథో నామ రాజా త్రిదశవిక్రమః || 16 ||

తస్యాహమగ్రజః పుత్రో రామో నామ జనైః శ్రుతః |
 బ్రాతాయం లక్ష్మణో నామ యవీయాన్ మామనువ్రతః || 17 ||

ఇయం భార్యా చ వైదేహీ మమ సీతేతి విశ్రుతా |
 నియోగాత్తు నరేంద్రస్య పితుర్కాతుశ్చ యంత్రితః || 18 ||

ధర్మార్థం ధర్మకాంక్షీ చ వనం వస్తుమిహాగతః |
 త్వాం తు వేదితుమిచ్ఛామి కథ్యతాం కాఽసి కస్య వా || 19 ||

న హి తావన్తనోజ్ఞాంగీ రాక్షసీ ప్రతిభాసి మే |
 ఇహ వా కిం నిమిత్తం త్వమాగతా బ్రూహి తత్త్వతః || 20 ||

సాఽబ్రవీద్యచనం శ్రుత్వా రాక్షసీ మదనార్లితా |
 శ్రూయతాం రామ వక్ష్యామి తత్త్వార్థం వచనం మమ || 21 ||

అహం శూర్పణఖా నామ రాక్షసీ కామరూపిణీ |
 అరణ్యం విచరామీదమేకా సర్వభయంకరా || 22 ||

రావణో నామ మే బ్రాతా బలీయాన్ రాక్షసేశ్వరః |
 వీరో విశ్రవసః పుత్రో యది తే శ్రోత్రమాగతః || 23 ||

ప్రవృద్ధనిద్రశ్చ సదా కుంభకర్ణో మహాబలః |
 విభీషణస్తు ధర్మాత్మా న తు రాక్షసచేష్టితః || 24 ||

ప్రఖ్యాతవీర్యో చ రణే బ్రాతరో ఖరదూషణౌ |
 తానహం సమతిక్రాంతా రామ త్వాపూర్వదర్శనాత్ || 25 ||

సముపేతాఽస్మి భావేన భర్తారం పురుషోత్తమమ్ |
 అహం ప్రభావసంపన్నా స్వచ్ఛందబలగామినీ || 26 ||

చిరాయ భవ మే భర్తా సీతయా కిం కలిష్యసి |
 వికృతా చ విరూపా చ న చేయం సద్యశీ తవ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

17. సప్తదశః సర్గః -శూర్పణఖాభావావిష్కరణమ్

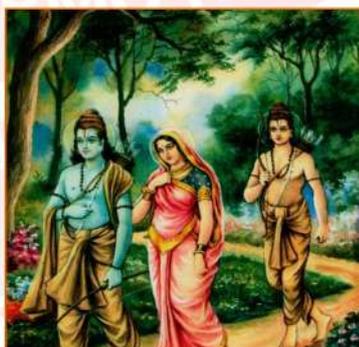
అహమేవానురూపా తే భార్యారూపేణ పశ్య మామ్ |
ఇమాం విరూపామసతీం కరాలాం నిర్ణతోదలిమ్ || 28 ||

అనేన తే సహ భ్రాత్రా భక్తయిష్యామి మానుషీమ్ |
తతః పర్వతశృంగాణి వనాని వివిధాని చ || 29 ||

పశ్యన్నహ మయా కాంత దండకాన్విచరిష్యసి |
ఇత్యేవముక్తః కాకుత్స్థః ప్రహస్య మదిరేక్షణామ్ || 30 ||

ఇదం వచనమారేభే వక్తుం వాక్యవిశారదః || 31 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తదశః సర్గః || 17 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

18. అష్టాదశః సర్గః - శూర్పణఖావిరూపణమ్

|| శూర్పణఖావిరూపణమ్ ||

తాతః శూర్పణఖాం రామః కామపాశావపాశితామ్ |
 స్వచ్ఛయా శ్శక్తయా వాచా స్థితపూర్వమథాబ్రవీత్ || 1 ||

కృతదారోఽస్తి భవతి భార్యేయం దయితా మమ |
 త్వద్విధానాం తు నారీణాం సుదుఃఖా ససపత్నతా || 2 ||

అనుజస్త్విష మే భ్రాతా శీలవాన్ ప్రియదర్శనః |
 శ్రీమానకృతదారశ్చ లక్ష్మణో నామ వీర్యవాన్ || 3 ||

అపూర్వ్య భార్యయా చార్థ తరుణః ప్రియదర్శనః |
 అనురూపశ్చ తే భర్తా రూపస్యాస్య భవిష్యతి || 4 ||

ఏనం భజ విశాలాక్షి భర్తారం భ్రాతరం మమ |
 అసపత్నా వరారోహే మేరుమర్కప్రభా యథా || 5 ||

ఇతి రామేణ సా ప్రోక్తా రాక్షసీ కామమోహితా |
 విస్ఫుజ్య రామం సహసా తతో లక్ష్మణమబ్రవీత్ || 6 ||

అస్య రూపస్య తే యుక్తా భార్యాఽహం వరవర్ణినీ |
 మయా సహ సుఖం సర్వాన్ దండకాన్ విచరిష్యసి || 7 ||

ఏవముక్తస్తు సౌమిత్రి రాక్షస్యా వాక్యకోవిదః |
 తతః శూర్పణఖీం స్థిత్యా లక్ష్మణో యుక్తమబ్రవీత్ || 8 ||

కథం దాసస్య మే దాసీ భార్యా భవితుమిచ్ఛసి |
 సోఽహమార్యేణ పరవాన్ భ్రాత్రా కమలవర్ణినీ || 9 ||

సమృద్ధార్థస్య సిద్ధార్థా ముదితామలవర్ణినీ |
 ఆర్యస్య త్వం విశాలాక్షి భార్యా భవ యవీయసీ || 10 ||

ఏనాం విరూపామసతీం కరాళాం నిర్ణతోదరీమ్ |
 భార్యాం వృద్ధాం పరిత్యజ్య త్వామేవైష భజిష్యతి || 11 ||

కో హి రూపమిదం శ్రేష్ఠం సంత్యజ్య వరవర్ణినీ |
 మానుషీషు వరారోహే కుర్యాద్భావం విచక్షణః || 12 ||

ఇతి సా లక్ష్మణేనోక్తా కరాళా నిర్ణతోదరీ |
 మన్యతే తద్వచస్తథ్యం పరిహాసావిచక్షణా || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

18. అష్టాదశః సర్గః - శూర్పణఖావిరూపణమ్

సా రామం పర్ణశాలాయాముపవిష్టం పరంతపమ్ |
సీతయా సహ దుర్ధర్షమబ్రవీత్ కామమోహితా || 14 ||

ఏనాం విరూపామసతీం కరాళాం నిర్ణతోదరీమ్ |
వృద్ధాం భార్యామవష్టభ్య మాం న త్వం బహుమన్యసే || 15 ||

అద్యేమాం భక్షయిష్యామి పశ్యతస్తవ మానుషీమ్ |
త్వయా సహ చరిష్యామి నిఃసపత్నా యథాసుఖమ్ || 16 ||

ఇత్యుక్త్వా మృగశాబాక్తీమలాతసద్యశేక్షణా |
అభ్యధావత్ సుసంక్రుద్ధా మహోల్కా రోహిణీమివ || 17 ||

తాం మృత్యుపాశప్రతిమామాపతంతీం మహాబలః |
నిగృహ్య రామః కుపితస్తతో లక్ష్మణమబ్రవీత్ || 18 ||

కూరైరనార్యైః సామిత్రే పరిహాసః కథంచన |
న కార్యః పశ్య వైదేహీం కథంచిత్ సౌమ్య జీవతీమ్ || 19 ||

ఇమాం విరూపామసతీమతిమత్తాం మహోదరీమ్ |
రాక్షసీం పురుషవ్యాఘ్రు విరూపయితుమర్హసి || 20 ||

ఇత్యుక్తో లక్ష్మణస్తస్యాః క్రుద్ధో రామస్య పార్శ్వతః |
ఉద్భ్రత్య ఖడ్గం చిచ్ఛేద కర్ణనాసం మహాబలః || 21 ||

నికృత్తకర్ణనాసా తు విస్వరం సా వినద్య చ |
యథాగతం ప్రదుద్రావ ఘోరా శూర్పణఖా వనమ్ || 22 ||

సా విరూపా మహాఘోరా రాక్షసీ శోణితోక్తితా |
ననాద వివిధాన్నాదాన్ యథా ప్రావృషి తోయదః || 23 ||

సా విక్షరంతీ రుభిరం బహుధా ఘోరదర్శనా |
ప్రగృహ్య బాహూ గర్జంతీ ప్రవివేశ మహావనమ్ || 24 ||

తతస్తు సా రాక్షససంఘసంవృతం ఖరం జనస్థానగతం విరూపితా |
ఉపేత్య తం బ్రూతరముగ్రదర్శనం పపాత భూమౌ గగనాద్యథాఽశనిః || 25 ||

తతః సభార్యం భయమోహమూర్ఛితా సలక్ష్మణం రాఘవమాగతం వనమ్ |
విరూపణం చాత్మని శోణితోక్తితా శశంస సర్వం భగినీ ఖరస్య సా || 26 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే అష్టాదశః సర్గః || 27 ||
అమరనధీ అమర్

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

19. ఏకోనవింశః సర్గః - ఖరక్రోధః

|| ఖరక్రోధః ||

తాం తథా పతితాం దృష్ట్వా విరూపాం శోణితోక్తితామ్ |
భగినీం క్రోధసంతప్తః ఖరః పప్రుచ్ఛ రాక్షసః || 1 ||

ఉత్తిష్ఠ తావదాఖ్యాహి ప్రమోహం జహి సంభ్రమమ్ |
వ్యక్తమాఖ్యాహి కేన త్వమేవంరూపా విరూపితా || 2 ||

కః కృష్ణసర్పమాసీనమాశీవిషమనాగసమ్ |
తుదత్యభినమాపన్నమంగుళ్ళగ్రేణ లీలయా || 3 ||

కః కాలపాశమాసజ్య కంఠే మోహాన్మ బుధ్యతే |
యస్త్యామద్య సమాసాద్య పీతవాన్ విషముత్తమమ్ || 4 ||

బలవిక్రమసంపన్నా కామగా కామరూపిణీ |
ఇమామవస్థాం నీతా త్వం కేనాంతకసమా గతా || 5 ||

దేవగంధర్వభూతానామృషీణాం చ మహాత్మనామ్ |
కోఽయమేవం విరూపాం త్వాం మహావీర్యశ్చకార హా || 6 ||

న హి పశ్యామ్యహం లోకే యః కుర్యాన్తమ విప్రియమ్ |
అంతరేణ సహస్రాక్షం మహేంద్రం పాకశాసనమ్ || 7 ||

అద్యాహం మార్గణైః ప్రాణానాదాస్యే జీవితాంతకైః |
సలిలే క్షీరమాసక్తం నిష్పిబన్నివ సారసః || 8 ||

నిహతస్య మయా సంఖ్యే శరసంకృత్తమర్తణః |
సఫేనం రుభిరం రక్తం మేదినీ కస్య పాస్యతి || 9 ||

కస్య పత్రరథాః కాయాన్తాంసముత్యత్య సంగతాః |
ప్రహృష్టా భక్తయిష్యంతి నిహతస్య మయా రణే || 10 ||

తం న దేవా న గంధర్వా న పిశాచా న రాక్షసాః |
మయాపకృష్టం కృపణం శక్తాస్తాతుమిహాహవే || 11 ||

ఉపలభ్య శనైః సంజ్ఞాం తం మే శంసితుమర్హసి |
యేన త్వం దుర్వినీతేన వనే విక్రమ్య నిర్జితా || 12 ||

ఇతి భ్రాతుర్వచః శ్రుత్వా క్రుద్ధస్య చ విశేషతః |
తతః శూర్పణఖా వాక్యం సబాష్పమిదమబ్రవీత్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

19. ఏకోనవింశః సర్గః - ఖరక్రోధః

తరుణౌ రూపసంపన్నా సుకూమారౌ మహాబలా |
పుండరీకవిశాలాక్షౌ చీరకృష్ణాజినాంబరౌ || 14 ||
ఫలమూలాశనౌ దాంతౌ తాపసౌ ధర్మచారిణౌ |
పుత్రౌ దశరథస్యాస్తాం భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ || 15 ||
గంధర్వరాజప్రతిమౌ పార్థివవ్యంజనాన్వితౌ |
దేవౌ వా మానుషౌ వా తౌ న తర్కయితుముత్సహే || 16 ||
తరుణీ రూపసంపన్నా సర్వాభరణభూషితా |
దృష్టౌ తత్ర మయా నాలీ తయోర్త్వధ్యే సుమధ్యమా || 17 ||
తాభ్యాముభాభ్యాం సంభూయ ప్రమదామధిక్యత్య తామ్ |
ఇమామవస్థాం నీతాహం యథానాథాసతీ తథా || 18 ||
తస్యాశ్చాన్యజువృత్తాయాస్తయోశ్చ హతయోరహమ్ |
సఫేనం పాతుమిచ్ఛామి రుధిరం రణమూర్ధని || 19 ||
ఏష మే ప్రథమః కామః కృతస్తాత త్వయా భవేత్ |
తస్యాస్తయోశ్చ రుధిరం పిబేయమహమాహవే || 20 ||
ఇతి తస్యాం బ్రువాణాయాం చతుర్దశ మహాబలాన్ |
వ్యాదిదేశ ఖరః క్రుద్ధో రాక్షసానంతకోపమాన్ || 21 ||
మానుషౌ శస్త్రసంపన్నౌ చీరకృష్ణాజినాంబరౌ |
ప్రవిష్టౌ దండకారణ్యం ఘోరం ప్రమదయా సహ || 22 ||
తౌ హత్యా తాం చ దుర్వృత్తామపావర్తితుమర్హథ |
ఇయం చ రుధిరం తేషాం భగినీ మమ పాస్యతి || 23 ||
మనోరథోఽయమిష్టోఽస్యా భగిన్యా మమ రాక్షసాః |
శీఘ్రం సంపాద్యతాం తౌ చ ప్రమధ్య స్వేన తేజసా || 24 ||
యుష్మాభిర్నిర్హతౌ దృష్ట్వా తావుభౌ భ్రాతరౌ రణే |
ఇయం ప్రహృష్టౌ ముదితా రుధిరం యుధి పాస్యతి || 25 ||
ఇతి ప్రతిసమాదిష్టౌ రాక్షసాస్తే చతుర్దశ |
తత్ర జగ్నుస్తయా సార్థం ఘనా వాతేరితా యథా || 26 ||
తతస్తు తే తం సముదగ్రతేజసం తథాపి తీక్ష్ణప్రదరా నిశాచరాః |
న శేకురేనం సహసా ప్రమర్దితుం వనద్విపా దిప్తమివాగ్నిముత్థితమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

19. ఏకోనవింశః సర్గః - ఖరక్రోధః

తరుణో రూపసంపన్నా సుకూమారౌ మహాబలౌ |
పుండరీకవిశాలాక్షౌ చీరకృష్ణాజినాంబరౌ || 14 ||

ఫలమూలాశనౌ దాంతౌ తాపసౌ ధర్మచారిణౌ |
పుత్రౌ దశరథస్యాస్తాం బ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ || 15 ||

గంధర్వరాజప్రతిమౌ పార్థివవ్యంజనాన్వితౌ |
దేవౌ వా మానుషౌ వా తౌ న తర్కయితుముత్సహే || 16 ||

తరుణీ రూపసంపన్నా సర్వాభరణభూషితా |
దృష్టా తత్ర మయా నాలీ తయోర్మధ్యే సుమధ్యమా || 17 ||

తాభ్యాముభాభ్యాం సంభూయ ప్రమదామధిక్యత్య తామ్ |
ఇమామవస్థాం నీతాహం యథానాథాసతీ తథా || 18 ||

తస్యాశ్చాన్యజువృత్తాయాస్తయోశ్చ హతయోరహమ్ |
సఫేనం పాతుమిచ్ఛామి రుధిరం రణమూర్ధని || 19 ||

ఏష మే ప్రథమః కామః కృతస్తాత త్వయా భవేత్ |
తస్యాస్తయోశ్చ రుధిరం పిబేయమహమాహవే || 20 ||

ఇతి తస్యాం బ్రువాణాయాం చతుర్దశ మహాబలాన్ |
వ్యాదిదేశ ఖరః క్రుద్ధో రాక్షసానంతకోపమాన్ || 21 ||

మానుషౌ శస్త్రసంపన్నా చీరకృష్ణాజినాంబరౌ |
ప్రవిష్టౌ దండకారణ్యం ఘోరం ప్రమదయా సహ || 22 ||

తౌ హత్యా తాం చ దుర్పితామపావర్తితుమర్హథ |
ఇయం చ రుధిరం తేషాం భగినీ మమ పాస్యతి || 23 ||

మనోరథోఽయమిష్టోఽస్యా భగిన్యా మమ రాక్షసాః |
శీఘ్రం సంపాద్యతాం తౌ చ ప్రమథ్య స్వేన తేజసా || 24 ||

యుష్మాభిర్నిర్లతౌ దృష్ట్వా తావుభౌ బ్రాతరౌ రణే |
ఇయం ప్రహృష్టా ముదితా రుధిరం యుధి పాస్యతి || 25 ||

ఇతి ప్రతిసమాదిష్టా రాక్షసాస్తే చతుర్దశ |
తత్ర జగ్నుస్తయా సార్థం ఘనా వాతేరితా యథా || 26 ||

తతస్తు తే తం సముదగ్రతేజసం తథాపి తీక్ష్ణప్రదరా నిశాచరాః |
న శేకురేనం సహసా ప్రమర్దితుం వనద్విపా దీప్తమివాగ్నిముత్థితమ్ || 27 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకోనవింశః సర్గః || 19 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

20. వింశః సర్గః - చతుర్దశరక్షోవధఃt

|| చతుర్దశరక్షోవధః ||

తతః శూర్పణఖా ఘోరా రాఘవాశ్రమమాగతా |
 రక్షసామాచచక్షే తా భ్రాతరౌ సహ సీతయా || 1 ||

తే రామం పర్ణశాలాయాముపవిష్టం మహాబలమ్ |
 దద్యుః సీతయా సార్థం వైదేహ్య లక్ష్మణేన చ || 2 ||

తాన్ దృష్ట్వా రాఘవః శ్రీమానాగతాం తాం చ రాక్షసీమ్ |
 అబ్రవీద్భ్రాతరం రామో లక్ష్మణం దీప్తతేజసమ్ || 3 ||

ముహూర్తం భవ సౌమిత్రే సీతాయాః ప్రత్యనంతరః |
 ఇమానస్యా వధిష్యామి పదవీమాగతానిహ || 4 ||

వాక్యమేతత్తతః శ్రుత్వా రామస్య విదితాత్మనః |
 తథేతి లక్ష్మణో వాక్యం రామస్య ప్రత్యపూజయత్ || 5 ||

రాఘవోఽపి మహచ్ఛాపం చామీకరవిభూషితమ్ |
 చకార సజ్యం ధర్మాత్మా తాని రక్షాంసి చాబ్రవీత్ || 6 ||

పుత్రౌ దశరథస్యావాం భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ |
 ప్రవిష్టౌ సీతయా సార్థం దుశ్శరం దండకావనమ్ || 7 ||

ఫలమూలాశనౌ దాంతౌ తాపసౌ ధర్మచారిణౌ |
 వసంతౌ దండకారణ్యే కిమర్థముపహింసథ || 8 ||

యుష్మాన్నాపాత్మకాన్ హంతుం విప్రకారాన్ మహాహవే |
 ఋషీణాం తు నియోగేన ప్రాప్తౌఽహం సశరాయుధః || 9 ||

తిష్ఠతైవాత్త సంతుష్టౌ నోపావర్తితుమర్హథ |
 యది ప్రాణైరిహార్థో వా నివర్తధ్వం నిశాచరాః || 10 ||

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా రాక్షసాస్తే చతుర్దశ |
 ఊచుర్వాచం సుసంక్రుద్ధా బ్రహ్మఘ్నాః శూలపాణయః || 11 ||

సంరక్తనయనా ఘోరా రామం సంరక్తలోచనమ్ |
 పరుషం మధురాభాషం హృష్టౌ దృష్టపరాక్రమమ్ || 12 ||

క్రోధముత్పాద్య నో భర్తుః ఖరస్య సుమహాత్మనః |
 త్వమేవ హాస్యసే ప్రాణానద్యాస్యాభిర్హతో యుధి || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

20. వింశః సర్గః - చతుర్దశరక్షోవధఃt

కా హి తే శక్తిరేకస్య బహూనాం రణమూర్ధని |
 అస్మాకమగ్రతః స్థాతుం కిం పునర్యోధుమాహవే || 14 ||

ఏహి బాహుప్రయుక్తైర్షుః పరిఘ్నేః శూలపట్టిశైః |
 ప్రాణాంస్త్యక్ష్మసి వీర్యం చ ధనుశ్చ కరపీడితమ్ || 15 ||

ఇత్యేవముక్త్వా సంక్రుద్ధా రాక్షసాస్తే చతుర్దశ |
 ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశా రామమేవాభిదుద్రువుః || 16 ||

చిక్లిపుస్తాని శూలాని రాఘవం ప్రతి దుర్జయమ్ |
 తాని శూలాని కాకుత్స్థః సమస్తాని చతుర్దశ || 17 ||

తావద్భిరేవ చిచ్ఛేద శరైః కాంచనభూషణైః |
 తతః పశ్చాన్నహతేజా నారాచాన్ సూర్యసన్నిభాన్ || 18 ||

జగ్రాహ పరమక్రుద్ధశ్చతుర్దశ శిలాశితాన్ |
 గృహీత్వా ధనురాయమ్య లక్ష్మానుద్భిశ్చ రాక్షసాన్ || 19 ||

ముమోచ రాఘవో బాణాన్ వజ్రానివ శతక్రతుః |
 రుక్మపుంఖాశ్చ విశిఖా దీప్తా హేమవిభూషితాః || 20 ||

తే భిత్త్వా రక్షసాం వేగాద్యక్షాంసి రుధిరాప్లుతాః |
 వినిష్ఠేతుస్తదా భూమౌ న్యమజ్జంతాశనిస్వనాః || 21 ||

తే భిన్నహృదయా భూమౌ భిన్నమూలా ఇవ ద్రుమాః |
 నిపేతుః శోణితార్ద్రాంగా వికృతా విగతాసవః || 22 ||

తాన్ దృష్ట్వా పతితాన్ భూమౌ రాక్షసీ క్రోధమూర్ఛితా |
 పరిత్రస్తా పునస్తత్ర వ్యసృజద్భైరవస్వనాన్ || 23 ||

సా నదంతీ మహానాదం జవాచ్ఛూర్పణఖా పునః |
 ఉపగమ్య ఖరం సా తు కించిత్సంశుష్కశోణితా || 24 ||

పపాత పునరేవార్తా సనిర్యాసేవ సల్లకీ |
 భ్రాతుః సమీపే శోకార్తా ససర్జ నినదం మహుః |
 సస్వరం ముమోచే బాష్పం విషణ్ణవదనా తదా || 25 ||

నిపాతితాన్ దృప్య రణే తు రాక్షసా న్నృధావితా శూర్పణఖా పునస్తతః |
 వధం చ తేషాం నిఖిలేన రక్షసాం శశంస సర్వం భగినీ ఖరస్య సా || 26 || 644

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే వింశః సర్గః || 20 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

21. ఏకవింశః సర్గః - ఖరసంధుక్షణమ్

|| ఖరసంధుక్షణమ్ ||

స పునః పతితాం దృష్ట్వా క్రోధాచూర్పణఖాం ఖరః |
ఉవాచ వ్యక్తయా వాచా తామనర్ధార్థమాగతామ్ || 1 ||

మయా త్విదానీం శూరాస్తే రాక్షసా రుధిరాశనః |
త్వత్ప్రియార్థం వినిర్దిష్టాః కిమర్థం రుద్యతే పునః || 2 ||

భక్తాశ్చైవానురక్తాశ్చ హితాశ్చ మమ నిత్యశః |
ఘ్నంతోఽపి న నిహంతవ్యా న న కుర్యుర్వచో మమ || 3 ||

కిమేతచ్ఛ్రీతుమిచ్ఛామి కారణం యత్యతే పునః |
హా నాథేతి వినర్థంతీ సర్వవల్లరసి క్షితా || 4 ||

అనాథవద్విలపసి నాథే తు మయి సంస్థితే |
ఉత్తిష్టోత్తిష్ట మా భైషీర్వైక్లబ్యం త్యజ్యతామిహ || 5 ||

ఇత్యేవముక్తా దుర్ధర్షా ఖరేణ పరిసాంత్వితా |
విమృజ్య నయనే సాస్తే ఖరం భ్రాతరమబ్రవీత్ || 6 ||

అస్మీదానీమహం ప్రాప్తా హృతశ్రవణనాసికా |
శోణితోఘపరిక్లిన్నా త్వయా చ పరిసాంత్వితా || 7 ||

ప్రేషితాశ్చ త్వయా వీర రాక్షసాస్తే చతుర్దశ |
నిహంతుం రాఘవం క్రోధాన్తత్ప్రియార్థం సలక్ష్మణమ్ || 8 ||

తే తు రామేణ సామర్షాః శూలపట్టిశపాణయః |
సమరే నిహతాః సర్వే సాయకైర్కర్కభేదిభిః || 9 ||

తాన్ దృష్ట్వా పతితాన్భూమౌ క్షణేనైవ మహాబలాన్ |
రామస్య చ మహాత్కర్ష మహంస్త్రాసోఽభవన్తమ || 10 ||

అహమస్మి సముద్విగ్నా విషణ్ణా చ నిశాచర |
శరణం త్వాం పునః ప్రాప్తా సర్వతోభయదర్శినీ || 11 ||

విషాదనక్రాధ్యుషితే పరిత్రాసోర్మిమాలిని |
కిం మాం న త్రాయసే మగ్నాం విపులే శోకసాగరే || 12 ||

ఏతే చ నిహతా భూమౌ రామేణ నిశితైః శరైః |
యేఽపి మే పదవీం ప్రాప్తా రాక్షసాః పిశితాశనాః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

21. ఏకవింశః సర్గః - ఖరసంధుక్షణమ్

మయి తే యద్యనుక్రోశో యది రక్షస్సు తేషు చ |
రామేణ యది తే శక్తిస్తేజో వాఽస్తి నిశాచర || 14 ||

దండకారణ్యనిలయం జహి రాక్షసకంటకమ్ |
యది రామం మమామిత్రం న త్వమద్య వధిష్యసి || 15 ||

తవ చైవగ్రతః ప్రాణాంస్తక్ష్ణామి నిరపత్రపా |
బుద్ధ్యాఽహమనుపశ్యామి న త్వం రామస్య సంయుగే || 16 ||

స్థాతుం ప్రతిముఖే శక్తః సబలశ్చ మహాత్మనః |
శూరమానీ న శూరస్త్వం మిథ్యారోపితవిక్రమః || 17 ||

మానుషౌ యౌ న శక్నోషి హంతుం తౌ రామలక్ష్మణౌ |
రామేణ యది తే శక్తిస్తేజో వాఽస్తి నిశాచర || 18 ||

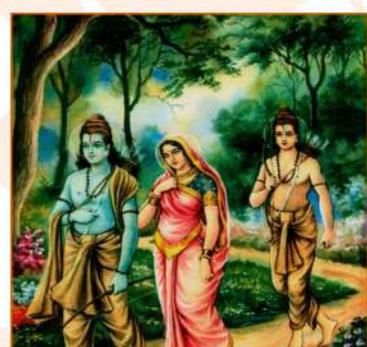
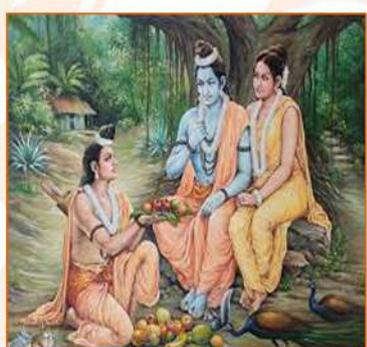
దండకారణ్యనిలయం జహి తం కులపాంసన |
నిఃసత్త్వస్యాలృవీర్యస్య వాసస్తే కీదృశస్త్విహ || 19 ||

అపయాహి జనస్థానాత్ప్వరితః సహబాంధవః |
రామతేజోఽభిభూతో హి త్వం క్షిప్రం వినశిష్యసి || 20 ||

స హి తేజః సమాయుక్తో రామో దశరథాత్మజః |
బ్రాతా చాస్య మహావీర్యో యేన చాస్తి విరూపితా || 21 ||

ఏవం విలప్య బహుశో రాక్షసీ వితతోదరీ |
బ్రాతుః సమీపే దుఃఖార్తా నష్టసంజ్ఞా బభూవ హా |

కరాభ్యాముదరం హత్వా రురోద భృశదుఃఖితా || 22 ||
ఇత్యార్ధే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకవింశః సర్గః || 21 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

22. ద్వాపింశః సర్గః - ఖరసంనాహః

|| ఖరసంనాహః ||

ఏవమాధర్మితః శూరః శూర్పణఖ్యా ఖరస్తదా |
 ఉవాచ రక్షసాం మధ్యే ఖరః ఖరతరం వచః || 1 ||
 తవావమానప్రభవః క్రోధోఽయమతులో మమ |
 న శక్యతే ధారయితుం లవణాంభ ఇవోత్థితమ్ || 2 ||
 న రామం గణయే వీర్యాన్తానుషం క్షీణజీవితమ్ |
 ఆత్మదుశ్చరితైః ప్రాణాన్ హతో యోఽద్య విమోక్షతి || 3 ||
 బాష్పః సంఘ్రాయతామేష సంభ్రమశ్చ విముచ్యతామ్ |
 అహం రామం సహ బ్రాత్రా నయామి యమసాదనమ్ || 4 ||
 పరశ్వధహతస్యాద్య మందప్రాణస్య సంయుగే |
 రామస్య రుభిరం రక్తముష్ణం పాస్యసి రాక్షసి || 5 ||
 సా ప్రహృష్టా వచః శ్రుత్వా ఖరస్య వదనాచ్ఛ్చుతమ్ |
 ప్రశశంస పునర్శార్థ్యాద్భ్రాతరం రక్షసాం వరమ్ || 6 ||
 తయా పరుషితః పూర్వం పునరేవ ప్రశంసితః |
 అబ్రవీద్ధూషణం నామ ఖరః సేనాపతిం తదా || 7 ||
 చతుర్థశ సహస్రాణి మమ చిత్రానువర్తినామ్ |
 రక్షసాం భీమవేగానాం సమరేష్యనివర్తినామ్ || 8 ||
 నీలజీమూతవర్ణానాం ఘోరాణాం క్రూరకర్తృణామ్ |
 లోకహింసావిహారాణాం బలినాముగ్రతేజసామ్ || 9 ||
 తేషాం శార్దూలదర్పాణాం మహాస్యానాం మహాజసామ్ |
 సర్వోద్యోగముదీర్ణానాం రక్షసాం సౌమ్య కారయ || 10 ||
 ఉపస్థాపయ మే క్షిప్రం రథం సౌమ్య ధనూంషి చ |
 శరాంశ్చిత్రాంశ్చ ఖడ్గశ్చ శక్తిశ్చ వివిధాః శితాః || 11 ||
 అగ్రే నిర్యాతుమిచ్ఛామి పౌలస్త్యానాం మహాత్మనామ్ |
 వధార్థం దుర్విసీతస్య రామస్య రణకోవిద || 12 ||
 ఇతి తస్య బ్రువాణస్య సూర్యవర్ణం మహారథమ్ |
 సదశ్చైః శబలైర్యుక్తమాచచక్షేఽథ దూషణః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

22. ద్వావింశః సర్గః - ఖరసంనాహః

తం మేరుశిఖరాకారం తప్తకాంచనభూషణమ్ |
హేమచక్రమసంబాధం వైడూర్యమయకూబరమ్ || 14 ||

మత్స్యైః పుష్పైర్ముమైః శైలైశ్చంద్రసూర్యైశ్చ కాంచనైః |
మంగళైః పక్షిసంఘైశ్చ తారాభిరభిసంవృతమ్ || 15 ||

ధ్వజనిస్త్రీంశసంపన్నం కింకిణీకవిరాజితమ్ |
సదశ్యయుక్తం సోమర్షాదారురోహ ఖరో రథమ్ || 16 ||

నిశామ్య తు రథస్థం తం రాక్షసా భీమవిక్రమాః |
తస్థుః సంపలివార్యైనం దూషణం చ మహాబలమ్ || 17 ||

ఖరస్తు తాన్తహేష్యాసాన్ ఘోరవర్తాయుధధ్వజాన్ |
నిర్యాతేత్యబ్రవీద్బ్రుష్టో రథస్థః సర్వరాక్షసాన్ || 18 ||

తతస్తద్రాక్షసం సైన్యం ఘోరవర్తాయుధధ్వజమ్ |
నిర్జగామ జనస్థానాన్తహానాదం మహాజవమ్ || 19 ||

ముద్గరైః పట్టిశైః చూలైః సుతీక్ష్ణైశ్చ పరశ్వధైః |
ఖడ్గైశ్చక్రైశ్చ హస్తస్థైర్భ్రాజమానైశ్చ తోమరైః || 20 ||

శక్తిభిః పరిఘైర్ఘోరైరతిమాత్తైశ్చ కార్ముకైః |
గదాసిముసలైర్వజ్రైర్బహుతైర్బిమదర్శనైః || 21 ||

రాక్షసానాం సుఘోరాణాం సహస్రాణి చతుర్దశ |
నిర్యాతాని జనస్థానాత్థరచిత్తానువర్తినామ్ || 22 ||

తాంస్త్యభిద్రవతో దృష్ట్వా రాక్షసాన్ భీమవిక్రమాన్ |
ఖరస్యాపి రథః కించిజ్జగామ తదనంతరమ్ || 23 ||

తతస్తాన్ శబలానశ్వాంస్తప్తకాంచనభూషితాన్ |
ఖరస్య మతమాజ్ఞాయ సారథిః సమచోదయత్ || 24 ||

స చోదితో రథః శీఘ్రం ఖరస్య రిపుఘాతినః |
శబ్దేనాపూరయామాస దిశశ్చ ప్రదిశస్తదా || 25 ||

ప్రవృద్ధమన్యుస్తు ఖరః ఖరస్యనో రిపోర్వధార్థం త్వరితో యథాఽంతకః |
అచూచుదత్ సారథిమున్నదన్ ఘనం మహాబలో మేఘ ఇవాశ్చవర్షవాన్ || 26 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్వావింశః సర్గః || 22 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

23. త్రయోవింశః సర్గః - ఉత్పాతదర్శనమ్

|| ఉత్పాతదర్శనమ్ ||

తస్మిన్ యాతే జనస్థానాదశివం శోణితోదకమ్ |
 అభ్యవర్షన్తహామేఘస్తుములో గర్దభారుణః || 1 ||

నిపేతుస్తురగాస్తస్య రథయుక్తా మహాజవాః |
 సమే పుష్పచితే దేశే రాజమార్గే యదృచ్ఛయా || 2 ||

శ్యామం రుధిరపర్యంతం బభూవ పరివేషణమ్ |
 అలాతచక్రప్రతిమం పరిగృహ్య దివాకరమ్ || 3 ||

తతో ధ్వజముపాగమ్య హేమదండం సముచ్చితమ్ |
 సమాక్రమ్య మహాకాయస్తస్థౌ గృధ్రః సుదారుణః || 4 ||

జనస్థానసమీపే తు సమాగమ్య ఖరస్వనాః |
 విస్వరాన్వివిధాంశ్చక్రుర్కాంసాదా మృగపక్షిణః || 5 ||

వ్యాజప్రఖశ్చ ప్రదీప్తాయాం దిశి వై భైరవస్వనమ్ |
 అశివం యాతుధానానాం శివా ఘోరా మహాస్వనాః || 6 ||

ప్రభిన్నగిరిసంకాశాస్తోయశోణితధారిణః |
 ఆకాశం తదనాకాశం చక్రుల్బీమా బలాహకాః || 7 ||

బభూవ తిమిరం ఘోరముద్ధతం రోమహర్షణమ్ |
 దిశో వా విదిశో వాఽపి న చ వ్యక్తం చకాశిరే || 8 ||

క్షతజార్త్తసవర్ణాభా సంధ్యా కాలం వినా బభౌ |
 ఖరస్యాభిముఖా నేదుస్తదా ఘోరమ్మగాః ఖగాః || 9 ||

కంకగోమాయుగృధ్రాశ్చ చుక్రుశుర్భయశంసినః |
 నిత్యాశుభకరా యుద్ధే శివా ఘోరనిదర్శనాః || 10 ||

నేదుర్బలస్యాభిముఖం జ్యాలోద్ధారిభిరాననైః |
 కబంధః పరిఘాభాసో దృశ్యతే భాస్కరాంతికే || 11 ||

జగ్రాహ సూర్యం స్వర్భానురపర్వణి మహాగ్రహాః |
 ప్రవాతి మారుతః శీఘ్రం నిష్ప్రభోఽభూద్ధివాకరః || 12 ||

ఉత్పేతుశ్చ వినా రాత్రిం తారాః ఖద్యోతసప్రభాః |
 సంలీనమీనవిహగా నలిన్యః శుష్కపంకజాః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

23. త్రయోవింశః సర్గః - ఉత్పాతదర్శనమ్

తస్మిన్ క్షణే బభూవుశ్చ వినా పుష్పఫలైర్తుమాః |
ఉద్ధూతశ్చ వినా వాతం రేణుర్జలధరారుణః || 14 ||
వీచీకూచీతి వాశ్యంత్య బభూవుస్తత్ర శాలికాః |
ఉల్కాశ్చాపి సనిర్ఘాతా నిపేతుర్హోరదర్శనాః || 15 ||
ప్రచచాల మహీ సర్వా సశైలవనకాననా |
ఖరస్య చ రథస్థస్య నర్దమానస్య భీమతః || 16 ||
ప్రాకంపత భుజః సవ్యః స్వరశ్చాస్యావసజ్జిత |
సాస్త్రా సంపద్యతే దృష్టిః పశ్యమానస్య సర్వతః || 17 ||
లలాటే చ రుజా జాతా న చ మోహంస్త్వవర్తత |
తాన్ సమీక్ష్య మహోత్పాతానుత్థితాన్రోమహర్షణాన్ || 18 ||
అబ్రవీద్రాక్షసాన్ సర్వాన్ ప్రహసన్ స ఖరస్తదా |
మహోత్పాతానిమాన్ సర్వానుత్థితాన్ ఘోరదర్శనాన్ || 19 ||
న చింతయామ్యహం వీర్యాద్భలవాన్ దుర్బలానివ |
తారా అపి శరైస్తీక్ణైః పాతయామి నభఃస్థలాత్ || 20 ||
మృత్యుం మరణధర్తేణ సంక్రుద్ధో యోజయామ్యహమ్ |
రాఘవం తం బలోత్సిక్తం భ్రాతరం చాస్య లక్ష్మణమ్ || 21 ||
అహత్వా సాయకైస్తీక్ణైర్శిషావర్తితుముత్సహే |
సకామా భగినీ మేఽస్తు పీత్వా తు రుభిరం తయోః || 22 ||
యన్మిమిత్తస్తు రామస్య లక్ష్మణస్య విపర్యయః |
న క్వచిత్ప్రాప్తపూర్వో మే సంయుగేషు పరాజయః || 23 ||
యుష్మాకమేతత్ప్రత్యక్షం నాన్యతం కథయామ్యహమ్ |
దేవరాజమపి క్రుద్ధో మత్తైరావతయాయినమ్ || 24 ||
వజ్రహస్తం రణే హన్యాం కిం పునస్తౌ కుమానుషౌ |
సా తస్య గర్జితం శ్రుత్వా రాక్షసస్య మహాచమూః || 25 ||
ప్రహర్షమతులం లేభే మృత్యుపాశావపాశితా |
సమీయుశ్చ మహోత్పానో యుద్ధదర్శనకాంక్షిణః || 26 ||
ఋషయో దేవగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ సహ చారణైః |
సమేత్య చోచుః సహితాస్తేఽన్యోన్యం పుణ్యకర్మణః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

23. త్రయోవింశః సర్గః - ఉత్పాతదర్శనమ్

స్వస్తి గోబ్రాహ్మణేభ్యోఽస్తు లోకానాం యేఽభిసంగతాః |
 జయతాం రాఘవః సంఖ్యే పౌలస్త్యాన్ రజనీచరాన్ || 28 ||
 చక్రహస్తా యథా యుద్ధే సర్వానసురపుంగవాన్ |
 ఏతచ్ఛాన్యచ్ఛ బహుశో బ్రువాణాః పరమర్షయః || 29 ||
 జాతకౌతూహలాస్తత్ర విమానస్థాశ్చ దేవతాః |
 దదృశుర్వాహినీం తేషాం రాక్షసానాం గతాయుషామ్ || 30 ||
 రథేన తు ఖరో వేగాదుగ్రసైన్యో వినిఃసృతః |
 తం దృష్ట్వా రాక్షసం భూయో రాక్షసాశ్చ వినిఃసృతాః || 31 ||
 శ్యేనగామీ పృథుగ్రీవో యజ్ఞశత్రుల్విహంగమః |
 దుర్జయః కరవీరాక్షః పరుషః కాలకార్ముకః || 32 ||
 మేఘమాలీ మహామాలీ సర్వాస్యా రుభిరాశనః |
 ద్వాదశైతే మహావీర్యాః ప్రతస్థురభితః ఖరమ్ || 33 ||
 మహాకపాలః స్థూలాక్షః ప్రమాథి త్రిశిరాస్తథా |
 చత్వార ఏతే సేనాన్యో దూషణం పృష్ఠతో యయుః || 34 ||
 సా భీమవేగా సమరాభికామా మహాబలా రాక్షసవీరసేనా |
 తౌ రాజపుత్రౌ సహసాఽభ్యుపేతా మాలా గ్రహాణామివ చంద్రసూర్యౌ || 35 ||
 ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రయోవింశః సర్గః || 23 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

24. చతుర్వింశః సర్గః - రామఖరబలసంనికర్షః

|| రామఖరబలసంనికర్షః ||

ఆశ్రమం ప్రతియాతే తు ఖరే ఖరపరాక్రమే |
 తానేవోత్పాతికాన్ రామః సహ భ్రాత్రా దదర్శ హా || 1 ||
 తానుత్పాతాన్ మహాఘోరానుత్థితాన్ రోమహర్షణాన్ |
 ప్రజానామహితాన్ దృష్ట్వా వాక్యం లక్ష్మణమబ్రవీత్ || 2 ||
 ఇమాన్ పశ్య మహాబాహో సర్వభూతాపహారిణః |
 సముత్థితాన్ మహోత్పాతాన్ సంహర్తుం సర్వరాక్షసాన్ || 3 ||
 అమీ రుభిరధారాస్తు విస్మజంతః ఖరస్సనాన్ |
 వ్యోమ్ని మేఘా వివర్తంతే పరుషా గర్దభారుణాః || 4 ||
 సధూమాశ్చ శరాః సర్వే మమ రుద్ధాభినందితాః |
 రుక్తపృష్ఠాని చాపాని వివేష్టంతే చ లక్ష్మణ || 5 ||
 యాదృశా ఇహ కూజంతి పక్షిణో వనచారిణః |
 అగ్రతో నో భయం ప్రాప్తం సంశయో జీవితస్య చ || 6 ||
 సంప్రహారస్తు సుమహాన్ భవిష్యతి న సంశయః |
 అయమాఖ్యాతి మే బాహుః స్ఫురమాణో ముహుర్ముహుః || 7 ||
 సన్నికర్షే తు నః శూర జయం శత్రోః పరాజయమ్ |
 సప్రభం చ ప్రసన్నం చ తవ వక్త్రం హి లక్ష్మణే || 8 ||
 ఉద్యతానాం హి యుద్ధార్థం యేషాం భవతి లక్ష్మణ |
 నిష్ప్రభం వదనం తేషాం భవత్యాయుఃపరిక్షయః || 9 ||
 రక్షసాం నర్దతాం ఘోరః శ్రూయతే చ మహాధ్వనిః |
 ఆహతానాం చ భేరిణాం రాక్షసైః క్రూరకర్తృభిః || 10 ||
 అనాగతవిధానం తు కర్తవ్యం శుభమిచ్ఛతా |
 ఆపదం శంకమానేన పురుషేణ విపశ్చితా || 11 ||
 తస్మాద్భూహిత్యా వైదేహీం శరపాణిర్ధనుర్ధరః |
 గుహమాశ్రయ శైలస్య దుర్గాం పాదపసంకులామ్ || 12 ||
 ప్రతికూలితుమిచ్ఛామి న హి వాక్యమిదం త్వయా |
 శాపితో మమ పాదాభ్యాం గమ్యతాం వత్స మా చిరమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

24. చతుర్వింశః సర్గః - రామఖరబలసంనికర్షః

త్వం హి శూరశ్చ బలవాన్తన్యా హ్యతాన్త సంశయః |
స్వయం తు హంతుమిచ్ఛామి సర్వానేవ నిశాచరాన్ || 14 ||

ఏవముక్తస్తు రామేణ లక్ష్మణః సహ సీతయా |
శరానాదాయ చాపం చ గుహం దుర్గాం సమాశ్రయత్ || 15 ||

తస్మిన్తవిష్టే తు గుహం లక్ష్మణే సహ సీతయా |
హంత నిర్ముక్తమిత్సుక్త్వా రామః కవచమావిశత్ || 16 ||

స తేనాగ్నినికాశేన కవచేన విభూషితః |
బభూవ రామస్తిమిరే విధూమోఽగ్నిలివోత్థితః || 17 ||

స చాపముద్యమ్య మహచ్ఛరానాదాయ వీర్యవాన్ |
బభూవావస్థితస్తత్ర జ్యాస్వనైః పూరయన్ దిశః || 18 ||

తతో దేవాః సగంధర్యాః సిద్ధాశ్చ సహ చారణైః |
సమేయుశ్చ మహత్తానో యుద్ధదర్శనకాంక్షిణః || 19 ||

ఋషయశ్చ మహత్తానో లోకే బ్రహ్మర్షిసత్తమాః |
సమేత్య చోచుః సహితా అన్యోన్యం పుణ్యకర్తవీణః || 20 ||

స్వస్తి గోబ్రాహ్మణేభ్యోఽస్తు లోకానాం యేఽభిసంగతాః |
జయతాం రాఘవో యుద్ధే పౌలస్త్యాన్తజనీచరాన్ || 21 ||

చక్రహస్తాః యథా యుద్ధే సర్వానసురపుంగవాన్ |
ఏవముక్త్వా పునః ప్రోచురాలోక్య చ పరస్పరమ్ || 22 ||

చతుర్దశ సహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్తవీణమ్ |
ఏకశ్చ రామో ధర్మాత్మా కథం యుద్ధం భవిష్యతి || 23 ||

ఇతి రాజర్షయః సిద్ధాః సగణాశ్చ ద్విజర్షభాః |
జాతకౌతూహలాస్తస్థుర్విమానస్థాశ్చ దేవతాః || 24 ||

ఆవిష్టం తేజసా రామం సంగ్రామశిరసి స్థితమ్ |
దృష్ట్వా సర్వాణి భూతాని భయాద్వివృథిరే తదా || 25 ||

రూపమప్రతిమం తస్య రామస్యాక్లిష్టకర్తవీణః |
బభూవ రూపం క్రుద్ధస్య రుద్రస్యేవ పినాకినః || 26 ||

ఇతి సంభాష్యమాణే తు దేవగంధర్వచారణైః |
తతో గంభీరనిర్వాదం ఘోరవర్షాయుధధ్వజమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

24. చతుర్వింశశః సర్గః - రామఖరబలసంనికర్షః

అనీకం యాతుధానానాం సమంతాత్మత్యదృశ్యత |
సింహనాదం విసృజతామన్యన్యమభిగర్జతామ్ || 28 ||

చాపాని విస్ఫారయతాం జృంభతాం చాప్యభిక్షుశః |
విప్రఘుష్టస్వనానాం చ దుందుభిశ్చాపి నిఘ్నతామ్ || 29 ||

తేషాం సుతుములః శబ్దః పూరయామాస తద్వనమ్ |
తేన శబ్దేన విత్రస్తాః శ్వాపదా వనచారిణః || 30 ||

దుద్రువుర్యత్ర నిఃశబ్దం పృష్ఠతో న వ్యలోకయన్ |
తత్త్వనీకం మహావేగం రామం సముపసర్పత || 31 ||

ఘృతనానాప్రహరణం గంభీరం సాగరోపమమ్ |
రామోఽపి చారయంశ్చక్షుః సర్వతో రణపండితః || 32 ||

దదర్శ ఖరసైన్యం తద్యుద్ధాభిముఖముత్థితమ్ |
వితత్య చ ధనుర్భీమం తూణ్యోశ్చద్భ్రత్య సాయకాన్ || 33 ||

క్రోధమాహారయత్తివ్రం వధార్థం సర్వరక్షసామ్ |
దుష్పేక్షః సోఽభవత్కృద్ధో యుగాంతాగ్నిరివ జ్వలన్ || 34 ||

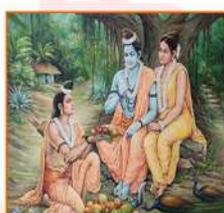
తం దృష్ట్వా తేజసాఽఽవిష్టం ప్రాద్రవన్వదేవతాః |
తస్య క్రుద్ధస్య రూపం తు రామస్య దదృశే తదా |

దక్షస్యేవ క్రతుం హంతుముద్యతస్య పినాకినః || 35 ||

[* ఆవిష్టం తేజసా రామం సంగ్రామశిరసి స్థితమ్ |
దృష్ట్వా సర్వాణి భూతాని భయార్తాని ప్రదుద్రువుః || *]

తత్కార్యకైరాభరణైర్ధ్వజైశ్చ తైర్వర్కభిశ్చాగ్నిసమానవర్ణైః |
బభూవ సైన్యం పిశితాశనానాం సూర్యోదయే నీలమివాభ్రవృందమ్ || 36 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుర్వింశశః సర్గః || 24 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

25. పంచవింశః సర్గః - ఖరసైన్యావమర్తః

|| ఖరసైన్యావమర్తః ||

అవష్టబ్ధధనుం రామం క్రుద్ధం చ లిపుఘాతినమ్ |
దదర్శాశ్రమమాగమ్య ఖరః సహ పురఃసరైః || 1 ||

తం దృష్ట్వా సశరం చాపముద్యమ్య ఖరనిఃస్వనమ్ |
రామస్యాభిముఖం సూతం చోద్యతామిత్యచోదయత్ || 2 ||

స ఖరస్యాజ్ఞయా సూతస్తురగాన్ సమచోదయత్ |
యత్ర రామో మహాబాహురేకో ధున్వన్ స్థితో ధనుః || 3 ||

తం తు నిష్పతితం దృష్ట్వా సర్వే తే రజనీచరాః |
నర్దమానా మహానాదం సచివాః పర్యవారయన్ || 4 ||

స తేషాం యాతుధానానాం మధ్యే రథగతః ఖరః |
బభూవ మధ్యే తారాణాం లోహితాంగ ఇవోదితః || 5 ||

తతః శరసహస్రైః రామమప్రతిమౌజసమ్ |
అర్దయిత్వా మహానాదం ననాద సమరే ఖరః || 6 ||

తతస్తం భీమధన్వానం క్రుద్ధాః సర్వే నిశాచరాః |
రామం నానావిధైః శస్త్రైరభ్యవర్షంత దుర్జయమ్ || 7 ||

ముద్గరైః పట్టిశైః శూలైః ప్రాసైః ఖడ్గైః పరశ్వధైః |
రాక్షసాః సమరే రామం నిజఘ్నూ రోషతత్పరాః || 8 ||

తే బలాహకసంకాశా మహానాదా మహౌజసః |
అభ్యధావంత కాకుత్స్థం రథైర్వాజిభిరేవ చ || 9 ||

గజైః పర్వతకూటాభై రామం యుద్ధే జిఘాంసవః |
తే రామే శరవర్షాణి వ్యసృజన్తక్షసాం గణాః || 10 ||

శైలేంద్రమివ ధారాభిర్వర్షమాణాః బలాహకాః |
స తైః పరివృతో ఘోరై రాఘవో రక్షసాం గణైః || 11 ||

[* తిథిష్వివ మహాదేవో వృతః పారిషదాం గణైః | *]

తాని ముక్తాని శస్త్రాణి యాతుధానైః స రాఘవః |
ప్రతిజగ్రాహ విశిఖైర్వద్యోఘానివ సాగరః || 12 ||

స తైః ప్రహరణైర్హౌరైర్భిన్నగాత్రో న వివృథే |
రామః ప్రదీప్తైర్బహుభిర్వజైరివ మహాచలః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

25. పంచవింశః సర్గః - ఖరసైన్యావమర్దః

స విధః క్షతజైర్లిగ్ధః సర్వగాత్రేషు రాఘవః |
 బభూవ రామః సంధ్యాభైర్లివాకర ఇవావృతః || 14 ||

విషేదుర్దేవగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః |
 ఏకం సహస్రైర్భవలభిస్తదా దృష్ట్వా సమావృతమ్ || 15 ||

తతో రామః సుసంక్రుద్ధో మండలీకృతకార్ముకః |
 ససర్జ విశిఖాన్బాణాన్ శతశోఽథ సహస్రశః || 16 ||

దురవారాన్ దుర్విషహాన్ కాలదండోపమాన్తణే |
 ముమోచ లీలయా రామః కంకపత్రానజిహ్వాగాన్ || 17 ||

తే శరాః శత్రుసైన్యేషు ముక్తా రామేణ లీలయా |
 ఆదదూ రక్షసాం ప్రాణాన్ పాశాః కాలకృతా ఇవ || 18 ||

భిత్త్వా రాక్షసదేహంస్తాంస్తే శరా రుధిరాప్లుతాః |
 అంతరిక్షగతా రేజుర్దిప్తాగ్నిసమతేజసః || 19 ||

అసంఖ్యేయాస్తు రామస్య సాయకాశ్చాపమండలాత్ |
 వినిష్ఠేతురతీవోగ్రా రక్షః ప్రాణాపహారిణః || 20 ||

[* తే రథో సాంగదాన్ బాహూన్ సహస్తాభరణాన్ భుజాన్ | *]

ధనూంషి చ ధ్వజాగ్రాణి వర్తాణి చ శిరాంసి చ |
 బహూన్ సహస్తాభరణాన్ ఊరూన్ కలికరోపమాన్ || 21 ||

చిచ్ఛేద రామః సమరే శతశోఽథ సహస్రశః |
 హయాన్ కాంచనసన్నాహాన్ రథయుక్తాన్ ససారథిన్ || 22 ||

గజాంశ్చ సగజారోహాన్ సహయాన్ సాదినస్తథా |
 పదాతీన్ సమరే హత్వా హ్యనయద్యమసాదనమ్ || 23 ||

తతో నాలీకనారాచైస్తీక్ణాగ్రైశ్చ వికల్లిభిః |
 భీమవార్తస్వరం చక్రుర్భిద్యమానా నిశాచరాః || 24 ||

తత్సైన్యం నిశితైర్బాణైరర్లితం మర్త్యభేదిభిః |
 రామేణ న సుఖం లేభే శుష్కం వనమివాగ్నినా || 25 ||

కేచిద్భీమబలాః శూరాః శూలాన్ ఖడ్గాన్ పరశ్వధాన్ |
 రామస్యాభిముఖం గత్వా చిక్షిపుః పరమాయుధాన్ || 26 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

25. పంచవింశః సర్గః - ఖరసైన్యావమర్దః

తాని బాణైర్మహాబాహుః శస్త్రాణ్యవార్య రాఘవః |
జహార సమరే ప్రాణాంశ్చిచ్ఛేద చ శిరోధరాన్ || 27 ||
తే చిన్నశిరసః పేతుశ్చిన్నవర్మశరాసనాః |
సుపర్ణవాతవిక్షిప్తా జగత్యాం పాదపా యథా || 28 ||
అవశిష్టాశ్చ యే తత్ర విషణ్ణాశ్చ నిశాచరాః |
ఖరమేవాభ్యధావంత శరణార్థం శరార్థితాః || 29 ||
తాన్ సర్వాన్ పునరాదాయ సమాశ్వాస్య చ దూషణః |
అభ్యధావత కాకుత్స్థం క్రుద్ధో రుద్రమివాంతకః || 30 ||
నివృత్తాస్తు పునః సర్వే దూషణాశ్రయనిర్భయాః |
రామమేవాభ్యధావంత సాలతాలశిలాయుధాః || 31 ||
శూలముద్గరహస్తాశ్చ చాపహస్తా మహాబలాః |
సృజంతః శరవర్షాణి శస్త్రవర్షాణి సంయుగే || 32 ||
ద్రుమవర్షాణి ముంచంతః శిలావర్షాణి రాక్షసాః |
తద్భ్రూవాద్భుతం యుద్ధం తుములం రోమహర్షణమ్ || 33 ||
రామస్య చ మహాఘోరం పునస్తేషాం చ రక్షసామ్ |
తే సమంతాదభిక్రుద్ధా రాఘవం పునరభ్యయః || 34 ||
తైశ్చ సర్వా దిశో దృష్ట్వా ప్రదిశశ్చ సమావృతాః |
రాక్షసైరుద్యతప్రాసైః శరవర్షాభివర్షిభిః || 35 ||
స కృత్యా భైరవం నాదమస్త్రం పరమభాస్వరమ్ |
సంయోజయత గాంధర్వం రాక్షసేషు మహాబలః || 36 ||
తతః శరసహస్రాణి నిర్యయుశ్చాపమండలాత్ |
సర్వా దశ దిశో బాణైరావార్యంత సమాగతైః || 37 ||
నాదదానం శరాన్ ఘోరాన్మ ముంచంత శిలీముఖాన్ |
వికర్షమాణం పశ్యంతి రాక్షసాస్తే శరార్థితాః || 38 ||
శరాంధకారమాకాశమావృణోత్పదివాకరమ్ |
బభూవావస్థితో రామః ప్రవమన్నివ తాన్ శరాన్ || 39 ||
యుగపత్పతమానైశ్చ యుగపచ్ఛ హతైర్భుశమ్ |
యుగపత్పతితైశ్చైవ వికీర్ణా వసుధాభవత్ || 40 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

25. పంచవింశః సర్గః - ఖరసైన్యావమర్దః

నిహతాః పతితాః క్షీణాశ్చిన్నా భిన్నా విదారితాః |
 తత్ర తత్ర స్త దృశ్యంతే రాక్షసాస్తే సహస్రశః || 43||
 సోష్ణిషైరుత్తమాంగైశ్చ సాంగదైర్బాహుభిస్తథా |
 ఊరుభిర్జానుభిశ్చిన్నైర్జానారూపవిభూషణైః || 42 ||
 హయైశ్చ ద్విపముఖ్యైశ్చ రథైర్భిన్నైరనేకశః |
 చామరైర్వజనైశ్చతైర్వజైర్జానావిధైరపి || 43 ||
 రామస్య బాణాభిహతైర్విచిత్రైః చూలపట్టిశైః |
 ఖడ్గైః ఖండీకృతైః ప్రాసైర్వికీర్ణైశ్చ పరశ్చదైః || 44 ||
 చూర్ణితాభిః శిలాభిశ్చ శరైశ్చిత్రైరనేకశః |
 విచ్ఛిన్నైః సమరే భూమిర్వికీర్ణాభూద్భయంకరా || ||
 తాన్ దృష్ట్వా నిహతాన్ సంఖ్యే రాక్షసాన్ పరమాతురాన్ |
 న తత్ర సహితుం శక్తా రామం పరపురంజయమ్ || ౪౬ ||

[* బలావశేషం తు నిరస్తమాహవే ఖరాధికం రాక్షసదుర్బలం బలమ్ |
 జఘాన రామః స్థిరధర్మపారుషో ధనుర్బలైరప్రతివారణైః శరైః || *]
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే పంచవింశః సర్గః || 25 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

26. షడ్వింశః సర్గః - దూషణాదివధః

|| దూషణాదివధః ||

దూషణస్తు స్వకం సైన్యం హన్యమానం నిలిక్ష్వ సః |
సందిదేశ మహాబాహుల్భమవేగాన్ దురాసదాన్ || 1 ||

రాక్షసాన్ పంచ సాహస్రాన్ సమరేష్వనివర్తినః |
తే శూలైః పట్టిశైః ఖడ్గైః శిలావరైర్ముఘైరపి || 2 ||

శరవర్షైరవిచ్ఛిన్నం వవృషుస్తం సమంతతః |
స ద్రుమాణాం శిలానాం చ వర్షం ప్రాణహరం మహత్ || 3 ||

ప్రతిజగ్రాహ ధర్మాత్మా రాఘవస్తీక్ష్ణసాయకైః |
ప్రతిగృహ్య చ తద్వర్షం నిమీలిత ఇవర్షభః || 4 ||

రామః క్రోధం పరం భేజే వధార్థం సర్వరక్షసామ్ |
తతః క్రోధసమావిష్టః ప్రదిప్త ఇవ తేజసా || 5 ||

శరైరవాకిరత్సైన్యం సర్వతః సహదూషణమ్ |
తతః సేనాపతిః క్రుద్ధో దూషణః శత్రుదూషణః || 6 ||

శరైరశనికల్పైస్తం రాఘవం సమవాకిరత్ |
తతో రామః సుసంక్రుద్ధః క్షురేణాస్య మహద్ధనుః || 7 ||

చిచ్ఛేద సమరే వీరశ్చతుర్భిశ్చతురో హయాన్ |
హత్వా చాశ్వాన్ శరైస్తీక్ష్ణిరర్థచంద్రేణ సారథేః || 8 ||

శిరో జహార తద్రక్షస్త్రిభిర్వివ్యాధ వక్షసి |
స చ్ఛిన్నధన్యా విరథో హతాశ్వో హతసారథిః || 9 ||

జగ్రాహ గిరిశృంగాభం పరిఘం రోమహర్షణమ్ |
వేష్టితం కాంచనైః పట్టైర్దేవసైన్యప్రమర్దనమ్ || 10 ||

ఆయసైః శంకుభిస్తీక్ష్ణైః కీర్ణం పరవసోక్షితమ్ |
వజ్రాశనిసమస్పర్శం పరగోపురదారణమ్ || 11 ||

తం మహోరగసంకాశం ప్రగృహ్య పరిఘం రణే |
దూషణోఽభ్యుద్రవద్రామం క్రూరకర్తా నిశాచరః || 12 ||

తస్యాభిపతమానస్య దూషణస్య స రాఘవః |
ద్వాభ్యాం శరాభ్యాం చిచ్ఛేద సహస్రాభరణా భుజౌ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

26. షడ్వింశః సర్గః - దూషణాదివధః

భ్రష్టస్తస్య మహాకాయః పపాత రణమూర్ధని |
 పరిఘశ్చిన్నహస్తస్య శక్రధ్వజ ఇవార్ద్రతః || 14 ||
 స కరాభ్యాం వికీర్ణాభ్యాం పపాత భువి దూషణః |
 విషాణాభ్యాం విశీర్ణాభ్యాం మనస్వీవ మహాగజః || 15 ||
 తం దృష్ట్వా పతితం భూమౌ దూషణం నిహతం రణే |
 సాధు సాద్భితి కాకుత్స్థం సర్వభూతాన్యపూజయన్ || 16 ||
 ఏతస్మిన్నంతరే క్రుద్ధాస్త్రయః సేనాగ్రయాయినః |
 సంహత్యాభ్యుద్ధవన్ రామం మృత్యుపాశావపాశితాః || 17 ||
 మహాకపాలః స్థూలాక్షః ప్రమాథి చ మహాబలః |
 మహాకపాలో విపులం శూలముద్యమ్య రాక్షసః || 18 ||
 స్థూలాక్షః పట్టిశం గృహ్య ప్రమాథి చ పరశ్చధమ్ |
 దృష్ట్వాపతతస్తూర్ణం రాఘవః సాయకైః శితైః || 19 ||
 తీక్ణాగ్రైః ప్రతిజగ్రాహ సంప్రాప్తానతిథినివ |
 మహాకపాలస్య శిరశ్చిచ్ఛేద పరమేషుభిః || 20 ||
 అసంఖ్యేయైస్తు బాణాఘైః ప్రమమాథ ప్రమాథినమ్ |
 స పపాత హతో భూమౌ విటపీవ మహాద్రుమః || 21 ||
 స్థూలాక్షస్యాక్షిణీ తీక్ణైః పూరయామాస సాయకైః |
 దూషణస్యానుగాన్ పంచసహస్రాన్ కుపితః క్షణాత్ || 22 ||
 బాణాఘైః పంచసహస్రైరనయద్యమసాదనమ్ |
 దూషణం నిహతం దృష్ట్వా తస్య చైవ పదానుగాన్ || 23 ||
 వ్యాదిదేశ ఖరః క్రుద్ధః సేనాధ్యక్షాన్తహాబలాన్ |
 అయం వినిహతః సంఖ్యే దూషణః సపదానుగః || 24 ||
 మహత్యా సేనయా సార్థం యుద్ధ్వా రామం కుమానుషమ్ |
 శస్త్రైర్నానావిధాకారైర్హనద్ధ్వం సర్వరాక్షసాః || 25 ||
 ఏవముక్త్వా ఖరః క్రుద్ధో రామమేవాభిదుద్రువే |
 శ్యేనగామీ పృథుగ్రీవో యజ్ఞశత్రుల్విహంగమః || 26 ||
 దుర్జయః కరవీరాక్షః పరుషః కాలకార్ముకః |
 మేఘమాలీ మహామాలీ సర్పాస్యా రుభిరాశనః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

26. షడ్వింశః సర్గః - దూషణాదివధః

ద్వాదశైతే మహావీర్యా బలాధ్యక్షాః ససైనికాః |
 రామమేవాభ్యవర్తంత విసృజంతః శరోత్తమాన్ || 28 ||
 తతః పావకసంకాశైర్దేమవజ్రవిభూషితైః |
 జఘాన శేషం తేజస్వీ తస్య సైన్యస్య సాయకైః || 29 ||
 తే రుక్మపుంఖా విశిఖాః సధూమా ఇవ పావకాః |
 నిజఘ్నుస్తాని రక్షాంసి వజ్రా ఇవ మహాద్రుమాన్ || 30 ||
 రక్షసాం తు శతం రామః శతేనైకేన కల్లినా |
 సహస్రం చ సహస్రేణ జఘాన రణమూర్ధని || 31 ||
 తైభిన్నవర్కాభరణాశ్చిన్నభిన్నశరాసనాః |
 నిపేతుః శోణితాదిగ్ధా ధరణ్యాం రజనీచరాః || 32 ||
 తైర్ముక్తకేశైః సమరే పతితైః శోణితోక్తితైః |
 ఆస్తీర్ణా వసుధా కృత్స్నా మహావేదిః కుశైలివ || 33 ||
 క్షణేన తు మహాఘోరం వనం నిహతరాక్షసమ్ |
 బభూవ నిరయప్రఖ్యం మాంసశోణితకర్దమమ్ || 34 ||
 చతుర్దశ సహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్మణామ్ |
 హతాన్యేకేన రామేణ మానుషేణ పదాతినా || 35 ||
 తస్య సైన్యస్య సర్వస్య ఖరః శేషో మహారథః |
 రాక్షసస్త్రిశిరాశ్చైవ రామశ్చ లిపుసూదనః || 36 ||
 శేషా హతా మహాసత్త్వా రాక్షసా రణమూర్ధని |
 ఘోరా దుర్విషహాః సర్వే లక్ష్మణస్యార్గ్రజేన తే || 37 ||
 తతస్తు తద్భీమబలం మహాహవే సమీక్ష్వ రామేణ హతం బలీయసా |
 రథేన రామం మహతా ఖరస్తదా సమాససాదేంద్ర ఇవోద్యతాశనిః || 38 ||
 ఇత్యార్ధే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షడ్వింశః సర్గః || 26 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

27. సప్తవింశః సర్గః - త్రిశిరోవధః

|| త్రిశిరోవధః ||

ఖరం తు రామాభిముఖం ప్రయాంతం వాహినీపతిః |
 రాక్షసస్త్రిశిరా నామ సన్నిపత్యేదమబ్రవీత్ || 1 ||

మాం నియోజయ విక్రాంత సన్నివర్తస్య సాహసాత్ |
 పశ్య రామం మహాబాహుం సంయుగే వినిపాతితమ్ || 2 ||

ప్రతిజానామి తే సత్యమాయుధం చాహమాలభే |
 యథా రామం వధిష్యామి వధార్హం సర్వరక్షసామ్ || 3 ||

అహం వాఽస్య రణే మృత్యురేష వా సమరే మమ |
 వినివృత్య రణోత్సాహాన్ ముహూర్తం ప్రాశ్చికో భవ || 4 ||

ప్రహృష్టే వా హతే రామే జనస్థానం ప్రయాస్యసి |
 మయి వా నిహతే రామం సంయుగాయోపయాస్యసి || 5 ||

ఖరస్త్రిశిరసా తేన మృత్యులోభాత్ప్రసాదితః |
 గచ్ఛ యుధ్యేత్యనుజ్ఞాతో రాఘవాభిముఖో యయా || 6 ||

త్రిశిరాశ్చ రథేనైవ వాజియుక్తేన భాస్వతా |
 అభ్యద్రవద్రణే రామం త్రిశృంగ ఇవ పర్వతః || 7 ||

శరధారాసమూహాన్ స మహామేఘ ఇవోత్పజమ్ |
 వ్యసృజత్సదృశం నాదం జలార్తస్య తు దుందుభేః || 8 ||

ఆగచ్ఛంత త్రిశిరసం రాక్షసం ప్రేక్ష్య రాఘవః |
 ధనుషా ప్రతిజగ్రాహ విధూన్వన్ సాయకాన్ శితాన్ || 9 ||

స సంప్రహారస్తుములో రామత్రిశిరసోర్వహాన్ |
 బభూవాతీవ బలినోః సింహకుంజరయోరివ || 10 ||

తతస్త్రిశిరసా బాణైర్లలాటే తాడితాస్త్రిభిః |
 అమర్షీ కుపితో రామః సంరబ్ధమిదమబ్రవీత్ || 11 ||

అహో విక్రమచూరస్య రాక్షసస్యేదృశం బలమ్ |
 పుష్పైరివ శరైర్యస్య లలాటేఽస్మి పరిక్షతః || 12 ||

మమాపి ప్రతిగృహ్ణీష్య శరాంశ్చాపగుణచ్యుతాన్ |
 ఏవముక్త్వా తు సంరబ్ధః శరానాశీవిషోపమాన్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

27. సప్తవింశః సర్గః - త్రిశిరోవధః

త్రిశిరోవక్షసి క్రుద్ధో నిజఘాన చతుర్దశ |
 చతుర్బిస్తురగానస్య శరైః సన్నతపర్వభిః || 14 ||

న్యపాతయత తేజస్వీ చతురస్తస్య వాజినః |
 అష్టభిః సాయకైః సూతం రథోపస్థాన్ న్యపాతయత్ || 15 ||

రామశ్చిచ్ఛేద బాణేన ధ్వజం చాస్య సముచ్చితమ్ |
 తతో హతరథాత్తస్మాదుత్పతంతం నిశాచరమ్ || 16 ||

విభేద రామస్తం బాలైర్ద్వదయే సోభవజ్జడః |
 సాయకైశ్చాప్రమేయాత్తా సామర్షస్తస్య రక్షసః || 17 ||

శిరాంస్యపాతయద్రామో వేగవద్భిస్త్రిభిః శితైః |
 స భూమౌ రుధిరోద్ధాలీ రామబాణాభిపీడితః || 18 ||

న్యపతత్పతితైః పూర్వం స్వశిరోభిర్నిశాచరః |
 హతశేషాస్తతో భగ్నా రాక్షసాః ఖరసంశ్రయాః || 19 ||

ద్రవంతి స్త న తిష్ఠంతి వ్యాఘ్రుత్తస్తా మృగా ఇవ |
 తాన్ ఖరో ద్రవతో దృష్ట్వా నివర్త్య రుషితః స్వయమ్ |
 రామమేవాభిదుద్రావ రాహుశ్చంద్రమసం యథా || 20 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తవింశః సర్గః ||27||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

28. అష్టావింశః సర్గః - ఖరరామసంప్రహారః

|| ఖరరామసంప్రహారః ||

నిహతం దూషణం దృష్ట్వా రణే త్రిశిరసా సహ |
ఖరస్యాప్యభవత్రాసో దృష్ట్వా రామస్య విక్రమమ్ || 1 ||

స దృష్ట్వా రాక్షసం సైన్యమవిషహ్యం మహాబలః |
హతమేకేన రామేణ త్రిశిరోదూషణావపి || 2 ||

తద్బలం హతభూయిష్ఠం విమనాః ప్రేక్ష్య రాక్షసః |
ఆససాద ఖరో రామం నముచిర్యాసవం యథా || ||

వికృప్య బలవచ్ఛాపం నారాచాన్రక్తభోజనాన్ |
ఖరశ్చిక్షేప రామాయ క్రుద్ధానాశీవిషానివ || 4 ||

జ్యం విధున్యన్ సుబహుశః శిక్షయాఽస్త్రాణి దర్శయన్ |
చకార సమరే మార్గాన్ శరై రథగతః ఖరః || 5 ||

స సర్వాశ్చ దిశో బాణైః ప్రదిశశ్చ మహారథః |
పూరయామాస తం దృష్ట్వా రామోఽపి సుమహద్ధనుః || 6 ||

స సాయకైర్దుర్విషహైః సస్ఫులింగైరివాగ్నిభిః |
నభశ్చకారావివరం పర్జన్య ఇవ వృష్టిభిః || 7 ||

తద్భూవ శితైర్బాణైః ఖరరామవిసర్జితైః |
పర్యాకాశమనాకాశం సర్వతః శరసంకులమ్ || 8 ||

శరజాలావృతః సూర్యో న తదా స్త ప్రకాశతే |
అన్యోన్యవధసంరంభాదుభయోః సంప్రయుధ్యతేః || 9 ||

తతో నాలీకనారాచైస్తీక్ణాగైశ్చ వికర్ణిభిః |
ఆజఘాన ఖరో రామం తోత్తైరివ మహద్విపమ్ || 10 ||

తం రథస్థం ధనుష్పాణిం రాక్షసం పర్యవస్థితమ్ |
దదృశుః సర్వభూతాని పాశహస్తమివాంతకమ్ || 11 ||

హంతారం సర్వసైన్యస్య పౌరుషే పర్యవస్థితమ్ |
పరిశ్రాంతం మహాసత్త్వం మేనే రామం ఖరస్తదా || 12 ||

తం సింహమివ విక్రాంతం సింహవిక్రాంతగామినమ్ |
దృష్ట్వా నోద్విజతే రామః సింహః క్షుద్ద్రమృగం యథా || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

28. అష్టావింశః సర్గః - ఖరరామసంప్రహారః

తతః సూర్యనికాశేన రథేన మహతా ఖరః |
 ఆససాద రణే రామం పతంగ ఇవ పావకమ్ || 14 ||

తతోఽస్య సశరం చాపం ముష్టిదేశే మహాత్మనః |
 ఖరశ్చిచ్ఛేద రామస్య దర్శయన్ పాణిలాఘవమ్ || 15 ||

స పునస్త్వపరాన్ సప్త శరానాదాయ వర్షణి |
 నిజఘాన ఖరః క్రుద్ధః శక్రాశనిసమప్రభాన్ || 16 ||

తతస్తత్ప్రహతం బాణైః ఖరముక్తైః సుపర్వభిః |
 పపాత కవచం భూమౌ రామస్యాదిత్యవర్చసః || 17 ||

తతః శరసహస్రేణ రామమప్రతిమౌజసమ్ |
 అర్థయిత్వా మహానాదం ననాద సమేరే ఖరః || 18 ||

స శరైరల్పితః క్రుద్ధః సర్వగాత్రేషు రాఘవః |
 రరాజ సమరే రామో విధూమోఽగ్నిలివ జ్వలన్ || 19 ||

తతో గంభీరనిర్ఘాదం రామః శత్రునిబర్హణః |
 చకారాంతాయ స లిపాః సజ్యమన్యన్తహద్ధనుః || 20 ||

సుమహద్వైష్ణవం యత్తదతిసృష్టం మహర్షిణా |
 వరం తద్ధనురుద్యమ్య ఖరం సమభిధావత || 21 ||

తతః కనకపుంఖైస్తు శరైః సన్నతపర్వభిః |
 బిభేద రామః సంక్రుద్ధః ఖరస్య సమరే ధ్వజమ్ || 22 ||

స దర్శనీయో బహుధా వికీర్ణః కాంచనధ్వజః |
 జగామ ధరణీం సూర్య దేవతానామివాజ్ఞయా || 23 ||

తం చతుర్భిః ఖరః క్రుద్ధో రామం గాత్రేషు మార్గణైః |
 వివ్యాధ యుధి మర్తజ్ఞో మాతంగమివ తోమరైః || 24 ||

స రామో బహుభిర్బాణైః ఖరకార్కుకనిఃసృతైః |
 విద్ధో రుధిరసిక్తాంగో బభూవ రుషితో భృశమ్ || 25 ||

స ధనుర్ధన్వినాం శ్రేష్ఠః ప్రగృహ్య పరమాహవే |
 ముమోచ పరమేష్వాసః షట్ శరానభిలక్ష్మితాన్ || 26 ||

శిరస్యేకేన బాణేన ద్వాభ్యాం బాహ్వోరధార్దయత్ |
 త్రిభిశ్చంద్రార్ధవక్త్రైశ్చ వక్షస్యభిజఘాన హ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

28. అష్టావింశః సర్గః - ఖరరామసంప్రహారః

తతః పశ్చాన్నహతేజా నారాచాన్ భాస్కరోపమాన్ |
 జిఘాంసూ రాక్షసం క్రుద్ధస్తయోదశ సమాదదే || 28 ||

తతోఽస్య యుగమేకేన చతుర్భిశ్చతురో హయాన్ |
 షష్ఠేన తు శిరః సంఖ్యే ఖరస్య రథసారథేః || 29 ||

త్రిభిస్త్రివేణుం బలవాన్ ద్వాభ్యామక్షం మహాబలః |
 ద్వాదశేన తు బాణేన ఖరస్య సశరం ధనుః || 30 ||

భిత్త్వా వజ్రనికాశేన రాఘవః ప్రహసన్నివ |
 త్రయోదశేనేంద్రసమో బిభేద సమరే ఖరమ్ || 31 ||

ప్రభగ్నుధన్యా విరథో హతాశ్యో హతసారథిః |
 గదాపాణిరవప్లుత్య తస్థౌ భూమౌ ఖరస్తదా || 32 ||

తత్కర్తృ రామస్య మహారథస్య సమేత్య దేవాశ్చ మహర్షయశ్చ |
 అపూజయన్ ప్రాంజలయః ప్రహృష్టా స్తదా విమానార్గతాః సమేతాః || 33 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే అరణ్యకాండే అష్టావింశః సర్గః || 28 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

29. ఏకోనత్రింశః సర్గః - ఖరగదాభేదనమ్

|| ఖరగదాభేదనమ్ ||

ఖరం తు విరథం రామో గదాపాణిమవస్థితమ్ |
మృదుపూర్వం మహాతేజాః పరుషం వాక్యమబ్రవీత్ || 1 ||

గజాశ్వరథసంబాధే బలే మహతి తిష్ఠతా |
కృతం సుదారుణం కర్త సర్వలోకజుగుప్సితమ్ || 2 ||

ఉద్యేజనీయో భూతానాం నృశంసః పాపకర్తృకృత్ |
త్రయాణామపి లోకానామీశ్వరోపి న తిష్ఠతి || 3 ||

కర్త లోకవిరుద్ధం తు కుర్యాణం క్షణదాచర |
తక్ష్ణం సర్వజనో హంతి సర్పం దుష్టమివాగతమ్ || 4 ||

లోభాత్పాపాని కుర్యాణః కామాద్యా యో న బుధ్యతే |
భ్రష్టాః పశ్యతి తస్యాంతం బ్రాహ్మణీ కరకాదివ || 5 ||

వసతో దండకారణ్యే తాపసాన్ ధర్మచారిణః |
కింను హత్యా మహాభాగాన్ ఫలం ప్రాప్సుసి రాక్షస || 6 ||

న చిరం పాపకర్తాణః క్రూరా లోకజుగుప్సితాః |
ఐశ్వర్యం ప్రాప్య తిష్ఠంతి శీర్ణమూలా ఇవ ద్రుమాః || 7 ||

అవశ్యం లభతే జంతుః ఫలం పాపస్య కర్తాణః |
ఘోరం పర్యాగతే కాలే ద్రుమాః పుష్పమివార్తవమ్ || 8 ||

న చిరాత్పాప్యతే లోకే పాపానాం కర్తాణాం ఫలమ్ |
సవిషాణామివాన్నానాం భుక్తానాం క్షణదాచర || 9 ||

పాపమాచరతాం ఘోరం లోకస్యాప్రియమిచ్ఛతామ్ |
అహమాసాదితో రాజ్ఞా ప్రాణాన్ హంతుం నిశాచర || 10 ||

అద్య హి త్వాం మయా ముక్తాః శరాః కాంచనభూషణాః |
విదార్య నిపతిష్యంతి వల్మీకమివ పన్నగాః || 11 ||

యే త్వయా దండకారణ్యే భక్తితా ధర్మచారిణః |
తానద్య నిహతః సంఖ్యే ససైన్యోఽనుగమిష్యసి || 12 ||

అద్య త్వాం విహతం బాణైః పశ్యంతు పరమర్షయః |
నిరయస్థం విమానస్థా యే త్వయా హింసితాః పురా || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

29. ఏకోనత్రింశః సర్గః - ఖరగదాభేదనమ్

ప్రహర త్వం యథాకామం కురు యత్నం కులాధమ |
 అద్య తే పాతయిష్యామి శిరస్తాలఫలం యథా || 14 ||

ఏవముక్తస్తు రామేణ క్రుద్ధః సంరక్తలోచనః |
 ప్రత్యువాచ ఖరో రామం ప్రహసన్ క్రోధమూర్ఛితః || 15 ||

ప్రాకృతాన్ రాక్షసాన్ హత్యా యుద్ధే దశరథాత్మజ |
 ఆత్మనా కథమాత్మానమప్రశస్యం ప్రశంససి || 16 ||

విక్రాంతా బలవంతో వా యే భవంతి నరర్షభాః |
 కథయంతి న తే కించిత్తేజసా స్వేన గర్వితాః || 17 ||

ప్రాకృతాస్త్యకృతాత్మానో లోకే క్షత్రియపాంసనాః |
 నిరర్థకం వికత్థంతే యథా రామ వికత్థసే || 18 ||

కులం వ్యపదిశస్వీరః సమరే కోఽభిధాస్యతి |
 మృత్యుకాలే హి సంప్రాప్తే స్వయమప్రస్తవే స్తవమ్ || 19 ||

సర్వధైవ లఘుత్వం తే కత్థనేన విదర్శితమ్ |
 సువర్ణప్రతిరూపేణ తప్తేనేవ కుశాగ్నినా || 20 ||

న తు మామిహ తిష్ఠంతం పశ్యసి త్వం గదాధరమ్ |
 ధరాధరమివాకంఘ్రం పర్వతం ధాతుభిశ్చితమ్ || 21 ||

పర్యాప్తోఽహం గదాపాణిర్హంతుం ప్రాణాన్రణే తవ |
 త్రయాణామపి లోకానాం పాశహస్త ఇవాంతకః || 22 ||

కామం బహ్వాపి వక్తవ్యం త్వయి వక్ష్యామి న త్వహమ్ |
 అస్తం గచ్ఛేద్ధి సవితా యుద్ధవిఘ్నస్తతో భవేత్ || 23 ||

చతుర్దశ సహస్రాణి రాక్షసానాం హతాని తే |
 త్వద్వినాశాత్కరోమ్యేష తేషామస్తప్రమార్జనమ్ || 24 ||

ఇత్యుక్త్వా పరమక్రుద్ధస్తాం గదాం పరమాంగదః |
 ఖరశ్చిక్షేప రామాయ ప్రదీప్తామశనిం యథా || 25 ||

ఖరబాహుప్రముక్తా సా ప్రదీప్తా మహతీ గదా |
 భస్మ వృక్షాంశ్చ గుల్మాంశ్చ కృత్వాఽగాత్తత్సమీపతః || 26 ||

తామాపతంతీం జ్వలితాం మృత్యుపాశోపమాం గదామ్ |
 అంతరిక్షగతాం రామశ్చిచ్ఛేద బహుధా శరైః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

29. ఏకోనత్రింశః సర్గః - ఖరగదాభేదనమ్

సా వికీర్ణా శరైర్భగ్నా పపాత ధరణీతలే |
గదా మంత్రాషధబలైర్వాల్మీకీ వినిపాతితా || 28 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకోనత్రింశః
సర్గః || 29 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

30. త్రింశః సర్గః - ఖరసంహారః

|| ఖరసంహారః ||

భిత్త్వా తు తాం గదాం బాణై రాఘవో ధర్మవత్సలః |
స్త్రయమానః ఖరం వాక్యం సంరభ్మమిదమబ్రవీత్ || 1 ||

ఏతత్తే బలసర్వస్వం దర్శితం రాక్షసాధమ |
శక్తిహీనతరో మత్తో వృథా త్వమవగర్హసి || 2 ||

ఏషా బాణవినిల్బిన్నా గదా భూమితలం గతా |
అభిధానప్రగల్భస్య తవ ప్రత్యరిఘాతినీ || 3 ||

యత్త్వయోక్తం వినష్టానామహమశ్రుప్రమార్హనమ్ |
రాక్షసానాం కరోమీతి మిథ్యా తదపి తే వచః || 4 ||

నీచస్య క్షుద్రశీలస్య మిథ్యావృత్తస్య రక్షసః |
ప్రాణానపహరిష్యామి గరుత్మానమ్మతం యథా || 5 ||

అద్య తే భిన్నకంఠస్య ఫేనబుద్బుదభూషితమ్ |
విదారితస్య మద్బాణైర్మహీ పాస్యతి శోణితమ్ || 6 ||

పాంసురూషితసర్వాంగః స్రస్తస్యస్తభుజద్వయః |
స్వప్స్వసే గాం సమాలింగ్య దుర్లభాం ప్రమదామివ || 7 ||

ప్రవృద్ధనిద్రే శయితే త్వయి రాక్షసపాంసనే |
భవిష్యంత్యశరణ్యానాం శరణ్యా దండకా ఇమే || 8 ||

జనస్థానే హతస్థానే తవ రాక్షస మచ్ఛరైః |
నిర్భయా విచరిష్యంతి సర్వతో మునయో వనే || 9 ||

అద్య విప్రసరిష్యంతి రాక్షసాశ్య హతబాంధవాః |
బాష్పార్తవదనా దీనా భయాదన్యభయావహాః || 10 ||

అద్య శోకరసజ్ఞాస్తాః భవిష్యంతి నిరర్థకాః |
అనురూపకులాః పత్న్యై యాసాం త్వం పతిరీద్యశః || 11 ||

నృశంస నీచ క్షుద్రాత్మన్ నిత్యం బ్రాహ్మణకంటక |
యత్యతే శంకితైరగ్నా మునిభిః పాత్యతే హవిః || 12 ||

తమేవమభిసంరభ్మం బ్రువాణం రాఘవం రణే |
ఖరో నిర్భర్త్యాయామాస రోషాత్థరతరస్సనః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

30. త్రింశః సర్గః - ఖరసంహారః

దృఢం ఖల్వవలిష్టాసి భయేష్యపి చ నిర్భయః |
వాచ్యావాచ్యం తతో హి త్వం మృత్యువశ్యో న బుధ్యసే || 14 ||

కాలపాశపరిక్షిప్తా భవంతి పురుషా హి యే |
కార్యాకార్యం న జానంతి తే నిరస్తషడింబ్రియాః || 15 ||

ఏవముక్త్వా తతో రామం సంరుధ్య భృకుటిం తతః |
స దదర్శ మహాసాలమవిదూరే నిశాచరః || 16 ||

రణే ప్రహరణస్యార్థే సర్వతో హ్యవలోకయన్ |
స తముత్పాటయామాస సందశ్య దశనచ్ఛదమ్ || 17 ||

తం సముత్క్లిప్య బాహుభ్యాం వినద్య చ మహాబలః |
రామముద్దిశ్య చిక్షేప హతస్త్వమితి చాబ్రవీత్ || 18 ||

తమాపతంతం బాణౌఘైశ్చిత్త్వా రామః ప్రతాపవాన్ |
రోషమాహారయత్త్రివ్రం నిహంతుం సమరే ఖరమ్ || 19 ||

జాతస్వేదస్తతో రామో రోషాద్రక్తాంతలోచనః |
నిర్భిభేద సహస్రేణ బాణానాం సమరే ఖరమ్ || 20 ||

తస్య బాణాంతరాద్రక్తం బహు సుస్రావ ఫేనిలమ్ |
గిరేః ప్రస్తవణస్యేవ తోయధారాపరిస్తవః || 21 ||

విహలః స కృతో బాణైః ఖరో రామేణ సంయుగే |
మత్తో రుభిరగంధేన తమేవాభ్యద్రవద్ధుతమ్ || 22 ||

తమాపతంతం సంరబ్ధం కృతాస్త్రో రుభిరాప్లుతమ్ |
అపాసర్పత్ప్రతిపదం కించిత్త్వరితవిక్రమః || 23 ||

తతః పావకసంకాశం వధాయ సమరే శరమ్ |
ఖరస్య రామో జగ్రాహ బ్రహ్మాదండమివాపరమ్ || 24 ||

స తం దత్తం మఘవతా సురరాజేన ధీమతా |
సందధే చాపి ధర్మాత్మా ముమోచ చ ఖరం ప్రతి || 25 ||

స విముక్తో మహాబాణో నిర్ఘాతసమనిస్సనః |
రామేణ ధనురాయమ్య ఖరస్యోరసి చాపతత్ || 26 ||

స పపాత ఖరో భూమౌ దహ్యమానః శరాగ్నినా |
రుద్రేణేవ వినిర్దగ్ధః శ్వేతారణ్యే యథాంతకః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

30. త్రింశః సర్గః - ఖరసంహారః

స వృత్త ఇవ వజ్రేణ ఫేనేన నముచిర్యథా |
 బలో వేంద్రాశనిహతో నిపపాత హతః ఖరః || 28 ||
 తతో రాజర్షయః సర్వే సంగతాః పరమర్షయః |
 సభాజ్య ముదితా రామమిదం వచనమబ్రువన్ || 29 ||
 ఏతదర్థం మహాభాగ మహేంద్రః పాకశాసనః | [మహాతేజా]
 శరభంగాశ్రమం పుణ్యమాజగామ పురందరః || 30 ||
 ఆనీతస్త్వమిమం దేశముపాయేన మహర్షిభిః |
 ఏషాం వధార్థం క్రూరాణాం రక్షసాం పాపకర్తృణామ్ || 31 ||
 తదిదం నః కృతం కార్యం త్వయా దశరథాత్మజ |
 సుఖం ధర్మం చరిష్యంతి దండకేషు మహర్షయః || 32 ||
 ఏతస్త్రిన్దంతరే దేవాశ్చారణైః సహ సంగతాః |
 దుందుభీంశ్చాభినిఘ్నంతః పుష్పవర్షం సమంతతః || 33 ||
 రామసోమపరి సంహృష్టా వవృషుర్విస్త్రితాస్తదా |
 అర్ధాధికముపవారేన రామేణ నిశితైః శరైః || 34 ||
 చతుర్దశసహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్తృణామ్ |
 ఖరదూషణముఖ్యానాం నిహతాని మహాహవే || 35 ||
 అహో బత మహాత్కర్త రామస్య విదితాత్మనః |
 అహో వీర్యమహో దాక్ష్యం విష్ణోరివ హి దృశ్యతే || 36 ||
 ఇత్యేవముక్త్వా తే సర్వే యయుర్దేవా యథాగతమ్ |
 ఏతస్త్రిన్దంతరే వీరో లక్ష్మణః సహ సీతయా || 37 ||
 గిరిదుర్గాద్వినిష్క్రమ్య సంవివేశాశ్రమం సుభీ |
 తతో రామస్తు విజయీ పూజ్యమానో మహర్షిభిః || 38 ||
 ప్రవివేశాశ్రమం వీరో లక్ష్మణేనాభిపూజితః |
 తం దృష్ట్వా శత్రుహంతారం మహర్షీణాం సుఖావహమ్ || 39 ||
 బభూవ హృష్టా వైదేహీ భర్తారం పరిషస్వజే |
 ముదా పరమయా యుక్తా దృష్ట్వా రక్షోగణాన్ఠతాన్ |
 రామం చైవావ్యథం దృష్ట్వా తుతోష జనకాత్మజా || 40 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

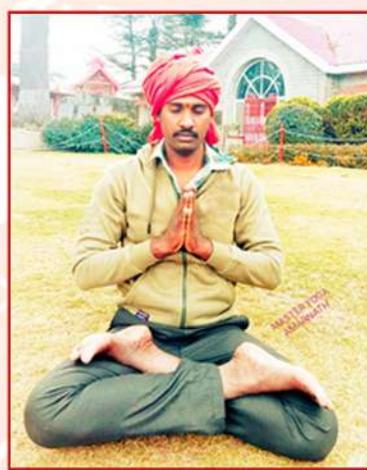
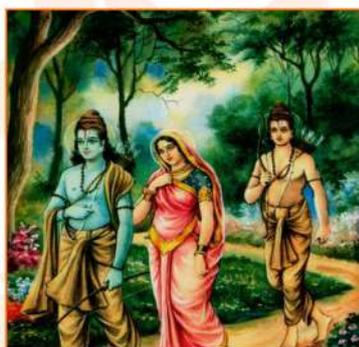
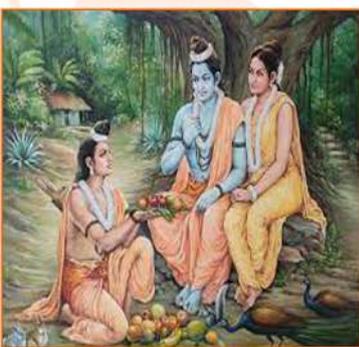
అరణ్యకాండ

30. త్రింశః సర్గః - ఖరసంహారః

తతస్తు తం రాక్షససంఘమర్దనం
సభాజ్యమానం ముదితైర్తహర్షిభిః ||
పునః పరిష్వజ్య శశిప్రభాననా
బభూవ హృష్టా జనకాత్మజా తదా || 41 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రింశః సర్గః || 30 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

31. ఏకత్రింశః సర్గః - రావణఖరవృత్తోపలంభః

|| రావణఖరవృత్తోపలంభః ||

త్వరమణస్తతో గత్వా జనస్థానాదకంపనః |
 ప్రవిశ్య లంకాం వేగేన రావణం వాక్యమబ్రవీత్ || 1 ||

జనస్థానస్థితా రాజన్ రాక్షసా బహవో హతాః |
 ఖరశ్చ నిహతః సంఖ్యే కథంచిదహమాగతః || 2 ||

ఏవముక్తో దశగ్రీవః క్రుద్ధః సంరక్తలోచనః |
 అకంపనమువాచేదం నిర్దహన్నివ చక్షుషా || 3 ||

కేన రమ్యాం జనస్థానం హతం మమ పరాసునా |
 కో హి సర్వేషు లోకేషు గతిం చాధిగమిష్యతి || 4 ||

న హి మే విప్రియం కృత్వా శక్యం మఘవతా సుఖమ్ |
 ప్రాప్తుం వైశ్రవణేనాపి న యమేన న విష్ణునా || 5 ||

కాలస్య చాప్యహం కాలో దహాయమపి పావకమ్ |
 మృత్యుం మరణధర్తేణ సంయోజయితుముత్సహే || 6 ||

దహాయమపి సంక్రుద్ధస్తేజసాఽఽదిత్యపావకౌ |
 వాతస్య తరసా వేగం నిహంతుమహముత్సహే || 7 ||

తథా క్రుద్ధం దశగ్రీవం కృతాంజలిరకంపనః |
 భయాత్ సందిగ్ధయా వాచా రావణం యాచతేఽభయమ్ || 8 ||

దశగ్రీవోఽభయం తస్మై ప్రదదౌ రక్షసాం వరః |
 స విశ్రభోఽబ్రవీద్వాక్యమసందిగ్ధమకంపనః || 9 ||

పుత్రో దశరథస్యాస్తి సింహసంహననో యువా |
 రామో నామ వృషస్కంధో వృత్తాయతమహాభుజః || 10 ||

వీరః పృథుయశాః శ్రీమానతుల్యబలవిక్రమః |
 హతం తేన జనస్థానం ఖరశ్చ సహదూషణః || 11 ||

అకంపనవచః శ్రుత్వా రావణో రాక్షసాధిపః |
 నాగేంద్ర ఇవ నిఃశ్వస్య వచనం చేదమబ్రవీత్ || 12 ||

స సురేంద్రేణ సంయుక్తో రామః సర్వామరైః సహ |
 ఉపయాతో జనస్థానం బ్రూహి కచ్చిదకంపన || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

31. ఏకత్రింశః సర్గః - రావణఖరవృత్తోపలంభః

రావణస్య పునర్వాక్యం నిశమ్య తదకంపనః |
 ఆచచక్షే బలం తస్య విక్రమం చ మహాత్మనః || 14 ||
 రామో నామ మహాతేజాః శ్రేష్ఠః సర్వధనుష్కతామ్ |
 దివ్యాస్త్రగుణసంపన్నః పురంధరసమో యుధి || 15 ||
 తస్యానురూపో బలవాన్ రక్తాక్షో దుందుభిస్వనః |
 కనీయాన్ లక్ష్మణో నామ భ్రాతా శశినిభాననః || 16 ||
 స తేన సహ సంయుక్తః పావకేనానిలో యథా |
 శ్రీమాన్రాజవరస్తేన జనస్థానం నిపాతితమ్ || 17 ||
 నైవ దేవా మహత్త్వానో నాత్ర కార్యా విచారణా |
 శరా రామేణ తూత్పష్టా రుక్మపుంఖాః పతత్రిణః || 18 ||
 సర్పాః పంచాననా భూత్వా భక్తయంతి స్త రాక్షసాన్ |
 యేన యేన చ గచ్ఛంతి రాక్షసా భయకల్మషాః || 19 ||
 తేన తేన స్త పశ్యంతి రామమేవగ్రతః స్థితమ్ |
 ఇత్థం వినాశితం తేన జనస్థానం తవానఘం || 20 ||
 అకంపనవచః శ్రుత్వా రావణో వాక్యమబ్రవీత్ |
 జనస్థానం గమిష్యామి హంతుం రామం సలక్ష్మణమ్ || 21 ||
 అద్భైవముక్తే వచనే ప్రోవాచేదమకంపనః |
 శ్రుణు రాజన్యథావృత్తం రామస్య బలసౌరుషమ్ || 22 ||
 అసాధ్యః కుపితో రామో విక్రమేణ మహాయశాః |
 ఆపగాయాః సుపూర్ణాయా వేగం పరిహరేచ్ఛరైః || 23 ||
 సతారాగ్రహనక్షత్రం నభశ్చాప్యవసాదయేత్ |
 అసౌ రామస్తు మజ్జంతీం శ్రీమానభ్యుద్ధరేన్తహీమ్ || 24 ||
 భిత్త్వా వేలాం సముద్రస్య లోకానాప్లావయేద్విభుః |
 వేగం వాఽపి సముద్రస్య వాయుం వా విధమేచ్ఛరైః || 25 ||
 సంహృత్య వా పునర్లోకాన్ విక్రమేణ మహాయశాః |
 శక్తః స పురుషవ్యాఘ్రుః స్రష్టుం పునరపి ప్రజాః || 26 ||
 న హి రామో దశగ్రీవ శక్యో జేతుం త్వయా యుధి |
 రక్షసాం వాఽపి లోకేన స్వర్గః పాపజనైరివ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

31. ఏకత్రింశః సర్గః - రావణఖరవృత్తోపలంభః

న తం వధ్యమహం మన్యే సర్వైర్దేవాసురైరపి |
అయం తస్య వధోపాయస్తం మమైకమనాః శృణు || 28 ||

భార్యా తస్యాత్తమా లోకే సీతా నామ సుమధ్యమా |
శ్యామా సమవిభక్తాంగీ స్త్రిరత్నం రత్నభూషితా || 29 ||

నైవ దేవీ న గంధర్వీ నాఽప్పరా నాఽపి దానవీ |
తుల్యా సీమంతినీ తస్యా మానుషీషు కుతో భవేత్ || 30 ||

తస్యాపహర భార్యాం త్వం ప్రమథ్య తు మహావనే |
సీతయా రహితః కామీ రామో హాస్యతి జీవితమ్ || 31 ||

అరోచయత తద్వాక్యం రావణో రాక్షసాధిపః |
చింతయిత్వా మహాబాహురకంపనమువాచ హ || 32 ||

బాధం కాల్యం గమిష్యామి హ్యేకః సారథినా సహ |
ఆనయిష్యామి చ వైదేహీమిమాం హృష్టా మహాపులిమ్ || 33 ||

అద్భైవముక్త్వా ప్రయయా ఖరయుక్తేన రావణః |
రథేనాదిత్యవర్ణేన దిశః సర్వాః ప్రకాశయన్ || 34 ||

స రథో రాక్షసేంద్రస్య నక్షత్రపథగో మహాన్ |
సంచార్యమాణః శుశుభే జలదే చంద్రమా ఇవ || 35 ||

స మాలీచాశ్రమం వ్రాప్య తాటకేయముపాగమత్ |
మాలీచేనార్చితో రాజా భక్ష్ణభోజ్యైరమానుషైః || 36 ||

తం స్వయం పూజయిత్వా తు ఆసనేనోదకేన చ |
అర్ఘోపహితయా వాచా మాలీచో వాక్యమబ్రవీత్ || 37 ||

కచ్ఛిత్సుకుశలం రాజన్ లోకానాం రాక్షసేశ్వర |
ఆశంకే నాథ జానే త్వం యతస్తూర్ణమిహాగతః || 38 ||

ఏవముక్తో మహాతేజా మాలీచేన స రావణః |
తతః పశ్చాదిదం వాక్యమబ్రవీద్వాక్యకోవిదః || 39 ||

ఆరక్షో మే హతస్తాత రామేణాక్లిష్టకర్తణా |
జనస్థానమవధ్యం తత్సర్వం యుధి నిపాతితమ్ || 40 ||

తస్య మే కురు సాచివ్యం తస్య భార్యాపహరణే |
రాక్షసేంద్రవచః శ్రుత్వా మాలీచో వాక్యమబ్రవీత్ || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

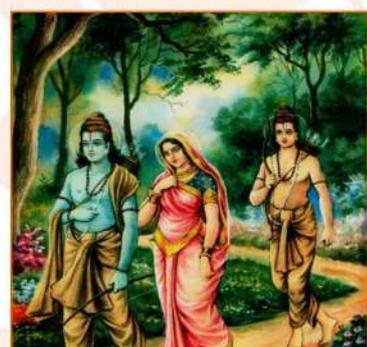
అరణ్యకాండ

31. ఏకత్రింశః సర్గః - రావణఖరవృత్తోపలంభః

ఆఖ్యాతా కేన సీతా సా మిత్రరూపేణ శత్రుణా |
 త్వయా రాక్షసశార్దుల కో న నందతి నిందితః || 42 ||
 సీతామిహానయస్వేతి కో బ్రవీతి బ్రవీహి మే |
 రక్షోలోకస్య సర్వస్య కః శృంగం ఛేత్తుమిచ్ఛతి || 43 ||
 ప్రోత్సాహాయతి కశ్చిత్వాం స హి శత్రురసంశయః |
 ఆశీవిషముఖాదంష్ట్రాముద్ధర్తుం చేచ్ఛతి త్వయా || 44 ||
 కర్షణా తేన కేనాఽసి కాపథం ప్రతిపాదితః |
 సుఖసుప్తస్య తే రాజన్ ప్రహృతం కేన మూర్ధని || 45 ||
 విశుద్ధవంశాభిజనాగ్రహస్త స్తేజోమదః సంస్థితదోర్విషాణః |
 ఉదీక్షితుం రావణ నేహ యుక్తః స సంయుగే రాఘవగంధహస్తీ || 56 ||
 అసౌ రణాంతః స్థితిసంభివాలో విదగ్ధరక్షోమృగహా నృసింహాః |
 సుప్తస్త్వయా బోధయితుం న యుక్తః శరాంగపుర్ణో నిశితాసిదంష్ట్రః || 47 ||
 చాపావహారే భుజవేగపంకే శరోర్జిమాలే సుమహాహవౌఘే |
 న రామపాతాలముఖేఽతిఘోరే ప్రస్కందితుం రాక్షసరాజ యుక్తమ్ || 48 ||
 ప్రసీద లంకేశ్వర రాక్షసేంద్ర లంకాం ప్రసన్నో భవ సాధు గచ్ఛ |
 త్వం స్వేషు దారేషు రమస్య నిత్యమ్ రామః సభార్యో రమతాం వనేషు || 49 ||
 ఏవముక్తో దశగ్రీవో మాలీచేన స రావణః |
 న్యవర్తత పులిం లంకాం వివేశ చ గృహోత్తమమ్ || 50 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకత్రింశః సర్గః || 31 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

32. ద్వాత్రింశః సర్గః - శూర్పణఖోద్యమః

|| శూర్పణఖోద్యమః ||

తతః శూర్పణఖా దృష్ట్వా సహస్రాణి చతుర్దశ |
హతాన్యేకేన రామేణ రక్షసాం భీమకర్కణామ్ || 1 ||

దూషణం చ ఖరం చైవ హతం త్రిశిరసా సహ |
దృష్ట్వా పునర్తహనాదం ననాద జలదో యథా || 2 ||

సా దృష్ట్వా కర్క రామస్య కృతమన్యైః సుదుష్కరమ్ |
జగామ పరమోద్విగ్నా లంకాం రావణపాలితామ్ || 3 ||

సా దదర్శ విమానాగ్రే రావణం దిప్తతేజసమ్ |
ఉపోపవిష్టం సచివైర్కరుద్భిరివ వాసవమ్ || 4 ||

ఆసీనం సూర్యసంకాశే కాంచనే పరమాసనే |
రుక్మవేదిగతం ప్రాజ్యం జ్వలంతమివ పావకమ్ || 5 ||

దేవగంధర్వభూతానామృషీణాం చ మహాత్మనామ్ |
అజేయం సమరే శూరం వ్యాత్రాననమివాంతకమ్ || 6 ||

దేవాసురవిమర్దేషు వజ్రాశనికృతవ్రణమ్ |
ఐరావతవిషాణాగైరుద్ధృష్టకీణవక్షసమ్ || 7 ||

వింశద్భుజం దశగ్రీవం దర్శనీయపరిచ్ఛదమ్ |
విశాలవక్షసం వీరం రాజలక్షణశోభితమ్ || 8 ||

స్నిగ్ధవైడూర్యసంకాశం తప్తకాంచనకుండలమ్ |
సుభుజం శుక్లదశనం మహాస్యం పర్వతోపమమ్ || 9 ||

విష్ణుచక్రనిపాతైశ్చ శతశో దేవసంయుగే |
అన్యైః శస్త్రప్రహారైశ్చ మహాయుద్ధేషు తాడితమ్ || 10 ||

ఆహతాంగం సమస్తైశ్చ దేవప్రహరణైస్తథా |
అక్షోభ్యాణాం సముద్రాణాం క్షోభణం క్షిప్రకారిణమ్ || 11 ||

క్షేప్తారం పర్వతేంద్రాణాం సురాణాం చ ప్రమర్దనమ్ |
ఉచ్ఛేత్తారం చ ధర్మాణాం పరదారాభిమర్దనమ్ || 12 ||

సర్వదివ్యాస్త్రయోక్తారం యజ్ఞవిఘ్నకరం సదా |
పులీం భోగవతీం ప్రాప్య పరాజిత్య చ వాసుకిమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

32. ద్వాత్రింశః సర్గః - శూర్పణఖోద్యమః

తక్షకస్య ప్రియాం భార్యాం పరాజిత్య జహార యః |
 కైలాసపర్వతం గత్వా విజిత్య నరవాహనమ్ || 14 ||

విమానం పుష్పకం తస్య కామగం వై జహార యః |
 వనం చైత్రరథం దివ్యం నలినీం నందనం వనమ్ || 15 ||

వినాశయతి యః క్రోధాద్దేవోద్యానాని వీర్యవాన్ |
 చంద్రసూర్యౌ మహాభాగావుత్తిష్ఠంతౌ పరంతపౌ || 16 ||

నివారయతి బాహుభ్యాం యః శైలశిఖరోపమః |
 దశవర్షసహస్రాణి తపస్తప్త్యా మహావనే || 17 ||

పురా స్వయంభువే ధీరః శిరాంస్యపజహార యః |
 దేవదానవగధర్వపిశాచపతగోరగైః || 18 ||

అభయం యస్య సంగ్రామే మృత్యుతో మానుషాద్యతే |
 మంత్రైరభిష్టుతం పుణ్యమధ్వరేషు ద్విజాతిభిః || 19 ||

హవిర్దానేషు యః సోమముపహంతి మహాబలః |
 ఆప్తయజ్ఞహారం క్రూరం బ్రహ్మాక్షుం దుష్టచారిణమ్ || 20 ||

కర్మశం నిరనుక్రోశం ప్రజానామహితే రతమ్ |
 రావణం సర్వభూతానాం సర్వలోకభయావహమ్ || 21 ||

రాక్షసీ భ్రాతరం శూరం సా దదర్శ మహాబలమ్ |
 తం దివ్యవస్త్రాభరణం దివ్యమాల్యోపశోభితమ్ || 22 ||

ఆసనే సూపవిష్టం చ కాలకాలమివోద్యతమ్ |
 రాక్షసేంద్రం మహాభాగం పౌలస్త్యకులనందనమ్ || 23 ||

రావణం శత్రుహంతారం మంత్రిభిః పరివారితమ్ |
 అభిగమ్యాబ్రవీద్వాక్యం రాక్షసీ భయవిహ్వలా || 24 ||

తమబ్రవీద్ధీప్తవిశాలలోచనం ప్రదర్శయిత్వా భయమోహమూర్ఛితా |
 సుదారుణం వాక్యమభీతచారిణీ మహాత్మనా శూర్పణఖా విరూపితా || 25 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్వాత్రింశః సర్గః || 32 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

33. త్రయస్లింశః సర్గః - రావణనిందా

|| రావణనిందా ||

తతః శూర్పణఖా దీనా రావణం లోకరావణమ్ |
అమాత్యమధ్యే సంక్రుద్ధా పరుషం వాక్యమబ్రవీత్ || 1 ||

ప్రమత్తః కామభోగేషు స్వైరవృత్తో నిరంకుశః |
సముత్పన్నం భయం ఘోరం బోధవ్యం నావబుధ్యసే || 2 ||

సక్తం గ్రామ్యేషు భోగేషు కామవృత్తం మహీపతిమ్ |
లుబ్ధం న బహు మన్యంతే శ్శశానాగ్నిమివ ప్రజాః || 3 ||

స్వయం కార్యాణి యః కాలే నానుతిష్ఠతి పార్థివః |
స తు వై సహ రాజ్యేన తైశ్చ కార్యైర్విసశ్యతి || 4 ||

అయుక్తచారం దుర్దర్శమస్యాధీనం నరాధిపమ్ |
వర్జయంతి నరా దూరాన్నదీపంకమివ ద్విపాః || 5 ||

యే న రక్షంతి విషయమస్యాధీనా నరాధిపః |
తే న వృద్ధ్యా ప్రకాశంతే గిరయః సాగరే యథా || 6 ||

ఆత్మవద్భిర్విగృహ్య త్వం దేవగంధర్వదానవైః |
అయుక్తచారశ్శపలః కథం రాజా భవిష్యసి || 7 ||

త్వం తు బాలస్వభావచ్చ బుద్ధిహీనశ్చ రాక్షస |
జ్ఞాతవ్యం తు న జానీషే కథం రాజా భవిష్యసి || 8 ||

యేషాం చారశ్చ కోశశ్చ నయశ్చ జయతాం వర |
అస్యాధీనా నరేంద్రాణాం ప్రాకృతైస్తే జనైః సమాః || 9 ||

యస్మాత్ పశ్యంతి దూరస్థాన్ సర్వానర్థాన్నరాధిపాః |
చారేణ తస్మాదుచ్యంతే రాజానో దీర్ఘచక్షుషః || 10 ||

అయుక్తచారం మన్యే త్వాం ప్రాకృతైః సచివైర్వృతమ్ |
స్వజనం చ జనస్థానం హతం యో నావబుధ్యసే || 11 ||

చతుర్దశ సహస్రాణి రక్షసాం క్రూరకర్మణామ్ |
హతాన్యేకేన రామేణ ఖరశ్చ సహదూషణః || 12 ||

ఋషీణామభయం దత్తం కృతక్షేమాశ్చ దండకాః |
ధర్షితం చ జనస్థానం రామేణాక్లిష్టకర్మణా || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

33. త్రయస్తింశః సర్గః - రావణనిందా

త్వం తు లుభః ప్రమత్తశ్చ పరాధీనశ్చ రావణ |
విషయే స్వే సముత్పన్నం భయం యో నావబుధ్యసే || 14 ||

తీక్ష్ణమల్పప్రదాతారం ప్రమత్తం గర్వితం శరమ్ |
వ్యసనే సర్వభూతాని నాభిధావంతి పార్థివమ్ || 15 ||

అతిమానినమగ్రాహ్యమాత్మసంభావితం నరమ్ |
క్రోధినం వ్యసనే హంతి స్వజనోఽపి మహీపతిమ్ || 16 ||

నానుతిష్ఠతి కార్యాణి భయేషు న బిభేతి చ |
క్షిప్తం రాజ్యాచ్ఛ్చుతో దినస్త్యణైస్తుల్యో భవిష్యతి || 17 ||

శుష్కైః కాష్ఠైర్భవేత్కార్యం లోష్ఠైరపి చ పాంసుభిః |
న తు స్థానాత్ పరిభ్రష్టైః కార్యం స్యాద్వసుధాధిపైః || 18 ||

ఉపభుక్తం యథా వాసేః స్రజో వా మృదితా యథా |
ఏవం రాజ్యాత్పరిభ్రష్టః సమర్థోఽపి నిరర్థకః || 19 ||

అప్రమత్తశ్చ యో రాజా సర్వజ్ఞో విజితేంద్రియః |
కృతజ్ఞో ధర్మశీలశ్చ న రాజా తిష్ఠతే చిరమ్ || 20 ||

నయనాభ్యాం ప్రసుప్తోఽపి జాగర్తి నయచక్షుషా |
వ్యక్తక్రోధప్రసాదశ్చ న రాజా పూజ్యతే జనైః || 21 ||

త్వం తు రావణ దుర్బుద్ధిర్గుణైరేతైర్వివర్జితః |
యస్య తేఽవిదితశ్చార్షై రక్షసాం సుమహాన్ వధః || 22 ||

పరావమంతా విషయేషు సంగతో న దేశకాలప్రవిభాగతత్త్వవిత్ |
అయుక్తబుద్ధిర్గుణదోషనిశ్చయే విపన్నరాజ్యో న చిరాద్విపత్స్వసే || 23 ||

ఇతి స్వదోషాన్ పరికీర్తితాంస్తయా సమీక్ష్య బుద్ధ్యా క్షణదాచరేశ్వరః |
ధనేన దర్పేణ బలేన చాన్వితో విచింతయామాస చిరం న రావణః || 24 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రయస్తింశః సర్గః ||33||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

34. చతుస్తింశః సర్గః - సీతాహరణోపదేశః

|| సీతాహరణోపదేశః ||

తతః శూర్పణఖాం కృద్ధాం బ్రువంతీం పరుషం వచః |
 అమాత్యమధ్యే సంక్రుద్ధః పరిపప్రుచ్ఛ రావణః || 1 ||

కశ్చ రామః కథం వీర్యః కిం రూపః కిం పరాక్రమః |
 కిమర్థం దండకారణ్యం ప్రవిష్టః స దురాసదమ్ || 2 ||

ఆయుధం కిం చ రామస్య నిహతా యేన రాక్షసాః |
 ఖరశ్చ నిహతః సంఖ్యే దూషణస్త్రిశిరాస్తథా || 3 ||

ఇత్యుక్తా రాక్షసేంద్రేణ రాక్షసీ క్రోధమూర్ఛితా |
 తతో రామం యథాతత్త్వమాఖ్యాతుముపచక్రమే || 4 ||

దీర్ఘబాహుర్విశాలాక్షశ్చీరకృష్ణాజినాంబరః |
 కందర్పసమరూపశ్చ రామో దశరథాత్మజః || 5 ||

శక్రచాపనిభం చాపం వికృష్య కనకాంగదమ్ |
 దీప్తాన్ క్షిపతి నారాచాన్ సర్పానివ మహావిషాన్ || 6 ||

నాదదానం శరాన్ ఘోరాన్ న ముంచంతం శిలీముఖాన్ |
 న కార్ముకం వికర్షంతం రామం పశ్యామి సంయుగే || 7 ||

హన్యమానం తు తత్యైస్యం పశ్యామి శరవృష్టిభిః |
 ఇంద్రేణేవోత్తమం సన్యమాహతం త్వత్కవృష్టిభిః || 8 ||

రక్షసాం భీమరూపాణాం సహస్రాణి చతుర్దశ |
 నిహతాని శరైస్తీక్ష్ణస్తేనైకేన పదాతినా || 9 ||

అర్థాధికముహూర్తేన ఖరశ్చ సహదూషణః |
 ఋషీణామభయం దత్తం కృతక్షేమాశ్చ దండకాః || 10 ||

ఏకా కథంచిన్ముక్తాఽహం పరిభూయ మహాత్మనా |
 స్త్రీవధం శంకమానేన రామేణ విదితాత్మనా || 11 ||

బ్రాతా చాస్య మహాతేజాః గుణతస్తుల్యవిక్రమః |
 అనురక్తశ్చ భక్తశ్చ లక్ష్మణో నామ వీర్యవాన్ || 12 ||

అమల్లి దుర్జయో జేతా విక్రాంతో బుద్ధిమాన్ బలీ |
 రామస్య దక్షిణో బాహుర్నిత్యం ప్రాణో బహిశ్చరః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

34. చతుస్త్రింశః సర్గః - సీతాహరణోపదేశః

రామస్య తు విశాలాక్షీ పూర్ణేందుసదృశాననా |
ధర్మపత్నీ ప్రియా భర్తుర్మిత్యం ప్రియహితే రతా || 14 ||

సా సుకేశీ సునాసారుః సురూపా చ యశస్వినీ |
దేవతేవ వనస్యాస్య రాజతే శ్రీలివాపరా || 15 ||

తప్తకాంచనవర్ణాభా రక్తతుంగనభీ శుభా |
సీతా నామ వరారోహా వైదేహీ తనుమధ్యమా || 16 ||

నైవ దేవీ న గంధర్వీ న యక్షీ న చ కిన్నరీ |
నైవం రూపా మయా నారీ దృష్టపూర్వా మహీతలే || 17 ||

యస్య సీతా భవేద్భార్యా యం చ హృష్టా పరిష్పజేత్ |
అతిజీవేత్ స సర్వేషు లోకేష్వపి పురందరాత్ || 18 ||

సా సుశీలా వపుః శ్లాఘ్యా రూపేణాప్రతిమా భువి |
తవానురూపా భార్యా స్యాత్ త్వం చ తస్యాస్తథా పతిః || 19 ||

తాం తు విస్తీర్ణజఘనాం పీనశ్రోణీపయోధరామ్ |
భార్యార్థే తు తవానేతుముద్యతాహం వరాననామ్ || 20 ||

విరూపితాఽస్తి క్రూరేణ లక్ష్మణేన మహాభుజ |
తాం తు దృష్ట్వాఽద్య వైదేహీం పూర్ణచంద్రనిభాననామ్ || 21 ||

మన్తథస్య శరాణాం వై త్వం విధేయో భవిష్యసి |
యది తస్యామభిప్రాయో భార్యార్థే తవ జాయతే || 22 ||

శీఘ్రముద్రియతాం పాదో జయార్థమిహ దక్షిణః |
కురు ప్రియం తథా తేషాం రక్తసాం రాక్షసేశ్వర || 23 ||

వధాత్తస్య నృశంసస్య రామస్యాశ్రమవాసినః |
తం శరైర్మిశితైర్హస్త్యా లక్ష్మణం చ మహారథమ్ || 24 ||

హతనాథాం సుఖం సీతాం యథావదుపభోక్ష్వసి |
రోచతే యది తే వాక్యం మమైతద్రాక్షసేశ్వర || 25 ||

క్రియతాం నిర్విశంకేన వచనం మమ రావణ |
విజ్ఞాయేహాత్మశక్తిం చ హ్రీయతామబలా బలాత్ |
సీతా సర్వానవద్యాంగీ భార్యార్థే రాక్షసేశ్వర || 26 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

34. చతుస్త్రింశః సర్గః - సీతాహరణోపదేశః

నిశమ్య రామేణ శరైరజిహ్వాగై-

-ర్హతాన్ జనస్థానగతాన్నిశాచరాన్ |

ఖరం చ బుధ్యా నిహతం చ దూషణం

త్వమత్ర కృత్యం ప్రతిపత్తుమర్హసి || 27 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుస్త్రింశః

సర్గః || 34 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

35. పంచత్రింశః సర్గః -మాలీచాశ్రమపునర్గమనమ్

|| మాలీచాశ్రమపునర్గమనమ్ ||

తతః శూర్పణఖావాక్యం తచ్చుత్వా రోమహర్షణమ్ |
సచివానభ్యనుజ్ఞాయ కార్యం బుద్ధ్యా జగామ సః || 1 ||

తత్కార్యమనుగమ్యాథ యథావదుపలభ్య చ |
దోషాణాం చ గుణానాం చ సంప్రధార్య బలాబలమ్ || 2 ||

ఇతి కర్తవ్యమిత్యేవ కృత్వా నిశ్చయమాత్మనః |
స్థిరబుద్ధిస్తతో రమ్యాం యానశాలాముపాగమత్ || 3 ||

యానశాలాం తతో గత్వా ప్రచ్ఛన్నో రాక్షసాధిపః |
సూతం సంచోదయామాస రథః సంయోజ్యతామితి || 4 ||

ఏవముక్తః క్షణేనైవ సారథిర్లఘువిక్రమః |
రథం సంయోజయామాస తస్యాభిమతముత్తమమ్ || 5 ||

కాంచనం రథమాస్థాయ కామగం రత్నభూషితమ్ |
పిశాచవదనైర్యుక్తం ఖరైః కనకభూషణైః || 6 ||

మేఘప్రతిమనాదేన స తేన ధనదానుజః |
రాక్షసాధిపతిః శ్రీమాన్ యయా నదనదీపతిమ్ || 7 ||

స శ్వేతవాలవ్యజనః శ్వేతచ్ఛత్రో దశాననః |
స్నిగ్ధవైడూర్యసంకాశస్తప్తకాంచనకుండలః || 8 ||

వింశద్భుజో దశగ్రీవో దర్శనీయపరిచ్ఛదః |
త్రిదశారిర్సునీంద్రఘ్నా దశశీర్ష ఇవాద్రిరాట్ || 9 ||

కామగం రథమాస్థాయ శుశుభే రాక్షసేశ్వరః |
విద్యున్నండలవాన్ మేఘః సబలాక ఇవాంబరే || 10 ||

సశైలం సాగరానూపం వీర్యవానవలోకయన్ |
నానాపుష్పఫలైర్వృక్షైరనుకీర్ణం సహస్రశః || 11 ||

శీతమంగళతోయాభిః పద్మినీభిః సమంతతః |
విశాలైరాశ్రమపదైర్వేదిమద్భి సమావృతమ్ || 12 ||

కదల్యాఽఽఢకిసంబాధం నాలికేరోపశోభితమ్ |
సాలైస్తాలైస్తమాలైశ్చ పుష్పితైస్తరుభిర్వృతమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

35. పంచత్రింశః సర్గః -మాలీచాశ్రమపునర్గమనమ్

నాగైః సుపర్ణైర్గంధర్వైః కిన్నరైశ్చ సహస్రశః |
 ఆజైర్వైఖానస్తైర్కాషైః వాలఖిల్యైర్కర్కరీచిపైః || 14 ||
 అత్యంతనియతాహారైః శోభితం పరమర్షిభిః |
 జితకామైశ్చ సిద్ధైశ్చ చారణైరుపశోభితమ్ || 15 ||
 దివ్యాభరణమాల్యాభిర్ద్రివ్యరూపాభిరావృతమ్ |
 క్రీడారతివిభిజ్ఞాభిరప్సరోభిః సహస్రశః || 16 ||
 సేవితం దేవపత్నీభిః శ్రీమతీభిః శ్రీయావృతమ్ |
 దేవదానవసంఘైశ్చ చరితం త్వమృతాశిభిః || 17 ||
 హంసక్రౌంచప్లవాకీర్ణం సారసైః సంప్రణాదితమ్ |
 వైడూర్యప్రస్తరం రమ్యం స్నిగ్ధం సాగరతేజసా || 18 ||
 పాండురాణి విశాలాని దివ్యమాల్యయుతాని చ |
 తూర్యగీతాభిజుష్టాని విమానాని సమంతతః || 19 ||
 తపసా జితలోకానాం కామగాన్యభిసంపతన్ |
 గంధర్వాప్సరసశ్చైవ దదర్శ ధనదానుజః || 20 ||
 నిర్యాసరసమూలాలానాం చందనాలానాం సహస్రశః |
 వనాని పశ్యన్ సౌమ్యాని ఘ్రాణతృప్తికరాణి చ || 21 ||
 అగురూణాం చ ముఖ్యానాం వనాన్యుపవనాని చ |
 తక్కోలాలానాం చ జాత్యానాం ఫలాలానాం చ సుగంధినామ్ || 22 ||
 పుష్పాణి చ తమాలస్య గుల్కాని మలిచస్య చ |
 ముక్తానాం చ సమూహాని శుష్పమాణాని తీరతః || 23 ||
 శంఖాలానాం ప్రస్తరం చైవ ప్రవాలనిచయం తథా |
 కాంచనాని చ శైలాని రాజతాని చ సర్వశః || 24 ||
 ప్రస్తవాణి మనోజ్ఞాని ప్రసన్నాని హ్రదాని చ |
 ధనధాన్యోపపన్నాని స్త్రీరత్నైః శోభితాని చ || 25 ||
 హస్త్యశ్వరథగాఢాని నగరాణ్యవలోకయన్ |
 తం సమం సర్వతః స్నిగ్ధం మృదుసంస్పర్శమారుతమ్ || 26 ||
 అనూపం సింధురాజస్య దదర్శ త్రిదివోపమమ్ |
 తత్రాపశ్యత్స మేఘాభం స్యగ్రోధమృషిభిర్వృతమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

35. పంచత్రింశః సర్గః -మాలీచాశ్రమపునర్గమనమ్

సమంతాద్యస్య తాః శాఖాః శతయోజనమాయతాః |
యస్య హస్తినమాదాయ మహాకాయం చ కచ్ఛపమ్ || 28 ||

భక్షార్థం గరుడః శాఖామాజగామ మహాబలః |
తస్య తాం సహసా శాఖాం భారేణ పతగోత్తమః || 29 ||

సుపర్ణః పర్ణబహులాం బభంజ చ మహాబలః |
తత్ర వైఖానసా మాషా వాలఖిల్యా మలీచిపాః || 30 ||

అజా బభూవుర్ధూత్మాశ్చ సంగతాః పరమర్షయః |
తేషాం దయార్థం గరుడస్తాం శాఖాం శతయోజనామ్ || 31 ||

జగామాదాయ వేగేన తా చోభా గజకచ్ఛపా |
ఏకపాదేన ధర్మాత్మా భక్షయిత్వా తదామిషమ్ || 32 ||

నిషాదవిషయం హత్వా శాఖయా పతగోత్తమః |
ప్రహర్షమతులం లేభే మోక్షయిత్వా మహామునీన్ || 33 ||

స తేనైవ ప్రహర్షేణ ద్విగుణీకృతవిక్రమః |
అమృతానయనార్థం వై చకార మతిమాన్ మతిమ్ || 34 ||

అయోజాలాని నిర్మథ్య భిత్త్వా రత్నమయం గృహమ్ |
మహేంద్రభవనాద్గుప్తమాజహారామృతం తతః || 35 ||

తం మహర్షిగణైర్జుష్టం సుపర్ణ కృతలక్షణమ్ |
నామ్నా సుభద్రం న్యగ్రోధం దదర్శ ధనదానుజః || 36 ||

తం తు గత్వా పరం పారం సముద్రస్య నదీపతేః |
దదర్శాశ్రమమేకాంతే రమ్యే పుణ్యే వనాంతరే || 37 ||

తత్ర కృష్ణాజినధరం జటావల్కలధారిణమ్ |
దదర్శ నియతాహారం మాలీచం నామ రాక్షసమ్ || 38 ||

స రావణః సమాగమ్య విభివత్తేన రక్షసా |
మాలీచేనార్చితో రాజా సర్వకామైరమానుషైః || 39 ||

తం స్వయం పూజయిత్వా తు భోజనేనోదకేన చ |
అర్ఘోపహితయా వాచా మాలీచో వాక్యమబ్రవీత్ || 40 ||

కచ్ఛిత్ సుకుశలం రాజన్ లంకాయాం రాక్షసేశ్వర |
కేనార్థేన పునస్త్వం వై తూర్ణమేవమిహాగతః || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

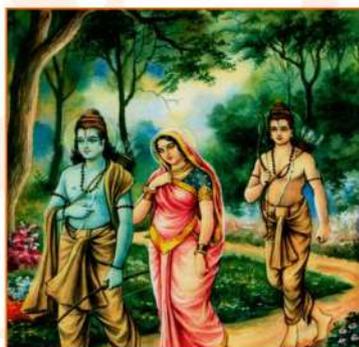
అరణ్యకాండ

35. పంచత్రింశః సర్గః -మాలీచాశ్రమపునర్గమనమ్

ఏవముక్తో మహాతేజా మాలీచేన స రావణః |
తం తు పశ్యాదిదం వాక్యమబ్రవీద్వాక్యకోవిదః || 42 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే పంచత్రింశః సర్గః || 35 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

36. షట్టింశః సర్గః - సహాయేషణా

|| సహాయేషణా ||

మాలిచ శ్రూయతాం తాత వచనం మమ భాషతః |
ఆర్తోఽస్మి మమ చార్తస్య భవాన్ హి పరమా గతిః || 1 ||

జానీషే త్వం జనస్థానే యథా బ్రూతా ఖరో మమ |
దూషణశ్చ మహాబాహుః స్వసా శూర్పణఖా చ మే || 2 ||

త్రిశిరాశ్చ మహాతేజా రాక్షసః పిశితాశనః |
అన్యే చ బహవః శూరా లబ్ధలక్ష్మా నిశాచరాః || 3 ||

వసంతి మన్నియోగేన నిత్యవాసం చ రాక్షసాః |
బాధమానా మహారణ్యే మునీన్ వై ధర్మచారిణః || 4 ||

చతుర్దశసహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్మణామ్ |
శూరాణాం లబ్ధలక్ష్మాణాం ఖరచిత్తానువర్తినామ్ || 5 ||

తే త్విదానీం జనస్థానే వసమానా మహాబలాః |
సంగతాః పరమాయత్తా రామేణ సహ సంయుగే || 6 ||

నానాప్రహరణోపేతాః ఖరప్రముఖరాక్షసాః |
తేన సంజాతరోషేణ రామేణ రణమూర్ధని || 7 ||

అనుక్త్వా పరుషం కించిచ్ఛరైర్వ్యాపారితం ధనుః |
చతుర్దశసహస్రాణి రక్షసాముగ్రతేజసామ్ || 8 ||

నిహతాని శరైస్తీక్ష్ణైర్కానుషేణ పదాతినా |
ఖరశ్చ నిహతః సంఖ్యే దూషణశ్చ నిపాతితః || 9 ||

హతశ్చ త్రిశిరాశ్చాపి నిర్భయా దండకాః కృతాః |
పిత్రా నిరస్తః క్రుద్ధేన సభార్యః క్షీణజీవితః || 10 ||

స హంతా తస్య సైన్యస్య రామః క్షత్రియపాంసనః |
దుఃశీలః కర్మశస్తీక్ష్ణో మూర్ఖో లుభ్ధోఽజితేంద్రియః || 11 ||

త్యక్త్వా ధర్మమధర్మాత్తా భూతానామహితే రతః |
యేన వైరం వినాఽరణ్యే సత్త్వమాశ్రిత్య కేవలమ్ || 12 ||

కర్ణనాసాపహరణాద్భగినీ మే విరూపితా |
తస్య భార్యాం జనస్థానాత్ సీతాం సురసుతోపమామ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

36. షట్టింశః సర్గః - సహాయేషణా

ఆనయిష్యామి విక్రమ్య సహాయస్తత్ర మే భవ |
 త్వయా హ్యహం సహాయేన పార్శ్వస్థేన మహాబల || 14 ||
 భ్రాతృభిశ్చ సురాన్ యుద్ధే సమగ్రాన్నాభిచింతయే |
 తత్సహాయో భవ త్వం మే సమర్థో హ్యసి రాక్షస || 15 ||
 వీర్యే యుద్ధే చ దర్శే చ న హ్యస్తి సదృశస్తవ |
 ఉపాయజ్ఞో మహాన్ శూరః సర్వమాయావిశారదః || 16 ||
 ఏతదర్థమహం ప్రాప్తస్త్యత్సమీపం నిశాచర |
 శృణు తత్ కర్మ సాహాయ్యే యత్కార్యం వచనాన్తమ || 17 ||
 సౌవర్ణస్త్యం మృగో భూత్వా చిత్రో రజతబిందుభిః |
 ఆశ్రమే తస్య రామస్య సీతాయాః ప్రముఖే చర || 18 ||
 త్వాం తు నిఃసంశయం సీతా దృష్ట్వా తు మృగరూపిణమ్ |
 గృహ్యతామితి భర్తారం లక్ష్మణం చాభిధాన్యతి || 19 ||
 తతస్తయోరపాయే తు శూన్యే సీతాం యథాసుఖమ్ |
 నిరాబాధో హరిష్యామి రాహుశ్చంద్రప్రభామివ || 20 ||
 తతః పశ్చాత్సుఖం రామే భార్యాహరణకల్కితే |
 విస్త్రంభః ప్రహరిష్యామి కృతార్థేనాంతరాత్మనా || 21 ||
 తస్య రామకథాం శ్రుత్వా మాలీచస్య మహాత్మనః |
 శుష్కం సమభవద్వక్త్రం పరిత్రస్తో బభూవ సః || 22 ||
 ఓష్ఠా పరిలిహన్ శుష్కా నేత్రైరనిమిషైరివ |
 మృతభూత ఇవార్తస్తు రావణం సముదైక్షత || 23 ||
 స రావణం త్రస్తవిషణ్ణచేతా మహావనే రామపరాక్రమజ్ఞః |
 కృతాంజలిస్తత్త్వమువాచ వాక్యం హితం చ తస్మై హితమాత్మనశ్చ || 24 ||
 ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షట్టింశః సర్గః || 36 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

37. సప్తతింశః సర్గః - అప్రియపథ్యవచనమ్

|| అప్రియపథ్యవచనమ్ ||

తచ్ఛ్చుత్వా రాక్షసేంద్రస్య వాక్యం వాక్యవిశారదః |
 ప్రత్యువాచ మహాప్రాజ్ఞో మాలిచో రాక్షసేశ్వరమ్ || 1 ||

సులభాః పురుషా రాజన్ సతతం ప్రియవాదినః |
 అప్రియస్య తు పథ్యస్య వక్తా శ్రోతా చ దుర్లభః || 2 ||

న నూనం బుద్ధ్యసే రామం మహావీర్యం గుణోన్నతమ్ |
 అయుక్తచారశ్శపలో మహేంద్రవరుణోపమమ్ || 3 ||

అపి స్వస్తి భవేత్తాత సర్వేషాం భువి రక్షసామ్ |
 అపి రామో న సంక్రుద్ధః కుర్యాల్లోకమరాక్షసమ్ || 4 ||

అపి తే జీవితాంతాయ నోత్పన్నా జనకాత్మజా |
 అపి సీతానిమిత్తం చ న భవేద్వ్యసనం మమ || 5 ||

అపి త్వమీశ్వరం ప్రాప్య కామవృత్తం నిరంకుశమ్ |
 న వినశ్యేత్ పులి లంకా త్వయా సహ సరాక్షసా || 6 ||

త్వద్విధః కామవృత్తో హి దుఃశీలః పాపమంత్రితః |
 ఆత్మానం స్వజనం రాష్ట్రం న రాజా హంతి దుర్మతిః || 7 ||

న చ పిత్రా పరిత్యక్తో నామర్యాదః కథంచన |
 న లుభో న చ దుఃశీలో న చ క్షత్రియపాంసనః || 8 ||

న చ ధర్మగుణైర్లీనః కౌసల్యానందవర్ధనః |
 న తీక్ష్ణో న చ భూతానాం సర్వేషామహితే రతః || 9 ||

వంచితం పితరం దృష్ట్వా కైకేయ్యా సత్యవాదినమ్ |
 కరిష్యామీతి ధర్మాత్తా తాత ప్రవ్రజితో వనమ్ || 10 ||

కైకేయ్యాః ప్రియకామార్థం పితుర్ధశరథస్య చ |
 హిత్వా రాజ్యం చ భోగాంశ్చ ప్రవిష్టో దండకావనమ్ || 11 ||

న రామః కర్మశస్తాత నావిద్యాన్నాజితేంద్రియః |
 అన్యతం దుఃశ్రుతం చైవ నైవ త్వం వక్తుమర్హసి || 12 ||

రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః సాధుః సత్యపరాక్రమః |
 రాజా సర్వస్య లోకస్య దేవానాం మఘవానివ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

37. సప్తత్రింశః సర్గః - అప్రియపథ్యవచనమ్

కథం త్వం తస్య వైదేహీం రక్షితాం స్వేన తేజసా |
 ఇచ్ఛసి ప్రసభం హర్తుం ప్రభామివ వివస్వతః || 14 ||

శరాల్చిషమనాధ్యవ్యం చాపఖడ్గేంధనం రణే |
 రామాగ్నిం సహసా దీప్తం న ప్రవేష్టుం త్వమర్హసి || 15 ||

ధనుర్వాదితదీప్తాస్యం శరాల్చిషమమర్షణమ్ |
 చాపపాశధరం వీరం శత్రుసైన్యపహారిణమ్ || 16 ||

రాజ్యం సుఖం చ సంత్యజ్య జీవితం చేష్టమాత్మనః |
 నాత్యాసాదయితుం తాత రామాంతకమిహార్హసి || 17 ||

అప్రమేయం హి తత్తేజో యస్య సా జనకాత్మజా |
 న త్వం సమర్థస్తాం హర్తుం రామచాపాశ్రయాం వనే || 18 ||

తస్య సా నరసింహస్య సింహోరస్కస్య భామినీ |
 ప్రాణేభ్యోఽపి ప్రియతరా భార్యా నిత్యమనువ్రతా || 19 ||

న సా ధర్మయితుం శక్యా మైథిలోజస్వినః ప్రియా |
 దీప్తస్యేవ హుతాశస్య శిఖా సీతా సుమధ్యమా || 20 ||

కిముద్యమమిమం వ్యర్థం కృత్వా తే రాక్షసాభిప |
 దృష్టశ్చేత్త్వం రణే తేన తదంతం తవ జీవితమ్ || 21 ||

జీవితం చ సుఖం చైవ రాజ్యం చైవ సుదుర్లభమ్ |
 యదీచ్ఛసి చిరం భోక్తుం మా కృథా రామవిప్రియమ్ || 22 ||

స సర్వైః సచివైః సార్థం విభీషణపురోగమైః |
 మంత్రయిత్వా తు ధర్మిష్టైః కృత్వా నిశ్చయమాత్మనః || 23 ||

దోషాణాం చ గుణానాం చ సంప్రధార్య బలాబలమ్ |
 ఆత్మనశ్చ బలం జ్ఞాత్వా రాఘవస్య చ తత్త్వతః |
 హితాహితం వినిశ్చిత్వ క్షమం త్వం కర్తుమర్హసి || 24 ||

అహం తు మన్యే తవ న క్షమం రణే సమాగమం కోసలరాజసూనునా |
 ఇదం హి భూయః శృణు వాక్యముత్తమం
 క్షమం చ యుక్తం చ నిశాచరేశ్వర || 25 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తత్రింశః సర్గః || 37 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

38. అష్టాత్రింశః సర్గః - రామాస్తమహిమా

// రామాస్తమహిమా //

కదాచిదప్యహం వీర్యాత్ పర్యటన్ పృథివీమిమామ్ |
 బలం నాగసహస్రస్య ధారయన్ పర్వతోపమః || 1 ||

నీలజీమూతసంకాశస్తప్తకాంచనకుండలః |
భయం లోకస్య జనయన్ కిలీటీ పరిఘాయుధః || 2 ||

వ్యచరం దండకారణ్యే ఋషిమాంసాని భక్షయన్ |
 విశ్వామిత్రోఽథ ధర్మాత్మా మద్విత్తస్తో మహామునిః || 3 ||

స్వయం గత్యా దశరథం నరేంద్రమిదమబ్రవీత్ |
అద్య రక్షతు మాం రామః పర్వకాలే సమాహితః || 4 ||

మాలీచాన్తే భయం ఘోరం సముత్పన్నం నరేశ్వర |
 ఇత్యేవముక్తో ధర్మాత్మా రాజా దశరథస్తదా || 5 ||

ప్రత్యువాచ మహాభాగం విశ్వామిత్రం మహామునిమ్ |
బాలో ద్వాదశవర్షోఽయమకృతాస్త్రశ్చ రాఘవః || 6 ||

కామం తు మమ యత్సైన్యం మయా సహ గమిష్యతి |
 బలేన చతురంగేణ స్వయమేత్య నిశాచరాన్ || 7 ||

వధిష్యామి మునిశ్రేష్ఠ శత్రూంస్తే మనసేప్పితమ్ |
ఇత్యేవముక్తః స మునీ రాజానమిదమబ్రవీత్ || 8 ||

రామాన్నాన్యద్భలం లోకే పర్యాప్తం తస్య రక్షసః |
 దేవతానామపి భవాన్ సమరేష్యభిపాలకః || 9 ||

ఆసీత్తవ కృతం కర్త త్రిలోకే విదితం నృప |
కామమస్తు మహత్సైన్యం తిష్ఠత్విహ పరంతప || 10 ||

బాలోఽప్యేష మహాతేజాః సమర్థస్తస్య నిగ్రహే |
 గమిష్యే రామమాదాయ స్వస్తి తేఽస్తు పరంతప || 11 ||

ఏవముక్త్వా తు స మునిస్తమాదాయ నృపాత్తజమ్ |
జగామ పరమస్త్రీతో విశ్వామిత్రః స్వమాశ్రమమ్ || 12 ||

తం తదా దండకారణ్యే యజ్ఞముద్దిశ్య దీక్షితమ్ |
 బభూవోపస్థితో రామశ్చిత్రం విస్ఫారయన్ ధనుః || 13 ||

వార్షికి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

38. అష్టాత్రింశః సర్గః - రామాస్తమహిమా

అజాతవ్యంజనః శ్రీమాన్ పద్మపత్రనిభేక్షణః |
 ఏకవస్త్రధరో ధన్వీ శిఖీ కనకమాలయా || 14 ||

శోభయన్ దండకారణ్యం దిప్తేన స్వేన తేజసా |
 అదృశ్యత తతో రామో బాలచంద్ర ఇవోదితః || 15 ||

తతోఽహం మేఘసంకాశస్తప్తకాంచనకుండలః |
 బలీ దత్తవరో దర్పాదాజగామ తదాశ్రమమ్ || 16 ||

తేన దృష్టః ప్రవిష్టోఽహం సహసైవోద్యతాయుధః |
 మాం తు దృష్టా ధనుః సజ్యమసంభ్రాంతశ్చకార సః || 17 ||

అవజానన్తహం మోహద్బాలోఽయమితి రాఘవమ్ |
 విశ్వామిత్రస్య తాం వేదిమభ్యధావం కృతత్వరః || 18 ||

తేన ముక్తస్తతో బాణః శితః శత్రునిబర్హణః |
 తేనాహం త్వాహతః క్షిప్తః సముద్రే శతయోజనే || 19 ||

నేచ్ఛతా తాత మాం హంతుం తదా వీరేణ రక్షితః |
 రామస్య శరవేగేన నిరస్తోఽహమచేతనః || 20 ||

పాతితోఽహం తదా తేన గంభీరే సాగరాంభసి |
 ప్రాప్య సంజ్ఞాం చిరాత్తాత లంకాం ప్రతి గతః పులిమ్ || 21 ||

ఏవమస్మి తదా ముక్తః సహాయాస్తు నిపాతితాః |
 అకృతాస్త్రేణ బాలేన రామేణాక్షిప్తకర్మణా || 22 ||

తన్తయా వార్యమాణస్త్యం యది రామేణ విగ్రహమ్ |
 కలిష్యస్యాపదం ఘోరాం క్షిప్రం ప్రాప్స్యసి రావణ || 23 ||

క్రీడారతివిధిజ్ఞానాం సమాజోత్సవశాలినామ్ |
 రక్షసాం చైవ సంతాపమనర్థం చాహరిష్యసి || 24 ||

హర్షప్రాసాదసంబాధాం నానారత్నవిభూషితామ్ |
 ద్రక్ష్యసి త్వం పులిం లంకాం వినష్టాం మైథిలీకృతే || 25 ||

అకుర్వంతోఽపి పాపాని శుచయః పాపసంశ్రయాత్ |
 పరపాపైర్విదేశ్యంతి మత్స్యా నాగహృదే యథా || 26 ||

దివ్యచందనదిగ్ధాంగాన్ దివ్యాభరణభూషితాన్ |
 ద్రక్ష్యస్యభిహతాన్ భూమౌ తవ దోషాత్తు రాక్షసాన్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

38. అష్టాత్రింశః సర్గః - రామాస్తమహిమా

హృతదారాన్ సదారాంశ్చ దశ విద్రవతో దిశః |
హతశేషానశరణాన్ ద్రక్ష్యసి త్వం నిశాచరాన్ || 28 ||

శరజాలపరిక్షిప్తామగ్నిజ్వాలాసమావృతామ్ |
ప్రదగ్ధభవనాం లంకాం ద్రక్ష్యసి త్వం న సంశయః || 29 ||

పరదారాభిమర్శాత్తు నాన్యత్పాపతరం మహత్ |
ప్రమదానాం సహస్రాణి తవ రాజన్ పరిగ్రహః || 30 ||

భవ స్వదారనిరతః స్వకులం రక్ష రాక్షస |
మానమృద్ధిం చ రాజ్యం చ జీవితం చేష్టమాత్మనః || 31 ||

కలత్రాణి చ సౌమ్యాని మిత్రవర్గం తథైవ చ |
యదీచ్ఛసి చిరం భోక్తుం మా కృథా రామవిప్రియమ్ || 32 ||

నివార్యమాణః సుహృదా మయా భృశం
ప్రసహ్య సీతాం యది ధర్షయిష్యసి |
గమిష్యసి క్షీణబలః సబాంధవో
యమక్షయం రామశరాత్తజీవితః || 33 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే అష్టాత్రింశః
సర్గః || 38 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

19. ఏకోనచత్వారింశః సర్గః - సాహాయ్యకానభ్యుపగమః

|| సాహాయ్యకానభ్యుపగమః ||

ఏవమస్మి తదా ముక్తః కథంచిత్రేన సంయుగే |
 ఇదానీమపి యద్భుత్తం తచ్ఛృణుష్య నిరుత్తరమ్ || 1 ||
 రాక్షసాభ్యామహం ద్వాభ్యామనిర్విణ్ణస్తథా కృతః |
 సహితో మృగరూపాభ్యాం ప్రవిష్టో దండకావనమ్ || 2 ||
 దీప్తజిహ్వో మహాకాయస్తీక్ష్ణదంష్ట్రో మహాబలః |
 వ్యచరం దండకారణ్యం మాంసభక్షో మహామృగః || 3 ||
 అగ్నిహోత్రేషు తీర్థేషు చైత్యవృక్షేషు రావణ |
 అత్యంతఘోరో వ్యచరం తాపసాన్ సంప్రధర్షయన్ || 4 ||
 నిహత్య దండకారణ్యే తాపసాన్ ధర్మచరిణః |
 రుధిరాణి పిబంతస్తేషాం తథా మాంసాని భక్షయన్ || 5 ||
 ఋషిమాంసాశనః క్రూరస్త్రాసయన్ వనగోచరాన్ |
 తథా రుధిరమత్తోఽహం విచరన్ ధర్మదూషకః || 6 ||
 ఆసాదయం తదా రామం తాపసం ధర్మచారిణమ్ |
 వైదేహీం చ మహాభాగాం లక్ష్మణం చ మహారథమ్ || 7 ||
 తాపసం నియతాహారం సర్వభూతహితే రతమ్ |
 సోఽహం వనగతం రామం పరిభూయ మహాబలమ్ || 8 ||
 తాపసోఽయమితి జ్ఞాత్యా పూర్వవైరమనుస్మరన్ |
 అభ్యధావం హి సంక్రుద్ధస్తీక్ష్ణశృంగో మృగాకృతిః || 9 ||
 జిఘాంసురకృతప్రజ్ఞస్తం ప్రహారమనుస్మరన్ |
 తేన ముక్తాస్త్రయో బాణాః శితాః శత్రునిబర్హణాః || 10 ||
 వికృష్య బలవచ్ఛాపం సుపర్ణానిలనిస్సనాః |
 తే బాణా వజ్రసంకాశాః సుముక్తా రక్తభోజనాః || 11 ||
 ఆజగ్ముః సహితాః సర్వే త్రయః సన్నతపర్వణః |
 పరాక్రమజ్ఞో రామస్య శరో దృష్టభయః పురా || 12 ||
 సముద్భ్రాంతస్తతో ముక్తస్తావుభౌ రాక్షసౌ హతౌ |
 శరేణ ముక్తో రామస్య కథంచిత్రాప్య జీవితమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

39. ఏకోనచత్వారింశః సర్గః - సాహాయ్యకానభ్యుపగమః

ఇహ ప్రవ్రాజితో యుక్తస్తాపసోఽహం సమాహితః |
 వృక్షే వృక్షే చ పశ్యామి చీరకృష్ణాజినాంబరమ్ || 14 ||
 గృహీతథనుషం రామం పాశహస్తమివాంతకమ్ |
 అపి రామసహస్రాణి భీతః పశ్యామి రావణ || 15 ||
 రామభూతమిదం సర్వమరణ్యం ప్రతిభాతి మే |
 రామమేవ హి పశ్యామి రహితే రాక్షసాధిప || 16 ||
 దృష్ట్వా స్పృష్టగతం రామముద్భమామి విచేతనః |
 రకారాదీని నామాని రామత్రస్తస్య రావణ || 17 ||
 రత్నాని చ రథాశ్చైవ త్రాసం సంజనయంతి మే |
 అహం తస్య ప్రభావజ్ఞో న యుద్ధం తేన తే క్షమమ్ || 18 ||
 బలిం వా నముచిం వాఽపి హన్యాద్ధి రఘునందనః |
 రణే రామేణ యుద్ధస్య క్షమాం వా కురు రాక్షస || 19 ||
 న తే రామకథా కార్యా యది మాం ద్రష్టుమిచ్ఛసి |
 బహవః సాధవో లోకే యుక్తా ధర్మమనుష్ఠితాః || 20 ||
 పరేషామపరాధేన వినష్టాః సపరిచ్ఛదాః |
 సోఽహం తవాపరాధేన వినాశ్యేయం నిశాచర || 21 ||
 కురు యత్తే క్షమం తత్త్వమహం త్వాం నానుయామి హ |
 రామశ్చ హి మహాతేజా మహాసత్త్వో మహాబలః || 22 ||
 అపి రాక్షసలోకస్య న భవేదంతకో హి సః |
 యది శూర్వణఖాహేతోర్జనస్థానగతః ఖరః || 23 ||
 అతివృత్తో హతః పూర్వం రామేణాక్లిష్టకర్కణా |
 అత్ర బ్రూహి యథాతత్త్వం కో రామస్య వృతిక్రమః || 24 ||
 ఇదం వచో బంధుహితార్థినా మయా యథోచ్యమానం యది నాభిపత్స్యసే |
 సబాంధవస్త్వక్ష్మసి జీవితం రణే హతోఽద్య రామేణ శరైరజిహ్మగైః || 25 ||
 ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకోనచత్వారింశస్సర్గః || 39 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

10.చత్వారింశః సర్గః-మాయామృగరూపపరిగ్రహనిర్బంధః

|| మాయామృగరూపపరిగ్రహనిర్బంధః ||

మాలీచేన తు తద్వాక్యం క్షమం యుక్తం నిశాచరః |

ఉక్తో న ప్రతిజగ్రాహ మర్తుకామ ఇవౌషధమ్ || 1 ||

తం పథ్యహితవక్తారం మాలీచం రాక్షసాధిపః |

అబ్రవీత్పరుషం వాక్యమయుక్తం కాలచోదితః || 2 ||

యత్కిలైతదయుక్తార్థం మాలీచ మయి కథ్యతే |

వాక్యం నిష్ఫలమత్యర్థముప్తం బీజమివోషరే || 3 ||

త్యద్వాక్యైర్న తు మాం శక్యం భేత్తుం రామస్య సంయుగే |

పాపశీలస్య మూర్ఖస్య మానుషస్య విశేషతః || 4 ||

యస్త్యక్త్వా సుహృదో రాజ్యం మాతరం పితరం తథా |

స్త్రీవాక్యం ప్రాకృతం శ్రుత్వా వనమేకపదే గతః || 5 ||

అవశ్యం తు మయా తస్య సంయుగే ఖరఘాతినః |

ప్రాణైః ప్రియతరా సీతా హర్తవ్యా తవ సన్నిధౌ || 6 ||

ఏవం మే నిశ్చితా బుద్ధిర్బుధి మాలీచ వర్తతే |

న వ్యావర్తయితుం శక్యా సేంద్రైరపి సురాసురైః || 7 ||

దోషం గుణం వా సంపృష్టస్త్వమేవం వక్తుమర్హసి |

అపాయం వాఽప్యపాయం వా కార్యస్యాస్య వినిశ్చయే || 8 ||

సంపృష్టేన తు వక్తవ్యం సచివేన విపశ్చితా |

ఉద్యతాంజలినా రాజ్ఞే య ఇచ్ఛేద్భూతిమాత్మనః || 9 ||

వాక్యమప్రతికూలం తు మృదుపూర్వం హితం శుభమ్ |

ఉపచారేణ యుక్తం చ వక్తవ్యో వసుధాధిపః || 10 ||

సావమర్థం తు యద్వాక్యం మాలీచ హితముచ్యతే |

నాభినందతి తద్రాజా మానార్హో మానవర్జితమ్ || 11 ||

పంచ రూపాణి రాజానో ధారయంత్యమితౌజసః |

అగ్నేరింద్రస్య సోమస్య వరుణస్య యమస్య చ || 12 ||

ఔష్ణ్యం తథా విక్రమం చ సౌమ్యం దండం ప్రసన్నతామ్ |

ధారయంతి మహాత్మానో రాజానః క్షణదాచర || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

10.చత్వారింశః సర్గః-మాయామృగరూపపరిగ్రహనిర్బంధః

తస్మాత్సర్వాస్వవస్థాసు మాన్యాః పూజ్యశ్చ పార్థివాః |
త్వం తు ధర్మమవిజ్ఞాయ కేవలం మోహమాస్థితః || 14 ||

అభ్యాగతం మాం దౌరాత్మాత్ పరుషం వక్తుమిచ్ఛసి |
గుణదోషౌ న పృచ్ఛామి క్షమం చాత్మని రాక్షస || 15 ||

మయోక్తం తవ చైతావత్ సంప్రత్యమితవిక్రమ |
అస్తింస్తు త్వం మహాకృత్యే సాహాయ్యం కర్తుమర్హసి || 17 ||

శృణు తత్కర్మ సాహాయ్యే యత్కార్యం వచనాన్తమ |
సౌవర్ణస్త్వం మృగో భూత్వా చిత్రో రజతబిందుభిః || 18 ||

ఆశ్రమే తస్య రామస్య సీతాయాః ప్రముఖే చర |
ప్రలోభయిత్వా వైదేహీం యథేష్టం గంతుమర్హసి || 19 ||

త్వాం తు మాయామృగం దృష్ట్వా కాంచనం జాతవిస్తయా |
ఆనయైనమితి క్షిప్రం రామం వక్షతి మైథిలీ || 19 ||

అపక్రాంతే చ కాకుత్స్థే దూరం యాత్వాప్యదాహర |
హా సీతే లక్ష్మణేత్యేవం రామవాక్యానురూపకమ్ || 20 ||

తచ్ఛ్రుత్వా రామపదవీం సీతాయా చ ప్రచోదితః |
అనుగచ్ఛతి సంభ్రాంతః సౌమిత్రిరపి సౌహృదాత్ || 21 ||

అపక్రాంతే చ కాకుత్స్థే లక్ష్మణే చ యథాసుఖమ్ |
ఆనయిష్యామి వైదేహీం సహస్రాక్షః శచీమివ || 22 ||

ఏవం కృత్వా త్విదం కార్యం యథేష్టం గచ్ఛ రాక్షస |
రాజ్యస్వార్థం ప్రయచ్ఛామి మాలీచ తవ సువ్రత || 23 ||

గచ్ఛ సౌమ్య శివం మార్గం కార్యస్యస్య వివృద్ధయే |
అహం త్వాఽనుగమిష్యామి సరథో దండకావనమ్ || 24 ||

ప్రాప్య సీతామయుద్ధేన వంచయిత్వా తు రాఘవమ్ |
లంకాం ప్రతి గమిష్యామి కృతకార్యః సహ త్వయా || 25 ||

న చేత్ కరోషి మాలీచ హన్తి త్వామహమద్య వై |
ఏతత్కార్యమవశ్యం మే బలాదపి కరిష్యసి |

రాజ్ఞో హి ప్రతికూలస్థో న జాతు సుఖమేధతే || 26 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

10.చత్వారింశః సర్గః-మాయామృగరూపపరిగ్రహనిర్బంధః

ఆసాద్య తం జీవితసంశయస్తే
మృత్యుర్తువో హ్యద్య మయా విరుద్ధ్య |
ఏతద్యథావత్ప్రతిగృహ్య బుద్ధ్యా
యదత్ర పథ్యం కురు తత్తథా త్వమ్ || 40 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చత్వారింశః సర్గః || 40 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

41. ఏకచత్యాలింశః సర్గః - రావణనిందా

// రావణనిందా //

ఆజ్ఞప్తాఽరాజవద్వాక్యం ప్రతికూలం నిశాచరః |
అబ్రవీత్ పరుషం వాక్యం మాలీచో రాక్షసాభిపమ్ || 1 ||

కేనాయముపదిష్టస్తే వినాశః పాపకర్తృణా |
సపుత్రస్య సరాష్ట్రస్య సామాత్యస్య నిశాచర || 2 ||

కస్త్యయా సుఖినా రాజన్ నాభినందతి పాపకృత్ |
కేనేదముపదిష్టం తే మృత్యుద్వారముపాయతః || 3 ||

శత్రవస్తవ సువ్యక్తం హీనవీర్యా నిశాచరాః |
ఇచ్ఛంతి త్వాం వినశ్యంతముపరుద్ధం బలీయసా || 4 ||

కేనేదముపదిష్టం తే క్షుద్రేణాహితవాదినా |
యస్త్యామిచ్ఛతి నశ్యంతం స్వకృతేన నిశాచర || 5 ||

వధ్యాః ఖలు న హన్యంతే సచివాస్తవ రావణ |
యే త్వాముత్పథమారూఢం న నిగృహ్ణాంతి సర్వశః || 6 ||

అమాత్యైః కామవృత్తో హి రాజా కాపథమాశ్రితః |
నిగ్రాహ్యః సర్వథా సద్భిర్న నిగ్రాహ్యో నిగృహ్యసే || 7 ||

ధర్మమర్థం చ కామం చ యశశ్చ జయతాం వర |
స్యామిప్రసాదాత్ సచివాః ప్రాప్నువంతి నిశాచర || 8 ||

విపర్యయే తు తత్సర్వం వ్యర్థం భవతి రావణ |
వ్యసనం స్వామివైగుణ్యాత్ ప్రాప్నువంతీతరే జనాః || 9 ||

రాజమూలో హి ధర్మశ్చ జయశ్చ జయతాం వర |
తస్మాత్సర్వాస్యవస్థాసు రక్షితవ్యా నరాభిపాః || 10 ||

రాజ్యం పాలయితుం శక్యం న తీక్ష్ణేన నిశాచర |
న చాపి ప్రతికూలేన నావినీతేన రాక్షస || 11 ||

యే తీక్ష్ణమంత్రాః సచివా భజ్యంతే సహ తేన వై |
విషమే తురగాః శీఘ్రా మందసారథయో యథా || 12 ||

బహవః సాధవో లోకే యుక్తా ధర్మమనుష్ఠితాః |
పరేషామపరాధేన వినష్టాః సపరిచ్ఛదాః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

41. ఏకచత్వారింశః సర్గః - రావణనిందా

స్వామినా ప్రతికూలేన ప్రజాస్తీక్ష్ణేన రావణ |
 రక్షమాణా న వర్ధంతే మేషా గోమాయునా యథా || 14 ||
 అవశ్యం వినశిష్యంతి సర్వే రావణ రాక్షసాః |
 యేషాం త్వం కర్మశో రాజా దుర్బుద్ధిరజితేంద్రియః || 15 ||
 తదిదం కాకతాళీయం ఘోరమాసాదితం మయా |
 అత్తైవ శోచనీయస్త్యం ససైన్యో వినశిష్యసి || 16 ||
 మాం నిహత్య తు రామశ్చ న చిరాత్త్వాం వధిష్యతి |
 అనేన కృతకృత్యైస్తి మ్రియే యదరిణా హతః || 17 ||
 దర్శనాదేవ రామస్య హతం మాముపధారయ |
 ఆత్మానం చ హతం విద్ధి హృత్వా సీతాం సబాంధవమ్ || 18 ||
 ఆనయిష్యసి చేత్ సీతామాశ్రమాత్ సహితో మయా |
 నైవ త్వమసి నైహం చ నైవ లంకా న రాక్షసాః || 19 ||
 నివార్యమాణస్తు మయా హితైషిణా న మృష్యసే వాక్యమిదం నిశాచర |
 పరేతకల్పా హి గతాయుషో నరా హితం న గృహ్లాంతి సుహృద్భిరీరితమ్ || 20 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకచత్వారింశః సర్గః || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

42. ద్విచత్వారింశః సర్గః - స్వర్ణమృగప్రేక్షణమ్

|| స్వర్ణమృగప్రేక్షణమ్ ||

ఏవముక్త్వా తు వచనం మాలీచో రావణం తతః |
 గచ్ఛావేత్యబ్రవీద్దీనో భయాద్రాత్రించరప్రభోః || 1 ||
 దృష్టశ్చాహం పునస్తేన శరచాపాసిధారిణా |
 మద్వధోద్యతశస్త్రేణ వినష్టం జీవితం చ మే || 2 ||
 న హి రామం పరాక్రమ్య జీవన్మతినివర్తతే |
 వర్తతే ప్రతిరూపోఽసౌ యమదండహతస్య తే || 3 ||
 కిం ను శక్యం మయా కర్తుమేవం త్వయి దురాత్మని |
 ఏష గచ్ఛామ్యహం తాత స్వస్తి తేఽస్తు నిశాచర || 4 ||
 ప్రహృష్టస్త్యభవత్తేన వచనేన స రావణః |
 పరిష్పజ్య సుసంశ్లిష్టమిదం వచనమబ్రవీత్ || 5 ||
 ఏతచ్ఛౌండీర్యయుక్తం తే మచ్ఛందాదివ భాషితమ్ |
 ఇదానీమసి మాలీచః పూర్వమన్యో నిశాచరః || 6 ||
 ఆరుహ్యతామయం శీఘ్రం రథో రత్నవిభూషితః |
 మయా సహ తథా యుక్తః పిశాచవదనైః ఖరైః || 7 ||
 ప్రలోభయిత్వా వైదేహీం యథేష్టం గంతుమర్హసి |
 తాం శూన్యే ప్రసభం సీతామానయిష్యామి మైథిలీమ్ || 8 ||
 తతో రావణమాలీచౌ విమానమివ తం రథమ్ |
 ఆరుహ్య యయతుః శీఘ్రం తస్మాదాశ్రమమండలాత్ || 9 ||
 తథైవ తత్ర పశ్యంతౌ పత్తనాని వనాని చ |
 గిలీంశ్చ సరితః సర్వా రాష్ట్రాణి నగరాణి చ || 10 ||
 సమేత్య దండకారణ్యం రాఘవస్యాశ్రమం తతః |
 దదర్శ సహమాలీచో రావణో రాక్షసాభిపః || 11 ||
 అవతీర్య రథాత్తస్మాత్తతః కాంచనభూషణాత్ |
 హస్తే గృహీత్వా మాలీచం రావణో వాక్యమబ్రవీత్ || 12 ||
 ఏతద్రామాశ్రమపదం దృశ్యతే కదలీవృతమ్ |
 క్రియతాం తత్సఖే శీఘ్రం యదర్థం వయమాగతాః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

42. ద్విచత్వారింశః సర్గః - స్వర్ణమృగప్రేక్షణమ్

స రావణవచః శ్రుత్వా మాఠిచో రాక్షసస్తదా |
మృగో భూత్వాఽఽశ్రమద్వారి రామస్య విచచార హా || 14 ||

స తు రూపం సమాస్థాయ మహదద్భుతదర్శనమ్ |
మణిప్రవరశృంగార్గః సితాసితముఖాకృతిః || 15 ||

రక్తపద్మోత్పలముఖ ఇంద్రనీలోత్పలశ్రవాః |
కించిదభ్యున్నతగ్రీవః ఇంద్రనీలదలాధరః || 16 ||

కుందేందువజ్రసంకాశముదరం చాస్య భాస్వరమ్ |
మధూకనిభపార్శ్వశ్చ పద్మకింజల్కసన్నిభః || 17 ||

వైడూర్యసంకాశఖురస్తనుజంఘః సుసంహతః |
ఇంద్రాయుధసవర్ణేన పుచ్ఛేనోర్ధ్వం విరాజతా || 18 ||

మనోహరః స్నిగ్ధవర్ణో రత్నైర్నానావిధైర్వృతః |
క్షణేన రాక్షసో జాతో మృగః పరమశోభనః || 19 ||

వనం ప్రజ్వలయన్తమ్యం రామాశ్రమపదం చ తత్ |
మనోహరం దర్శనీయం రూపం కృత్వా స రాక్షసః || 20 ||

ప్రలోభనార్థం వైదేహ్య నానాధాతువిచిత్రతమ్ |
విచరన్ గచ్ఛతే తస్మాచ్ఛాద్వలాని సమంతతః || 21 ||

రూప్యైర్బిందుశతైశ్చిత్రో భూత్వా స ప్రియదర్శనః |
విటపీనాం కిసలయాన్ భంక్త్వాదన్ విచచార హా || 22 ||

కదలీగృహకం గత్వా కర్ణికారానితస్తతః |
సమాశ్రయన్తందగతిః సీతాసందర్శనం తథా || 23 ||

రాజీవచిత్రపృష్ఠః స విరరాజ మహామృగః |
రామాశ్రమపదాభ్యాశే విచచార యథాసుఖమ్ || 24 ||

పునర్గత్వా నివృత్తశ్చ విచచార మృగోత్తమః |
గత్వా ముహూర్తం త్వరయా పునః ప్రతినివర్తతే || 25 ||

విక్రీడంశ్చ క్వచిద్భూమౌ పునరేవ నిషీదతి |
ఆశ్రమద్వారమాగమ్య మృగయాథాని గచ్ఛతి || 26 ||

మృగయాథైరనుగతః పునరేవ నివర్తతే |
సీతాదర్శనమాకాంక్షన్ రాక్షసో మృగతాం గతః || 27 ||

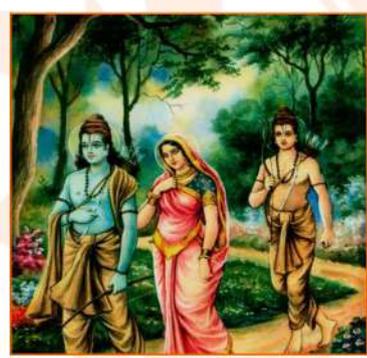
వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

42. ద్విచత్వారింశః సర్గః - స్వర్ణమృగప్రేక్షణమ్

పరిభ్రమతి చిత్రాణి మండలాని వినిష్పతన్ |
 సముద్భిక్ష్వ చ తం సర్వే మృగా హ్యన్యే వనేచరాః || 28 ||
 ఉపగమ్య సమాప్తూయ విద్రవంతి దిశో దశ |
 రాక్షసః సోఽపి తాన్వన్యాన్ మృగాన్ మృగవధే రతః || 29 ||
 ప్రచ్ఛాదనార్థం భావస్య న భక్షయతి సంస్మృశన్ |
 తస్మిన్నేవ తతః కాలే వైదేహీ శుభలోచనా || 30 ||
 కుసుమాపచయవ్యగ్రా పాదపానభ్యవర్తత |
 కర్ణికారానశోకాంశ్చ చూతాంశ్చ మదిరేక్షణా || 31 ||
 కుసుమాన్యపచిన్వంతీ చచార రుచిరాననా |
 అనర్థాఽరణ్యవాసస్య సా తం రత్నమయం మృగమ్ || 32 ||
 ముక్తామణివిచిత్రాంగం దదర్శ పరమాంగనా |
 సా తం రుచిరదంతోష్ఠీ రూప్యధాతుతనూరుహమ్ || 33 ||
 విన్తయోత్ఫుల్లనయనా సస్నేహం సముదైక్షత |
 స చ తాం రామదయితాం పశ్యన్ మాయామయో మృగః || 34 ||
 విచచార పునశ్చేత్రం దీపయన్ద్రివ తద్వనమ్ |
 అదృష్టపూర్వం తం దృష్ట్వా నానారత్నమయం మృగమ్ |
 విన్తయం పరమం సీతా జిగామ జనకాత్మజా || 35 ||
 ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్విచత్వారింశః
 సర్గః || 42 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

43. త్రిచత్వారింశః సర్గః - లక్ష్మణశంకాప్రతిసమాధానమ్

|| లక్ష్మణశంకాప్రతిసమాధానమ్ ||

సా తం సంప్రేక్ష్య సుశ్రోణీ కుసుమాన్యపచిన్వతీ |
 హైమరాజతవర్ణాభ్యాం పార్శ్వాభ్యాముపశోభితమ్ || 1 ||

ప్రహృష్టా చానవద్యాంగీ మృష్టహాటకవర్ణినీ |
 భర్తారమభిచక్రంద లక్ష్మణం చాపి సాయుధమ్ || 2 ||

తయాఽఽహూతౌ నరవ్యాఘ్రౌ వైదేహ్య రామలక్ష్మణౌ |
 వీక్షమాణౌ తు తం దేశం తదా దదృశతుర్మగమ్ || 3 ||

శంకమానస్తు తం దృష్ట్వా లక్ష్మణో రామమబ్రవీత్ |
 తమేవైనమహం మన్యే మాలీచం రాక్షసం మృగమ్ || 4 ||

చరంతో మృగయాం హృష్టాః పాపేనోపాధినా వనే |
 అనేన నిహతా రాజన్ రాజానః కామరూపిణా || 5 ||

అస్య మాయావిధో మాయామృగరూపమిదం కృతమ్ |
 భానుమత్ పురుషవ్యాఘ్రు గంధర్వపురసన్నిభమ్ || 6 ||

మృగో హ్యేవం విధో రత్నవిచిత్రో నాస్తి రాఘవ |
 జగత్యాం జగతీనాథ మాయైషా హి న సంశయః || 7 ||

ఏవం బ్రువాణం కాకుత్స్థం ప్రతివార్య శుచిస్త్రితా |
 ఉవాచ సీతా సంహృష్టా చర్మణా హృతచేతనా || 8 ||

ఆర్యపుత్రాభిరామోఽసౌ మృగో హరతి మే మనః |
 ఆనయేనం మహాబాహో క్రీడార్థం నో భవిష్యతి || 9 ||

ఇహోశ్రమపదేఽస్మాకం బహవః పుణ్యదర్శనాః |
 మృగాశ్చరంతి సహితాః సృమరాశ్చమరాస్తథా || 10 ||

ఋక్షాః పృషతసంఘాశ్చ వానరాః కిన్నరాస్తథా |
 విచరంతి మహాబాహో రూపశ్రేష్ఠా మనోహరాః || 11 ||

న చాస్య సదృశో రాజన్ దృష్టపూర్వో మృగః పురా |
 తేజసా క్షమయా దీప్త్యా యథాఽయం మృగసత్తమః || 12 ||

నానావర్ణవిచిత్రాంగో రత్నబిందుసమాచితః |
 ద్యోతయన్ వనమవ్యగ్రం శోభతే శశిసన్నిభః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

43. త్రిచత్వారింశః సర్గః - లక్ష్మణశంకాప్రతిసమాధానమ్

అహో రూపమహో లక్ష్మీః స్వరసంపచ్చ శోభనా |
మృగోఽద్భుతో విచిత్రాంగో హృదయం హరతీవ మే || 14 ||

యది గ్రహణమభ్యేతి జీవన్నేవ మృగస్తవ |
ఆశ్చర్యభూతం భవతి విస్తయం జనయిష్యతి || 15 ||

సమాప్తవనవాసానాం రాజ్యస్థానాం చ నః పునః |
అంతఃపురవిభూషార్థో మృగ ఏష భవిష్యతి || 16 ||

భరతస్యార్యపుత్రస్య శ్వశ్రూణాం మమ చ ప్రభో |
మృగరూపమిదం వ్యక్తం విస్తయం జనయిష్యతి || 17 ||

జీవన్న యది తేఽభ్యేతి గ్రహణం మృగసత్తమః |
అజినం నరశార్థూల రుచిరం మే భవిష్యతి || 18 ||

నిహతస్యాస్య సత్త్వస్య జాంబూనదమయత్వచి |
శప్పబృహస్యాం వినీతాయామిచ్ఛామ్యహముపాసితుమ్ || 19 ||

కామవృత్తమిదం రౌద్రం స్త్రీణామసదృశం మతమ్ |
వపుషా త్వస్య సత్త్వస్య విస్తయో జనితో మమ || 20 ||

తేన కాంచనరోష్ణా తు మణిప్రవరశృంగిణా |
తరుణాదిత్యవర్ణేన నక్షత్రపథవర్చసా || 21 ||

బభూవ రాఘవస్యాపి మనో విస్తయమాగతమ్ |
ఏవం సీతావచః శ్రుత్వా తం దృష్ట్వా మృగమద్భుతమ్ || 22 ||

లోభితస్తేన రూపేణ సీతాయా చ ప్రచోదితః |
ఉవాచ రాఘవో హృష్టో భ్రాతరం లక్ష్మణం వచః || 23 ||

పశ్య లక్ష్మణ వైదేహ్యః స్వహం మృగగతామిమామ్ |
రూపశ్రేష్ఠతయా హ్యేష మృగోఽద్య న భవిష్యతి || 24 ||

న వనే నందనోద్దేశే న చైత్రరథసంశ్రయే |
కుతః పృథివ్యాం సౌమిత్రే యోఽస్య కశ్చిత్సమో మృగః || 25 ||

ప్రతిలోమానులోమాశ్చ రుచిరా రోమరాజయః |
శోభంతే మృగమాశ్రేత్య చిత్రాః కనకబిందుభిః || 26 ||

పశ్యాస్య జృంభమాణస్య దీప్తామగ్నిశిఖోపమామ్ |
జిహ్వం ముఖాన్నిఃసరంతీం మేఘాదివ శతహ్రదామ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

43. త్రిచత్వారింశః సర్గః - లక్ష్మణశంకాప్రతిసమాధానమ్

మసారగల్గర్కముఖః శంఖముక్తానిభోదరః |
కస్య నామాభిరూపోఽసౌ న మనో లోభయేన్మృగః || 28 ||

కస్య రూపమిదం దృష్ట్వా జాంబూనదమయం ప్రభో |
నానారత్నమయం దివ్యం న మనో విస్తయం వ్రజేత్ || 29 ||

[* కిం పునర్దైఖిలీ సీతా బాలా నాలీ న విస్తయేత్ | *]
మాంసహేతోరపి మృగాన్ విహారార్థం చ ధన్వినః |

ఘ్నంతి లక్ష్మణ రాజానో మృగయాయాం మహావనే || 30 ||
ధనాని వ్యవసాయేన విచీయంతే మహావనే |

ధాతవో వివిధాశ్చాపి మణిరత్నసువర్ణినః || 31 ||
తత్సారమఖిలం నృణాం ధనం నిచయవర్ధనమ్ |

మనసా చింతితం సర్వం యథా శుక్రస్య లక్ష్మణ || 32 ||
అర్థి యేనార్థకృత్యేన సంవ్రజత్యవిచారయన్ |

తమర్థమర్థశాస్త్రజ్ఞాః ప్రాహురర్థ్యాశ్చ లక్ష్మణ || 33 ||
ఏతస్య మృగరత్నస్య పరార్థ్యే కాంచనత్వచి |

ఉపవేక్ష్యతి వైదేహీ మయా సహ సుమధ్యమా || 34 ||
న కాదలీ న ప్రియకీ న ప్రవేణీ న చావికీ |

భవేదేతస్య సదృశీ స్ఫుర్కనేనేతి మే మతిః || 35 ||
ఏష చైవ మృగః శ్రీమాన్ యశ్చ దివ్యో నభశ్చరః |

ఉభావేతౌ మృగా దివ్యా తారామృగమహీమృగా || 36 ||
యది వాఽయం తథా యన్తాం భవేద్వదసి లక్ష్మణ |

మాయైషా రాక్షసస్యేతి కర్తవ్యోఽస్య వధో మయా || 37 ||
ఏతేన హి నృశంసేన మాలీచేనాకృతాత్మనా |

వనే విచరతా పూర్వం హింసితా మునిపుంగవాః || 38 ||
ఉత్థాయ బహవో యేన మృగయాయాం జనాధిపాః |

నిహతాః పరమేష్వాసాస్తస్మాద్వధ్యస్త్యయం మృగః || 39 ||
పురస్తాదిహ వాతాపిః పరిభూయ తపస్వినః |

ఉదరస్థో ద్విజాన్ హంతి స్వగర్భోఽశ్వతరీమివ || 40 ||

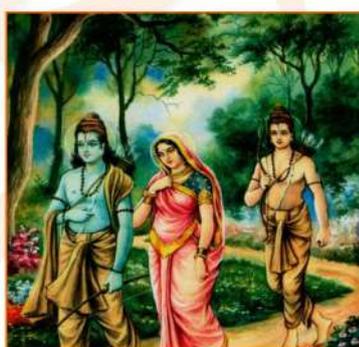
వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

43. త్రిచత్వారింశః సర్గః - లక్ష్మణశంకాప్రతిసమాధానమ్

స కదాచిచ్ఛిరాల్లోభాదాససాద మహామునిమ్ |
 అగస్త్యం తేజసా యుక్తం భక్ష్వస్తస్య బభూవ హా || 14 ||
 సముత్థానే చ తద్రూపం కర్తుకామం సమీక్ష్య తమ్ |
 ఉత్త్యయిత్వా తు భగవాన్ వాతాపిమిదమబ్రవీత్ || 42 ||
 త్వయావిగణ్య వాతాపే పరిభూతాః స్వతేజసా |
 జీవలోకే ద్విజశ్రేష్ఠాస్తస్మాదసి జరాం గతః || 43 ||
 తదేతన్న భవేద్దక్షో వాతాపిరివ లక్ష్మణ |
 మద్విధం యోఽతిమన్యేత ధర్మనిత్యం జితేంద్రియమ్ || 44 ||
 భవేద్ధతోఽయం వాతాపిరగస్త్యేనేవ మాం గతః |
 ఇహ త్వం భవ సన్నద్ధో యంత్రితో రక్ష మైథిలీమ్ || 45 ||
 అస్యామాయత్తమస్తాకం యత్యత్యం రఘునందన |
 అహమేనం వభిష్యామి గ్రహీష్యామ్యపి వా మృగమ్ || 46 ||
 యావద్గచ్ఛామి సౌమిత్రే మృగమానయితుం ద్రుతమ్ |
 పశ్య లక్ష్మణ వైదేహీం మృగత్వచి గతస్సహమ్ || 47 ||
 త్వచా ప్రధానయా హ్యేష మృగోఽద్య న భవిష్యతి |
 అప్రమత్తేన తే భావ్యమాశ్రమస్థేన సీతయా || 48 ||
 యావత్పృషతమేకేన సాయకేన నిహన్వహమ్ |
 హత్వైతచ్ఛర్ష చాదాయ శీఘ్రమేష్యామి లక్ష్మణ || 49 ||
 ప్రదక్షిణేనాతిబలేన పక్షిణా జటాయుషా బుద్ధిమతా చ లక్ష్మణ |
 భవాప్రమత్తః ప్రతిగృహ్య మైథిలీం ప్రతిక్షణం సర్వత ఏవ శంకితః || 50 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రిచత్వారింశః
 సర్గః || 43 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

44. చతుశ్చత్వారింశః సర్గః - మాలీచవంచనా

|| మాలీచవంచనా ||

తథా తు తం సమాదిశ్య భ్రాతరం రఘునందనః |
బబంధాసిం మహాతేజా జాంబూనదమయత్పరుమ్ || 1 ||

తతస్త్రివనతం చాపమాదాయాత్ప్రవిభూషణమ్ |
ఆబధ్య చ కలాపా ద్యౌ జగామోదగ్రవిక్రమః || 2 ||

తం వంచయానో రాజేంద్రమాపతంతం నిలీక్ష్వ వై |
బభూవాంతర్లితస్త్రాసాత్ పునః సందర్శనేఽభవత్ || 3 ||

బద్ధాసిర్ధనురాదాయ ప్రదుద్రావ యతో మృగః |
తం స్త పశ్యతి రూపేణ ద్యోతమానమివార్ద్రతః || 4 ||

అవేక్షావేక్ష ధావంతం ధనుష్పాణిం మహావనే |
అతివృత్తమిషోః పాతాల్లోభయానం కదాచన || 5 ||

శంకితం తు సముద్భ్రాంతముత్పతంతమివాంబరే |
దృశ్యమానమదృశ్యం చ వనోద్దేశేషు కేషుచిత్ || 6 ||

చిన్నాభైరివ సంవీతం శారదం చంద్రమండలమ్ |
ముహూర్తాదేవ దదృశే ముహుర్ధూరాత్ప్రకాశతే || 7 ||

దర్శనాదర్శనాదేవం సోఽపాకర్షత రాఘవమ్ |
సుదూరమాశ్రమస్యాస్య మాలీచో మృగతాం గతః || 8 ||

ఆసీత్ క్రుద్ధస్తు కాకుత్స్థో వివశస్తేన మోహితః |
అథావతస్థే సంభ్రాంతశ్చాయామాశ్రిత్య శాద్వలే || 9 ||

స తమున్నాదయామాస మృగరూపో నిశాచరః |
మృగైః పరివృతో వన్సైరదూరాత్ ప్రత్యదృశ్యత || 10 ||

గ్రహీతుకామం దృష్ట్వేనం పునరేవాభ్యధావత |
తత్క్షణాదేవ సంత్రాసాత్ పునరంతర్లితోఽభవత్ || 11 ||

పునరేవ తతో దూరాద్భక్ష్షండాద్వినిఃసృతమ్ |
దృష్ట్వా రామో మహాతేజాస్తం హంతుం కృతనిశ్చయః || 12 ||

భూయస్తు శరముద్భృత్య కుపితస్తత్ర రాఘవః |
సూర్యరశ్మిప్రతీకాశం జ్వలంతమరిమర్దనః || 13 ||

వార్షిక రామాయణం-

అరణ్యకాండ

44. చతుశ్చత్వారింశః సర్గః - మాలీచవంచనా

సంధాయ సుదృఢే చాపే వికృష్య బలవద్భలీ |
 తమేవ మృగముద్దిశ్య శ్వసంతమివ పన్నగమ్ || 14 ||

ముమోచ జ్వలితం దీప్తమస్త్రం బ్రహ్మవినిర్మితమ్ |
 శలీరం మృగరూపస్య వినిర్భిద్య శరోత్తమః || 15 ||

మాలీచస్యైవ హృదయం విభేదాశనిసన్నిభః |
 తాలమాత్రమథోత్సుత్య న్యపతత్య శరాతురః || 16 ||

వినదన్భైరవం నాదం ధరణ్యామల్పజీవితః |
 మ్రియమాణస్తు మాలీచో జహౌ తాం కృత్రిమాం తనుమ్ || 17 ||

స్పృత్యా తద్వచనం రక్షో దధ్యా కేన తు లక్ష్మణమ్ |
 ఇహ ప్రస్థాపయేత్ సీతా శూన్యే తాం రావణో హరేత్ || 18 ||

స ప్రాప్తకాలమాజ్ఞాయ చకార చ తతః స్వరమ్ |
 సదృశం రాఘవస్యైవ హా సీతే లక్ష్మణేతి చ || 19 ||

తేన మర్కణి నిర్విధః శరేణానుపమేన చ |
 మృగరూపం తు తత్త్వక్త్వా రాక్షసం రూపమాత్మనః || 20 ||

చక్రే స సుమహాకాయో మాలీచో జీవితం త్యజన్ |
 తతో విచిత్రకేయూరః సర్వాభరణభూషితః || 21 ||

హేమమాలీ మహాదంష్ట్రా రాక్షసోఽభూచ్ఛరాహతః |
 తం దృష్ట్వా పతితం భూమౌ రాక్షసం ఘోరదర్శనమ్ || 22 ||

రామో రుభిరసిక్తాంగం వేష్టమానం మహీతలే |
 జగామ మనసా సీతాం లక్ష్మణస్య వచః స్వరన్ || 23 ||

మాలీచస్యైవ మాయైషా పూర్వోక్తం లక్ష్మణేన తు |
 తత్తథా హ్యభవచ్ఛాద్య మాలీచోఽయం మయా హతః || 24 ||

హా సీతే లక్ష్మణేత్యేవమాక్రుశ్య చ మహాస్వనమ్ |
 మమార రాక్షసః సోఽయం శ్రుత్వా సీతా కథం భవేత్ || 25 ||

లక్ష్మణశ్చ మహాబాహుః కామవస్థాం గమిష్యతి |
 ఇతి సంచింత్య ధర్మాత్మా రామో హృష్టతనూరుహః || 26 ||

తత్ర రామం భయం తీవ్రమావివేశ విషాదజమ్ |
 రాక్షసం మృగరూపం తం హత్యా శ్రుత్వా చ తత్స్వరమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

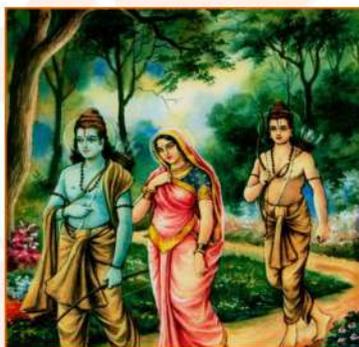
అరణ్యకాండ

44. చతుశ్చత్వారింశః సర్గః - మాలీచవంచనా

నిహత్య పృషతం చాన్యం మాంసమాదాయ రాఘవః |
త్వరమాణో జనస్థానం ససారాభిముఖస్తదా || 28 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుశ్చత్వారింశః
సర్గః || 44 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

45. పంచచత్వారింశః సర్గః - సీతాపారుష్యమ్

|| సీతాపారుష్యమ్ ||

ఆర్తస్వరం తు తం భర్తుర్విజ్ఞాయ సదృశం వనే |
ఉవాచ లక్ష్మణం సీతా గచ్ఛ జానీహి రాఘవమ్ || 1 ||

న హి మే హృదయం స్థానే జీవితం వాఽవతిష్ఠతే |
క్రోశతః పరమార్తస్య శ్రుతః శబ్దో మయా భృశమ్ || 2 ||

ఆక్రందమానం తు వనే భ్రాతరం త్రాతుమర్హసి |
తం క్షిప్రమభిధావ త్వం భ్రాతరం శరణైషిణమ్ || 3 ||

రక్షసాం వశమాపన్నం సింహానామివ గోవృషమ్ |
న జగామ తథోక్తస్తు భ్రాతురాజ్ఞాయ శాసనమ్ || 4 ||

తమువాచ తతస్తత్ర కుపితా జనకాత్మజా |
సౌమిత్రే మిత్రరూపేణ భ్రాతుస్త్వమసి శత్రువత్ || 5 ||

యస్త్వమస్యామవస్థాయాం భ్రాతరం నాభిపత్స్యసే |
ఇచ్ఛసి త్వం వినశ్యంతం రామం లక్ష్మణ మత్యతే || 6 ||

లోభాన్తమ కృతే నూనం నానుగచ్ఛసి రాఘవమ్ |
వ్యసనం తే ప్రియం మన్యే స్నేహో భ్రాతరి నాస్తి తే || 7 ||

తేన తిష్ఠసి విస్రభ్యస్తమపశ్యన్తహాద్యుతిమ్ |
కిం హి సంశయమాపన్నే తస్మిన్నిహ మయా భవేత్ || 8 ||

కర్తవ్యమిహ తిష్ఠంత్యా యత్ప్రధానస్త్వమాగతః |
ఇతి బ్రువాణాం వైదేహీం బాష్పశోకపరిప్లుతామ్ || 9 ||

అబ్రవీల్లక్ష్మణస్తస్తాం సీతాం మృగవధూమివ |
పన్నగాసురగంధర్వదేవమానుషరాక్షసైః || 10 ||

అశక్యస్తవ వైదేహీ భర్తా జేతుం న సంశయః |
దేవి దేవ మనుష్యేషు గంధర్వేషు పతత్రిషు || 11 ||

రాక్షసేషు పిశాచేషు కిన్నరేషు మృగేషు చ |
దానవేషు చ ఘోరేషు న స విద్యేత శోభనే || 12 ||

యో రామం ప్రతియుధ్యేత సమరే వాసవోపమమ్ |
అవధ్యః సమరే రామో నైవం త్వం వక్తుమర్హసి || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

45. పంచచత్వారింశః సర్గః - సీతాపారుష్యమ్

న త్వామస్మిన్వనే హాతుముత్సహే రాఘవం వినా |
అనివార్యం బలం తస్య బలైర్బలవతామపి || 14 ||

త్రిభిర్లోకైః సముద్యుక్తైః సేశ్వరైరపి సామరైః |
హృదయం నిర్వృతం తేఽస్తు సంతాపస్త్యజ్యతామయమ్ || 15 ||

ఆగమిష్యతి తే భర్తా శీఘ్రం హత్వా మృగోత్తమమ్ |
న చ తస్య స్వరో వ్యక్తం మాయయా కేనచిత్కృతః || 16 ||

గంధర్వనగరప్రఖ్యా మాయా సా తస్య రక్షసః |
న్యాసభూతాసి వైదేహి న్యస్తా మయి మహాత్మనా || 17 ||

రామేణ త్వం వరారోహే న త్వాం త్యక్తుమిహోత్సహే |
కృతవైరాశ్చ వైదేహి వయమేతైర్నిశాచరైః || 18 ||

ఖరస్య నిధనాదేవ జనస్థానవధం ప్రతి |
రాక్షసా వివిధా వాచో విస్మజంతి మహావనే || 19 ||

హింసావిహారా వైదేహి న చింతయితుమర్హసి |
లక్ష్మణేనైవముక్తా సా క్రుద్ధా సంరక్తలోచనా || 20 ||

అబ్రవీత్పరుషం వాక్యం లక్ష్మణం సత్యవాదినమ్ |
అనార్యాకరుణారంభ నృశంస కులపాంసన || 21 ||

అహం తవ ప్రియం మన్యే రామస్య వ్యసనం మహత్ |
రామస్య వ్యసనం దృష్ట్వా తేనైతాని ప్రభాషసే || 22 ||

నైతచ్ఛిత్రం సపత్నేషు పాపం లక్ష్మణ యద్భవేత్ |
త్వద్విధేషు నృశంసేషు నిత్యం ప్రచ్ఛన్నచారిషు || 23 ||

సుదుష్టస్త్వం వనే రామమేకమేకోఽనుగచ్ఛసి |
మమ హేతోః ప్రతిచ్ఛన్నః ప్రయుక్తో భరతేన వా || 24 ||

తన్న సిధ్యతి సౌమిత్రే తవ వా భరతస్య వా |
కథమిందీవరశ్యామం పద్మపత్రనిభేక్షణమ్ || 25 ||

ఉపసంశ్రిత్య భర్తారం కామయేయం పృథగ్జనమ్ |
సమక్షం తవ సౌమిత్రే ప్రాణాంస్త్యక్తే న సంశయః || 26 ||

రామం వినా క్షణమపి న హి జీవామి భూతలే |
ఇత్యుక్తః పరుషం వాక్యం సీతయా రోమహర్షణమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

45. పంచచత్వారింశః సర్గః - సీతాపారుష్యమ్

అబ్రవీల్లక్ష్మణః సీతాం ప్రాంజలిర్విజితేంద్రియః |
ఉత్తరం నోత్సహే వక్తుం దైవతం భవతీ మమ || 28 ||
వాక్యమప్రతిరూపం తు న చిత్తం స్త్రీషు మైథిలి |
స్వభావస్త్వేష నారీణామేవం లోకేషు దృశ్యతే || 29 ||
విముక్తధర్మాశ్చపలాస్త్రీక్ణా భేదకరాః స్త్రియః |
న సహే హీదృశం వాక్యం వైదేహీ జనకాత్మజే || 30 ||
శ్రోత్రయోరుభయోర్నేఽద్య తప్తనారాచసన్నిభమ్ |
ఉపశృణ్వంతు మే సర్వే సాక్షిభూతా వనేచరాః || 31 ||
న్యాయవాదీ యథాన్యాయముక్తోఽహం పరుషం త్వయా |
ధిక్త్వామద్య ప్రణశ్య త్వం యన్తామేవం విశంకసే || 32 ||
స్త్రీత్వం దుష్టం స్వభావేన గురువాక్యే వ్యవస్థితమ్ |
గమిష్యే యత్ర కాకుత్స్థః స్వస్తి తేఽస్తు వరాననే || 33 ||
రక్షంతు త్వాం విశాలాక్షి సమగ్రా వనదేవతాః |
నిమిత్తాని హి ఘోరాణి యాని ప్రాదుర్భవంతి మే || 34 ||
అపి త్వాం సహ రామేణ పశ్యేయం పునరాగతః |
[* న వేత్యేతన్న జానామి వైదేహీ జనకాత్మజే *] || 35 ||
లక్ష్మణేనైవముక్తా తు రుదంతీ జనకాత్మజా |
ప్రత్యువాచ తతో వాక్యం తీవ్రం బాష్పపరిప్లుతా || 36 ||
గోదావరీం ప్రవేక్షామి వినా రామేణ లక్ష్మణ |
ఆబంధిష్యేఽథవా త్యక్త్యే విషమే దేహమాత్మనః || 37 ||
పిబామ్యహం విషం తీక్ష్ణం ప్రవేక్షామి హుతాశనమ్ |
న త్వహం రాఘవాదన్యం పదాపి పురుషం స్మృశే || 38 ||
ఇతి లక్ష్మణమాక్రుశ్య సీతా దుఃఖసమన్వితా |
పాణిభ్యాం రుదతీ దుఃఖాదుదరం ప్రజఘాన హా || 39 ||
తామార్తరూపాం విమనా రుదంతీం సౌమిత్రిరాలోక్య విశాలనేత్రామ్ |
ఆశ్వాసయామాస న చైవ భర్తు స్తం భ్రాతరం కించిదువాచ సీతా || 40 ||
తతస్తు సీతామభివాద్య లక్ష్మణః కృతాంజలిః కించిదభిప్రణమ్య చ |
అన్వీక్షమాణో బహుశశ్చ మైథిలీం జగామ రామస్య సమీపమాత్మవాన్ || 41 ||
ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే పంచచత్వారింశః సర్గః || 45 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

46. షట్పత్యారింశః సర్గః - రావణభిక్షుసత్కారః

|| రావణభిక్షుసత్కారః ||

తథా పరుషముక్తస్తు కుపితో రాఘవానుజః |
 న వికాంక్షన్భ్రుశం రామం ప్రతస్థే న చిరాదివ || 1 ||

తదాసాద్య దశగ్రీవః క్షిప్రమంతరమాస్థితః |
 అభిచక్రామ వైదేహీం పరివ్రాజకరూపధృత్ || 2 ||

శక్తకాషాయసంవీతః శిభీ ఛత్రీ ఉపానహీ |
 వామే చాంసేఽవసజ్యాథ శుభే యష్టికమండలూ || 3 ||

పరివ్రాజకరూపేణ వైదేహీం సముపాగమత్ |
 తామాససాదాతిబలో భ్రాతృభ్యాం రహితాం వనే || 4 ||

రహితాం చంద్రసూర్యాభ్యాం సంధ్యామివ మహత్తమః |
 తామపశ్యత్తతో బాలాం రామపత్నీం యశస్వినీమ్ || 5 ||

రోహిణీం శశినా హీనాం గ్రహవద్భ్రుశదారుణః |
 తముగ్రతేజః కర్మాణం జనస్థానరుహో ద్రుమాః || 6 ||

సమీక్ష్య న ప్రకంపంతే న ప్రవాతి చ మారుతః |
 శేఘ్రస్తోతాశ్చ తం దృష్ట్వా వీక్షంతం రక్తలోచనమ్ || 7 ||

స్తిమితం గంతుమారేభే భయాద్గోదావలీ నదీ |
 రామస్య త్వంతరప్రేక్షుర్దశగ్రీవస్తదంతరే || 8 ||

ఉపతస్థే చ వైదేహీం భిక్షురూపేణ రావణః |
 అభవ్యో భవ్యరూపేణ భర్తారమనుశోచతీమ్ || 9 ||

అభ్యవర్తత వైదేహీం చిత్రామివ శనైశ్చరః |
 న పాపా భవ్యరూపేణ తృణైః కూప ఇవావృతః || 10 ||

అతిష్ఠత్ప్రేక్ష్య వైదేహీం రామపత్నీం యశస్వినీమ్ |
 [* తిష్ఠన్ సంప్రేక్ష్య చ తదా పత్నీం రామస్య రావణ | *]
 శుభాం రుచిరదంతోష్ఠీం పూర్ణచంద్రనిభాననామ్ || 11 ||

ఆసీనాం పర్ణశాలాయాం బాష్పశోకాభిపీడితామ్ |
 న తాం పద్మపలాశాక్షీం పీతకౌశేయవాసినీమ్ || 12 ||

అభ్యగచ్ఛత వైదేహీం దుష్టచేతా నిశాచరః |
 న మన్మథశరావిప్రో బ్రహ్మఘోషముదీరయన్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

46. షట్పత్యాలింశః సర్గః - రావణభిక్షుసత్కారః

అబ్రవీత్పశ్చైతం వాక్యం రహితే రాక్షసాధిపః |
తాముత్తమాం స్త్రియం లోకే పద్మహీనామివ శ్రియమ్ || 14 ||

విభ్రాజమానాం వపుషా రావణః ప్రశశంస హ |
కా త్వం కాంచనవర్ణాభే పీతకౌశేయవాసిని || 15 ||

కమలానాం శుభాం మాలాం పద్మినీవ హి బిభ్రత్ |
ప్రీః కీర్తిః శ్రీః శుభా లక్ష్మీరప్పరా వా శుభాననే || 16 ||

భూతిర్యా త్వం వరారోహే రతిర్యా స్వైరచారిణీ |
సమాః శిఖరిణః స్నిగ్ధాః పాండురా దశనాస్తవ || 17 ||

విశాలే విమలే నేత్రే రక్తాంతే కృష్ణతారకే |
విశాలం జఘనం పీనమూరూ కలికరోపమా || 18 ||

ఏతావుపచితౌ వృత్తౌ సంహతౌ సంప్రవల్లితౌ |
పీనోన్నతముఖౌ కాంతౌ స్నిగ్ధౌ తాలఫలోపమా || 19 ||

మణిప్రవేకాభరణౌ రుచిరౌ తే పయోధరౌ |
చారుస్త్రితే చారుదతి చారునేత్రే విలాసిని || 20 ||

మనో హరసి మే కాంతే నదీకూలమివాంభసా |
కరాంతమితమధ్యాసి సుకేశీ సంహతస్తనీ || 21 ||

నైవ దేవీ న గంధర్వీ న యక్షీ న చ కిన్నరీ |
నైవంరూపా మయా నారీ దృష్టపూర్వ్యా మహీతలే || 22 ||

రూపమగ్ధ్యం చ లోకేషు సౌకుమార్యం వయశ్చ తే |
ఇహ వాసశ్చ కాంతారే చిత్తమున్నాదయంతి మే || 23 ||

సా ప్రతిక్రామ భద్రం తే న త్వం వస్తుమిహార్హసి |
రాక్షసానామయం వాసో ఘోరాణాం కామరూపిణామ్ || 24 ||

ప్రాసాదాగ్రాణి రమ్యాణి నగరోపవనాని చ |
సంపన్నాని సుగంధీని యుక్తాన్యాచరితుం త్వయా || 25 ||

వరం మాల్యం వరం భోజ్యం వరం వస్తుం చ శోభనే |
భర్తారం చ వరం మస్యే త్వద్యుక్తమసితేక్షణే || 26 ||

కా త్వం భవసి రుద్రాణాం మరుతాం వా వరాననే |
వసూనాం వా వరారోహే దేవతా ప్రతిభాసి మే || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

46. షట్పత్యాలింశః సర్గః - రావణభిక్షుసత్కారః

నేహ గచ్ఛంతి గంధర్వా న దేవా న చ కిన్నరాః |
 రాక్షసానామయం వాసః కథం ను త్వమిహాగతా || 28 ||

ఇహ శాఖామృగాః సింహా ద్వీపివ్యాఘ్రమృగాస్తథా |
 ఋక్షాస్తరక్షవః కంకాః కథం తేభ్యో న బిభ్యసి || 29 ||

మదాన్వితానాం ఘోరాణాం కుంజరాణాం తరస్వినామ్ |
 కథమేకా మహారణ్యే న బిభేషి వరాననే || 30 ||

కాసి కస్య కుతశ్చిత్త్వం కిం నిమిత్తం చ దండకాన్ |
 ఏకా చరసి కల్యాణీ ఘోరాన్రాక్షససేవితాన్ || 31 ||

ఇతి ప్రశస్తా వైదేహీ రావణేన దురాత్మనా |
 ద్విజాతివేషేణ హితం దృష్ట్వా రావణమాగతమ్ || 32 ||

సర్వైరతిభిసత్కారైః పూజయామాస మైథిలీ |
 ఉపానీయాసనం పూర్వం పాద్యేనాభినిమంత్రి చ |
 అబ్రవీత్పిద్ధమిత్యేవ తదా తం సౌమ్యదర్శనమ్ || 33 ||

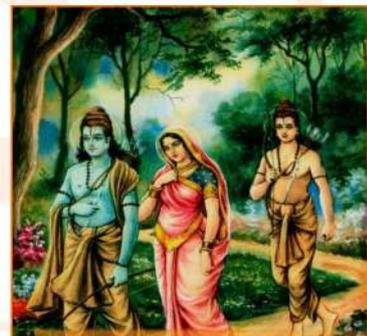
ద్విజాతివేషేణ సమీక్ష్య మైథిలీ సమాగతం పాత్రకుసుంభధారిణమ్ |
 అశక్యముద్వేష్టముపాయదర్శనం న్యమంత్రయద్బ్రాహ్మణవత్తదాఽంగనా || 34 ||

ఇయం బృసీ బ్రాహ్మణ కామమాస్యతాం
 ఇదం చ పాద్యం ప్రతిగృహ్యతామితి |
 ఇదం చ సిద్ధం వనజాతముత్తమం త్వదర్థమవ్యగ్రమిహోపభుజ్యతామ్ || 35 ||

నిమంత్రిమాణః ప్రతిపూర్ణభాషిణీం నరేంద్రపత్నీం ప్రసమీక్ష్య మైథిలీమ్ |
 ప్రసహ్య తస్యా హరణే ధృతం మనః సమర్పయస్తాత్సవధాయ రావణః || 36 ||

తతః సువేషం మృగయాగతం పతిం ప్రతీక్షమాణా సహలక్ష్మణం తదా |
 వివీక్షమాణా హరితం దదర్శ త న్తహద్వనం నైవ తు రామలక్ష్మణౌ || 37 ||

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షట్పత్యాలింశః సర్గః || 46 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

47. సప్తచత్వారింశః సర్గః - రావణాభిక్షేపః

|| రావణాభిక్షేపః ||

రావణేన తు వైదేహీ తదా పృష్ఠా జిహీర్షతా |
 పరివ్రాజకలింగేన శశంసాత్కానమంగనా || 1 ||

బ్రాహ్మణశ్చాతిభిశ్చాయమనుక్తో హి శపేత మామ్ |
 ఇతి ధ్యాత్యా ముహూర్తం తు సీతా వచనమబ్రవీత్ || 2 ||

దుహితా జనకస్యాహం మైథిలస్య మహాత్మనః |
 సీతా నామ్నాఽస్మి భద్రం తే రామభార్యా ద్విజోత్తమ || 3 ||

ఉషిత్వా ద్వాదశ సమా ఇక్ష్వాకూణాం నివేశనే |
 భుంజానాన్తానుషాన్భోగాన్ సర్వకామసమృద్ధినీ || 4 ||

తతస్త్రయోదశే వర్షే రాజామంత్రయత ప్రభుః |
 అభిషేచయితుం రామం సమేతో రాజమంత్రిభిః || 5 ||

తస్మిన్ సంభ్రయమాణే తు రాఘవస్యాభిషేచనే |
 కైకేయా నామ భర్తారమార్యా సా యాచతే వరమ్ || 6 ||

ప్రతిగృహ్య తు కైకేయా శ్వశురం సుకృతేన మే |
 మమ ప్రవ్రాజనం భర్తుర్భరతస్యాభిషేచనమ్ || 7 ||

ద్వావయాచత భర్తారం సత్యసంధం నృపాత్తమమ్ |
 నాద్య భోక్త్యే న చ స్వప్స్యే న చ పాస్యే కథంచన || 8 ||

ఏష మే జీవితస్యాంతో రామో యద్యభిషిచ్యతే |
 ఇతి బ్రువాణాం కైకేయాం శ్వశురో మే స మానదః || 9 ||

అయాచతార్హైరన్వర్హైర్ష చ యాంచాం చకార సా |
 మమ భర్తా మహాతేజా వయసా పంచవింశకః || 10 ||

అష్టాదశ హి వర్షాణి మమ జన్తని గణ్యతే |
 రామేతి ప్రథితో లోకే గుణవాన్ సత్యవాఙ్ముచిః || 11 ||

విశాలాక్షో మహాబాహుః సర్వభూతహితే రతః |
 కామార్తస్తు మహాతేజాః పితా దశరథః స్వయమ్ || 12 ||

కైకేయ్యాః ప్రియకామార్థం తం రామం నాభ్యషేచయత్ |
 అభిషేకాయ తు పితుః సమీపం రామమాగతమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

47. సప్తచత్వారింశః సర్గః - రావణాభిక్షేపః

కైకేయీ మమ భర్తారమిత్సువాచ ధృతం వచః |
 తవ పిత్రా సమాజ్జప్తం మమేదం శృణు రాఘవ ||14 ||
 భరతాయ ప్రదాతవ్యమిదం రాజ్యమకంటకమ్ |
 త్వయా హి ఖలు వస్తవ్యం నవ వర్షాణి పంచ చ || 15||
 వనే ప్రవ్రజ కాకుత్స్థ పితరం మోచయాన్యతాత్ |
 తథేత్సుక్త్వా చ తాం రామః కైకేయీమకుతోభయః || 16 ||
 చకార తద్వచస్తస్యా మమ భర్తా దృఢవ్రతః |
 దద్యాన్మ ప్రతిగృహ్ణీయాత్సత్యం బ్రూయాన్మ చాన్యతమ్ || 17 ||
 ఏతద్బ్రాహ్మణ రామస్య ధ్రువం వ్రతమనుత్తమమ్ |
 తస్య బ్రాతా తు ద్వైమాత్రో లక్ష్మణో నామ వీర్యవాన్ || 18 ||
 రామస్య పురుషవ్యాఘ్రః సహాయః సమరేఽలిహా |
 స బ్రాతా లక్ష్మణో నామ ధర్మచాలీ దృఢవ్రతః || 19 ||
 అన్యగచ్ఛద్ధనుష్పాణిః ప్రవ్రజంతం మయా సహా |
 జటీ తాపసరూపేణ మయా సహా సహానుజః || 20 ||
 ప్రవిష్టో దండకారణ్యం ధర్మనిత్యో జితేంద్రియః |
 తే వయం ప్రచ్యుతా రాజ్యాత్ కైకేయ్యాస్తు కృతే త్రయః || 21 ||
 విచరామ ద్విజశ్రేష్ఠ వనం గంభీరమోజసా |
 సమాశ్వస ముహూర్తం తు శక్యం వస్తుమిహ త్వయా || 22 ||
 ఆగమిష్యతి మే భర్తా వన్యమాదాయ పుష్కలమ్ |
 రురూన్ గోధాన్ వరాహంశ్చ హత్వాఽఽదాయామిషాన్ బహూన్ || 23 ||
 స త్వం నామ చ గోత్రం చ కులం చాచక్ష్వ తత్త్వతః |
 ఏకశ్చ దండకారణ్యే కిమర్థం చరసి ద్విజ || 24 ||
 ఏవం బ్రువంత్యాం సీతాయాం రామపత్న్యాం మహాబలః |
 ప్రత్యువాచోత్తరం తీవ్రం రావణో రాక్షసాభిపః || 25 ||
 యేన విత్రాసితా లోకాః సదేవాసురపన్నగాః |
 అహం స రావణో నామ సీతే రక్షోగణేశ్వరః || 26 ||
 త్వాం తు కాంచనవర్ణాభాం దృష్ట్వా కౌశేయవాసినీమ్ |
 రతిం స్వకేషు దారేషు నాభిగచ్ఛామ్యనిందితే || 27 ||

వార్షిక రామాయణం-

అరణ్యకాండ

47. సప్తచత్వారింశః సర్గః - రావణాభిక్షేపః

బహ్వీనాముత్తమస్త్రీణామాహృతానామితస్తతః |
 సర్యాసామేవ భద్రం తే మమాగ్రమహిషీ భవ || 28 ||
 లంకా నామ సముద్రస్య మధ్యే మమ మహాపులి |
 సాగరేణ పరిక్షిప్తా నివిష్టా నగమూర్ధని || 29 ||
 తత్ర సీతే మయా సార్ధం వనేషు విహరిష్యసి |
 న చాస్యారణ్యవాసస్య స్పృహయిష్యసి భామిని || 30 ||
 పంచ దాస్యః సహస్రాణి సర్వాభరణభూషితాః |
 సీతే పరిచరిష్యంతి భార్యా భవసి మే యది || 31 ||
 రావణేనైవముక్తా తు కుపితా జనకాత్మజా |
 ప్రత్యువాచానవద్యాంగీ తమనాదృత్య రాక్షసమ్ || 32 ||
 మహాగిరిమివాకంఘం మహేంద్రసదృశం పతిమ్ |
 మహోదధిమివాక్షోభ్యమహం రామమనువ్రతా || 33 ||
 సర్వలక్షణసంపన్నం న్యగ్రోధపరిమండలమ్ |
 సత్యసంధం మహాభాగమహం రామమనువ్రతా || 34 ||
 మహాబాహుం మహోరస్కం సింహవిక్రాంతగామినమ్ |
 నృసింహం సింహసంకాశమహం రామమనువ్రతా || 35 ||
 పూర్ణచంద్రాననం రామం రాజవత్సం జితేంద్రియమ్ |
 పృథుకీర్తిం మహాత్మానమహం రామమనువ్రతా || 36 ||
 త్వం పునర్ణంబుకః సింహీం మామిచ్ఛసి సుదుర్లభామ్ |
 నాహం శక్యా త్వయా స్మృష్టుమాదిత్యస్య ప్రభా యథా || 37 ||
 పాదపాన్ కాంచనానుత్తానం బహూన్ పశ్యసి మందభాక్ |
 రాఘవస్య ప్రియాం భార్యాం యస్త్యమిచ్ఛసి రావణ || 38 ||
 క్షుధితస్య హి సింహస్య మృగశత్రోస్తరస్వినః |
 ఆశీవిషస్య వదనాద్ధంష్ట్రామాదాతుమిచ్ఛసి || 39 ||
 మందరం పర్వతశ్రేష్ఠం పాణినా హర్తుమిచ్ఛసి |
 కాలకూటం విషం పీత్యా న్యస్తిమాన్ గంతుమిచ్ఛసి || 40 ||
 అక్షి సూచ్యా ప్రమృజసి జిహ్వయా లేక్షి చ క్షురమ్ |
 రాఘవస్య ప్రియాం భార్యాం యోఽభిగంతుం త్వమిచ్ఛసి || 41 ||

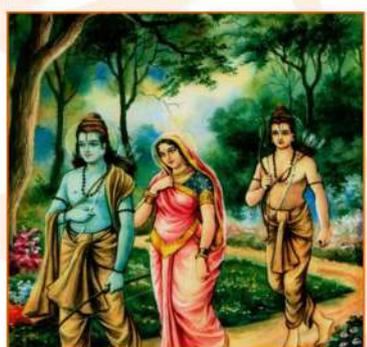
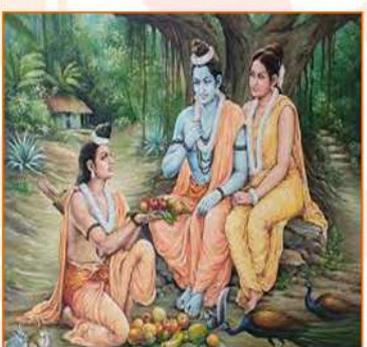
వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

47. సప్తచత్వారింశః సర్గః - రావణాభిక్షేపః

అవసజ్య శిలాం కంఠే సముద్రం తర్తుమిచ్ఛసి |
 సూర్యాచంద్రమసౌ చోభౌ పాణిభ్యాం హర్తుమిచ్ఛసి || 42 ||
 యో రామస్య ప్రియాం భార్యాం ప్రథర్షయితుమిచ్ఛసి |
 అగ్నిం ప్రజ్వలితం దృష్ట్వా వస్త్రేణాహర్తుమిచ్ఛసి || 43 ||
 కల్యాణవృత్తాం రామస్య యో భార్యాం హర్తుమిచ్ఛసి |
 అయోముఖానాం శూలనామగ్రే చరితుమిచ్ఛసి |
 రామస్య సదృశీం భార్యాం యోఽభిగంతుం త్వమిచ్ఛసి || 44 ||
 యదంతరం సింహశృగాలయోర్వనే యదంతరం స్యందినికాసముద్రయోః |
 సురాగ్ర్యసౌవీరకయోర్యదంతరమ్ తదంతరం వై తవ రాఘవస్య చ || 45 ||
 యదంతరం కాంచనసీసలోహయో ర్యదంతరం చందనవారిపంకయోః |
 యదంతరం హస్తిబిడాలయోర్వనే తదంతరం దాశరథేస్తవైవ చ || 46 ||
 యదంతరం వాయుసవైనతేయయో ర్యదంతరం మద్గుమయూరయోరపి |
 యదంతరం సారసగృద్ధయోర్వనే తదంతరం దాశరథేస్తవైవ చ || 47 ||
 తస్మిన్ సహస్రాక్షసమప్రభావే రామే స్థితే కార్ముకబాణపాణౌ |
 హృతాపి తేఽహం న జరాం గమిష్యే వజ్రం యథా మక్షికయాఽ
 వగీర్ణమ్ || 48 ||
 ఇతీవ తద్వాక్యమదుష్టభావా సుధృష్టముక్త్యా రజనీచరం తమ్ |
 గాత్రప్రకంపవ్యథితా బభూవ వాతోద్ధతా సా కదలీవ తన్వీ || 49 ||
 తాం వేపమానాముపలక్ష్మ సీతాం స రావణో మృత్యుసమప్రభావః |
 కులం బలం నామ చ కర్ష చ స్వం సమాచచక్షే భయకారణార్థమ్ || 50 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తచత్వారింశః
 సర్గః || 47 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

48. అష్టచత్వారింశః సర్గః - రావణవికత్తనమ్

|| రావణవికత్తనమ్ ||

ఏవం బ్రువంత్యాం సీతాయాం సంరబ్ధః పరుషం వచః |
లలాటే భ్రుకుటీం కృత్వా రావణః ప్రత్యువాచ హా || 1 ||

బ్రూతా వైశ్రవణస్యాహం సాపత్న్యే వరవర్ణిని |
రావణో నామ భద్రం తే దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్ || 2 ||

యస్య దేవాః స గంధర్వాః పిశాచపతగోరగాః |
విద్రవంతి భయాద్భీతా మృత్యులివ సదా ప్రజాః || 3 ||

యేన వైశ్రవణో రాజా ద్వైమాత్రః కారణాంతరే |
ద్వంద్వమాసాదితః క్రోధాద్రణే విక్రమ్య నిర్జితః || 4 ||

యద్భయార్తః పరిత్యజ్య స్వమభిష్ఠానమృద్ధిమత్ |
కైలాసం పర్వతశ్రేష్ఠమధ్యాస్తే నరవాహనః || 5 ||

యస్య తత్పుష్పకం నామ విమానం కామగం శుభమ్ |
వీర్యాదేవార్జితం భద్రే యేన యామి విహాయసమ్ || 6 ||

మమ సంజాతరోషస్య ముఖం దృష్ట్వావ మైథిలి |
విద్రవంతి పరిత్రస్తాః సురాః శక్రపురోగమాః || 7 ||

యత్ర తిష్ఠామ్యహం తత్ర మారుతో వాతి శంకితః |
తీవ్రాంచుః శిశిరాంచుశ్చ భయాత్సంపద్యతే రవిః || 8 ||

నిష్కంపపత్రాస్తరవో నద్యశ్చ స్తిమితోదకాః |
భవంతి యత్ర యత్రాహం తిష్ఠామి విచరామి చ || 9 ||

మమ పారే సముద్రస్య లంకా నామ పురీ శుభా |
సంపూర్ణా రాక్షసైర్ద్విరైర్యథేంద్రస్యామరావతీ || 10 ||

ప్రాకారేణ పరిక్షిప్తా పాండురేణ విరాజతా |
హేమకక్ళా పురీ రమ్యా వైడూర్యమయతోరణా || 11 ||

హస్త్యశ్వరథసంబాధా తూర్యనాదవినాదితా |
సర్వకాలఫలైర్వృక్షైః సంకులోద్యానశోభితా || 12 ||

తత్ర త్వం వసతీ సీతే రాజపుత్రి మయా సహా |
న స్మరిష్యసి నారీణాం మానుషీణాం మనస్వినీ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

48. అష్టచత్వారింశః సర్గః - రావణవికత్తనమ్

భుంజానా మానుషాన్ భోగాన్ దివ్యాంశ్చ వరవర్ణిని |
 న స్తులిష్యసి రామస్య మానుషస్య గతాయుషః || 14 ||

స్థాపయిత్వా ప్రియం పుత్రం రాజ్యే దశరథేన యః |
 మందవీర్యః సుతో జ్యేష్ఠస్తతః ప్రస్థాపితో హ్యయమ్ || 15 ||

తేన కిం భ్రష్టరాజ్యేన రామేణ గతచేతనా |
 కలిష్యసి విశాలాక్షి తాపసేన తపస్వినా || 16 ||

సర్వరాక్షసభర్తారం కామాత్స్వయమిహాగతమ్ |
 న మన్తథశరావిష్టం ప్రత్యాఖ్యాతుం త్వమర్హసి || 17 ||

ప్రత్యాఖ్యాయ హి మాం భీరు పరితాపం గమిష్యసి |
 చరణేనాభిహత్యేవ పురూరవసముర్వశీ || 18 ||

అంగుల్యా న సమో రామో మమ యుద్ధే స మానుషః |
 తవ భాగ్యేన సంప్రాప్తం భజస్య వరవర్ణిని || 19 ||

ఏవముక్తా తు వైదేహీ క్రుద్ధా సంరక్తలోచనా |
 అబ్రవీత్పరుషం వాక్యం రహితే రాక్షసాభిపమ్ || 20 ||

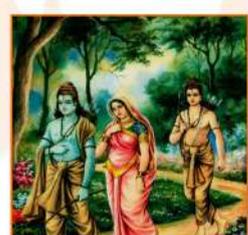
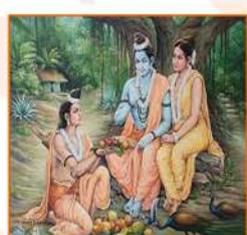
కథం వైశ్రవణం దేవం సర్వభూతనమస్మ్యతమ్ |
 భ్రాతరం వ్యపదిశ్య త్వమశుభం కర్తుమిచ్ఛసి || 21 ||

అవశ్యం వినశిష్యంతి సర్వే రావణ రాక్షసాః |
 యేషాం త్వం కర్కశో రాజా దుర్బుద్ధిరజితేంద్రియః || 22 ||

అపహృత్య శచీం భార్యాం శక్యమింద్రస్య జీవితమ్ |
 న చ రామస్య భార్యాం మామపనీయాస్తి జీవితమ్ || 23 ||

జీవేచ్ఛిరం వజ్రధరస్య హస్తా చ్ఛచీం ప్రధృష్యాప్రతిరూపరూపామ్ |
 న మాదృశీం రాక్షస దూషయిత్వా పీతామృతస్యాపి తవాస్తి మోక్షః || 24 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే అష్టచత్వారింశః
 సర్గః || 48 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

49. ఏకోనపంచాశః సర్గః - సీతాపహరణమ్

|| సీతాపహరణమ్ ||

సీతాయా వచనం శ్రుత్వా దశగ్రీవః ప్రతాపవాన్ |
హస్తే హస్తం సమాహత్య చకార సుమహద్వపుః || 1 ||

స మైథిలీం పునర్వాక్యం బభాషే చ తతో భృశమ్ |
నోన్మత్తయా శ్రుతౌ మన్యే మమ వీర్యపరాక్రమౌ || 2 ||

ఉద్యహేయం భుజాభ్యాం తు మేదినీమంబరే స్థితః |
ఆపిబేయం సముద్ద్రం చ హన్యాం మృత్యుం రణే స్థితః || 3 ||

అర్కం రుంధ్యాం శరైస్తీక్ష్ణైర్బిల్బింద్యాం హి మహీతలమ్ |
కామరూపిణమున్నతై పశ్య మాం కామదం పతిమ్ || 4 ||

ఏవముక్తవతస్తస్య సూర్యకల్పే శిఖిప్రభే |
క్రుద్ధస్య హరిపర్యంతే రక్తే నేత్రే బభూవతుః || 5 ||

సద్యః సౌమ్యం పరిత్యజ్య భిక్షురూపం స రావణః |
స్వం రూపం కాలరూపాభం భేజే వైశ్రవణానుజః || 6 ||

సంరక్తనయనః శ్రీమాంస్తప్తకాంచనకుండలః |
క్రోధేన మహతావిష్టో నీలజీమూతసన్నిభః || 7 ||

దశాస్యః కార్ముకీ బాణీ బభూవ క్షణదాచరః |
స పరివ్రాజకచ్ఛద్ద మహాకాయో విహాయ తత్ || 8 ||

ప్రతిపద్య స్వకం రూపం రావణో రాక్షసాభిపః |
సంరక్తనయనః క్రోధాజ్ఞీమూతనిచయప్రభః || 9 ||

రక్తాంబరధరస్తస్థౌ స్త్రీరత్నం ప్రేక్ష్య మైథిలీమ్ |
స తామసితకేశాంతాం భాస్కరస్య ప్రభామివ || 10 ||

వసనాభరణోపేతాం మైథిలీం రావణోఽబ్రవీత్ |
త్రిషు లోకేషు విఖ్యాతం యది భర్తారమిచ్ఛసి || 11 ||

మామాశ్రయ వరారోహే తవాహం సద్యశః పతిః |
మాం భజస్య చిరాయ త్వమహం శ్లాఘ్యుః ప్రియస్తవ || 12 ||

నైవ చాహం క్వచిద్భద్రే కలిష్యే తవ విప్రియమ్ |
త్యజ్యతాం మానుషో భావో మయి భావః ప్రణీయతామ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

49. ఏకోనపంచాశః సర్గః - సీతాపహరణమ్

రాజ్యచ్ఛ్చతమసిద్ధార్థం రామం పరిమితాయుషమ్ |
 కైర్గుణైరనురక్తాసి మూఢే పండితమానిని || 14 ||

యః స్త్రియా వచనాద్రాజ్యం విహాయ ససుహృజ్ఞనమ్ |
 అస్మిన్ వ్యాలానుచరితే వనే వసతి దుర్వతిః || 15 ||

ఇత్యుక్త్వా మైథిలీం వాక్యం ప్రియార్థాం ప్రియవాదినీమ్ |
 అభిగమ్య సుదుష్టాత్కా రాక్షసః కామమోహితః || 16 ||

జగ్రాహ రావణః సీతాం బుధః ఖే రోహిణీమివ |
 వామేన సీతాం పద్మాక్షీం మూర్ధజేషు కరేణ సః || 17 ||

ఊర్వోస్తు దక్షిణేనైవ పరిజగ్రాహ పాణినా |
 తం దృష్ట్వా మృత్యుసంకాశం తీక్ష్ణదంష్ట్రం మహాభుజమ్ || 18 ||

ప్రాద్రవన్ గిరిసంకాశం భయార్థా వనదేవతాః |
 స చ మాయామయో దివ్యః ఖరయుక్తః ఖరస్వనః || 19 ||

ప్రత్యదృశ్యత హేమాంగో రావణస్య మహారథః |
 తతస్తాం పరుషైర్వాక్యైర్భర్తృయన్ స మహాస్వనః || 20 ||

అంకేనాదాయ వైదేహీం రథమారోపయత్తదా |
 సా గృహీతా విచుక్రోశ రావణేన యశస్వినీ || 21 ||

రామేతి సీతా దుఃఖార్థా రామం దూరగతం వనే |
 తామకామాం స కామార్తః పన్నగేంద్రవధూమివ || 22 ||

వివేష్టమానామాదాయ ఉత్పపాతాథ రావణః |
 తతః సా రాక్షసేంద్రేణ హ్రీయమాణా విహాయసా || 23 ||

భృశం చుక్రోశ మత్తేవ భ్రాంతచిత్తా యథాఽఽతురా |
 హో లక్ష్మణ మహాబాహో గురుచిత్తప్రసాదక || 24 ||

హ్రీయమాణాం న జానీషే రక్షసా మామమర్షిణా |
 జీవితం సుఖమర్థాంశ్చ ధర్మహేతోః పరిత్యజన్ || 25 ||

హ్రీయమాణామధర్మేణ మాం రాఘవ న పశ్యసి |
 నను నామావినీతానాం వినేతాసి పరంతప || 26 ||

కథమేవంవిధం పాపం న త్వం శాస్తి హి రావణమ్ |
 నను సద్యోఽవినీతస్య దృశ్యతే కర్తవ్యః ఫలమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

49. ఏకోనపంచాశః సర్గః - సీతాపహరణమ్

కాలోఽప్యంగీ భవత్యత్ర సస్యానామివ పక్తయే |
 స కర్త కృతవానేతత్ కాలోపహతచేతనః || 28 ||

జీవితాంతకరం ఘోరం రామాద్వ్యసనమాప్పుహి |
 హాంతేదానీం సకామాస్తు కైకేయీ సహ బాంధవైః || 29 ||

ప్రియే యద్ధర్మకామస్య ధర్మపత్నీ యశస్వినః |
 ఆమంత్రయే జనస్థానే కర్ణికారాన్ సుపుష్పితాన్ || 30 ||

క్షిప్రం రామాయ శంసద్భ్యం సీతాం హరతి రావణః |
 మాల్యవంతం శిఖరిణం వందే ప్రస్తవణం గిరమ్ || 31 ||

క్షిప్రం రామాయ శంస త్వం సీతాం హరతి రావణః |
 హంసకారండవాకీర్ణాం వందే గోదావరీం నదీమ్ || 32 ||

క్షిప్రం రామాయ శంస త్వం సీతాం హరతి రావణః |
 దైవతాని చ యాన్యస్త్విన్ వనే వివిధపాదపే || 33 ||

నమస్కరోమ్యహం తేభ్యో భర్తుః శంసత మాం హృతామ్ |
 యాని కాని చిదప్యత్ర సత్త్వాని నివసంతుత || 34 ||

సర్వాణి శరణం యామి మృగపక్షిగణానపి |
 ప్రాయమాణాం ప్రియాం భర్తుః ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయసీమ్ || 35 ||

వివశాఽపహృతా సీతా రావణేనేతి శంసత |
 విదిత్యా మాం మహాబాహురముత్రాపి మహాబలః || 36 ||

ఆనేష్యతి పరాక్రమ్య వైవస్వతహృతామపి |
 సా తదా కరుణా వాచో విలపంతీ సుదుఃఖితా || 37 ||

వనస్పతిగతం గృధ్రం దదర్శాయతలోచనా |
 సా తముద్వీక్ష్వ సుశ్రోణీ రావణస్య వశం గతా || 38 ||

సమాక్రందద్భయపరా దుఃఖోపహతయా గిరా |
 జటాయో పశ్య మామార్య ప్రాయమాణామనాథవత్ || 39 ||

అనేన రాక్షసేంద్రేణ కరుణం పాపకర్షణా |
 నైష వారయితుం శక్యస్తవ క్రూరో నిశాచరః || 40 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

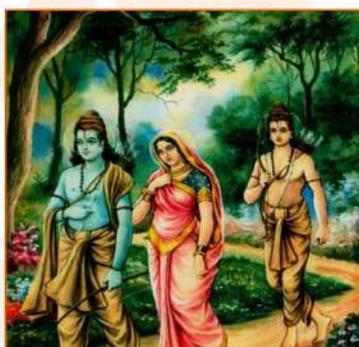
అరణ్యకాండ

49. ఏకోనపంచాశః సర్గః - సీతాపహరణమ్

సత్త్వవాన్ జితకాశీ చ సాయుధశ్చైవ దుర్మతిః |
రామాయ తు యథాతత్త్వం జటాయో హరణం మమ |
లక్ష్మణాయ చ తత్సర్వమాఖ్యాతవ్యమశేషతః || 41 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకోనపంచాశః సర్గః || 49 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

50. పంచాశః సర్గః - జటాయురభియోగః

|| జటాయురభియోగః ||

తం శబ్దమవసుప్తస్తు జటాయురథ శుశ్రువే |
నిలీక్ష్ణ రావణం క్షిప్రం వైదేహీం చ దదర్శ సః || 1 ||

తతః పర్వతకూటాభస్త్రిక్ష్ణతుండః ఖగోత్తమః |
వనస్పతిగతః శ్రీమాన్ వ్యాజహార శుభాం గిరమ్ || 2 ||

దశగ్రీవ స్థితో ధర్మే పురాణే సత్యసంశ్రయః |
జటాయుర్నామ నామ్నాఽహం గృధ్రరాజో మహాబలః || 3 ||

రాజా సర్వస్య లోకస్య మహేంద్రవరుణోపమః |
లోకానాం చ హితే యుక్తో రామో దశరథాత్మజః || 4 ||

తస్యైషా లోకనాథస్య ధర్మపత్నీ యశస్వినీ |
సీతా నామ వరారోహా యాం త్వం హర్తుమిహేచ్ఛసి || 5 ||

కథం రాజా స్థితో ధర్మే పరదారాన్ పరామృశేత్ |
రక్షణీయా విశేషేణ రాజదారా మహాబలః || 6 ||

నివర్తయ మతిం నీచాం పరదారాభిమర్శనాత్ |
న తత్ సమాచరేద్ధీరో యత్పరోఽస్య విగర్హయేత్ || 7 ||

యథాఽఽత్మనస్తథాన్యేషాం దారా రక్షా విపశ్చితా |
ధర్మమర్థం చ కామం చ శిష్టాః శాస్త్రేష్యనాగతమ్ || 8 ||

వ్యవస్యంతి న రాజానో ధర్మం పౌలస్త్యనందన |
రాజా ధర్మశ్చ కామశ్చ ద్రవ్యాణాం చోత్తమో నిధిః || 9 ||

ధర్మః శుభం వా పాపం వా రాజమూలం ప్రవర్తతే |
పాపస్వభావశ్చపలః కథం త్వం రక్షసాం వర || 10 ||

ఐశ్వర్యమభిసంప్రాప్తో విమానమివ దుష్కృతిః |
కామం స్వభావో యో యస్య న శక్యః పరిమార్జితుమ్ || 11 ||

న హి దుష్టాత్మనామార్యమావసత్సాలయే చిరమ్ |
విషయే వా పురే వా తే యదా రామో మహాబలః || 12 ||

నాపరాధ్యతి ధర్మాత్మా కథం తస్యాపరాధ్యసి |
యది శూర్పణఖాహేతోర్జస్థానగతః ఖరః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

50. పంచాశః సర్గః - జటాయురభియోగః

అతివృత్తో హతః పూర్వం రామేణాక్లిష్టకర్తృణా |
 అత్ర బ్రూహి యథాతత్త్వం కో రామస్య వృతిక్రమః || 14 ||
 యస్య త్వం లోకనాథస్య భార్యాం హృత్పా గమిష్యసి |
 క్షిప్రం విసృజ వైదహీం మా త్వా ఘోరేణ చక్షుషా || 15 ||
 దహేద్దహనభూతేన వృత్రమింద్రాశనిర్యథా |
 సర్పమాశీవిషం బద్ధ్వా వస్త్రాంతే నావబుద్ధ్యసే || 16 ||
 గ్రీవాయాం ప్రతిముక్తం చ కాలపాశం న పశ్యసి |
 స భారః సౌమ్య భర్తవ్యో యో నరం నావసాదయేత్ || 17 ||
 తదన్నమపి భోక్తవ్యం జీర్యతే యదనామయమ్ |
 యత్యత్వా న భవేద్ధర్తో న కీర్తిర్న యశో భువి || 18 ||
 శరీరస్య భవేత్ ఖేదః కస్తత్కర్తృ సమాచరేత్ |
 షష్టిర్వర్షసహస్రాణి మమ జాతస్య రావణ || 19 ||
 పితృపైతామహం రాజ్యం యథావదనుతిష్ఠతః |
 వృద్ధోఽహం త్వం యువా ధన్వీ సశరః కవచీ రథి || 20 ||
 తథాఽప్యదాయ వైదేహీం కుశలీ న గమిష్యసి |
 న శక్తస్త్వం బలాద్ధర్తుం వైదేహీం మమ పశ్యతః || 21 ||
 హేతుభిర్భూయసంయుక్తైర్భువాం వేదశ్రుతిమివ |
 యుధ్యస్య యది శూరోఽసి ముహూర్తం తిష్ఠ రావణ || 22 ||
 శయిష్యసే హతో భూమౌ యథా పూర్వం ఖరస్తథా |
 అసకృత్సంయుగే యేన నిహతా దైత్యదానవాః || 23 ||
 న చిరాచ్ఛీరవాసాస్త్యాం రామో యుధి వధిష్యతి |
 కిం ను శక్యం మయా కర్తుం గతౌ దూరం నృపాత్మజౌ || 24 ||
 క్షిప్రం త్వం నశ్యసే నీచ తయోర్భృతో న సంశయః |
 న హి మే జీవమానస్య నయిష్యసి శుభామిమామ్ || 25 ||
 సీతాం కమలపత్రాక్షీం రామస్య మహిషీం ప్రియామ్ |
 అవశ్యం తు మయా కార్యం ప్రియం తస్య మహాత్మనః || 26 ||
 జీవితేనాపి రామస్య తథా దశరథస్య చ |
 తిష్ఠ తిష్ఠ దశగ్రీవ ముహూర్తం పశ్య రావణ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

50. పంచాశః సర్గః - జటాయురభియోగః

యుద్ధాతిథ్యం ప్రదాస్యామి యథాప్రాణం నిశాచర |
వృంతాదివ ఫలం త్వాం తు పాతయేయం రథోత్తమాత్ || 28 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే పంచాశః
సర్గః || 50 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

51. ఏకపంచాశః సర్గః - జటాయూరావణయుద్ధమ్

|| జటాయూరావణయుద్ధమ్ ||

ఇత్యుక్తస్య యథాన్యాయం రావణస్య జటాయుషా |
క్రుద్ధస్యాగ్నినిభాః సర్వా రేజుర్వింశతిదృష్టయః || 1 ||

సంరక్తనయనః కోపాత్తప్తకాంచనకుండలః |
రాక్షసేంద్రోఽభిదుద్రావ పతగేంద్రమమర్షణః || 2 ||

స సంప్రహారస్తుములస్తయోస్తస్మిన్ మహావనే |
బభూవ వాతోద్ధతయోర్తేఘయోర్గగనే యథా || 3 ||

తద్భూవాద్భుతం యుద్ధం గృధ్రరాక్షసయోస్తదా |
సపక్షయోర్తాల్యవతోర్తహాపర్వతయోరివ || 4 ||

తతో నాలీకనారాచైస్తీక్ణాగైశ్చ వికర్ణిభిః |
అభ్యవర్షన్తహాఘోరైర్ల్లధ్రరాజం మహాబలః || 5 ||

స తాని శరజాలాని గృధ్రః పత్రరథేశ్వరః |
జటాయుః ప్రతిజగ్రాహ రావణాస్త్రాణి సంయుగే || 6 ||

తస్య తీక్ణనఖాభ్యాం తు చరణాభ్యాం మహాబలః |
చకార బహుధా గాత్రే వ్రణాన్ పతగసత్తమః || 7 ||

అథ క్రోధాద్ధశగ్రీవో జగ్రాహ దశ మార్గణాన్ |
మృత్యుదండనిభాన్ ఘోరాన్ శత్రుమర్దనకాంక్షయా || 8 ||

స తైర్బాణైర్తహావీర్యః పూర్ణముక్తైరజిహ్వాగైః |
బిభేద నిశితైస్తీక్ణైర్ల్లధ్రం ఘోరైః శిలీముఖైః || 9 ||

స రాక్షసరథే పశ్యన్ జానకీం బాష్పలోచనామ్ |
అచింతయిత్వా తాన్ బాణాన్ రాక్షసం సమభిద్రవత్ || 10 ||

తతోఽస్య సశరం చాపం ముక్తామణివిభూషితమ్ |
చరణాభ్యాం మహాతేజా బభంజ పతగేశ్వరః || 11 ||

తతోఽన్యద్ధనురాదాయ రావణః క్రోధమూర్ఛితః |
వవర్ష శరవర్షాణి శతశోఽథ సహస్రశః || 12 ||

శరైరావారితస్తస్య సంయుగే పతగేశ్వరః |
కులాయముపసంప్రాప్తః పక్షీవ ప్రబభౌ తదా || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

51. ఏకపంచాశః సర్గః - జటాయూరావణయుద్ధమ్

స తాని శరవర్షాణి పక్షాభ్యాం చ విధూయ చ |
చరణాభ్యాం మహాతేజా బభంజాస్య మహద్ధనుః || 14 ||

తచ్ఛాగ్నిసదృశం దీప్తం రావణస్య శరావరమ్ |
పక్షాభ్యాం స మహావీర్యో వ్యాధునోత్పతగేశ్వరః || 15 ||

కాంచనోరశ్శదాన్ దివ్యాన్ పిశాచవదనాన్ ఖరాన్ |
తాంశ్చాస్య జివసంపన్నాన్ జఘాన సమరే బలీ || 16 ||

వరం త్రివేణుసంపన్నం కామగం పావకార్చిషమ్ |
మణిహేమవిచిత్రాంగం బభంజ చ మహారథమ్ || 17 ||

పూర్ణచంద్రప్రతీకాశం ఛత్రం చ వ్యజనైః సహ |
పాతయామాస వేగేన గ్రాహిభి రాక్షసైః సహ || 18 ||

సారథేశ్చాస్య వేగేన తుండేనైవ మహచ్ఛిరః |
పునర్వపాహరచ్ఛ్రీమాన్ పక్షిరాజో మహాబలః || 19 ||

స భగ్నుధన్వా విరథో హతాశ్యో హతసారథిః |
అంకేనాదాయ వైదేహీం పపాత భువి రావణః || 20 ||

దృష్ట్వా నిపతితం భూమౌ రావణం భగ్నువాహనమ్ |
సాధు సాద్భితి భూతాని గృధ్రరాజమపూజయన్ || 21 ||

పరిశ్రాంతం తు తం దృష్ట్వా జరయా పక్షియూథపమ్ |
ఉత్పపాత పునర్వృష్టో మైథిలీం గృహ్య రావణః || 22 ||

తం ప్రహృష్టం నిధాయాంకే గచ్ఛంతం జనకాత్మజామ్ |
గృధ్రరాజః సముత్పత్య సమభిద్రుత్య రావణమ్ || 23 ||

సమావార్య మహాతేజా జటాయురిదమబ్రవీత్ |
వజ్రసంస్పర్శబాణస్య భార్యాం రామస్య రావణ || 24 ||

అల్పబుద్ధే హరస్యేనాం వధాయ ఖలు రక్షసామ్ |
సమిత్రబంధుః సామాత్యః సబలః సపరిచ్ఛదః || 25 ||

విషపానం పిబస్యేత్త్విపాసిత ఇవోదకమ్ |
అనుబంధమజానంతః కర్మణామవిచక్షణాః || 26 ||

శీఘ్రమేవ వినశ్యంతి యథా త్వం వినశిష్యసి |
బద్ధస్త్వం కాలపాశేన క్య గతస్తస్య మోక్షసే || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

51. ఏకపంచాశః సర్గః - జటాయూరావణయుద్ధమ్

వధాయ బడిశం గృహ్య సామిషం జలజో యథా |
న హి జాతు దురాధర్షో కాకుత్స్థో తవ రావణ || 28 ||

ధర్షణం చాశ్రమస్యాస్య క్షమిష్యేతే తు రాఘవౌ |
యథా త్వయా కృతం కర్త భీరుణా లోకగర్హితమ్ || 29 ||

తస్మరాచరితో మార్గో నైష వీరనిషేవితః |
యుద్ధ్యస్య యది శూరోఽసి ముహూర్తం తిష్ఠ రావణ || 30 ||

శయిష్యసే హతో భూమౌ యథా బ్రాతా ఖరస్తథా |
పరేతకాలే పురుషో యత్కర్త ప్రతిపద్యతే || 31 ||

వినాశాయాత్మనోఽధర్ష్యం ప్రతిపన్నోఽసి కర్త తత్ |
పాపానుబంధో వై యస్య కర్తణః కర్త కో ను తత్ || 32 ||

కుల్పిత లోకాభిపతిః స్వయంభూర్భగవానపి |
ఏవముక్త్యా శుభం వాక్యం జటాయుస్తస్య రక్షసః || 33 ||

నిపపాత భృశం పృష్ఠే దశగ్రీవస్య వీర్యవాన్ |
తం గృహీత్వా నఖైస్తీక్ణైర్విరరాద సమంతతః || 34 ||

అభిరూఢో గజారోహో యథా స్యాద్ధుష్టవారణమ్ |
విరరాద నఖైరస్య తుండం పృష్ఠే సమర్పయన్ || 35 ||

కేశాంశ్చోత్పాటయామాస నఖపక్షముఖాయుధః |
స తథా గృధ్రరాజేన క్లిశ్యమానో ముహుర్ముహుః || 36 ||

అమర్షస్ఫులితోష్ఠః సన్ ప్రాకంపత స రావణః |
స పరిష్యజ్య వైదేహీం వామేనాంకేన రావణః || 37 ||

తలేనాభిజఘానాశు జటాయుం క్రోధమూర్ఛితః |
జటాయుస్తమభిక్రమ్య తుండేనాస్య ఖగాభిపః || 38 ||

వామబాహవాన్ దశ తదా వ్యపాహరదరిందమః |
సంభిన్నబాహోః సద్వైవ బాహవః సహసాఽభవన్ || 39 ||

విషజ్వాలావలీయుక్తా వల్మీకాదివ పన్నగాః |
తతః క్రోధాద్దశగ్రీవః సీతాముత్సృజ్య రావణః || 40 ||

ముష్టిభ్యాం చరణాభ్యాం చ గృధ్రరాజమపోథయత్ |
తతో ముహూర్తం సంగ్రామో బభూవాతులవీర్యయోః || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

51. ఏకపంచాశః సర్గః - జటాయూరావణయుద్ధమ్

రాక్షసానాం చ ముఖ్యస్య పక్షిణాం ప్రవరస్య చ |
తస్య వ్యాయచ్ఛమానస్య రామస్యార్థే స రావణః || 42 ||

పక్షౌ పార్శ్వా చ పాదౌ చ ఖడ్గముద్భృత్య సోఽచ్ఛినత్ |
స చ్ఛిన్నపక్షః సహసా రక్షసా రౌద్రకర్తణా |

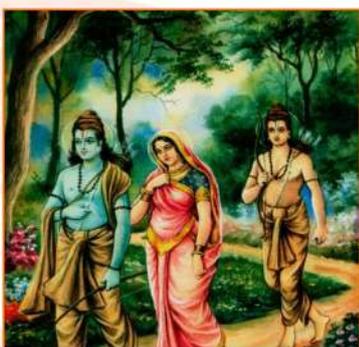
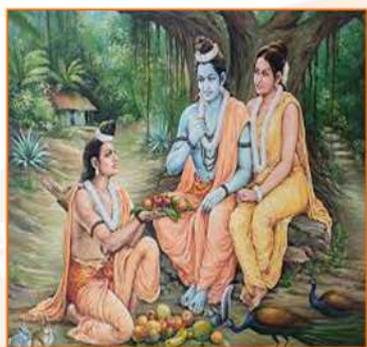
నిపపాత హతో గృధ్రో ధరణ్యామల్పజీవితః || 43 ||

తం దృష్ట్వా పతితం భూమౌ క్షతజార్త్రం జటాయుషమ్ |
అభ్యధావత వైదహీ స్వబంధుమివ దుఃఖితా || 44 ||

తం నీలజీమూతనికాశకల్పం సుషాండురోరస్కముదారవీర్యమ్ |
దదర్శ లంకాధిపతిః పృథివ్యాం జటాయుషం శాంతమివాగ్నిదావమ్ || 45 ||

తతస్తు తం పత్రరథం మహీతలే నిపాతితం రావణవేగమర్ధితమ్ |
పునః పరిష్వజ్య శశిప్రభాననా రురోద సీతా జనకాత్మజా తదా || 46 ||

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకపంచాశః సర్గః || 51 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

52. ద్విపంచాశః సర్గః - సీతావిక్రోశః

|| సీతావిక్రోశః ||

తమల్పజీవితం గృధ్రం స్ఫురంతం రాక్షసాధిపః |
దదర్శ భూమౌ పతితం సమీపే రాఘవాశ్రమాత్ || 1 ||

సా తు తారాధిపముఖీ రావణేన సమీక్ష్య తమ్ |
గృధ్రరాజం వినిహతం విలలాప సుదుఃఖితా || 2 ||

ఆలింగ్య గృధ్రం నిహతం రావణేన బలీయసా |
విలలాప సుదుఃఖార్తా సీతా శశినిభాననా || 3 ||

నిమిత్తం లక్ష్మణజ్ఞానం శకునిస్ఫురదర్శనమ్ |
అవశ్యం సుఖదుఃఖేషు నరాణాం ప్రతిదృశ్యతే || 4 ||

నూనం రామ న జానాసి మహద్వ్వసనమాత్మనః |
ధావంతి నూనం కాకుత్స్థం మదర్థం మృగపక్షిణః || 5 ||

అయం హి సాపచారేణ మాం త్రాతుమభిసంగతః |
శేతే వినిహతో భూమౌ మమాభాగ్యాద్విహంగమః || 6 ||

త్రాహి మామద్య కాకుత్స్థ లక్ష్మణేతి వరాంగనా |
సుసంత్రస్తా సమాక్రందచ్ఛృణ్వతాం తు యథాంతికే || 7 ||

తాం క్లిష్టమాల్యాభరణాం విలపంతీమనాథవత్ |
అభ్యధావత వైదేహీం రావణో రాక్షసాధిపః || 8 ||

తాం లతామివ వేష్టంతీమాలింగంతీం మహాద్రుమాన్ |
ముంచ ముంచేతి బహుశః ప్రవదన్ రాక్షసాధిపః || ||

క్రోశంతీం రామ రామేతి రామేణ రహితాం వనే |
జీవితాంతాయ కేశేషు జగ్రాహాంతకసన్నిభః || 10 ||

ప్రథర్ణితాయాం సీతాయాం బభూవ సచరాచరమ్ |
జగత్సర్వమమర్యాదం తమసాఽంధేన సంవృతమ్ || 11 ||

న వాతి మారుతస్తత్ర నిష్ప్రభోఽభూద్ధివాకరః |
దృష్ట్వా సీతాం పరామృష్టాం దీనాం దివ్యేన చక్షుషా || 12 ||

కృతం కార్యమితి శ్రీమాన్ వ్యాజహార పితామహః |
ప్రహృష్టా వ్యథితాశ్చాసన్ సర్వే తే పరమర్షయః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

52. ద్విపంచాశః సర్గః - సీతావిక్రోశః

దృష్ట్వా సీతాం పరామృష్టాం దండకారణ్యవాసినః |
రావణస్య వినాశం చ ప్రాప్తం బుధ్యా యదృచ్ఛయా || 14 ||

స తు తాం రామరామేతి రుదంతం లక్ష్మణేతి చ |
జగామాదాయ చాకాశం రావణో రాక్షసేశ్వరః || 15 ||

తప్తాభరణవర్ణాంగీ పీతకాశేయవాసినీ |
రరాజ రాజపుత్రీ తు విద్యుత్సాదామినీ యథా || 16 ||

ఉద్ధూతేన చ వస్త్రేణ తస్యాః పీతేన రావణః |
అధికం ప్రతిబభ్రాజ గిరిర్లిప్త ఇవాగ్నినా || 17 ||

తస్యాః పరమకల్యాణ్యాస్తామ్రూణి సురభీణి చ |
పద్మపత్రాణి వైదేహ్య అభ్యకీర్యంత రావణమ్ || 18 ||

తస్యాః కాశేయముద్ధూతమాకాశే కనకప్రభమ్ |
బభౌ చాదిత్యరాగేణ తామ్రమభ్రమివాతపే || 19 ||

తస్యాస్తత్సునసం వక్త్రమాకాశే రావణాంకగమ్ |
న రరాజ వినా రామం వినాలమివ పంకజమ్ || 20 ||

బభూవ జలదం నీలం భిత్త్వా చంద్ర ఇవోదితః |
సులలాటం సుకేశాంతం పద్మగర్భాభమవ్రణమ్ || 21 ||

శుక్లైః సువిమలైర్దంతైః ప్రభావద్భిరలంకృతమ్ |
తస్యాస్తద్విమలం వక్త్రమాకాశే రావణాంకగమ్ || 22 ||

రుదితం వ్యపమృష్టాస్రం చంద్రవత్ప్రియదర్శనమ్ |
సునాసం చారుతామ్రోష్ఠమాకాశే హాటకప్రభమ్ || 23 ||

రాక్షసేన సమాధూతం తస్యాస్తద్వదనం శుభమ్ |
శుశుభే న వినా రామం దివా చంద్ర ఇవోదితః || 24 ||

సా హేమవర్ణా నీలాంగం మైథిలీ రాక్షసాధిపమ్ |
శుశుభే కాంచనీ కాంచీ నీలం మణిమివాశ్రితా || 25 ||

సా పద్మగౌరీ హేమాభా రావణం జనకాత్మజా |
విద్యుద్ధనమివావిశ్య శుశుభే తప్తభూషణా || 26 ||

తరుప్రవాలరక్తా సా నీలాంగం రాక్షసేశ్వరమ్ |
ప్రాశోభయత వైదేహీ గజం కక్లేవ కాంచనీ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

52. ద్విపంచాశః సర్గః - సీతావిక్రోశః

తస్యా భూషణఘోషేణ వైదేహ్య రాక్షసాధిపః |
 బభౌ సచపలో నీలః సఘోష ఇవ తోయదః || 28 ||
 ఉత్తమాంగాచ్చుతా తస్యాః పుష్పవృష్టిః సమంతతః |
 సీతాయా హ్రీయమాణాయాః పపాత ధరణీతలే || 29 ||
 సా తు రావణవేగేన పుష్పవృష్టిః సమంతతః |
 సమాధూతా దశగ్రీవం పునరేవాభ్యవర్తత || 30 ||
 అభ్యవర్తత పుష్పాణాం ధారా వైశ్రవణానుజమ్ |
 నక్షత్రమాలా విమలా మేరుం నగమివోన్నతమ్ || 31 ||
 చరణాన్నూపురం భ్రష్టం వైదేహ్య రత్నభూషితమ్ |
 విద్యున్నండలసంకాశం పపాత మధురస్వనమ్ || 32 ||
 తాం మహోల్కామివాకాశే దీప్యమానాం స్వతేజసా |
 జహరాకాశమావిశ్య సీతాం వైశ్రవణానుజః || 33 ||
 తస్యాస్తాన్యగ్నివర్ణాని భూషణాని మహీతలే |
 సఘోషాణ్యవకీర్యంత క్షీణాస్తారా ఇవాంబరాత్ || 34 ||
 తస్యాః స్తనాంతరాద్భ్రష్టో హారస్తారాధిపద్యుతిః |
 వైదేహ్య నిపతన్ భాతి గంగేవ గగనాచ్చుతా || 35 ||
 ఉత్పన్నవాతాభిహతా నానాద్విజగణాయుతాః |
 మా భైరితి విధూతాగ్రా వ్యాజహ్నులివ పాదపాః || 36 || [-జహ్రా]
 నలినోఽ ధ్వస్తకమలాస్త్రస్తమీనజలేచరాః |
 సభీమివ గతోచ్ఛ్వాసామన్యశోచంత మైథిలీమ్ || 37 ||
 సమంతాదభిసంపత్య సింహవ్యాఘ్రమృగద్విజాః |
 అన్యధావంస్తదా రోషాత్ సీతాం ఛాయానుగామినః || 38 ||
 జలప్రపాతాస్తముఖాః శృంగైరుచ్చితబాహవః |
 సీతాయాం హ్రీయమాణాయాం విక్రోశంతీవ పర్వతాః || 39 ||
 హ్రీయమాణాం తు వైదేహీం దృష్ట్వా దీనో దివాకరః |
 ప్రతిధ్వస్తప్రభః శ్రీమానాసీత్ పాండరమండలః || 40 ||
 నాస్తి ధర్మః కుతః సత్యం నార్జవం నాన్యశంసతా |
 యత్ర రామస్య వైదేహీం భార్యాం హరతి రావణః || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

52. ద్విపంచాశః సర్గః - సీతావిక్రోశః

ఇతి సర్వాణి భూతాని గణశః పర్యదేవయన్ |
విత్తస్తకా దీనముఖా రురుదుర్భగపోతకాః || 42 ||

ఉద్వీక్తోద్వీక్ష్ట నయనైరాస్తపాతావిలేక్షణాః |
సుప్రవేపితగాత్రాశ్చ బభూవుర్వనదేవతాః || 43 ||

విక్రోశంతీం దృఢం సీతాం దృష్ట్వా దుఃఖం తథా గతామ్ |
తాం తు లక్ష్మణ రామేతి క్రోశంతీం మధురస్వరమ్ || 44 ||

అవేక్షమాణాం బహుశో వైదేహీం ధరణీతలమ్ |
స తామాకులకేశాంతాం విప్రమృష్టవిశేషకామ్ |
జహరాత్కవినాశాయ దశగ్రీవో మనస్పినీమ్ || 45 ||

తతస్తు సా చారుదతీ శుచిస్సీతా వినాకృతా బంధుజనేన మైథిలీ |
అపశ్యతీ రాఘవలక్ష్మణావుభౌ వివర్ణవక్త్రా భయభారపీడితా || 46 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్విపంచాశః
సర్గః || 52 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

53. త్రిపంచాశః సర్గః - రావణభర్తృనమ్

|| రావణభర్తృనమ్ ||

ఖముత్పతంతం తం దృష్ట్వా మైథిలీ జనకాత్మజా |
 దుఃఖితా పరమోద్విగ్నా భయే మహతి వర్తినీ || 1 ||

రోషరోదనతామ్రాక్షీ భీమాక్షం రాక్షసాధిపమ్ |
 రుదంతీ కరుణం సీతా హ్రీయమాణేదమబ్రవీత్ || 2 ||

న వ్యపత్రపసే నీచ కర్మణాఽనేన రావణ |
 జ్ఞాత్వా విరహితాం యన్తాం చోరయిత్వా పలాయసే || 3 ||

త్వయైవ నూనం దుష్టాత్మన్ భీరుణా హర్తుమిచ్ఛతా |
 మమాపవాహితో భర్తా మృగరూపేణ మాయయా || 4 ||

యో హి మాముద్యతస్త్రాతుం సోఽప్యయం వినిపాతితః |
 గృధ్రరాజః పురాణోఽసౌ శ్వశురస్య సఖా మమ || 5 ||

పరమం ఖలు తే వీర్యం దృశ్యతే రాక్షసాధమ |
 విశ్రావ్య నామధేయం హి యుద్ధే నాస్తి జితా త్వయా || 6 ||

ఈదృశం గర్జితం కర్మ కథం కృత్వా న లజ్జసే |
 స్త్రియాశ్చ హరణం నీచ రహితే తు పరస్య చ || 7 ||

కథయిష్యంతి లోకేషు పురుషాః కర్మ కుత్సితమ్ |
 సునృశంసమధర్మిష్ఠం తవ శౌండీర్యమానినః || 8 ||

ధిక్ తే శౌర్యం చ సత్త్వం చ యత్త్వం కథితవాంస్తదా |
 కులాక్రోశకరం లోకే ధిక్ తే చారిత్రమీదృశమ్ || 9 ||

కిం కర్తుం శక్యమేవం హి యజ్జవేనైవ ధావసి |
 ముహూర్తమపి తిష్ఠస్య న జీవన్ ప్రతియాస్యసి || 10 ||

న హి చక్షుష్పథం ప్రాప్య తయోః పార్థివపుత్రయోః |
 ససైన్యోఽపి సమర్థస్త్యం ముహూర్తమపి జీవితుమ్ || 11 ||

న త్వం తయోః శరస్పర్శం సోఽఘం శక్తః కథంచన |
 వనే ప్రజ్వలితస్యేవ స్పర్శమగ్నేర్విహంగమః || 12 ||

సాధు కృత్వాఽఽత్మనః పథ్యం సాధు మాం ముంచ రావణ |
 మత్ప్రధర్షణరుష్టో హి భ్రాత్రా సహ పతిర్కమ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

53. త్రిపంచాశః సర్గః - రావణభర్తృనమ్

విధాస్యతి వినాశాయ త్వం మాం యది న ముంచసి |
 యేన త్వం వ్యవసాయేన బలాంతాం హర్తుమిచ్ఛసి || 14 ||

వ్యవసాయః స తే నీచ భవిష్యతి నిరర్థకః |
 న హ్యహం తమపశ్యంతీ భర్తారం విబుధోపమమ్ || 15 ||

ఉత్సహే శత్రువశగా ప్రాణాన్ ధారయితుం చిరమ్ |
 న నూనం చాత్మనః శ్రేయః పథ్యం వా సమవేక్షసే || 16 ||

మృత్యుకాలే యథా మర్త్యో విపలీతాని సేవతే |
 ముమూర్షాణాం హి సర్వేషాం యత్పథ్యం తన్న రోచతే || 17 ||

పశ్యామ్యద్య హి కంఠే త్వాం కాలపాశావపాశితమ్ |
 యథా చాస్మిన్ భయస్థానే న బిభేషి దశానన || 18 ||

వ్యక్తం హిరణ్మయాన్ హి త్వం సంపశ్యసి మహీరుహాన్ |
 నదీం వైతరణీం ఘోరాం రిధిరౌఘనివాసినీమ్ || 19 ||

అసిపత్రవనం చైవ భీమం పశ్యసి రావణ |
 తప్తకాంచనపుష్పాం చ వైడూర్యప్రవరచ్ఛదామ్ || 20 ||

ద్రక్ష్యసే శాల్మలీం తీక్ణామాయసైః కంటకైశ్చితామ్ |
 న హి త్వమీదృశం కృత్వా తస్యాలీకం మహాత్మనః || 21 ||

ధరితుం శక్యసి చిరం విషం పీత్వేవ నిర్ఘ్నః |
 బద్ధస్త్వం కాలపాశేన దుర్నివారేణ రావణ || 22 ||

క్య గతో లప్పుసే శర్మ భర్తుర్కమ మహాత్మనః |
 నిమేషాంతరమాత్రేణ వినా బ్రాత్రా మహావనే || 23 ||

రాక్షసా నిహతా యేన సహస్రాణి చతుర్థశ |
 స కథం రాఘవో వీరః సర్వాస్త్రకుశలో బలీ || 24 ||

న త్వాం హన్యాచ్ఛరైస్తీక్ణైరిష్టభార్యాపహారిణమ్ |
 ఏతచ్ఛాన్యచ్ఛ పరుషం వైదేహీ రావణాంకగా |
 భయశోకసమావిష్టా కరుణం విలలాప హా || 25 ||

తథా భృశార్తాం బహు చైవ భాషిణీం విలాపపూర్వం కరుణం చ భామినీమ్ |
 జహార పాపః కరుణం వివేష్టతీం నృపాత్మజామాగతగాత్రవేపథుమ్ || 26 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రిపంచాశః సర్గః || 53 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

54. చతుఃపంచాశః సర్గః - లంకాప్రాపణమ్

|| లంకాప్రాపణమ్ ||

హ్రీయమాణా తు వైదేహీ కంచినాథమపశ్యతీ |
 దదర్శ గిరిశ్యంగస్థాన్ పంచ వానరపుంగవాన్ || 1 ||
 తేషాం మధ్యే విశాలాక్షీ కాశేయం కనకప్రభమ్ |
 ఉత్తరీయం వరారోహా శుభాన్యాభరణాని చ || 2 ||
 ముమోచ యది రామాయ శంసేయురితి మైథిలీ |
 వస్త్రముత్సృజ్య తన్తధ్యే నిక్షిప్తం సహభూషణమ్ || 3 ||
 సంభ్రమాత్తు దశగ్రీవస్తత్కర్తృ న స బుద్ధవాన్ |
 పింగాక్షాస్తాం విశాలాక్షీం నేత్రైరనిమిషైరివ || 4 ||
 విక్రోశంతీం తథా సీతాం దదృశుర్వానరర్షభాః |
 స చ పంపామతిక్రమ్య లంకామభిముఖః పులిమ్ || 5 ||
 జగామ రుదతీం గృహ్య వైదేహీం రాక్షసేశ్వరః |
 తాం జహార సుసంహృష్టా రావణో మృత్యుమాత్మనః || 6 ||
 ఉత్సంగేనేవ భుజగీం తీక్ష్ణదంష్ట్రాం మహావిషామ్ |
 వనాని సరితః శైలాన్ సరాంసి చ విహాయసా || 7 ||
 స క్షిప్తం సమతీయాయ శరశ్చాపాదివ చ్యుతః |
 తిమినక్రనికేతం తు వరుణాలయమక్షయమ్ || 8 ||
 సరితాం శరణం గత్వా సమతీయాయ సాగరమ్ |
 సంభ్రమాత్పరివృత్తోర్త్వ రుద్ధమీనమహోరగః || 9 ||
 వైదేహ్యం హ్రీయమాణాయాం బభూవ వరుణాలయః |
 అంతరిక్షగతా వాచః సస్పృజుశ్చారణాస్తదా || 10 ||
 ఏతదంతో దశగ్రీవ ఇతి సిద్ధాస్తదాఽబ్రువన్ |
 స తు సీతాం వివేష్టంతమంకేనాదాయ రావణః || 11 ||
 ప్రవివేశ పులిం లంకాం రూపిణీం మృత్యుమాత్మనః |
 సోఽభిగమ్య పులిం లంకాం సువిభక్తమహాపథామ్ || 12 ||
 సంరూఢకక్ష్ణాబహులం స్వమంతఃపురమావిశత్ |
 తత్ర తామసీతాపాంగాం శోకమోహపరాయణామ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

54. చతుఃపంచాశః సర్గః - లంకాప్రాపణమ్

నిదధే రావణః సీతాం మయో మాయామివ స్త్రియమ్ |
అబ్రవీచ్ఛ దశగ్రీవః పిశాచీర్హోరదర్శనాః || 14 ||

యథా నేమాం పుమాన్ స్త్రీ వా సీతాం పశ్యత్యసమ్మతః |
ముక్తామణిసువర్ణాని వస్త్రాణ్యాభరణాని చ || 15 ||

యద్యదిచ్ఛేత్తదేవాస్యా దేయం మచ్ఛందతో యథా |
యా చ వక్షతి వైదేహీం వచనం కించిదప్రియమ్ || 16 ||

అజ్ఞానాద్యది వా జ్ఞానాన్న తస్యా జీవితం ప్రియమ్ |
తథోక్త్వా రాక్షసీస్తాస్తు రాక్షసేంద్రః ప్రతాపవాన్ || 17 ||

నిష్కమ్యాంతఃపురాత్తస్మాత్కిం కృత్యమితి చింతయన్ |
దదర్శాష్టా మహావీర్యాన్ రాక్షసాన్ పిశితాశనాన్ || 18 ||

స తాన్ దృష్ట్వా మహావీర్యో వరదానేన మోహితః |
ఉవాచైతానిదం వాక్యం ప్రశస్య బలవీర్యతః || 19 ||

నానాప్రహరణాః క్షిప్రమితో గచ్ఛత సత్వరాః |
జనస్థానం హతస్థానం భూతపూర్వం ఖరాలయమ్ || 20 ||

తత్రోష్యతాం జనస్థానే శూన్యే నిహతరాక్షసే |
పౌరుషం బలమాశ్రిత్య త్రాసముత్పజ్య దూరతః || 21 ||

బలం హి సుమహాద్యన్తే జనస్థానే నివేశితమ్ |
సదూషణఖరం యుద్ధే హతం రామేణ సాయకైః || 22 ||

తత్ర క్రోధో మమామర్ణాద్ధైర్యస్యోపలి వర్తతే |
వైరం చ సుమహాజ్ఞాతం రామం ప్రతి సుదారుణమ్ || 23 ||

నిర్యాతయితుమిచ్ఛామి తచ్ఛ వైరమహం లిపోః |
న హి లప్స్వామ్యహం నిద్రామహత్వా సంయుగే లిపుమ్ || 24 ||

తం త్విదానీమహం హత్వా ఖరదూషణఘాతినమ్ |
రామం శర్శోపలప్స్వామి ధనం లభ్యేవ నిర్ధనః || 25 ||

జనస్థానే వసద్భిస్తు భవద్భి రామమాశ్రితా |
ప్రవృత్తిరుపనేతవ్యా కిం కరోతీతి తత్త్వతః || 26 ||

అప్రమాదాచ్ఛ గంతవ్యం సర్వైరపి నిశాచరైః |
కర్తవ్యశ్చ సదా యత్క్ష రాఘవస్య వధం ప్రతి || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

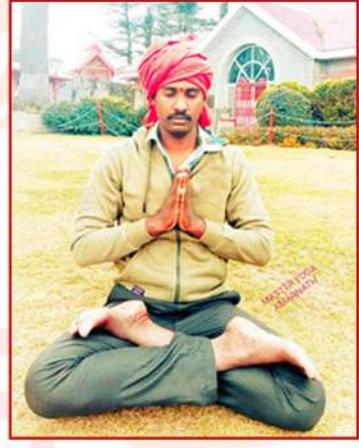
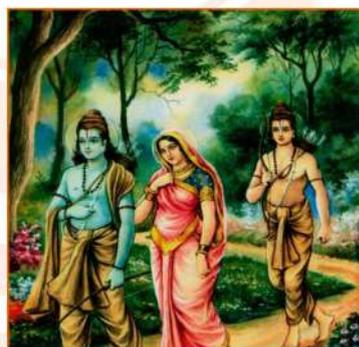
అరణ్యకాండ

54. చతుఃపంచాశః సర్గః - లంకాప్రాపణమ్

యుష్మాకం చ బలజ్ఞోఽహం బహుశో రణమూర్ధని |
 అతశ్చాస్మిన్ జనస్థానే మయా యూయం నియోజితాః || 28 ||
 తతః ప్రియం వాక్యముపేత్య రాక్షసా మహార్థమష్టావభివాద్య రావణమ్ |
 విహాయ లంకాం సహితాః ప్రతస్థిరే యతో జనస్థానమలక్ష్మదర్శనాః || 29 ||
 తతస్తు సీతాముపలభ్య రావణః సుసంప్రహృష్టః పరిగృహ్య మైథిలీమ్ |
 ప్రసజ్య రామేణ చ వైరముత్తమం బభూవ మోహన్ముదితః స రాక్షసః || 30 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుఃపంచాశః సర్గః || 54 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

55. పంచపంచాశః సర్గః-సీతావిలోభనోద్యమః

|| సీతావిలోభనోద్యమః ||

సందిశ్య రాక్షసాన్ ఘోరాన్ రావణోఽష్టౌ మహాబలాన్ |
ఆత్మానం బుద్ధివైక్లవ్యాత్ కృతకృత్యమమన్యత || 1 ||

స చింతయానో వైదేహీం కామబాణసమర్పితః |
ప్రవివేశ గృహం రమ్యం సీతాం ద్రష్టుమభిత్సరన్ || 2 ||

స ప్రవిశ్య తు తద్వేశ్య రావణో రాక్షసాధిపః |
అపశ్యద్రాక్షసీమధ్యే సీతాం శోకపరాయణామ్ || 3 ||

అశ్రుపూర్ణముఖీం దీనాం శోకభారాభిపీడితామ్ |
వాయువేగైరివాక్రాంతాం మజ్జంతీం నావమర్ణవే || 4 ||

మృగయూథపరిభ్రష్టాం మృగీం శ్వభిరివావృతామ్ |
అధోముఖముఖీం సీతామభ్యేత్య చ నిశాచరః || 5 ||

తాం తు శోకపరాం దీనామవశాం రాక్షసాధిపః |
స బలాద్ధర్మయామాస గృహం దేవగృహోపమమ్ || 6 ||

హర్షప్రాసాదసంబాధం స్త్రీసహస్రనిషేవితమ్ |
నానాపక్షిగణైర్బుష్టం నానారత్నసమన్వితమ్ || 7 ||

కాంచనైస్తాపనీయైశ్చ స్ఫాటికై రాజతైరపి |
వజ్రవైడూర్యచిత్రైశ్చ స్తంభైర్ద్వష్టిమనోహరైః || 8 ||

దివ్యదుందుభినిర్తాదం తప్తకాంచనతోరణమ్ |
సోపానం కాంచనం చిత్రమారురోహ తయా సహ || 9 ||

దాంతికా రాజతాశ్చైవ గవాక్షాః ప్రియదర్శనాః |
హేమజాలావృతాశ్చాసంస్తత్ర ప్రాసాదపంక్తయః || 10 ||

సుధామణివిచిత్రాణి భూమిభాగాని సర్వశః |
దశగ్రీవః స్వభవనే ప్రాదర్శయత మైథిలీమ్ || 11 ||

దీర్ఘికాః పుష్కరిణ్యశ్చ నానావృక్షసమన్వితాః |
రావణో దర్శయామాస సీతాం శోకపరాయణామ్ || 12 ||

దర్శయిత్వా తు వైదేహ్యః కృత్స్నం తద్భవనోత్తమమ్ |
ఉవాచ వాక్యం పాపాత్మా సీతాం లోభితుమిచ్ఛయా || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

5. పంచపంచాశః సర్గః - సీతావిలోభనోద్యమః

దశ రాక్షసకోట్యశ్చ ద్వావింశతిరథాపరాః |
 తేషాం ప్రభురహం సీతే సర్వేషాం భీమకర్కణామ్ || 14 ||
 వర్జయిత్వా జరావృద్ధాన్ బాలాంశ్చ రజనీచరాన్ |
 సహస్రమేకమేకస్య మమ కార్యపురఃసరమ్ || 15 ||
 యదిదం రాజతంత్రం మే త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ |
 జీవితం చ విశాలాక్షి త్వం మే ప్రాణైర్గర్భీయసీ || 16 ||
 బహునాం స్త్రీసహస్రాణాం మమ యోఽసౌ పరిగ్రహః |
 తాసాం త్వమీశ్వరా సీతే మమ భార్యా భవ ప్రియే || 17 ||
 సాధు కిం తేఽన్యథా బుద్ధ్యా రోచయస్య వచో మమ |
 భజస్య మాఽభితప్తస్య ప్రసాదం కర్తుమర్హసి || 18 ||
 పరిక్షిప్తా సహస్రేణ లంకేయం శతయోజనా |
 నేయం ధర్షయితుం శక్యా సేంద్రైరపి సురాసురైః || 19 ||
 న దేవేషు న యక్షేషు న గంధర్వేషు పక్షిషు |
 అహం పశ్యామి లోకేషు యో మే వీర్యసమో భవేత్ || 20 ||
 రాజ్యభ్రష్టేన దీనేన తాపసేన గతాయుషా |
 కిం కలిష్యసి రామేణ మానుషేణాల్పతేజసా || 21 ||
 భజస్య సీతే మామేవ భర్తాహం సదృశస్తవ |
 యౌవనం హ్యాధ్రువం భీరు రమస్వేహ మయా సహ || 22 ||
 దర్శనే మా కృథా బుద్ధిం రాఘవస్య వరాననే |
 కాఽస్య శక్తిరిహంగంతుమపి సీతే మనోరథైః || 23 ||
 న శక్యో వాయురాకాశే పాశైర్బద్ధం మహాజవః |
 దివ్యమానస్య చాప్యగ్నేర్గ్రహీతుం విమలాం శిఖామ్ || 24 ||
 త్రయాణామపి లోకానాం న తం పశ్యామి శోభనే |
 విక్రమేణ నయేద్యస్త్యాం మద్భాషణపరిపాలితామ్ || 25 ||
 లంకాయాం సుమహద్రాజ్యమిదం త్వమనుపాలయ |
 త్వత్ప్రేష్య మద్విధాశ్చైవ దేవాశ్చాపి చరాచరాః || 26 ||
 అభిషేకోదకక్లిన్నా తుష్టా చ రమయస్య మామ్ |
 దుష్కృతం యత్పూరా కర్త వనవాసేన తద్గతమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

55. పంచపంచాశః సర్గః-సీతావిలోభనోద్యమః

యశ్చ తే సుకృతో ధర్మస్తస్యేహ ఫలమాఘ్నిహి |
 ఇహ మాల్యాని సర్వాణి దివ్యగంధాని మైథిలీ || 28 ||
 భూషణాని చ ముఖ్యాని సేవస్య చ మయా సహా |
 పుష్పకం నామ సుశ్రోణి బ్రాతుర్వైశ్రవణస్య మే ||29 ||
 విమానం సూర్యసంకాశం తరసా నిర్జితం మయా |
 విశాలం రమణీయం చ తద్విమానమనుత్తమమ్ || 30 ||
 తత్ర సీతే మయా సార్థం విహరస్య యథాసుఖమ్ |
 వదనం పద్మసంకాశం విమలం చారుదర్శనమ్ ||31 ||
 శోకార్తం తు వరారోహే న బ్రాజతి వరాననే |
 ఏవం వదతి తస్మిన్ సా వస్త్రాంతేన వరాంగనా || 32 ||
 పిథాయేందునిభం సీతా ముఖమశ్రూణ్యవర్తయత్ |
 ధ్యాయంతీం తామివాస్వస్థాం దీనాం చింతాహతప్రభామ్ || 33 ||
 ఉవాచ వచనం పాపా రావణో రాక్షసేశ్వరః |
 అలం వ్రీడేన వైదేహి ధర్మలోపకృతేన చ || 34 ||
 ఆర్షోఽయం దైవనిష్కందో యస్తామభిగమిష్యతి |
 ఏతా పాదౌ మయా స్నిగ్ధౌ శిరోభిః పరిపీడితౌ || 35 ||
 ప్రసాదం కురు మే క్షిప్రం వశ్యో దాసోఽహమస్మి తే |
 ఇమాః శూన్యా మయా వాచః శుష్యమాణేన భాషితాః |
 న చాపి రావణః కాంచిన్మూర్ఖా స్త్రీం ప్రణమేత హ || 36 ||
 ఏవముక్త్యా దశగ్రీవో మైథిలీం జనకాత్మజామ్ |
 కృతాంతవశమాపన్నో మమేయమితి మన్యతే || 37 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే పంచపంచాశః
 సర్గః || 55 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

56. షట్పంచాశః సర్గః - వత్సరావధికరణమ్

|| వత్సరావధికరణమ్ ||

సా తథోక్తా తు వైదేహీ నిర్భయా శోకకల్మితా |
 తృణమంతరతః కృత్వా రావణం ప్రత్యభాషత || 1 ||

రాజా దశరథో నామ ధర్మసేతురివాచలః |
 సత్యసంధః పరిజ్ఞాతో యస్య పుత్రః స రాఘవః || 2 ||

రామో నామ స ధర్మాత్మా త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః |
 దీర్ఘబాహుర్విశాలాక్షో దైవతం హి పతిర్మమ || 3 ||

ఇక్ష్వాకూణాం కులే జాతః సింహస్కంధో మహాద్యుతిః |
 లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా యస్తే ప్రాణాన్ హరిష్యతి || 4 ||

ప్రత్యక్షం యద్యహం తస్య త్వయా స్యాం ధర్మితా బలాత్ |
 శయితా త్వం హతః సంఖ్యే జనస్థానే యథా ఖరః || 5 ||

య ఏతే రాక్షసాః ప్రోక్తా ఘోరరూపా మహాబలాః |
 రాఘవే నిర్విషాః సర్వే సుపర్ణే పన్నగా యథా || 6 ||

తస్య జ్యూవిప్రముక్తాస్తే శరాః కాంచనభూషణాః |
 శలీరం విధమిష్యంతి గంగాకూలమివోర్మయః || 7 ||

అసురైర్వా సురైర్వా త్వం యద్యవధ్యోఽసి రావణ |
 ఉత్పాద్య సుమహద్వైరం జీవంస్తస్య న మోక్షసే || 8 ||

స తే జీవితశేషస్య రాఘవోంతకరో బలీ |
 పశోరూపగతస్యేవ జీవితం తవ దుర్లభమ్ || 9 ||

యది పశ్యేత్ స రామస్త్వాం రోషదీప్తేన చక్షుషా |
 రక్షస్త్యమద్య నిర్దగ్ధో గచ్ఛేః సద్యః పరాభవమ్ || 10 ||

యశ్చంద్రం నభసో భూమౌ పాతయేన్నాశయేత వా |
 సాగరం శోషయేద్వాపి స సీతాం మోచయేదిహ || 11 ||

గతాయుస్త్యం గతశ్రీకో గతసత్త్వో గతేంద్రియః |
 లంకా వైధవ్యసంయుక్తా త్వత్కృతేన భవిష్యతి || 12 ||

న తే పాపమిదం కర్మ సుఖోదర్కం భవిష్యతి |
 యాఽహం నీతా వినాభావం పతిపార్శ్వాత్త్వయా వనే || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

56. షట్పంచాశః సర్గః - వత్సరావధికరణమ్

న హి దైవతసంయుక్తో మమ భర్తా మహాద్యుతిః |
 నిర్భయో వీర్యమాశ్రిత్య శూన్యో వసతి దండకే || 14 ||
 న తే దర్పం బలం వీర్యముత్సేకం చ తథావిధమ్ |
 అపనేష్యతి గాత్రేభ్యః శరవర్షేణ సంయుగే || 15 ||
 యదా వినాశో భూతానాం దృశ్యతే కాలచోదితః |
 తదా కార్యే ప్రమాద్యంతి నరాః కాలవశం గతాః || 16 ||
 మాం ప్రధృష్య న తే కాలః ప్రాప్తోఽయం రాక్షసాధమ |
 ఆత్మనో రాక్షసానాం చ వధాయాంతఃపురస్య చ || 17 ||
 న శక్యా యజ్ఞమధ్యస్థా వేదిః స్రుగ్భాండమండితా |
 ద్విజాతిమంత్రపూతా చ చండాలేనావమర్షితుమ్ || 18 ||
 తథాఽహం ధర్మనిత్యస్య ధర్మపత్నీ పతివ్రతా |
 త్వయా స్తృష్టం న శక్యాఽస్మి రాక్షసాధమ పాపినా || 19 ||
 క్రీడంతీ రాజహంసేన పద్మషండేషు నిత్యదా |
 హంసీ సా త్యణషండస్థం కథం పశ్యేత మద్దుకమ్ || 20 ||
 ఇదం శరీరం నిస్సంజ్ఞం బంధ వా ఖాదయస్య వా |
 నేదం శరీరం రక్ష్యం మే జీవితం వాపి రాక్షస || 21 ||
 న తు శక్న్వామ్యుపక్రోశం పృథివ్యాం దాతుమాత్మనః |
 ఏవముక్త్వా తు వైదేహీ క్రోధాత్ సుపరుషం వచః || 22 ||
 రావణం మైథిలీ తత్ర పునర్షోవాచ కించన |
 సీతాయా వచనం శ్రుత్వా పరుషం రోమహర్షణమ్ || 23 ||
 ప్రత్యువాచ తతః సీతాం భయసందర్శనం వచః |
 శృణు మైథిలి మద్భాక్యం మాసాన్ ద్వాదశ భామిని || 24 ||
 కాలేనానేన నాభ్యేషి యది మాం చారుహాసిని |
 తతస్త్వాం ప్రాతరాశార్థం సూదాశ్చేత్స్వంతి లేశశః || 25 ||
 ఇత్యుక్త్వా పరుషం వాక్యం రావణః శత్రురావణః |
 రాక్షసీశ్చ తతః క్రుద్ధ ఇదం వచనమబ్రవీత్ || 26 ||
 శీఘ్రమేవ హి రాక్షసో వికృతా ఘోరదర్శనాః |
 దర్శమస్యా వినేష్యధ్వం మాంసశోణితభోజనాః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

56. షట్పంచాశః సర్గః - వత్సరావధికరణమ్

వచనాదేవ తాస్తస్య సుఘోరా రాక్షసీగణాః |
 కృతప్రాంజలయో భూత్వా మైథిలీం పర్యవారయన్ || 28 ||
 స తాః ప్రోవాచ రాజా తు రావణో ఘోరదర్శనః |
 ప్రచాల్య చరణోత్కర్షైర్దారయన్మివ మేదిశీమ్ || 29 ||
 అశోకవనికామధ్యే మైథిలీ నీయతామియమ్ |
 తత్రేయం రక్షతాం గూఢం యుష్మాభిః పరివారితా || 30 ||
 తల్లైనాం తర్జనైర్ద్రోరైః పునః సాంత్యైశ్చ మైథిలీమ్ |
 ఆనయధ్వం వశం సర్వా వన్యాం గజవధూమివ || 31 ||
 ఇతి ప్రతిసమాదిష్టా రాక్షసోఽ రావణేన తాః |
 అశోకవనికాం జగ్నుర్మైథిలీం ప్రతిగృహ్య తు || 32 ||
 సర్వకాలఫలైర్వక్షైర్శానాపుష్పఫలైర్వతామ్ |
 సర్వకాలమదైశ్చాపి ద్విజైః సముపసేవితామ్ || 33 ||
 సా తు శోకపరీతాంగీ మైథిలీ జనకాత్మజా |
 రాక్షసీవశమాపన్నా వ్యాఘ్రీణాం హరిణీ యథా || 34 ||
 శోకేన మహతా గ్రస్తా మైథిలీ జనకాత్మజా |
 న శర్క లభతే భీరుః పాశబద్ధా మృగీ యథా || 35 ||
 న విందతే తత్ర తు శర్క మైథిలీ విరూపనేత్రాభిరతీవ తర్జితా |
 పతిం స్మరంతీ దయితం చ దైవతం విచేతనాఽభూద్భయశోకపీడితా || 36 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షట్పంచాశః సర్గః||56||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

57. సప్తపంచాశః సర్గః-రామప్రత్యాగమనమ్

|| రామప్రత్యాగమనమ్ ||

రాక్షసం మృగరూపేణ చరంతం కామరూపిణమ్ |
నిహత్య రామో మాలీచం తూర్ణం పథి నివర్తతే || 1 ||

తస్య సంత్యరమాణస్య ద్రష్టుకామస్య మైథిలీమ్ |
క్రూరస్యసోఽథ గోమాయుర్విననాదాస్య పృష్ఠతః || 2 ||

స తస్య స్వరమాజ్ఞాయ దారుణం రోమహర్షణమ్ |
చింతయామాస గోమాయోః స్వరేణ పరిశంకితః || 3 ||

అశుభం బత మన్యేఽహం గోమాయుర్యాశ్యతే యథా |
స్వస్తి స్యాదపి వైదేహ్య రాక్షసైర్భక్తణం వినా || 4 ||

మాలీచేన తు విజ్ఞాయ స్వరమాలంబ్య మామకమ్ |
విక్రుష్టం మృగరూపేణ లక్ష్మణః శృణుయాద్యది || 5 ||

స సౌమిత్రిః స్వరం శ్రుత్వా తాం చ హిత్వా చ మైథిలీమ్ |
తయైవ ప్రహితః క్షిప్తం మత్సకాశమిహైష్యతి || 6 ||

రాక్షసైః సహితైర్శూనం సీతాయా ఈప్సితో వధః |
కాంచనశ్చ మృగో భూత్వా వ్యపనీయాశ్రమాత్తు మామ్ || 7 ||

దూరం నీత్వా తు మాలీచో రాక్షసోఽభూచ్ఛరాహతః |
హం లక్ష్మణ హతోఽస్త్రితి యద్వాక్యం వ్యాజహార చ || 8 ||

అపి స్వస్తి భవేత్తాభ్యాం రహితాభ్యాం మహావనే |
జనస్థాననిమిత్తం హి కృతవైరోఽస్తి రాక్షసైః || 9 ||

నిమిత్తాని చ ఘోరాణి దృశ్యంతేఽద్య బహూని చ |
ఇత్యేవం చింతయన్ రామః శ్రుత్వా గోమాయునిఃస్వనమ్ || 10 ||

ఆత్మనశ్చాపనయనాన్ మృగరూపేణ రక్షసా |
ఆజగమ జనస్థానం రాఘవః పరిశంకితః || 11 ||

తం దీనమనసో దీనమాసేదుర్మగపక్షిణః |
సవ్యం కృత్వా మహాత్మానం ఘోరాంశ్చ సస్మజుః స్వరాన్ || 12 ||

తాని దృష్ట్వా నిమిత్తాని మహాఘోరాణి రాఘవః |
న్యవర్తతాథ త్వరితో జవేనాశ్రమమాత్మనః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

57. సప్తపంచాశః సర్గః-రామప్రత్యాగమనమ్

స తు సీతాం వరారోహం లక్ష్మణం చ మహాబలమ్ |
 ఆజగామ జనస్థానం చింతయన్నేవ రాఘవః || 14 ||

తతో లక్ష్మణమాయాంతం దదర్శ విగతప్రభమ్ |
 తతోఽవిదూరే రామేణ సమీయాయ స లక్ష్మణః || 15 ||

విషణ్ణః సువిషణ్ణేన దుఃఖితో దుఃఖభాగినా |
 సంజగర్దేఽథ తం భ్రాతా జ్యేష్ఠో లక్ష్మణమాగతమ్ || 16 ||

విహాయ సీతాం విజనే వనే రాక్షససేవితే |
 గృహీత్యా చ కరం సవ్యం లక్ష్మణం రఘునందనః || 17 ||

ఉవాచ మధురోదర్శమిదం పరుషమార్తిమత్ |
 అహో లక్ష్మణ గర్హం తే కృతం యస్త్యం విహాయ తామ్ || 18 ||

సీతామిహాగతః సౌమ్య కంచిత స్వస్తి భవేదిహ |
 న మేఽస్తి సంశయో వీర సర్వథా జనకాత్మజా || 19 ||

వినష్టా భక్తితా వాపి రాక్షసైర్వనచారిభిః |
 అశుభాన్యేవ భూయిష్ఠం యథా ప్రాదుర్భవంతి మే || 20 ||

అపి లక్ష్మణ సీతాయాః సామగ్రిం ప్రాప్నుయావహే |
 జీవంత్యాః పురుషవ్యాఘ్రు సుతాయా జనకస్య వై || 21 ||

యథా వై మృగసంఘాశ్చ గోమాయుశ్చైవ భైరవమ్ |
 వాశ్యంతే శకునాశ్చాపి ప్రదిప్తామభితో దిశమ్ |
 అపి స్వస్తి భవేత్తస్యా రాజపుత్ర్యా మహాబల || 22 ||

ఇదం హి రక్షో మృగసన్నికాశం ప్రలోభ్య మాం దూరమనుప్రయాతమ్ |
 హతం కథంచిన్తహతా శ్రమేణ స రాక్షసోఽభూన్త్రియమాణ ఏవ || 23 ||

మనశ్చ మే దినమిహాప్రహృష్టం చక్షుశ్చ సవ్యం కురుతే వికారమ్ |
 అసంశయం లక్ష్మణ నాస్తి సీతా హృతా మృతా వా పథి వర్తతే వా || 24 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తపంచాశః సర్గః || 57 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

58. అష్టపంచాశః సర్గః - అనిమిత్తదర్శనమ్

|| అనిమిత్తదర్శనమ్ ||

స దృష్ట్వా లక్ష్మణం దీనం శూన్యే దశరథాత్మజః |
 పర్యపృచ్ఛత ధర్మాత్మా వైదేహీమాగతం వినా || 1 ||

ప్రస్థితం దండకారణ్యం యా మామనుజగామ హ |
 క్వ సా లక్ష్మణ వైదేహీ యాం హిత్వా త్వమిహగతః || 2 ||

రాజ్యభ్రష్టస్య దీనస్య దండకాన్ పరిధావతః |
 క్వ సా దుఃఖసహాయా మే వైదేహీ తనుమధ్యమా || 3 ||

యాం వినా నోత్సహే వీర ముహూర్తమపి జీవితమ్ |
 క్వ సా ప్రాణసహాయా మే సీతా సురసుతోపమా || 4 ||

పతిత్వమమరాణాం వా పృథివ్యాశ్చాపి లక్ష్మణ |
 తాం వినా తపనీయాభాం నేచ్ఛేయం జనకాత్మజామ్ || 5 ||

కచ్ఛిజ్జీవతి వైదేహీ ప్రాణైః ప్రియతరా మమ |
 కచ్ఛిత్వవాజనం సౌమ్య న మే మిథ్యా భవిష్యతి || 6 ||

సీతానిమిత్తం సౌమిత్రే మృతే మయి గతే త్వయి |
 కచ్ఛిత్సకామా సుఖితా కైకేయా సా భవిష్యతి || 7 ||

సపుత్రరాజ్యం సిద్ధార్థాం మృతపుత్రా తపస్వినీ |
 ఉపస్థాస్యతి కౌసల్యా కచ్ఛిత్సౌమ్య న కేకయామ్ || 8 ||

యది జీవతి వైదేహీ గమిష్యామ్యాశ్రమం పునః |
 సువృత్తా యది వృత్తా సా ప్రాణాంస్తృక్ష్ణామి లక్ష్మణ || 9 ||

యది మామాశ్రమగతం వైదేహీ నాభిభాషతే |
 పునః ప్రహసితా సీతా వినశిష్యామి లక్ష్మణ || 10 ||

బ్రూహి లక్ష్మణ వైదేహీ యది జీవతి వా న వా |
 త్వయి ప్రమత్తే రక్షోభిర్భక్తితా వా తపస్వినీ || 11 ||

సుకుమారీ చ బాలా చ నిత్యం చాదుఃఖదర్శినీ |
 మద్వియోగేన వైదేహీ వ్యక్తం శోచతి దుర్తనాః || 12 ||

సర్వథా రక్షసా తేన జిహ్వాన సుదురాత్మనా |
 వదతా లక్ష్మణేత్యుచ్చైస్తవపి జనితం భయమ్ || 14 ||

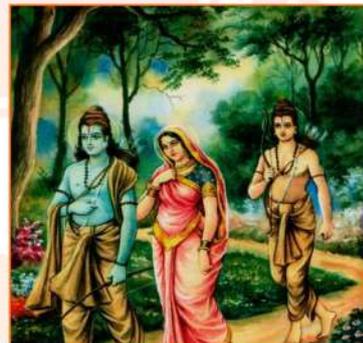

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

58. అష్టమః సర్గః - సుతీక్ష్ణాభ్యనుజ్ఞా

ఇమమాశ్రమమాగమ్య మృగసంఘా మహాయశాః |
 అటిత్వా ప్రతిగచ్ఛంతి లోభయిత్యాకుతోభయాః || 18 ||
 నాన్యో దోషో భవేదత్ర మృగేభ్యోఽన్యత్ర విద్ధి వై |
 తచ్చుత్వా వచనం తస్య మహర్షేర్లక్ష్మణార్జుజః || 19 ||
 ఉవాచ వచనం భీరో వికృష్య సశరం ధనుః |
 తానహం సుమహాభాగ మృగసంఘాన్సమాగతాన్ || 20 ||
 హన్యాం నిశితధారేణ శరేణాశనివర్చసా |
 భవాంస్తత్రాభిషజ్యేత కిం స్యాత్మచ్ఛతరం తతః || 21 ||
 ఏతస్మిన్నాశ్రమే వాసం చిరం తు న సమర్థయే |
 తమేవముక్త్వా వరదం రామః సంధ్యాముపాగమత్ || 22 ||
 అన్యాస్య పశ్చిమాం సంధ్యాం తత్ర వాసమకల్పయత్ |
 సుతీక్ష్ణస్యాశ్రమే రమ్యే సీతయా లక్ష్మణేన చ || 23 ||
 తతః శుభం తాపసభోజ్యమన్నం స్వయం సుతీక్ష్ణః పురుషర్షభాభ్యామ్ |
 తాభ్యాం సుసత్యత్య దదౌ మహాత్మా సంధ్యానివృత్తౌ రజనీమవేక్ష్య || 24 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తమః సర్గః || 8 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

9. ఏకోనషష్ఠితమః సర్గః - లక్ష్మణాగమనవిగర్హణమ్

|| లక్ష్మణాగమనవిగర్హణమ్ ||

అథాశ్రమాదుపావృత్తమంతరా రఘునందనః |
 పరిపప్రచ్ఛ సౌమిత్రిం రామో దుఃఖార్థితం పునః || 1 ||
 తమువాచ కిమర్థం త్వమాగతోఽపాస్య మైథిలీమ్ |
 యదా సా తవ విశ్వాసాద్యనే విరహితా మయా || 2 ||
 దృష్ట్వైవాభ్యాగతం త్వాం మే మైథిలీం త్యజ్య లక్ష్మణ |
 శంకమానం మహత్పాపం యత్సత్యం వ్యథితం మనః || 3 ||
 స్ఫురతే నయనం సవ్యం బాహుశ్చ హృదయం చ మే |
 దృష్ట్వా లక్ష్మణ దూరే త్వాం సీతావిరహితం పథి || 4 ||
 ఏవముక్తస్తు సౌమిత్రిర్లక్ష్మణః శుభలక్ష్మణః |
 భూయో దుఃఖసమావిష్టో దుఃఖితం రామమబ్రవీత్ || 5 ||
 న స్వయం కామకారేణ తాం త్యక్త్వాహమిహాగతః |
 ప్రచోదితస్తయైవోగైస్త్యత్సకాశమిహాగతః || 6 ||
 ఆర్యేణేవ పరాక్రుష్టం హా సీతే లక్ష్మణేతి చ |
 పరిత్రాహీతి యద్వాక్యం మైథిల్యాస్తచ్చృతిం గతమ్ || 7 ||
 సా తమార్తస్వరం శ్రుత్వా తవ స్నేహేన మైథిలీ |
 గచ్ఛ గచ్ఛేతి మామాహ రుదంతీ భయవిహ్వలా || 8 ||
 ప్రచోద్యమానేన మయా గచ్ఛేతి బహుశస్తయా |
 ప్రత్యుక్తా మైథిలీ వాక్యమిదం త్వత్ప్రత్యయాన్వితమ్ || 9 ||
 న తత్ప్రశ్యామ్యహం రక్షో యదస్య భయమావహేత్ |
 నిర్భ్రతా భవ నాస్తేతత్కేనాప్యేవముదాహృతమ్ || 10 ||
 విగర్హితం చ నీచం చ కథమారోఽభిధాస్యతి |
 త్రాహీతి వచనం సీతే యస్త్రాయేత్తిదశానపి || 11 ||
 కింనిమిత్తం తు కేనాపి బ్రాతురాలంబ్య మే స్వరమ్ |
 రాక్షసేనేరితం వాక్యం త్రాహి త్రాహీతి శోభనే || 12 ||
 విస్వరం వ్యాహృతం వాక్యం లక్ష్మణ త్రాహి మామితి |
 న భవత్యా వ్యథా కార్యా కునారీజనసేవితా || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

19. ఏకోనపష్టితమః సర్గః - లక్ష్మణాగమనవిగర్హణమ్

అలం వైక్లవ్యమాలంబ్య స్వస్థా భవ నిరుత్సుకా |
న సోఽస్తి త్రిషు లోకేషు పుమాన్ వై రాఘవం రణే || 14 ||

జాతో వా జాయమానో వా సంయుగే యః పరాజయేత్ |
న జయ్యో రాఘవో యుద్ధే దేవైః శక్తపురోగవైః || 15 ||

ఏవముక్తా తు వైదేహీ పరిమోహితచేతనా |
ఉవాచాశ్రూణి ముంచంతీ దారుణం మామిదం వచః || 16 ||

భావో మయి తావాత్కర్తం పాప ఏవ నివేశితః |
వినష్టే భ్రాతరి ప్రాప్తుం న చ త్వం మామవాప్స్యసి || 17 ||

సంకేతాద్భరతేన త్వం రామం సమనుగచ్ఛసి |
క్రోశంతం హి యథాత్కర్తం నైవమభ్యవపద్యసే || 18 ||

రిపుః ప్రచ్ఛన్నచాలీ త్వం మదర్థమనుగచ్ఛసి |
రాఘవస్యాంతరప్రేప్సుస్తథైనం నాభిపద్యసే || 19 ||

ఏవముక్తో హి వైదేహ్య సంరభో రక్తలోచనః |
క్రోధాత్ ప్రస్ఫురమాణోష్ఠ ఆశ్రమాదభినిర్గతః || 20 ||

ఏవం బ్రువాణం సౌమిత్రిం రామః సంతాపమోహితః |
అబ్రవీద్ధుష్కృతం సౌమ్య తాం వినా యత్త్వమాగతః || 21 ||

జానన్నపి సమర్థం మాం రాక్షసాం వినివారణే |
అనేన క్రోధవాక్యేన మైథిల్యా నిస్సృతో భవాన్ || 22 ||

న హి తే పరితుష్యామి త్వక్త్వా యద్యాసి మైథిలీమ్ |
క్రుద్ధాయాః పరుషం వాక్యం శ్రుత్వా యత్త్వమిహాగతః || 23 ||

సర్వథా త్వపనీతం తే సీతయా యత్ప్రచోదితః |
క్రోధస్య వశమాపన్నో నాకరోః శాసనం మమ || 24 ||

అసౌ హి రాక్షసః శేతే శరేణాభిహతో మయా |
మృగరూపేణ యేనాహమాశ్రమాదపవాహితః || 25 ||

వికృష్య చాపం పరిధాయ సాయకం సలీలబాణేన చ తాడితో మయా |
మార్గం తనుం త్యజ్య స విక్లబస్వరో బభూవ కేయూరధరః స రాక్షసః || 26 ||

శరాహతేనైవ తదార్తయా గిరా స్వరం మమాలంబ్య సుదూరసంశ్రవమ్ |
ఉదాహృతం తద్వచనం సుదారుణం త్వమాగతో యేన విహాయ మైథిలీమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

59. ఏకోనషష్ఠితమః సర్గః - లక్ష్మణాగమనవిగర్హణమ్

అలం వైక్లవ్యమాలంబ్య స్వస్థా భవ నిరుత్సుకా |
న సోఽస్తి త్రిషు లోకేషు పుమాన్ వై రాఘవం రణే || 14 ||

జాతో వా జాయమానో వా సంయుగే యః పరాజయేత్ |
న జయ్యో రాఘవో యుద్ధే దేవైః శక్రపురోగమైః || 15 ||

ఏవముక్తా తు వైదేహీ పరిమోహితచేతనా |
ఉవాచాశ్రూణి ముంచంతీ దారుణం మామిదం వచః || 16 ||

భావో మయి తావాత్సర్థం పాప ఏవ నివేశితః |
వినష్టే భ్రాతరి ప్రాప్తుం న చ త్వం మామవాప్స్వసి || 17 ||

సంకేతాద్భరతేన త్వం రామం సమనుగచ్ఛసి |
క్రోశంతం హి యథాత్సర్థం నైవమభ్యవపద్యసే || 18 ||

రిపుః ప్రచ్ఛన్నచాలీ త్వం మదర్థమనుగచ్ఛసి |
రాఘవస్యాంతరప్రేక్షుస్తథైనం నాభిపద్యసే || 19 ||

ఏవముక్తో హి వైదేహ్య సంరభో రక్తలోచనః |
క్రోధాత్ ప్రస్ఫురమాణోష్ఠ ఆశ్రమాదభినిర్గతః || 20 ||

ఏవం బ్రువాణం సౌమిత్రిం రామః సంతాపమోహితః |
అబ్రవీద్ధృష్యతం సౌమ్య తాం వినా యత్త్వమాగతః || 21 ||

జానన్దపి సమర్థం మాం రాక్షసాం వినివారణే |
అనేన క్రోధవాక్యేన మైథిల్యా నిస్సృతో భవాన్ || 22 ||

న హి తే పరితుష్యామి త్యక్త్వా యద్యాసి మైథిలీమ్ |
క్రుద్ధాయాః పరుషం వాక్యం శ్రుత్వా యత్త్వమిహాగతః || 23 ||

సర్వథా త్వపనీతం తే సీతయా యత్ప్రచోదితః |
క్రోధస్య వశమాపన్నో నాకరోః శాసనం మమ || 24 ||

అసౌ హి రాక్షసః శేతే శరేణాభిహతో మయా |
మృగరూపేణ యేనాహమాశ్రమాదపవాహితః || 25 ||

757

వికృష్య చాపం పరిధాయ సాయకం సలీలబాణేన చ తాడితో మయా |
మార్గం తనుం త్యజ్య న విక్లబస్వరో బభూవ కేయూరధరః న రాక్షసః || 26 ||

శరాహతేనైవ తదార్తయా గిరా స్వరం మమాలంబ్య సుదూరసంశ్రవమ్ |
ఉదాహృతం తద్వచనం సుదారుణం త్వమాగతో యేన విహాయ మైథిలీమ్ || 27 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకోనషష్ఠితమః సర్గః || 59 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

60. షష్ఠితమః సర్గః - రామోన్మాదః

|| రామోన్మాదః ||

భృశమావ్రజమానస్య తస్యాధోవామలోచనమ్ |
ప్రాస్ఫురచ్ఛాస్త్రలద్రామో వేపథుశ్చాప్యజాయత || 1 ||

ఉపాలక్ష్య నిమిత్తాని సోఽశుభాని ముహుర్ముహుః |
అపి క్షేమం ను సీతాయా ఇతి వై వ్యాజహార చ || 2 ||

త్వరమాణో జగామాథ సీతాదర్శనలాలసః |
శూన్యమావసథం దృష్ట్వా బభూవోద్విగ్నమానసః || 3 ||

ఉద్భ్రమన్నివ వేగేన విక్షిపన్ రఘునందనః |
తత్ర తత్రోటజస్థానమభివీక్ష్య సమంతతః || 4 ||

దదర్శ పర్ణశాలాం చ రహితాం సీతయా తదా |
శ్రియా విరహితాం ధ్వస్తాం హేమంతే పద్మినీమీవ || 5 ||

రుదంతమివ వృక్షైశ్చ మ్లానపుష్పమృగద్విజమ్ |
శ్రియా విహీనం విధ్వస్తం సంత్యక్తవనదేవతమ్ || 6 ||

విప్రకీర్ణాజినకుశం విప్రవిధ్బృసీకటమ్ |
దృష్ట్వా శూన్యం నిజస్థానం విలలాప పునః పునః || 7 ||

హృతా మృతా వా నష్టా వా భక్తితా వా భవిష్యతి |
నిలీనావృథవా భీరురథవా వనమాశ్రితా || 8 ||

గతా విచేతుం పుష్పాణి ఫలాన్యపి చ వా పునః |
అథవా పద్మినీం యాతా జలార్థం వా నదీం గతా || 9 ||

యత్నాన్మృగయమాణస్తు నాససాద వనే ప్రియామ్ |
శోకరక్తేక్షణః శోకాదున్మత్త ఇవ లక్ష్మతే || 10 ||

వృక్షాద్వృక్షం ప్రధావన్ స గిరేశ్చాత్రిం నదాన్నదీమ్ |
బభూవ విలపన్ రామః శోకపంకార్ణవాప్లుతః || 11 ||

అపి కచ్ఛిత్ప్వయా దృష్టా సా కదంబప్రియా ప్రియా |
కదంబ యది జానీషే శంస సీతాం శుభాననామ్ || 12 ||

స్నిగ్ధపల్లవసంకాశా పీతకౌశేయవాసినీ |
శంసస్య యది వా దృష్టా బిల్వ బిల్వోపమస్తనీ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

60. షష్ఠితమః సర్గః - రామోన్మాదః

అథవాఽర్జున శంస త్వం ప్రియాం తామర్జునప్రియామ్ |
జనకస్య సుతా భీరుర్యది జీవతి వా న వా || 14 ||

కకుభః కకుభోరూం తాం వ్యక్తం జానాతి మైథిలీమ్ |
యథా పల్లవపుష్పాఢ్యో భాతి హ్యేష వనస్పతిః || 15 ||

భ్రమరైరుపగీతశ్చ యథా ద్రుమవరో హ్యయమ్ |
ఏష వ్యక్తం విజానాతి తిలకస్తిలకప్రియామ్ || 16 ||

అశోక శోకాపనుద శోకోపహతచేతనమ్ |
త్వన్నామానం కురు క్షిప్రం ప్రియాసందర్శనేన మామ్ || 17 ||

యది తాల త్వయా దృష్టా పక్వతాలఫలస్తనీ |
కథయస్య వరారోహం కారుణ్యం యది తే మయి || 18 ||

యది దృష్టా త్వయా సీతా జంబు జంబూనదప్రభా | [-ఫలోపమామ్]
ప్రియాం యది విజానీషే నిఃశంకం కథయస్య మే || 19 ||

అహో త్వం కర్ణికారాద్య సుపుష్పైః శోభసే భృశమ్ |
కర్ణికారప్రియా సాఢ్యే శంస దృష్టా ప్రియా యది || 20 ||

చూతనీపమహాసాలాన్ పనసాన్ కురవాన్ ధవాన్ |
దాడిమానసనాన్ గత్యా దృష్ట్వా రామో మహాయశాః || 21 ||

మల్లికా మాధవీశ్చైవ చంపకాన్ కేతకీస్తథా |
పృచ్ఛన్ రామో వనే భ్రాంత ఉన్నత ఇవ లక్ష్మతే || 22 ||

అథవా మృగశాబాక్ష్మీం మృగ జానాసి మైథిలీమ్ |
మృగవిప్రేక్షణీ కాంతా మృగీభిః సహితా భవేత్ || 23 ||

గజ సా గజనాసోరూర్యది దృష్టా త్వయా భవేత్ |
తాం మన్యే విదితాం తుభ్యమాఖ్యాహి వరవారణ || 24 ||

శార్దూల యది సా దృష్టా ప్రియా చంద్రనిభాననా |
మైథిలీ మమ విస్రబ్ధం కథయస్య న తే భయమ్ || 25 ||

కిం ధావసి ప్రియే దూరం దృష్టాఽసి కమలేక్షణే |
వృక్షైరాచ్ఛాద్య చాత్మానం కిం మాం న ప్రతిభాషసే || 26 ||

తిష్ఠ తిష్ఠ వరారోహే న తేఽస్తి కరుణా మయి |
నాత్యర్థం హాస్యశీలాఽసి కిమర్థం మాముపేక్షసే || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

60. షష్ఠితమః సర్గః - రామోన్మాదః

పీతకాశేయకేనాసి సూచితా వరవర్ణిని |
 ధావంత్యపి మయా దృష్టా తిష్ఠ యద్యస్తి సౌహృదమ్ || 28 ||
 నైవ సా నూనమథవా హింసితా చారుహాసినీ |
 కృచ్ఛం ప్రాప్తం న మాం నూనం యథోపేక్షితుమర్హతి || 29 ||
 వ్యక్తం సా భక్తితా బాలా రాక్షసైః పిశితాశనైః |
 విభజ్యాంగాని సర్వాణి మయా విరహితా ప్రియా || 30 ||
 నూనం తచ్చుభదంతోష్ఠం సునాసం చారుకుండలమ్ |
 పూర్ణచంద్రమివ గ్రస్తం ముఖం నిష్పృభతాం గతమ్ || 31 ||
 సా హి చంపకవర్ణాభా గ్రీవా గైవేయశోభితా |
 కోమలా విలపంత్యాస్తు కాంతాయా భక్తితా శుభా || 32 ||
 నూనం విక్షిప్యమాణా తౌ బాహూ పల్లవకోమలా |
 భక్తితౌ వేపమానాగ్రౌ సహస్థాభరణాంగదౌ || 33 ||
 మయా విరహితా బాలా రక్షసాం భక్తణాయ వై |
 సార్థనేవ పరిత్యక్తా భక్తితా బహుబాంధవా || 34 ||
 హా లక్ష్మణ మహాబాహో పశ్యసి త్వం ప్రియాం క్వచిత్ |
 హా ప్రియే క్వ గతా భద్రే హా సీతేతి పునః పునః || 35 ||
 ఇత్యేవం విలపన్రామః పరిధావన్వనాద్వనమ్ |
 క్వచిదుద్భ్రమతే వేగాత్ క్వచిద్విభ్రమతే బలాత్ || 36 ||
 క్వచిన్నత్ర ఇవాభాతి కాంతాన్వేషణతత్పరః |
 స వనాని నదీః శైలాన్ గిరిప్రస్రవణాని చ |
 కాననాని చ వేగేన భ్రమత్యపరిసంస్థితః || 37 ||
 తథా స గత్వా విపులం మహాద్వనం పరిత్య సర్వం త్వథ మైథిలీం ప్రతి |
 అనిష్ఠితాశః స చకార మార్గణే పునః ప్రియాయాః పరమం పరిశ్రమమ్ || 38 ||
 ఇత్యార్ధే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షష్ఠితమః సర్గః || 60 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

61. ఏకషష్ఠితమః సర్గః - సీతాన్వేషణమ్

|| సీతాన్వేషణమ్ ||

దృష్ట్వాఽఽశ్రమపదం శూన్యం రామో దశరథాత్మజః |
 రహితాం పర్ణశాలాం చ విధ్వస్తాన్యాసనాని చ || 1 ||

అదృష్ట్వా తత్ర వైదేహీం సన్నిలిక్ష్వ చ సర్వశః |
 ఉవాచ రామః ప్రాక్రుశ్య ప్రగృహ్య రుచిరౌ భుజౌ || 2 ||

క్వ ను లక్ష్మణ వైదేహీ కం వా దేశమితో గతా |
 కేనాహృతా వా సౌమిత్రే భక్షితా కేన వా ప్రియా || 3 ||

వృక్షేణాచ్ఛాద్య యది మాం సీతే హసితమిచ్ఛసి |
 అలం తే హసితేనాద్య మాం భజస్వ సుదుఃఖితమ్ || 4 ||

యైః సహ క్రీడసే సీతే విశ్వస్తైర్మగపోతకైః |
 ఏతే హీనాస్తాయా సౌమ్యే ధ్యాయంత్యాస్రావిలేక్షణాః || 5 ||

సీతయా రహితోఽహం వై న హి జీవామి లక్ష్మణ |
 మృతం శోకేన మహతా సీతాహరణజేన మామ్ || 6 ||

పరలోకే మహారాజో నూనం ద్రక్ష్యతి మే పితా |
 కథం ప్రతిజ్ఞాం సంశ్రుత్య మయా త్వమభియోజితః || 7 ||

అపూరయిత్వా తం కాలం మత్సకాశమిహోగతః |
 కామవృత్తమనార్యం మాం మృషావాదినమేవ చ || 8 ||

భిక్త్వామితి పరే లోకే వ్యక్తం వక్ష్యతి మే పితా |
 వివశం శోకసంతప్తం దీనం భగ్నమనోరథమ్ || 9 ||

మామిహోత్సృజ్య కరుణం కీర్తిర్నరమివాన్వజుమ్ |
 క్వ గచ్ఛసి వరారోహే మాం నోత్సృజ సుమధ్యమే || 10 ||

త్వయా విరహితశ్చాహం మోక్ష్యే జీవితమాత్మనః |
 ఇతీవ విలపన్ రామః సీతాదర్శనలాలసః || 11 ||

న దదర్శ సుదుఃఖార్తిో రాఘవో జనకాత్మజామ్ |
 అనాసాదయమానం తం సీతాం దశరాథాత్మజమ్ || 12 ||

పంకమాసాద్య విపులం సీదంతమివ కుంజరమ్ |
 లక్ష్మణో రామమత్యర్థమువాచ హితకామ్యయా || 13 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

61. ఏకషష్ఠితమః సర్గః - సీతాన్వేషణమ్

మా విషాదం మహాబాహో కురు యత్నం మయా సహ |
ఇదం చ హి వనం శూర బహుకందరశోభితమ్ || 14 ||

ప్రియకాననసంచారా వనోన్మత్తా చ మైథిలీ |
సా వనం వా ప్రవిష్టా స్యాన్నలిసీం వా సుపుష్పితామ్ || 15 ||

సరితం వాఽపి సంప్రాప్తాః మీనవంజులసేవితామ్ |
స్నాతుకామా నిలీనా స్యాద్ధాసకామా వనే క్వచిత్ || 16 ||

విత్రాసయితుకామా వా లీనా స్యాత్కాననే క్వచిత్ |
జిజ్ఞాసమానా వైదేహీ త్వాం మాం చ పురుషర్షభ || 17 ||

తస్యా హ్యన్వేషణే శ్రీమన్ క్షిప్రమేవ యతావహై |
వనం సర్వం విచినువో యత్ర సా జనకాత్మజా || 18 ||

మన్యసే యది కాకుత్స్థ మా స్త శోకే మనః కృథాః |
ఏవముక్తస్తు సౌహార్దాలక్ష్మణేన సమాహితః || 19 ||

సహ సౌమిత్రిణా రామో విచేతుముపచక్రమే |
తౌ వనాని గిరించైవ సరితశ్చ సరాంసి చ || 20 ||

నిభిలేన విచిన్వానౌ సీతాం దశరథాత్మజౌ |
తస్య శైలస్య సానూని గుహాశ్చ శిఖరాణి చ || 21 ||

నిభిలేన విచిన్వానౌ నైవ తామభిజగ్మతుః |
విచిత్య సర్వతః శైలం రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్ || 22 ||

నేహ పశ్యామి సౌమిత్రే వైదేహీం పర్వతే శుభామ్ |
తతో దుఃఖాభిసంతప్తౌ లక్ష్మణో వాక్యమబ్రవీత్ || 23 ||

విచరన్ దండకారణ్యం భ్రాతరం దీప్తతేజసమ్ |
ప్రాప్స్వసి త్వం మహాప్రాజ్ఞ మైథిలీం జనకాత్మజామ్ || 24 ||

యథా విష్ణుర్మహాబాహుర్బలిం బధ్యా మహీమిమామ్ |
ఏవముక్తస్తు సౌహార్దాలక్ష్మణేన స రాఘవః || 25 ||

ఉవాచ దీనయా వాచా దుఃఖాభిహతచేతనః |
వనం సర్వం సువిచితం పద్మిన్యః పుల్లపంకజాః || 26 ||

గిరిశ్చాయం మహాప్రాజ్ఞ బహుకందరనిర్ధరః |
న హి పశ్యామి వైదేహీం ప్రాణేభ్యఽపి గరియసీమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

61. ఏకషష్ఠితమః సర్గః - సీతాన్వేషణమ్

ఏవం స విలపన్ రామః సీతాహరణకల్పితః |
దీనః శోకసమావిష్టో ముహూర్తం విహ్యలోఽభవత్ || 28 ||

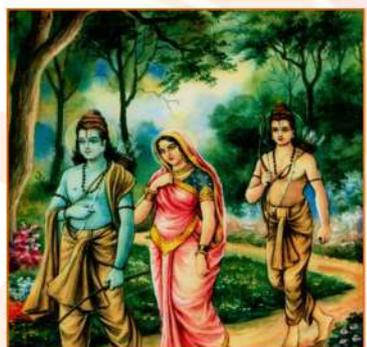
సంతప్తో హ్యవసన్నాంగో గతబుద్ధిర్విచేతనః |
నిషసాదాతురో దీనో నిఃశ్వస్యాయతమాయతమ్ || 29 ||

బహులం స తు నిఃశ్వస్య రామో రాజీవలోచనః |
హా ప్రియేతి విచుక్రోశ బహులో బాష్పగద్గదః || 30 ||

తం తతః సాంత్వయామాస లక్ష్మణః ప్రియబాంధవః |
బహుప్రకారం ధర్మజ్ఞః ప్రశ్రితం ప్రశ్రితాంజలిః || 31 ||

అనాదృత్య తు తద్వాక్యం లక్ష్మణోష్ఠపుటాచ్ఛ్చుతమ్ |
అపశ్యంస్తాం ప్రియాం సీతాం ప్రాక్రోశత్ స పునః పునః || 32 ||

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకషష్ఠితమః
సర్గః || 61||

వార్షికి రామాయణం- అరణ్యకాండ

62. ద్విషష్ఠితమః సర్గః - రాఘవవిలాపః

|| రాఘవవిలాపః ||

సీతామపశ్యన్ ధర్మాత్మా కామోపహతచేతనః |
 విలలాప మహాబాహూ రామః కమలలోచనః || 1 ||

పశ్యన్ద్రివ స తాం సీతామపశ్యన్తదనార్దితః |
 ఉవాచ రాఘవో వాక్యం విలాపాశ్రయదుర్వచమ్ || 2 ||

త్వమశోకస్య శాఖాభిః పుష్పప్రియతయా ప్రియే |
 ఆవృణోషి శరీరం తే మమ శోకవివర్ధనీ || 3 ||

కదలీకాండసదృశౌ కదల్యా సంవృతావృభౌ |
 ఊరూ పశ్యామి తే దేవి నాసి శక్తా నిగూహితుమ్ || 4 ||

కర్ణికారవనం భద్రే హసంతీ దేవి సేవసే |
 అలం తే పరిహాసేన మమ బాధావహేన వై || 5 ||

పరిహాసేన కిం సీతే పరిశ్రాంతస్య మే ప్రియే |
 అయం న పరిహాసోఽపి సాధు దేవి న రోచతే || 6 ||

విశేషేణాశ్రమస్థానే హాసోఽయం న ప్రశస్యతే |
 అవగచ్ఛామి తే శీలం పరిహాసప్రియం ప్రియే || 7 ||

ఆగచ్ఛ త్వం విశాలాక్షి శూన్యోఽయముటజస్తవ |
 సువ్యక్తం రాక్షసైః సీతా భక్తితా వా హృతాఽపి వా || 8 ||

న హి సా విలపంతం మాముపసంప్రైతి లక్ష్మణ |
 ఏతాని మృగయాథాని సాశ్రునేత్రాణి లక్ష్మణ || 9 ||

శంసంతీవ హి వైదేహీం భక్తితాం రజనీచరైః |
 హా మమార్యే క్వ యాతాసి హా సాభ్యి వరవర్ణిని || 10 ||

హా సకామా త్వయా దేవీ కైకేయీ సా భవిష్యతి |
 సీతయా సహ నిర్యాతో వినా సీతాముపాగతః || 11 ||

కథం నామ ప్రవేక్షామి శూన్యమంతఃపురం పునః |
 నిర్వీర్య ఇతి లోకో మాం నిర్దయశ్చేతి వక్షతి || 12 ||

కాతరత్వం ప్రకాశం హి సీతాపనయనేన మే |
 నివృత్తవనవాసశ్చ జనకం మిథిలాభిపమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

62. ద్విషష్టితమః సర్గః - రాఘవవిలాపః

కుశలం పరిపృచ్ఛంతం కథం శక్ష్వే నిలిక్ష్మితుమ్ |
విదేహరాజో నూనం మాం దృష్ట్వా విరహితం తయా || 14 ||

సుతాస్తేహేన సంతప్తా మోహస్య వశమేష్యతి |
అథవా న గమిష్యామి పులిం భరతపాలితామ్ || 15 ||

స్వర్గోఽపి సీతయా హీనః శూన్య ఏవ మతో మమ |
మామిహోత్పజ్య హి వనే గచ్ఛాయోధ్యాం పులిం శుభామ్ || 16 ||

న త్వహం తాం వినా సీతాం జీవేయం హి కథంచన |
గాఢమాశ్లిష్య భరతో వాచ్యో మద్వచనాత్త్వయా || 17 ||

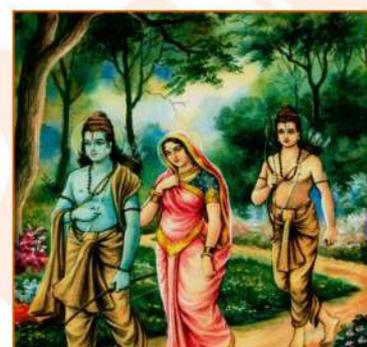
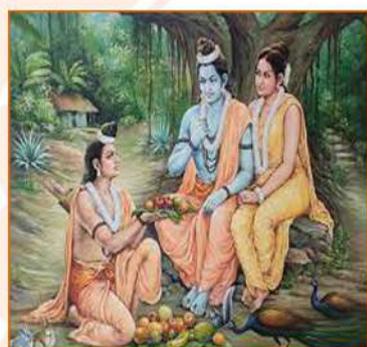
అనుజ్ఞాతోఽసి రామేణ పాలయేతి వసుంధరామ్ |
అంబా చ మమ కైకేయా సుమిత్రా చ త్వయా విభో || 18 ||

కౌసల్యా చ యథాన్యాయమభివాద్యా మమాజ్ఞయా |
రక్షణీయా ప్రయత్నేన భవతా సూక్తకారిణా || 19 ||

సీతాయాశ్చ వినాశోఽయం మమ చామిత్రకర్మన |
విస్తరేణ జనన్యా మే వినివేద్యస్త్యయా భవేత్ || 20 ||

ఇతి విలపతి రాఘవే సుదినే వనముపగమ్య తయా వినా సుకేశ్యా |
భయవికలముఖస్తు లక్ష్మణోఽపి వృథితమనా భృశమాతురో బభూవ || 21 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్విషష్టితమః
సర్గః || 62 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

63. త్రిషష్టితమః సర్గః - దుఃఖానుచింతనమ్

|| దుఃఖానుచింతనమ్ ||

స రాజపుత్రః ప్రియయా విహీనః కామేన శోకేన చ పీడ్యమానః |
విషాదయన్ భ్రాతరమార్తరూపో భూయో విషాదం ప్రవివేశ తీవ్రమ్ || 1 ||

స లక్ష్మణం శోకవశాభిపన్నం శోకే నిమగ్నో విపులే తు రామః |
ఉవాచ వాక్యం వ్యసనానురూప ముష్ణం వినిఃశ్యస్య రుదన్ సశోకమ్ || 2 ||

న మద్విధో దుష్కృతకర్మకారీ మన్యే ద్వితీయోఽస్తి వసుంధరాయామ్ |
శోకేన శోకో హి పరంపరాయా మామేతి భిందన్ హృదయం మనశ్చ || 3 ||

పూర్వం మయా నూనమభిప్సితాని పాపాని కర్మాణ్యసకృత్యతాని |
తత్రాయమద్యాపతితో విపాకో దుఃఖేన దుఃఖం యదహం విశామి || 4 ||

రాజ్యప్రణాశః స్వజనైర్వియోగః పితృర్విదాశో జననీవియోగః |
సర్వాణి మే లక్ష్మణ శోకవేగ మాపూరయంతి ప్రవిచింతితాని || 5 ||

సర్వం తు దుఃఖం మమ లక్ష్మణేదం శాంతం శరీరే వనమేత్య శూన్యమ్ |
సీతావియోగాత్ పునరప్యుదీర్ఘం కాష్ఠైరివాగ్నిః సహసా ప్రదీప్తః || 6 ||

సా నూనమార్యా మమ రాక్షసేన బలాద్ధృతా ఖం సముపేత్య భీరుః |
అపస్వరం సస్వరవిప్రలాపా భయేన విక్రందితవత్యభిక్ష్ణమ్ || 7 ||

తౌ లోహితస్య ప్రియదర్శనస్య సదోచితావుత్తమచందనస్య |
వృత్తౌ స్తనౌ శోణితపంకదిగ్ధౌ నూనం ప్రియాయా మమ నాభిభాతః || 8 ||

తచ్ఛక్ష్ణోక్తసువ్యక్తమృదుప్రలాపం తస్యా ముఖం కుంచితకేశభారమ్ |
రక్షోవశం నూనముపాగతాయా న భ్రాజతే రాహుముఖే యథేందుః || 9 ||

తాం హారపాశస్య సదోచితాయా గ్రీవాం ప్రియాయా మమ సువ్రతాయాః |
రక్షాంసి నూనం పరిపీతవంతి విభిద్య శూన్యే రుధిరాశనాని || 10 ||

మయా విహీనా విజనే వనే యా రక్షోభిరాహృత్య వికృష్యమాణా |
నూనం వినాదం కురలీవ దీనా సా ముక్తవత్యాయతకాంతనేత్రా || 11 ||

అస్మిన్ మయా సార్థముదారశీలా శిలాతలే పూర్వముపోపవిష్టా |
కాంతస్థితా లక్ష్మణ జాతహాసా త్పామాహా సీతా బహువాక్యజాతమ్ || 12 ||

గోదావలీయం సరితాం వరిష్ఠా ప్రియా ప్రియాయా మమ నిత్యకాలమ్ | 766
అప్యత్ర గచ్ఛేదితి చింతయామి నైకాకినీ యతి హి సా కదాచిత్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

63. త్రిషష్టితమః సర్గః - దుఃఖానుచింతనమ్

పద్మాననా పద్మవిశాలనేత్రా పద్మాని వానేతుమభిప్రయాతా |
 తదప్యయుక్తం న హి సా కదాచి న్మయా వినా గచ్ఛతి పంకజాని || 14 ||

కామం త్విదం పుష్పితవృక్షషండం నానావిధైః పక్షిగణైరుపేతమ్ |
 వనం ప్రయాతా ను తదప్యయుక్త మేకాకినీ సాఽతిభిభేతి భీరుః || 15 ||

ఆదిత్య భో లోకకృతాకృతజ్ఞ లోకస్య సత్యాన్మతకర్తృసాక్షిన్ |
 మమ ప్రియా సా క్య గతా హృతా వా శంసస్య మే శోకవశస్య నిత్యమ్ || 16 ||

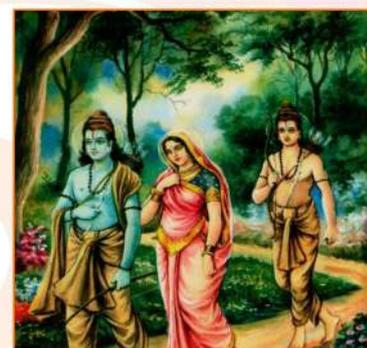
లోకేషు సర్వేషు చ నాస్తి కించి ద్యత్తే న నిత్యం విదితం భవేత్తత్ |
 శంసస్య వాయో కులశాలినీం తాం హృతా మృతా వా పథి వర్తతే వా || 17 ||

ఇతీవ తం శోకవిధేయదేహం రామం వినంజ్ఞం విలపంతమేవమ్ |
 ఉవాచ సౌమిత్రిరదీనసత్త్వో న్యాయే స్థితః కాలయుతం చ వాక్యమ్ || 18 ||

శోకం విముంచార్య ధృతిం భజస్య సోత్సాహతా చాస్తు విమార్గణేఽస్యాః |
 ఉత్సాహవంతో హి నరా న లోకే సీదంతి కర్తృస్యతిదుష్కరేషు || 19 ||

ఇతీవ సౌమిత్రిముదగ్రపౌరుషం బ్రువంతమార్తో రఘువంశవర్ధనః |
 న చింతయామాస ధృతిం విముక్తవా
 న్సునశ్చ దుఃఖం మహదభ్యుపాగమత్ || 20 ||

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రిషష్టితమః
 సర్గః || 63 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

64. చతుఃషష్ఠితమః సర్గః - రామక్రోధః

|| రామక్రోధః ||

స దీనో దీనయా వాచా లక్ష్మణం వాక్యమబ్రవీత్ |
 శీఘ్రం లక్ష్మణ జానీహి గత్యా గోదావరీం నదీమ్ || 1 ||

అపి గోదావరీం సీతా పద్మాన్యానయితుం గతా |
 ఏవముక్తస్తు రామేణ లక్ష్మణః పునరేవ హి || 2 || [పరవీరహా]

నదీం గోదావరీం రమ్యాం జగామ లఘువిక్రమః |
 తాం లక్ష్మణస్తీర్థవతీం విచిత్వా రామమబ్రవీత్ || 3 ||

నైనాం పశ్యామి తీర్థేషు క్రోశతో న శృణోతి మే |
 కం ను సా దేశమాపన్నా వైదేహీ క్లేశనాశినీ || 4 ||

న హ్యహం వేద తం దేశం యత్ర సా జనకాత్మజా |
 లక్ష్మణస్య వచః శ్రుత్వా దీనః సంతాపమోహితః || 5 ||

రామః సమభిచక్రామ స్వయం గోదావరీం నదీమ్ |
 స తాముపస్థితో రామః క్వ సీతేత్యేవమబ్రవీత్ || 6 ||

భూతాని రాక్షసేంద్రేణ వధార్హేణ హృతామితి |
 న తాం శశంసూ రామాయ తథా గోదావరీ నదీ || 7 ||

తతః ప్రచోదితా భూతైః శంసాస్తత్తాం ప్రియామితి |
 న తు సాఽభ్యవదత్సీతాం వృష్టా రామేణ శోచతా || 8 ||

రావణస్య చ తద్రూపం కర్తాణి చ దురాత్మనః |
 ధ్యాత్వా భయాత్తు వైదేహీం సా నదీ న శశంస తామ్ || 9 ||

నిరాశస్తు తయా నద్యా సీతాయా దర్శనే కృతః |
 ఉవాచ రామః సామిత్రిం సీతాఽదర్శనకల్పితః || 10 ||

ఏషా గోదావరీ సౌమ్య కించిన్న ప్రతిభాషతే |
 కిన్ను లక్ష్మణ వక్ష్యామి సమేత్య జనకం వచః || 11 ||

మాతరం చైవ వైదేహ్య వినా తామహమప్రియమ్ |
 యా మే రాజ్యవిహీనస్య వనే వన్యేన జీవతః || 12 ||

సర్వం వ్యపనయేచ్ఛాకం వైదేహీ క్వ ను సా గతా |
 జ్ఞాతిపక్షవిహీనస్య రాజపుత్రీమపశ్యతః || 13 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

64. చతుఃషష్ఠీతమః సర్గః - రామక్రోధః

మన్యే దీర్ఘా భవిష్యంతి రాత్రయో మమ జాగ్రతః |
 మందాకినీం జనస్థానమిమం ప్రస్తవణం గిరిమ్ || 14 ||

సర్వాణ్యనుచరిష్యామి యది సీతా హి దృశ్యతే |
 ఏతే మృగా మహావీర్యా మామీక్షంతే ముహుర్ముహుః || 15 ||

వక్తుకామా ఇవ హి మే ఇంగితాన్యుపలక్షయే |
 తాంస్తు దృష్ట్వా నరవ్యామ్రో రాఘవః ప్రత్యువాచ హ || 16 ||

క్య సీతేతి నిలీక్షన్ వై బాష్పసంరుద్ధయా దృశా |
 ఏవముక్తా నరేంద్రేణ తే మృగాః సహసోత్థితాః || 17 ||

దక్షిణాభిముఖాః సర్వే దర్శయంతో నభఃస్థలమ్ |
 మైథిలీ హ్రీయమాణా సా దిశం యామన్వపద్యత || 18 ||

తేన మార్గేణ ధావంతో నిలీక్షంతే నరాభిపమ్ |
 యేన మార్గం చ భూమిం చ నిలీక్షంతే స్త తే మృగాః || 19 ||

పునశ్చ మార్గమిచ్ఛంతి లక్షణేనోపలక్ష్మితాః |
 తేషాం వచనసర్వస్వం లక్షయామాస చేంగితమ్ || 20 ||

ఉవాచ లక్ష్మణో జ్యేష్ఠం భీమాన్ భ్రాతరమార్తవత్ |
 క్య సీతేతి త్వయా పృష్టా యథేమే సహసోత్థితాః || 21 ||

దర్శయంతి క్షితిం చైవ దక్షిణాం చ దిశం మృగాః |
 సాధు గచ్ఛావహై దేవ దిశమేతాం హి నైర్మతిమ్ || 22 ||

యది స్యాదాగమః కశ్చిదార్యా వా సాఽథ లక్ష్మతే |
 బాధమిత్యేవ కాకుత్స్థః ప్రస్థితో దక్షిణాం దిశమ్ || 23 ||

లక్ష్మణానుగతః శ్రీమాన్ వీక్షమాణో వసుంధరామ్ |
 ఏవం సంభాషమాణౌ తావన్యోన్యం భ్రాతరావుభౌ || 24 ||

వసుంధరాయాం పతితం పుష్పమార్గమపశ్యతామ్ |
 తాం పుష్పవృష్టిం పతితాం దృష్ట్వా రామో మహీతలే || 25 ||

ఉవాచ లక్ష్మణం వీరో దుఃఖితో దుఃఖితం వచః |
 అభిజానామి పుష్పాణి తానీమానీహ లక్ష్మణ || 26 ||

పినద్ధానీహ వైదేహ్య మయా దత్తాని కాననే |
 మన్యే సూర్యశ్చ వాయుశ్చ మేదివీ చ యశస్వివీ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

64. చతుఃషష్ఠితమః సర్గః - రామక్రోధః

అభిరక్షంతి పుష్పాణి ప్రకుర్వంతో మమ ప్రియమ్ |
 ఏవముక్త్యా మహాబాహుం లక్ష్మణం పురుషర్షభః || 28 ||
 ఉవాచ రామో ధర్మాత్మా గిరిం ప్రస్తవణాకులమ్ |
 కచ్ఛిత్ క్షితిభృతాం నాథ దృష్టా సర్వాంగసుందరీ || 29 ||
 రామా రమ్యే వనోద్దేశే మయా విరహితా త్వయా |
 క్రుద్ధోఽబ్రవీద్గిరిం తత్ర సింహః క్షుద్ధమృగం యథా || 30 ||
 తాం హేమవర్ణాం హేమాభాం సీతాం దర్శయ పర్వత |
 యావత్సానూని సర్వాణి న తే విధ్వంసయామ్యహమ్ || 31 ||
 ఏవముక్తస్తు రామేణ పర్వతో మైథిలీం ప్రతి |
 శంసన్నివ తతః సీతాం నాదర్శయత రాఘవే || 32 ||
 తతో దాశరథి రామ ఉవాచ చ శిలోచ్ఛయమ్ |
 మమ బాణాగ్నినిర్దగ్ధో భస్మీభూతో భవిష్యసి || 33 ||
 అసేవ్యః సంతతం చైవ నిస్త్వణద్రుమపల్లవః |
 ఇమాం వా సరితం చాద్య శోషయిష్యామి లక్ష్మణ || 34 ||
 యది నాఖ్యాతి మే సీతామార్యాం చంద్రనిభాననామ్ |
 ఏవం న రుషితో రామో దిధక్షన్నివ చక్షుషా || 35 ||
 దదర్శ భూమౌ నిష్మాంతం రాక్షసస్య పదం మహత్ |
 త్రస్తాయా రామకాంక్షిణ్యాః ప్రధావంత్యా ఇతస్తతః || 36 ||
 రాక్షసేనానువృత్తాయా మైథిల్యాశ్చ పదాన్యథ |
 స సమీక్ష్ పరిక్రాంతం సీతాయా రాక్షసస్య చ || 37 ||
 భగ్నం ధనుశ్చ తూణీ చ వికీర్ణం బహుధా రథమ్ |
 సంభ్రాంతహృదయో రామః శశంస భ్రాతరం ప్రియమ్ || 38 ||
 పశ్య లక్ష్మణ వైదేహ్యః శీర్ణాః కనకబిందవః |
 భూషణానాం హి సామిత్రే మాల్యాని వివిధాని చ || 39 ||
 తప్తబిందునికాశైశ్చ చిత్తైః క్షతజబిందుభిః |
 ఆవృతం పశ్య సామిత్రే సర్వతో ధరణీతలమ్ || 40 ||
 మన్యే లక్ష్మణ వైదేహీ రాక్షసైః కామరూపిభిః |
 భిత్త్వా భిత్త్వా విభక్తా వా భక్తితా వా భవిష్యతి || 41 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

64. చతుఃషష్ఠతమః సర్గః - రామక్రోధః

తస్యా నిమిత్తం వైదేహ్య ద్వయోర్వివదమానయోః |
బభూవ యుద్ధం సౌమిత్రే ఘోరం రాక్షసయోరిహ || 42 ||

ముక్తామణిమయం చేదం తపనీయవిభూషితమ్ |
ధరణ్యాం పతితం సౌమ్య కస్య భగ్నం మహాద్ధనుః || 43 ||

రాక్షసానామిదం వత్స సురాణామథవాఽపి వా |
తరుణాదిత్యసంకాశం వైడూర్యగులికాచితమ్ || 44 ||

విశీర్ణం పతితం భూమౌ కవచం కస్య కాంచనమ్ |
చత్రం శతశలాకం చ దివ్యమాల్యోపశోభితమ్ || 45 ||

భగ్నదండమిదం కస్య భూమౌ సమృజ్ఞిపాతితమ్ |
కాంచనోరశ్చదాశ్చేమే పిశాచవదనాః ఖరాః || 46 ||

భీమరూపా మహాకాయాః కస్య వా నిహతా రణే |
దిప్తపావకసంకాశో ద్యుతిమాన్ సమరధ్వజః || 47 ||

అపవిద్ధశ్చ భగ్నశ్చ కస్య సాంగ్రామికో రథః |
రథాక్షమాత్రా విశిఖాస్తపనీయవిభూషణాః || 48 ||

కస్యేమేఽభిహతా బాణాః ప్రకీర్ణా ఘోరకర్తవీ |
శరావరౌ శరైః పూర్ణౌ విధ్వస్తౌ పశ్య లక్ష్మణ || 49 ||

ప్రతోదాభీషుహస్తౌ వై కస్యాయం సారథిర్హతః |
కస్యేమౌ పురుషవ్యాఘ్రు శయాతే నిహతో యుధి || 50 ||

చామరగ్రాహిణౌ సౌమ్య సోష్ఠిషమణికుండలౌ |
పదవీ పురుషస్యైషౌ వ్యక్తం కస్యాపి రక్షసః || 51 ||

వైరం శతగుణం పశ్య మమేదం జీవితాంతకమ్ |
సుఘోరహృదయైః సౌమ్య రాక్షసైః కామరూపిభిః || 52 ||

హృతా మృతా వా సీతా సా భక్తితా వా తపస్వినీ |
న ధర్మస్త్రాయతే సీతాం హ్రీయమాణాం మహావనే || 53 ||

భక్తితాయాం హి వైదేహ్యం హృతాయామపి లక్ష్మణ |
కే హి లోకేఽప్రియం కర్తుం శక్తాః సౌమ్య మమేశ్వరాః || 54 ||

కర్తారమపి లోకానాం శూరం కరుణవేదినమ్ |
అజ్ఞానాదవమన్యేరన్ సర్వభూతాని లక్ష్మణ || 55 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

64. చతుఃషష్ఠీతమః సర్గః - రామక్రోధః

మృదుం లోకహితే యుక్తం దాంతం కరుణవేదినమ్ |
 నిర్వీర్య ఇతి మన్యంతే నూనం మాం త్రిదశేశ్వరాః || 45 ||
 మాం ప్రాప్య హి గుణో దోషః సంవృత్తః పశ్య లక్ష్మణ |
 అద్వైవ సర్వభూతానాం రక్షసామభవాయ చ || 57 ||
 సంహృత్యైవ శశిజ్యోత్స్నాం మహాన్ సూర్య ఇవోదితః |
 సంహృత్యైవ గుణాన్ సర్వాన్ మమ తేజః ప్రకాశతే || 58 ||
 నైవ యక్షా న గంధర్వా న పిశాచా న రాక్షసాః |
 కిన్నరా వా మనుష్యా వా సుఖం ప్రాప్స్వంతి లక్ష్మణ || 59 ||
 మమాస్త్రబాణసంపూర్ణమాకాశం పశ్య లక్ష్మణ |
 నిఃసంపాతం కలిష్యామి హ్యద్య త్తైలోక్యచారిణామ్ || 60 ||
 సన్నిరుద్ధగ్రహణమావారితనిశాకరమ్ |
 విప్రనష్టానలమరుద్భాస్కరద్యుతిసంవృతమ్ || 61 ||
 వినిర్మథితశైలాగ్రం శుష్యమాణజలాశయమ్ |
 ధ్వస్తద్రుమలతాగుల్మం విప్రణాశితసాగరమ్ || 62 ||
 త్తైలోక్యం తు కలిష్యామి సంయుక్తం కాలధర్తణా |
 న తాం కుశలినీం సీతాం ప్రదాస్యంతి యదీశ్వరాః || 63 ||
 అస్మిన్ ముహూర్తే సామిత్రే మమ ద్రక్షంతి విక్రమమ్ |
 నాకాశముత్పతిష్యంతి సర్వభూతాని లక్ష్మణ || 64 ||
 మమ చాపగుణోన్ముక్తైర్బాణజాలైర్నిరంతరమ్ |
 అర్థితం మమ నారాచైర్ధ్వస్తభ్రాంతమృగద్విజమ్ || 65 ||
 సమాకులమమర్యాదం జగత్పశ్యాద్య లక్ష్మణ |
 ఆకర్ణపూర్ణైరిషుభిర్జీవలోకం దురాసదైః || 66 ||
 కలిష్యే మైథిలీహేతోరపిశాచమరాక్షసమ్ |
 మమ రోషప్రయుక్తానాం సాయకానాం బలం సురాః || 67 ||
 ద్రక్షంత్యద్య విముక్తానామతిదూరాతిగామినామ్ |
 నైవ దేవా న దైతేయా న పిశాచా న రాక్షసాః || 68 ||
 భవిష్యంతి మమ క్రోధాత్ తైలోక్యే విప్రణాశితే |
 దేవదానవయక్షాణాం లోకా యే రక్షసామపి || 69 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

64. చతుఃషష్ఠీతమః సర్గః - రామక్రోధః

బహుధా న భవిష్యంతి బాణౌఘైః శకలీకృతాః |
నిర్మర్యాదానిమాన్ లోకాన్ కలిష్యామ్యద్య సాయకైః || 70 ||

హృతాం మృతాం వా సౌమిత్రే న దాస్యంతి మమేశ్వరాః |
తథారూపాం హి వైదేహీం న దాస్యంతి యది ప్రియామ్ || 71 ||

నాశయామి జగత్సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ |
ఇత్యుక్త్వా రోషతామ్రాక్షో రామో నిషీడ్య కార్ముకమ్ || 72 ||

శరమాదాయ సంబిప్తం ఘోరమాశీవిషోపమమ్ |
సంధాయ ధనుషి శ్రీమాన్ రామః పరపురంజయః || 73 ||

యుగాంతాగ్నిలివ క్రుద్ధ ఇదం వచనమబ్రవీత్ |
యథా జరా యథా మృత్యుర్వథా కాలో యథా విధిః || 74 ||

నిత్యం న ప్రతిహన్యంతే సర్వభూతేషు లక్ష్మణ |
తథాఽహం క్రోధసంయుక్తో న నివార్యఽస్మి సర్వథా || 75 ||

పురేవ మే చారుదతీమనిందితాం దిశంతి సీతాం యది నాద్య మైథిలీమ్ |
సదేవగంధర్వమనుష్యపన్దగం జగత్సశైలం పరివర్తయామ్యహమ్ || 76 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుఃషష్ఠీతమః
సర్గః || 197 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

65. పంచషష్ఠితమః సర్గః - క్రోధసంహారప్రార్థనా

|| క్రోధసంహారప్రార్థనా ||

తప్యమానం తథా రామం సీతాహరణకల్మితమ్ |
 లోకానామభవే యుక్తం సాంవర్తకమివానలమ్ || 1 ||

వీక్షమాణం ధనుః సజ్యం నిఃశ్వసంతం పునః పునః |
 దగ్ధకామం జగత్సర్వం యుగాంతే చ యథా హరమ్ || 2 ||

అదృష్టపూర్వం సంక్రుద్ధం దృష్ట్వా రామం తు లక్ష్మణః |
 అబ్రవీత్సాంజలిర్వాక్యం ముఖేన పరిశుష్యతా || 3 ||

పురా భూత్వా మృదుర్దాంతః సర్వభూతహితే రతః |
 న క్రోధవశమాపన్నః ప్రకృతిం హతుమర్హసి || 4 ||

చంద్రే లక్ష్మీః ప్రభా సూర్యే గతిర్వాయౌ భువి క్షమా |
 ఏతచ్ఛ నియతం సర్వం త్వయి చానుత్తమం యశః || 5 ||

ఏకస్య నాపరాధేన లోకాన్ఠంతుం త్వమర్హసి |
 న తు జానామి కస్యాయం భగ్నః సాంగ్రామికో రథః || 6 ||

కేన వా కస్య వా హేతోః సాయుధః సపరిచ్ఛదః |
 ఖురనేమిక్షతశ్చాయం సిక్తౌ రుభిరబిందుభిః || 7 ||

దేశో నివృత్తసంగ్రామః సుఖోరః పార్థివాత్మజ |
 ఏకస్య తు విమర్షోఽయం న ద్వయోర్వదతాం వర || 8 ||

న హి వృత్తం హి పశ్యామి బలస్య మహతః పదమ్ |
 నైకస్య తు కృతే లోకాన్వినాశయితుమర్హసి || 9 ||

యుక్తదండా హి మృదవః ప్రశాంతా వసుధాధిపాః |
 సదా త్వం సర్వభూతానాం శరణ్యః పరమా గతిః || 10 ||

కో ను దారప్రణాశం తే సాధు మన్యేత రాఘవ |
 సరితః సాగరాః శైలా దేవగంధర్వదానవాః || 11 ||

నాలం తే విప్రియం కర్తుం దీక్షితస్యేవ సాధవః |
 యేన రాజన్ష్ఠతా సీతా తమన్యేషితుమర్హసి || 12 ||

మద్భితియో ధనుష్పాణిః సహాయైః పరమర్షిభిః |
 సముద్్రం చ విచేష్యామః పర్వతాంశ్చ వనాని చ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

65. పంచషష్ఠితమః సర్గః - క్రోధసంహారప్రార్థనా

గుహాశ్చ వివిధా ఘోరాః నదీః పద్మవనాని చ |
 దేవగంధర్వలోకాంశ్చ విచేష్యామః సమాహితాః || 14 ||
 యావన్నాథిగమిష్యామస్తవ భార్యాపహారిణమ్ |
 న చేత్సామ్నా ప్రదాస్యంతి పత్నీం తే త్రిదశేశ్వరాః |
 కోసలేంద్ర తతః పశ్చాత్పాప్తకాలం కరిష్యసి || 15 ||
 శీలేన సామ్నా వినయేన సీతాం నయేన న ప్రాప్స్యసి చేన్నరేంద్ర |
 తతః సముత్సాదయ హేమపుంఖై ర్మహేంద్రవజ్రిప్రతిమైః శరాఘ్నేః || 16 ||
 ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే పంచషష్ఠితమః
 సర్గః || 65 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

66. షట్షతమః సర్గః - జైచిత్తప్రబోధనమ్

|| జైచిత్తప్రబోధనమ్ ||

తం తథా శోకసంతప్తం విలపంతమనాథవత్ |
మోహేన మహతాఽఽవిష్టం పరిద్యూనమచేతనమ్ || 1 ||

తతః సామిత్రిరాశ్వాస్య ముహూర్తాదివ లక్ష్మణః |
రామం సంబోధయామాస చరణౌ చాభిపీడయన్ || 2 ||

మహతా తపసా రామ మహతా చాపి కర్మణా |
రాజ్ఞా దశరథేనాసి లభ్యోఽమృతమివామరైః || 3 ||

తవ చైవ గుణైర్బద్ధస్త్వద్వియోగాన్తహిపతిః |
రాజా దేవత్యమాపన్నో భరతస్య యథా శ్రుతమ్ || 4 ||

యది దుఃఖమిదం ప్రాప్తం కాకుత్స్థ న సహిష్యసే |
ప్రాకృతశ్చాల్పసత్త్వశ్చ ఇతరః కః సహిష్యతి || 5 ||

దుఃఖితో హి భవాఽల్లోకాన్తేజసా యది ధక్ష్ణతే |
ఆర్తాః ప్రజా నరవ్యాఘ్రు క్వ ను యాస్యంతి నిర్భృతిమ్ || 6 ||

ఆశ్వాసిహి నరశ్రేష్ఠ ప్రాణినః కస్య నాపదః |
సంస్మృశ త్వగ్నివద్రాజన్ క్షణేన వ్యపయాంతి చ || 7 ||

లోకస్వభావ ఏవైష యయాతిర్షహషాత్తజః |
గతః శక్రేణ సాలోక్యమనయస్తం తమః స్మృశత్ || 8 ||

మహర్షిర్యో వసిష్ఠస్తు యః పితుర్నః పురోహితః |
అహన్ పుత్రశతం జజ్ఞే తథైవాస్య పునర్హతమ్ || 9 ||

యా చేయం జగతాం మాతా దేవీ లోకనమస్కృతా |
అస్యాశ్చ చలనం భూమేర్ద్వశ్యతే సత్యసంశ్రవ || 10 || [కోసలేశ్వర]

యా ధర్తా జగతాం నేత్రా యత్ర సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ |
ఆదిత్యచంద్రౌ గ్రహణమభ్యుపేతౌ మహాబలౌ || 11 ||

సుమహాంత్యపి భూతాని దేవాశ్చ పురుషర్షభ |
న దైవస్య ప్రముంచంతి సర్వభూతాదిదేహినః || 12 ||

శక్రాదిష్యపి దేవేషు వర్తమానౌ నయానయా |
శ్రూయేతే నరశార్దూల న త్వం శోచితుమర్హసి || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

66. షట్షతమః సర్గః - జైచిత్తప్రబోధనమ్

నష్టాయామపి వైదేహ్యం హృతాయామపి చానఘ | [రాఘవ]
 శోచితుం నార్హసే వీర యథాన్యః ప్రాకృతస్తథా || 14 ||

త్వద్విధా న హి శోచంతి సతతం సత్యదర్శినః |
 సుమహాత్స్వపి కృచ్ఛేషు రామానిర్విణ్ణదర్శనాః || 15 ||

తత్త్వతో హి నరశ్రేష్ఠ బుద్ధ్యా సమనుచింతయ |
 బుద్ధ్యా యుక్తా మహాప్రాజ్ఞా విజానంతి శుభాశుభే ||16 ||

అదృష్టగుణదోషాణామద్్రువాణాం తు కర్తవ్యామ్ |
 నాంతరేణ క్రియాం తేషాం ఫలమిష్టం ప్రవర్తతే || 17 ||

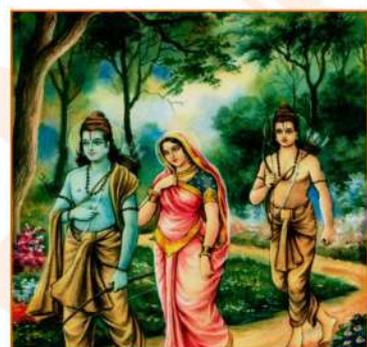
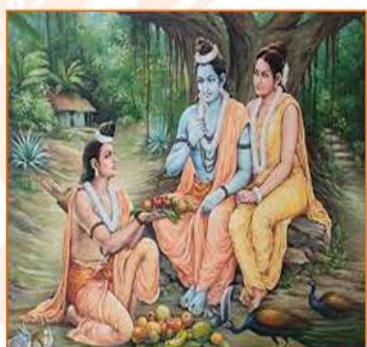
త్వమేవ హి పురా రామ మామేవం బహుశోఽన్యశాః |
 అనుశిష్యాద్ధి కో ను త్వామపి సాక్షాద్భూహస్పతిః || 18 ||

బుద్ధిశ్చ తే మహాప్రాజ్ఞ దేవైరపి దురన్వయా |
 శోకేనాభిప్రసుప్తం తే జ్ఞానం సంబోధయామ్యహమ్ || 19 ||

దివ్యం చ మానుషం చ త్వమాత్మనశ్చ పరాక్రమమ్ |
 ఇక్ష్వాకువృషభావేక్ష్య యతస్య ద్విషతాం వధే || 20 ||

కిం తే సర్వవినాశేన కృతేన పురుషర్షభ |
 తమేవ త్వం రిపుం పాపం విజ్ఞాయోద్ధర్తుమర్హసి || 21 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే షట్షతమః
 సర్గః || 66 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

67. సప్తషష్ఠితమః సర్గః - గృథరాజదర్శనమ్

|| గృథరాజదర్శనమ్ ||

పూర్వజోఽప్యుక్తమాత్రస్తు లక్ష్మణేన సుభాషితమ్ |
సారగ్రాహీ మహాసారం ప్రతిజగ్రాహ రాఘవః || 1 ||

సన్నిగృహ్య మహాబాహుః ప్రవృత్తం కోపమాత్మనః |
అవష్టభ్య ధనుశ్చైత్రం రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్ || 2 ||

కిం కలిష్యావహీ వత్స క్వ వా గచ్ఛావ లక్ష్మణ |
కేనోపాయేన పశ్యేయం సీతామితి విచింతయ || 3 ||

తం తథా పరితాపార్తం లక్ష్మణో రామమబ్రవీత్ |
ఇదమేవ జనస్థానం త్వమన్వేషితుమర్హసి || 4 ||

రాక్షసైర్బహుభిః కీర్ణం నానాద్రుమలతాయుతమ్ |
సంతహ గిరిదుర్గాణి నిర్దరాః కందరాణి చ || 5 ||

గుహాశ్చ వివిధా ఘోరాః నానామృగగణాకులాః |
ఆవాసాః కిన్నరాణాం చ గంధర్వభవనాని చ || 6 ||

తాని యుక్తో మయా సార్థం త్వమన్వేషితుమర్హసి |
త్వద్విధా బుద్ధిసంపన్నాః మహాత్మానో నరర్షభ || 7 ||

ఆపత్సు న ప్రకంపంతే వాయువేగైరివాచలాః |
ఇత్యుక్తస్తద్వనం సర్వం విచచార సలక్ష్మణః || 8 ||

క్రుద్ధో రామః శరం ఘోరం సంధాయ ధనుషి క్షురమ్ |
తతః పర్వతకూటాభం మహాభాగం ద్విజోత్తమమ్ || 9 ||

దదర్శ పతితం భూమౌ క్షతజార్థం జటాయుషమ్ |
తం దృష్ట్వా గిరిశృంగాభం రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్ || 10 ||

అనేన సీతా వైదేహీ భక్తితా నాత్ర సంశయః |
గృథరూపమిదం రక్షో వ్యక్తం భవతి కాననే || 11 ||

భక్తయిత్యా విశాలాక్షీమాస్తే సీతాం యథాసుఖమ్ |
ఏనం వభిష్యే దిప్తాస్యైర్హోరైర్బాణైరజిహ్వాగైః || 12 ||

ఇత్యుక్త్వాఽభ్యపతద్ధృఢం సంధాయ ధనుషి క్షురమ్ |
క్రుద్ధో రామః సముద్రాంతాం కంపయన్నివ మేదినీమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

67. సప్తషష్ఠితమః సర్గః - గృధ్రరాజదర్శనమ్

తం దీనం దీనయా వాచా సఫేనం రుభిరం వమన్ |
 అభ్యభాషత పక్షీ తు రామం దశరథాత్మజమ్ || 14 ||
 యామోషభిమివాయుష్కన్నస్యేషసి మహావనే |
 సా దేవీ మమ చ ప్రాణా రావణేనోభయం హృతమ్ || 15 ||
 త్వయా విరహితా దేవీ లక్ష్మణేన చ రాఘవ |
 హ్రీయమాణా మయా దృష్టా రావణేన బలీయసా || 16 ||
 సీతామభ్యవపన్నోఽహం రావణశ్చ రణే మయా |
 విధ్యంసితరథశ్చాత్ర పాతితో ధరణీతలే || 17 ||
 ఏతదస్య ధనుర్భగ్నమేతదస్య శరావరమ్ |
 అయమస్య రథో రామ భగ్నః సాంగ్రామికో మయా || 18 ||
 అయం తు సారభిస్తుస్య మత్పక్షో నిహతో యుధి |
 పరిశ్రాంతస్య మే పక్షౌ చిత్త్వా ఖడ్గేన రావణః || 19 ||
 సీతామాదాయ వైదేహీముత్పపాత విహాయసమ్ |
 రక్షసా నిహతం పూర్వం న మాం హంతుం త్వమర్హసి || 20 ||
 రామస్తుస్య తు విజ్ఞాయ బాష్పపూర్ణముఖస్తదా |
 ద్విగుణీకృతతాపార్తః సీతాసక్తాం ప్రియాం కథామ్ || 21 ||
 గృధ్రరాజం పరిష్కృజ్య పరిత్యజ్య మహాధనుః |
 నిపపాతావశో భూమౌ రురోద సహలక్ష్మణః || 22 ||
 ఏకమేకాయనే దుర్గే నిఃశ్వసంతం కథంచన |
 సమీక్ష్య దుఃఖితతరో రామః సౌమిత్రిమబ్రవీత్ || 23 ||
 రాజ్యార్థంశో వనే వాసః సీతా నష్టా ద్విజో హతః |
 ఈద్యశీయం మమాలక్ష్మీర్నిర్దహేదపి పావకమ్ || 24 ||
 సంపూర్ణమపి చేదద్య ప్రతరేయం మహోదధిమ్ |
 సోఽపి నూనం మమాలక్ష్మ్యా విశుష్కేత్సరితాం పతిః || 25 ||
 నాస్త్వభాగ్యతరో లోకే మత్తోఽస్మిన్సచరాచరే |
 యేనేయం మహతీ ప్రాప్తా మయా వ్యసనవాగురా || 26 ||
 అయం పితృవయస్యా మే గృధ్రరాజో జరాన్వితః |
 శేతే వినిహతో భూమౌ మమ భాగ్యవిపర్యయాత్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

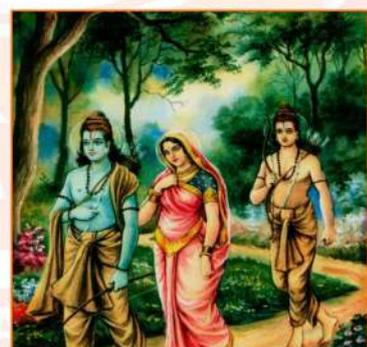
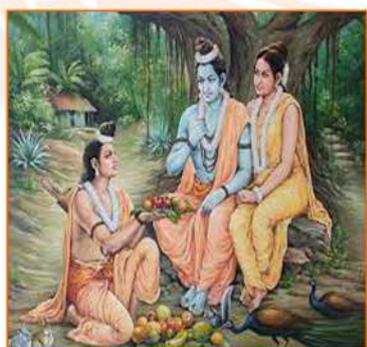

67. సప్తషష్ఠితమః సర్గః - గృథ్రరాజదర్శనమ్

ఇత్యేవముక్త్యా బహుశో రాఘవః సహలక్ష్మణః |
జటాయుషం చ పస్పర్శం పితృస్నేహం విదర్శయన్ || 28 ||

నికృత్తపక్షం రుధిరావసిక్తం
స గృథ్రరాజం పరిరభ్య రామః |
క్య మైథిలీ ప్రాణసమా మమేతి
విముచ్య వాచం నిపపాత భూమౌ || 29 ||

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకియే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తషష్ఠితమః
సర్గః || 67 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

68. అష్టషష్టితమః సర్గః -జటాయుః సంస్కారః

|| జటాయుః సంస్కారః ||

రామః సంప్రేక్ష్య తం గృధ్రం భువి రాద్రేణపాతితమ్ |
 సౌమిత్రిం మిత్రసంపన్నమిదం వచనమబ్రవీత్ || 1 ||

మమాయం నూనమర్థేషు యతమానో విహంగమః |
 రాక్షసేన హతః సంఖ్యే ప్రాణాంస్త్యక్ష్మతి దుస్త్యజాన్ || 2 ||

అయమస్య శరీరేఽస్మిన్మాణో లక్ష్మణ విద్యతే |
 తథాహి స్వరహీనోఽయం విక్లవః సముదీక్షతే || 3 ||

జటాయో యది శక్తిషి వాక్యం వ్యాహరితుం పునః |
 సీతామాఖ్యాహి భద్రం తే వధమాఖ్యాహి చాత్మనః || 4 ||

కిం నిమిత్తోఽహరత్సతాం రావణస్తస్య కిం మయా |
 అపరాధం తు యం దృష్ట్వా రావణేన హృతా ప్రియా || 5 ||

కథం తచ్ఛంద్రసంకాశం ముఖమాసీన్ననోహరమ్ |
 సీతయా కాని చోక్తాని తస్మిన్మాలే ద్విజోత్తమ || 6 ||

కథం వీర్యః కథం రూపః కిం కర్తా స చ రాక్షసః |
 క్వ చాస్య భవనం తాత బ్రూహి మే పరిపృచ్ఛతః || 7 ||

తముద్వీక్ష్యాథ దీనాత్మా విలపంతమనంతరమ్ |
 వాచాఽతిసన్నయా రామం జటాయురిదమబ్రవీత్ || 8 ||

హృతా సా రాక్షసేంద్రేణ రావణేన విహాయసా |
 మాయామాస్థాయ విపులాం వాతదుర్జినసంకులామ్ || 9 ||

పరిశ్రాంతస్య మే తాత పక్షౌ చిత్త్వా స రాక్షసః |
 సీతామాదాయ వైదేహీం ప్రయాతో దక్షిణాం దిశమ్ || 10 ||

ఉపరుధ్యంతి మే ప్రాణాః దృష్టిర్భ్రమతి రాఘవ |
 పశ్యామి వృక్షాన్సౌవర్ణానుశీరకృతమూర్ధజాన్ || 11 ||

యేన యాతో ముహూర్తేన సీతామాదాయ రావణః |
 విప్రనష్టం ధనం క్షిప్రం తత్స్వామి ప్రతిపద్యతే || 12 ||

విందో నామ ముహూర్తోఽయం స చ కాకుత్స్థ నాబుధత్ |
 త్వత్ప్రియాం జానకీం హృత్యా రావణో రాక్షసేశ్వరః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

68. అష్టషష్టితమః సర్గః -జటాయుః సంస్కారః

రుషవద్భడిశం గృహ్య క్షిప్రమేవ వినశ్యతి |
న చ త్వయా వ్యథా కార్యా జనకస్య సుతాం ప్రతి || 14 ||

వైదేహ్య రంస్యసే క్షిప్రం హత్వా తం రాక్షసం రణే |
అసంమూఢస్య గృధ్రస్య రామం ప్రత్యనుభాషతః || 15 ||

ఆస్యాత్సుస్రావ రుధిరం మ్రియమాణస్య సామిషమ్ |
పుత్రో విశ్రవసః సాక్షాత్ప్రాతా వైశ్రవణస్య చ || 16 ||

ఇత్యుక్త్వా దుర్లభాన్ప్రాణాన్తుమోచ పతగేశ్వరః |
బ్రూహి బ్రూహీతి రామస్య బ్రువాణస్య కృతాంజలీః || 17 ||

త్యక్త్వా శరీరం గృధ్రస్య జగ్ముః ప్రాణా విహాయసమ్ |
స నిక్షిప్య శిరో భూమౌ ప్రసార్య చరణౌ తదా || 18 ||

విక్షిప్య చ శరీరం స్వం పపాత ధరణీతలే |
తం గృధ్రం ప్రేక్ష్య తావ్రూక్షం గతాసుమచలోపమమ్ || 19 ||

రామః సుబహుభిర్దుఃఖైర్దీనః సామిత్రిమబ్రవీత్ |
బహూని రక్షసాం వాసే వర్షాణి వసతా సుఖమ్ || 20 ||

అనేన దండకారణ్యే విశేర్ణమిహ పక్షిణా |
అనేకవార్షికో యస్తు చిరకాలసముత్థితః || 21 ||

సోఽయమద్య హతః శేతే కాలో హి దురతిక్రమః |
పశ్య లక్ష్మణ గృధ్రోఽయముపకారి హతశ్చ మే || 22 ||

సీతామభ్యవపన్నో వై రావణేన బలీయసా |
గృధ్రరాజ్యం పరిత్యజ్య పితృపైతామహాం మహాత్ || 23 ||

మమ హేతోరయం ప్రాణాన్తుమోచ పతగేశ్వరః |
సర్వత్ర ఖలు దృశ్యంతే సాధవో ధర్మచారిణః || 24 ||

చూరారః శరణ్యాః సామిత్రే తిర్యగ్యోనిగతేష్వపి |
సీతాహరణజం దుఃఖం న మే సామ్య తథాగతమ్ || 25 ||

యథా వినాశో గృధ్రస్య మత్యతే చ పరంతప |
రాజా దశరథః శ్రీమాన్యథా మమ మహాయశాః || 26 ||

పూజనీయశ్చ మాన్యశ్చ తథాఽయం పతగేశ్వరః |
సామిత్రే హర కాష్ఠాని నిర్మథిష్యామి పావకమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

68. అష్టషష్ఠితమః సర్గః -జటాయుః సంస్కారః

గృధ్రరాజం దిధక్షామి మత్యతే నిధనం గతమ్ |
నాథం పతగలోకస్య చితామారోప్య రాఘవ || 28 ||

ఇమం ధక్షామి సామిత్రే హతం రౌద్రేణ రక్షసా |
యా గతిర్యజ్ఞశీలానామాహితాగ్నేశ్చ యా గతిః || 29 ||

అపరావర్తినాం యా చ యా చ భూమిప్రదాయినామ్ |
మయా త్వం సమనుజ్ఞాతో గచ్ఛ లోకాననుత్తమాన్ || 30 ||

గృధ్రరాజ మహాసత్త్వ సంస్కృతశ్చ మయా వ్రజ |
ఏవముక్త్యా చితాం దీప్తామారోప్య పతగేశ్వరమ్ || 31 ||

దదాహ రామో ధర్మాత్మా స్వబంధుమివ దుఃఖితః |
రామోఽథ సహసామిత్రిర్వనం గత్వా స వీర్యవాన్ || 32 ||

స్థూలాన్ఠత్వా మహారోహీనను తస్తార తం ద్విజమ్ |
రోహిమాంసాని చోత్యత్య పేశీకృత్య మహాయశాః || 33 ||

శకునాయ దదౌ రామో రమ్యే హరితశాద్వలే |
యత్తత్ప్రేతస్య మర్త్యస్య కథయంతి ద్విజాతయః || 34 ||

తత్స్వర్గగమనం తస్య పితృం రామో జజాప హ |
తతో గోదావరీం గత్వా నదీం నరవరాత్త్వజౌ || 35 ||

ఉదకం చక్రతుస్తస్మై గృధ్రరాజాయ తావుభౌ |
శాస్త్రదృష్టేన విధినా జలే గృధ్రాయ రాఘవౌ |
స్నాత్వా తౌ గృధ్రరాజాయ ఉదకం చక్రతుస్తదా || 36 ||

స గృధ్రరాజః కృతవాన్యశస్కరం సుదుష్కరం కర్తృ రణే నిపాతితః |
మహర్షికల్పేన చ సంస్కృతస్తదా జగామ పుణ్యాం గతిమాత్మనః శుభామ్ ||37||

కృతోదకౌ తావపి పక్షిసత్తమే స్థిరాం చ బుద్ధిం ప్రణిధాయ జగ్గుతుః |
ప్రవేశ్య సీతాధిగమే తతో మనో వనం సురేంద్రావివ విష్ణువాసవౌ ||38||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే అష్టషష్ఠితమః
సర్గః || 69 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

69. ఏకోనసప్తతితమః సర్గః - కబంధగ్రాహః

|| కబంధగ్రాహః ||

కృత్వైవముదకం తస్మై ప్రస్థితౌ రామలక్ష్మణౌ |
 అవేక్షంతౌ వనే సీతాం పశ్చిమాం జగ్గుతుర్ద్విశమ్ || 1 ||

తౌ దిశం దక్షిణాం గత్వా శరచాపాసిధారిణౌ |
 అవిప్రహతమైక్ష్వాకౌ పంథానం ప్రతిజగ్గుతుః || 2 ||

గుల్మైర్వక్షైశ్చ బహుభిర్లతాభిశ్చ ప్రవేష్టితమ్ |
 ఆవృతం సర్వతో దుర్గం గహనం ఘోరదర్శనమ్ || 3 ||

వృతిక్రమ్య తు వేగేన వ్యాలసింహనిషేవితమ్ |
 సుభీమం తన్తహారణ్యం వృతియాతౌ మహాబలౌ || 4 ||

తతః పరం జనస్థానాత్ త్రిక్రోశం గమ్య రాఘవౌ |
 క్రౌంచారణ్యం వివిశతుర్గహనం తౌ మహాజసౌ || 5 ||

నానామేఘుఘనప్రఖ్యం ప్రహృష్టమివ సర్వతః |
 నానాపక్షిగణైర్జుష్టం నానావ్యాలమృగైర్జుతమ్ || 6 ||

దిదృక్షమాణౌ వైదేహీం తద్వనం తౌ విచిక్యతుః |
 తత్ర తత్రావతిష్ఠంతౌ సీతాహరణకల్మితౌ || 7 ||

తతః పూర్వేణ తౌ గత్వా త్రిక్రోశం భ్రాతరౌ తదా |
 క్రౌంచారణ్యమతిక్రమ్య మతంగాశ్రమమంతరే || 8 ||

దృష్ట్వా తు తద్వనం ఘోరం బహుభీమమృగద్విజమ్ |
 నానాసత్త్వసమాకీర్ణం సర్వం గహనపాదపమ్ || 9 ||

దదృశాతే తు తౌ తత్ర దలీం దశరథాత్మజౌ |
 పాతాలసమగంభీరాం తమసా నిత్యసంవృతామ్ || 10 ||

ఆసాద్య తౌ నరవ్యాఘ్రౌ దర్యాస్తస్యా విదూరతః |
 దదృశాతే మహారూపాం రాక్షసీం వికృతాననామ్ || 11 ||

భయదామల్పసత్త్వానాం బీభత్సాం రౌద్రదర్శనామ్ |
 లంబోదలీం తీక్ష్ణదంష్ట్రాం కరాలాం పరుషత్వచమ్ || 12 ||

భక్తయంతీం మృగాన్ భీమాన్ వికటాం ముక్తమూర్ధజామ్ |
 సైక్షేతాం తౌ తతస్తత్ర భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

69. ఏకోనసప్తతితమః సర్గః - కబంధగ్రాహః

సా సమాసాద్య తౌ వీరా వ్రజంతం భ్రాతురగ్రతః |
 ఏహి రంస్యావహేత్యుక్త్వా సమాలంబత లక్ష్మణమ్ || 14 ||

ఉవాచ చైనం వచనం సౌమిత్రిముపగూహ్య సా |
 అహం త్వయోముఖీ నామ లాభస్తే త్వమసి ప్రియః || 15 ||

నాథ పర్వతకూటేషు నదినాం పులినేషు చ |
 ఆయుఃశేషమిమం వీర త్వం మయా సహ రంస్యసే || 16 ||

ఏవముక్తస్తు కుపితః ఖడ్గముద్భృత్య లక్ష్మణః |
 కర్ణనాసౌ స్తనౌ చాస్యా నిచకర్తారీసూదనః || 17 ||

కర్ణనాసే నికృతే తు విస్వరం సా వినద్య చ |
 యథాగతం ప్రదుద్రావ రాక్షసీ భీమదర్శనా || 18 ||

తస్యాం గతాయాం గహనం విశంతౌ వనమోజసా |
 ఆసేదతురమిత్రఘ్నా భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ || 19 ||

లక్ష్మణస్తు మహాతేజాః సత్త్వవాఙ్మోలవాఙ్ముచిః |
 అబ్రవీత్ప్రాంజలిర్వాక్యం భ్రాతరం దీప్తతేజసమ్ || 20 ||

స్పందతే మే దృఢం బాహురుద్విగ్మమివ మే మనః |
 ప్రాయశ్శ్చాప్యనిష్ఠాని నిమిత్తాన్యుపలక్ష్యే || 21 ||

తస్మాత్సజ్జీభవార్య త్వం కురుష్వ వచనం హితమ్ |
 మమైవ హి నిమిత్తాని సద్యః శంసంతి సంభ్రమమ్ || 22 ||

ఏష వంచులకో నామ పక్షీ పరమదారుణః |
 ఆవయోర్విజయం యుద్ధే శంసన్నివ వినర్దతి || 23 ||

తయోరన్వేషతోరేవం సర్వం తద్వనమోజసా |
 సంజజ్ఞే విపులః శబ్దః ప్రభంజన్నివ తద్వనమ్ || 24 ||

సంవేష్టితమివాత్యర్థం గగనం మాతలిశ్వనా |
 వనస్య తస్య శబ్దోఽభూద్భివమాపూరయన్నివ || 25 ||

తం శబ్దం కాంక్షమాణస్తు రామః కక్షే సహానుజః |
 దదర్శ సుమహాకాయం రాక్షసం విపులోరసమ్ || 26 ||

ఆసేదతుస్తతస్తత్ర తావుభౌ ప్రముఖే స్థితమ్ |
 వివృద్ధమశిరోగ్రీవం కబంధముదరేముఖమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

69. ఏకోనసప్తతితమః సర్గః - కబంధగ్రాహః

రోమభిర్నిచితైస్తీక్ష్ణైర్మహాగిరిమివోచ్చితమ్ |
 నీలమేఘనిభం రౌద్రం మేఘస్తనితనిఃస్వనమ్ || 28 ||

అగ్నిజ్వాలానికాశేన లలాటస్థేన దీప్యతా |
 మహాపక్షేణ పింగేన విపులేనాయతేన చ || 29 ||

ఏకేనోరసి ఘోరేణ నయనేనాశుదర్శినా |
 మహాదంష్ట్రోపపన్నం తం లేలిహానం మహాముఖమ్ || 30 ||

భక్తయంతం మహాఘోరాన్యక్షసింహమృగద్విపాన్ |
 ఘోరౌ భుజౌ వికుర్యాణముభౌ యోజనమాయతౌ || 31 ||

కరాభ్యాం వివిధాన్ గృహ్య ఋక్షాన్ పక్షిగణాన్ మృగాన్ |
 ఆకర్షంతం వికర్షంతమనేకాన్ మృగయాథపాన్ || 32 ||

స్థితమావృత్య పంథానం తయోర్భ్రాత్రోః ప్రపన్నయోః |
 అథ తౌ సమభిక్రమ్య క్రోశమాత్తే దదర్శతుః || 33 ||

మహాంతం దారుణం భీమం కబంధం భుజసంవృతమ్ |
 కబంధమివ సంస్థానాదతిఘోరప్రదర్శనమ్ || 34 ||

స మహాబాహురత్యర్థం ప్రసార్య విపులౌ భుజౌ |
 జగ్రాహ సహితావేవ రాఘవౌ పీడయన్ బలాత్ || 35 ||

ఖడ్గినౌ దృఢధన్వానౌ తిగ్మతేజోవపుర్ధరా |
 భ్రాతరౌ వివశం ప్రాప్తౌ కృష్యమాణౌ మహాబలౌ || 36 ||

తత్ర ధైర్యేణ శూరస్తు రాఘవో నైవ వివృథే |
 బాల్యాదనాశ్రయత్పాచ్చ లక్ష్మణస్త్యతివివృథే || 37 ||

ఉవాచ చ విషణ్ణః సన్ రాఘవం రాఘవానుజః |
 పశ్య మాం వీర వివశం రాక్షసస్య వశం గతమ్ || 38 ||

మయైకేన వినిర్యుక్తః పరిముంచస్య రాఘవ |
 మాం హి భూతబలిం దత్త్వా పలాయస్య యథాసుఖమ్ || 39 ||

అభిగంతాఽసి వైదేహీమచిరేణేతి మే మతిః |
 ప్రతిలభ్య చ కాకుత్స్థ పితృపైతామహీం మహీమ్ || 40 ||

తత్ర మాం రామ రాజ్యస్థః స్మర్తుమర్హసి సర్వదా |
 లక్ష్మణేనైవముక్తస్తు రామః సౌమిత్రిమబ్రవీత్ || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

69. ఏకోనసప్తతితమః సర్గః - కబంధగ్రాహః

మా స్తు త్రాసం కృథా వీర న హి త్వాద్యగ్విషీదతి |
 ఏతస్మిన్నంతరే క్రూరో భ్రాతరో రామలక్ష్మణౌ || 42 ||

పప్రుచ్ఛ ఘననిర్హోషః కబంధో దానవోత్తమః |
 కౌ యువాం వృషభస్కంధౌ మహాఖడ్గధనుర్ధరా || 43 ||

ఘోరం దేశమిమం ప్రాప్తౌ మమ భక్తావుపస్థితౌ |
 వదతం కార్యమిహ వాం కిమర్థం చాగతౌ యువామ్ || 44 ||

ఇమం దేశమనుప్రాప్తౌ క్షుధార్తస్యేహ తిష్ఠతః |
 సబాణచాపఖడ్గౌ చ తీక్ష్ణశృంగావివర్షభౌ || 45 ||

మమాస్యమనుసంప్రాప్తౌ దుర్లభం జీవితం పునః |
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కబంధస్య దురాత్మనః || 46 ||

ఉవాచ లక్ష్మణం రామో ముఖేన పరిశుష్యతా |
 కృచ్ఛాత్ కృచ్ఛతరం ప్రాప్య దారుణం సత్యవిక్రమ || 47 ||

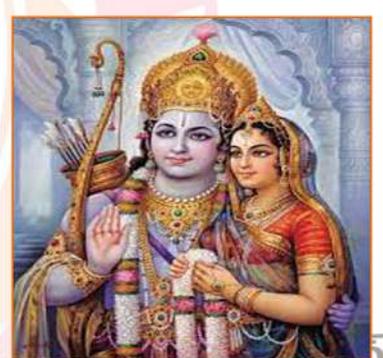
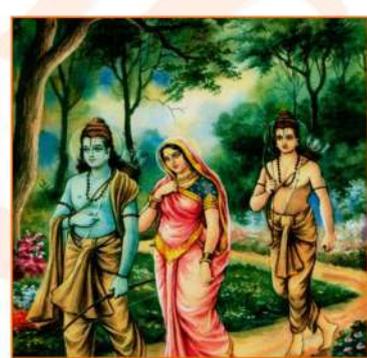
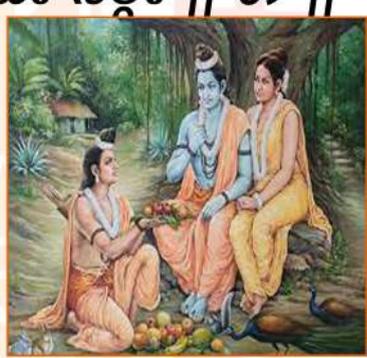
వ్యసనం జీవితాంతాయ ప్రాప్తమప్రాప్య తాం ప్రియామ్ |
 కాలస్య సుమహద్వీర్యం సర్వభూతేషు లక్ష్మణ || 48 ||

త్వాం చ మాం చ నరవ్యాఘ్రు వ్యసనైః పశ్య మోహితౌ |
 నాతిభారోఽస్తి దైవస్య సర్వభూతేషు లక్ష్మణ || 49 ||

శూరాశ్చ బలవంతశ్చ కృతాస్త్రాశ్చ రణాజిరే |
 కాలాభిపన్నాః సీదంతి యథా వాలుకసేతవః || 50 ||

ఇతి బ్రువాణో దృఢసత్యవిక్రమో మహాయశా దాశరథిః ప్రతాపవాన్ |
 అవేక్ష్య సామిత్రిముదగ్రపౌరుషం స్థిరాం తదా స్వాం మతిమాత్మనాఽకరోత్ || 51 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే
 ఏకోనసప్తతితమః సర్గః || 69 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

70. సప్తతితమః సర్గః - కబంధబాహుచ్ఛేదః

|| కబంధబాహుచ్ఛేదః ||

తౌ తు తత్ర స్థితౌ దృష్ట్వా భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ |
 బాహుపాశపరిక్షిప్తౌ కబంధో వాక్యమబ్రవీత్ || 1 ||

తిష్ఠతః కిం ను మాం దృష్ట్వా క్షుధార్తం క్షత్రియర్షభౌ |
 ఆహారార్థం తు సందిష్టౌ దైవేన గతచేతసౌ || 2 ||

తచ్ఛ్రుత్వా లక్ష్మణో వాక్యం ప్రాప్తకాలం హితం తదా |
 ఉవాచార్తిం సమాపన్నో విక్రమే కృతనిశ్చయః || 3 ||

త్వాం చ మాం చ పురా తూర్ణమాదత్తే రాక్షసాధమః |
 తస్మాదసిభ్యామస్యాశు బాహూ భిందావహై గురూ || 4 ||

భీషణోఽయం మహాకాయో రాక్షసో భుజవిక్రమః |
 లోకం హ్యతిజితం కృత్వా హ్యవాం హంతుమిహచ్ఛతి || 5 ||

నిశ్చేష్టానాం వధో రాజన్ కుత్సితో జగతీపతేః |
 క్రతుమధ్యోపనీతానాం పశూనామివ రాఘవ || 6 ||

ఏతత్సంజల్పితం శ్రుత్వా తయోః క్రుద్ధస్తు రాక్షసః |
 విదార్యాస్యం తదా రౌద్రస్తౌ భక్తయితుమారభత్ || 7 ||

తతస్తౌ దేశకాలజ్ఞౌ ఖడ్గాభ్యామేవ రాఘవౌ |
 అచ్ఛిందతాం సుసంహృష్టౌ బాహూ తస్యాంసదేశతః || 8 ||

దక్షిణో దక్షిణం బాహుమసక్తమసినా తతః |
 చిచ్ఛేద రామో వేగేన సవ్యం వీరస్తు లక్ష్మణః || 9 ||

స పపాత మహాబాహుశ్చిన్నబాహుర్మహాస్వనః |
 ఖం చ గాం చ దిశశ్చైవ నాదయన్ జలదో యథా || 10 ||

స నికృత్తౌ భూజౌ దృష్ట్వా శోణితౌఘపరిప్లుతః |
 దీనః పప్రచ్ఛ తౌ వీరౌ కౌ యువామితి దానవః || 11 ||

ఇతి తస్య బ్రువాణస్య లక్ష్మణః శుభలక్ష్మణః |
 శశంస రాఘవం తస్య కబంధస్య మహాత్మనః || 12 ||

అయమిక్ష్వాకుదాయాదో రామో నామ జనైః శ్రుతః |
 అస్మైవావరజం విద్ధి భ్రాతరం మాం చ లక్ష్మణమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

70. సప్తతితమః సర్గః - కబంధబాహుచ్ఛేదః

మాత్రా ప్రతిహృతే రాజ్యే రామః ప్రవ్రాజితో వనమ్ |
మయా సహ చరత్యేష భార్యయా చ మహద్వనమ్ || 14 ||

అస్య దేవప్రభావస్య వసతో విజనే వనే |
రక్షసాఽపహృతా పత్నీ యామిచ్ఛంతావిహాగతా || 15 ||

త్వం తు కో వా కిమర్థం వా కబంధసదృశో వనే |
ఆస్యేనోరసి దీప్తేన భగ్గుజంఘా వివేష్టసే || 16 ||

ఏవముక్తః కబంధస్తు లక్ష్మణేనోత్తరం వచః |
ఉవాచ పరమప్రీతస్తదింద్రవచనం స్మరన్ || 17 ||

స్యాగతం వాం నరవ్యాఘ్రౌ దిష్ట్యా పశ్యామి చాప్యహమ్ |
దిష్ట్యా చేమౌ నికృతౌ మే యువాభ్యాం బాహుబంధనౌ || 18 ||

విరూపం యచ్ఛ మే రూపం ప్రాప్తం హ్యవినయాదృథా |
తన్వే శృణు నరవ్యాఘ్రు తత్త్వతః శంసతస్తవ || 19 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే సప్తతితమః
సర్గః || 70 ||

వార్షికి రామాయణం- అరణ్యకాండ

71. ఏకసప్తతితమః సర్గః -కబంధశాపాఖ్యానమ్

|| కబంధశాపాఖ్యానమ్ ||

పురా రామ మహాబాహో మహాబలపరాక్రమమ్ |
 రూపమాసీన్తమాచింత్యం త్రిషు లోకేషు విశ్రుతమ్ || 1 ||

యథా సోమస్య శక్తస్య సూర్యస్య చ యథా వపుః |
 సోఽహం రూపమిదం కృత్వా లోకవిత్రాసనం మహత్ || 2 ||

ఋషీన్వనగతాన్ రామ త్రాసయామి తతస్తతః |
 తతః స్థూలశిరా నామ మహర్షిః కోపితో మయా || 3 ||

సంచిన్వన్ వివిధం వన్యం రూపేణానేన ధర్మితః |
 తేనాహముక్తః ప్రేక్ష్యవం ఘోరశాపాభిధాయినా || 4 ||

ఏతదేవ నృశంసం తే రూపమస్తు విగర్హితమ్ |
 స మయా యాచితః క్రుద్ధః శాపస్యాంతో భవేదితి || 5 ||

అభిశాపకృతస్యేతి తేనేదం భాషితం వచః |
 యదా భిత్త్వా భుజౌ రామస్త్యాం దహేద్విజనే వనే || 6 ||

తదా త్వం ప్రాప్స్వసే రూపం స్వమేవ విపులం శుభమ్ |
 శ్రియా విరాజితం పుత్రం దనోస్త్యం విద్ధి లక్ష్మణ || 7 ||

ఇంద్రకోపాదిదం రూపం ప్రాప్తమేవం రణాజరే |
 అహం హి తపసోగ్రేణ పితామహమతోషయమ్ || 8 ||

దీర్ఘమాయుః స మే ప్రాదాత్తతో మాం విభ్రమోఽస్మ్యశత్ |
 దీర్ఘమాయుర్తయా ప్రాప్తం కిం మే శక్తః కరిష్యతి || 9 ||

ఇత్యేవం బుద్ధిమాస్థాయ రణే శక్రమధర్షయమ్ |
 తస్య బాహుప్రముక్తేన వజ్రేణ శతపర్వణా || 10 ||

సక్తినీ చైవ మూర్ధా చ శరీరే సంప్రవేశితమ్ |
 స మయా యాచ్యమానః సన్నానయద్యమసాదనమ్ || 11 ||

పితామహవచః సత్యం తదస్త్వీతి మమాబ్రవీత్ |
 అనాహారః కథం శక్రో భగ్నసక్తిశిరోముఖః || 12 ||

వజ్రేణాభిహతః కాలం సుదీర్ఘమపి జీవితుమ్ |
 ఏవముక్తస్తు మే శక్రో బాహూ యోజనమాయతౌ || 13 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

71. ఏకసప్తతితమః సర్గః -కబంధశాపాఖ్యానమ్

ప్రాదాదాస్యం చ మే కుక్షా తక్షదంష్ట్రమకల్పయత్ |
సోఽహం భుజాభ్యాం దీర్ఘాభ్యాం సంకృష్యాస్మిన్యనేచరాన్ || 14 ||

సింహద్విపమృగవ్యాఘ్రాన్ భక్షయామి సమంతతః |
స తు మామబ్రవీదింద్రో యదా రామః సలక్ష్మణః || 15 ||

ఛేత్స్యతే సమరే బాహూ తదా స్వర్గం గమిష్యతి |
అనేన వపుషా రామ వనేఽస్మిన్ రాజసత్తమ || 16 ||

యద్యత్ప్రశ్యామి సర్వస్య గ్రహణం సాధు రోచయే |
అవశ్యం గ్రహణం రామో మన్యేఽహం సముపైష్యతి || 17 ||

ఇమాం బుద్ధిం పురస్కృత్య దేహన్యాసకృతశ్రమః |
స త్వం రామోఽసి భద్రం తే నాహమన్యేన రాఘవ || 18 ||

శక్యో హంతుం యథాతత్త్వమేవముక్తం మహర్షిణా |
అహం హి మతిసాచివ్యం కలిష్యామి నరర్షభ || 19 ||

మిత్రం చైవోపదేక్ష్యామి యువాభ్యాం సంస్కృతోఽగ్నినా |
ఏవముక్తస్తు ధర్మాత్మా దనునా తేన రాఘవః || 20 ||

ఇదం జగాద వచనం లక్ష్మణస్యోపశ్యణ్ణతః |
రావణేన హృతా భార్యా మమ సీతా యశస్వినీ || 21 ||

నిష్కాంతస్య జనస్థానాత్సహ బ్రాత్రా యథాసుఖమ్ |
నామమాత్రం తు జానామి న రూపం తస్య రక్షసః || 22 ||

నివాసం వా ప్రభావం వా వయం తస్య న విద్మహే |
శోకార్తానామనాథానామేవం విపరిధావతామ్ || 23 ||

కారుణ్యం సదృశం కర్తుముపకారే చ వర్తతామ్ |
కాష్ఠాన్యాదాయ శుష్కాణి కాలే భగ్నాని కుంజరైః || 24 ||

ధక్ష్ణామస్త్యాం వయం వీర శ్వభ్రే మహతి కల్పితే |
స త్వం సీతాం సమాచక్ష్య యేన వా యత్ర వా హృతా || 25 ||

కురు కల్యాణమత్యర్థం యది జానాసి తత్త్వతః |
ఏవముక్తస్తు రామేణ వాక్యం దనురనుత్తమమ్ || 26 ||

ప్రోవాచ కుశలో వక్తుం వక్తారమపి రాఘవమ్ |
దివ్యమస్తి న మే జ్ఞానం నాభిజానామి మైథిలీమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

71. ఏకసప్తతితమః సర్గః -కబంధశాపాఖ్యానమ్

యస్తాం జ్ఞాస్యతి తం వక్ష్యే దగ్ధః స్వం రూపమాస్థితః |
 అదగ్ధస్య తు విజ్ఞాతుం శక్తిరస్తి న మే ప్రభో || 28 ||

రాక్షసం తం మహావీర్యం సీతా యేన హృతా తవ |
 విజ్ఞానం హి మమ భ్రష్టం శాపదోషేణ రాఘవ || 29 ||

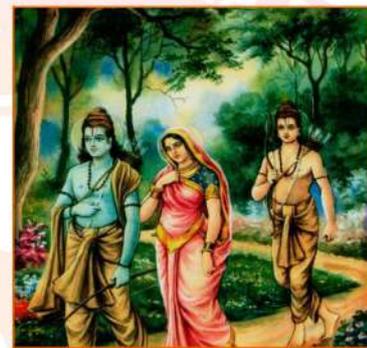
స్వకృతేన మయా ప్రాప్తం రూపం లోకవిగర్హితమ్ |
 కింతు యావన్న యాత్యస్తం సవితా శ్రాంతవాహనః || 30 ||

తావన్తామవతే క్షిప్త్వా దహ రామ యథావిధి |
 దగ్ధస్త్వయాహమవతే న్యాయేన రఘునందన || 31 ||

వక్షామి తమహం వీర యస్తం జ్ఞాస్యతి రాక్షసమ్ |
 తేన సఖ్యం చ కర్తవ్యం న్యాయవృత్తేన రాఘవ || 32 ||

కల్పయిష్యతి తే ప్రీతః సాహాయ్యం లఘువిక్రమః |
 న హి తస్యాస్త్యవిజ్ఞాతం త్రిషు లోకేషు రాఘవ |
 సర్వాన్ పరిస్సృతో లోకాన్ పురాఽసౌ కారణాంతరే || 33 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకసప్తతితమః
 సర్గః || 71 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

72. ద్విసప్తతితమః సర్గః -సీతాభిగమోపాయః

|| సీతాభిగమోపాయః ||

ఏవముక్తా తు తా వీరా కబంధేన నరేశ్వరా |
 గిరిప్రదరమాసాద్య పావకం విససర్జతుః || 1 ||
 లక్ష్మణస్తు మహోల్కాభిర్జ్వలితాభిః సమంతతః |
 చితామాదీపయామాస సా ప్రజజ్వాల సర్వతః || 2 ||
 తచ్ఛరీరం కబంధస్య ఘృతపిండోపమం మహత్ |
 మేదసా పచ్యమానస్య మందం దహతి పావకః || 3 ||
 స విధూయ చితామాశు విధూమోఽగ్నిరివోత్థితః |
 అరజే వాససీ బిభ్రన్తాలాం దివ్యాం మహాబలః || 4 ||
 తతశ్చితాయా వేగేన భాస్వరో విమలాంబరః |
 ఉత్పాతాశు సంహృష్టః సర్వప్రత్యంగభూషణః || 5 ||
 విమానే భాస్వరే తిష్ఠన్ హంసయుక్తే యశస్కరే |
 ప్రభయా చ మహాతేజా దిశో దశ విరాజయన్ || 6 ||
 సోఽంతరిక్షగతో రామం కబంధో వాక్యమబ్రవీత్ |
 శృణు రాఘవ తత్త్వేన యథా సీతామవాప్స్వసి || 7 ||
 రామ షడ్కుక్తయో లోకే యాభిః సర్వం విమృశ్యతే |
 పరిమృష్టా దశాంతేన దశాభాగేన సేవ్యతే || 8 ||
 దశాభాగగతో హీనస్త్వం హి రామ సలక్ష్మణః |
 యత్యతే వ్యసనం ప్రాప్తం త్వయా దారప్రథర్షణమ్ || 9 ||
 తదవశ్యం త్వయా కార్యః స సుహృత్సుహృదాం వర |
 అకృత్యా హి న తే సిద్ధిమహం పశ్యామి చింతయన్ || 10 ||
 శ్రూయతాం రామ వక్ష్యామి సుగ్రీవో నామ వానరః |
 భ్రాత్రా నిరస్తః క్రుద్ధేన వాలినా శక్రసూనునా || 11 ||
 ఋశ్యమూకే గిరివరే పంపాపర్యంతశోభితే |
 నివసత్యాత్మవాన్ వీరశ్చతుర్భిః సహ వానరైః || 12 ||
 వానరేంద్రో మహావీర్యస్తేజోవానమితప్రభః |
 సత్యసంధో వినీతశ్చ ధృతిమాన్ మతిమాన్ మహాన్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

72. ద్విసప్తతితమః సర్గః -సీతాభిగమోపాయః

దక్షః ప్రగల్భో ద్యుతిమాన్ మహాబలపరాక్రమః |
బ్రాత్రా వివాసితో రామ రాజ్యహేతోర్కహబలః || 14 ||

స తే సహాయో మిత్రం చ సీతాయాః పరిమార్గణే |
భవిష్యతి హి తే రామ మా చ శోకే మనః కృధాః || 15 ||

భవితవ్యం హి యచ్ఛాపి న తచ్ఛక్యమిహాన్యథా |
కర్తుమిక్ష్వాకుశార్థూల కాలో హి దురతిక్రమః || 16 ||

గచ్ఛ శీఘ్రమితో రామ సుగ్రీవం తం మహాబలమ్ |
వయస్యం తం కురు క్షిప్రమితో గత్వాద్య రాఘవ || 17 ||

అద్రోహాయ సమాగమ్య దీప్యమానే విభావసౌ |
స చ తే నావమంతవ్యః సుగ్రీవో వానరాభిపః || 18 ||

కృతజ్ఞః కామరూపీ చ సహాయార్థే చ వీర్యవాన్ |
శక్తౌ హ్యద్య యువాం కర్తుం కార్యం తస్య చికిర్షితమ్ || 19 ||

కృతార్థో వాఽకృతార్థో వా కృత్యం తవ కలిష్యతి |
స ఋక్షరజనః పుత్రః పంపామటతి శంకితః || 20 ||

భాస్కరస్యారసః పుత్రో వాలినా కృతకిల్బిషః |
సన్నిధాయాయుధం క్షిప్రమృశ్యమూకాలయం కపిమ్ || 21 ||

కురు రాఘవ సత్యేన వయస్యం వనచారిణమ్ |
స హి స్థానాని సర్వాణి కార్త్యేన కపికుంజరః || 22 ||

నరమాంసాశినాం లోకే నైపుణ్యాదభిగచ్ఛతి |
న తస్యావిదితం లోకే కించిదస్తి హి రాఘవ || 23 ||

యావత్సూర్యః ప్రతపతి సహస్రాంశురలిందమ |
స నదీల్విపులాజ్ఞ్చలాన్ గిరిదుర్గాణి కందరాన్ || 24 ||

అన్వీక్ష్వ వానరైః సార్థం పత్నీం తేఽభిగమిష్యతి |
వానరాంశ్చ మహాకాయాన్ ప్రేషయిష్యతి రాఘవ || 25 ||

దిశో విచేతుం తాం సీతాం త్వద్వియోగేన శోచతీమ్ |
స జ్ఞాన్యతి వరారోహం నిర్మలాం రావణాలయే || 26 ||

స మేరుశృంగార్గగతామనిందితాం ప్రవిశ్య పాతాలతలేఽపి వాశ్రితామ్ | **794**

ప్లవంగమానాం ప్రవరస్తవ ప్రియాం నిహత్య రక్షాంసి పునః ప్రదాస్యతి || 27 ||

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్విసప్తతితమః సర్గః || 72 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

73. త్రిసప్తతితమః సర్గః ఋశ్యమూకమార్గకథనమ్

|| ఋశ్యమూకమార్గకథనమ్ ||

నిదర్శయిత్వా రామాయ సీతాయాః ప్రతిపాదనే |
 వాక్యమన్వర్థమర్థజ్ఞః కబంధః పునరబ్రవీత్ || 1 ||

ఏష రామ శివః పంథా యత్యైతే పుష్పితా ద్రుమాః |
 ప్రతీచీం దిశమాశ్రిత్య ప్రకాశంతే మనోరమాః || 2 ||

జంబూప్రియాలపనసప్లక్షన్యగ్రోధతిందుకాః |
 అశ్వత్థాః కర్ణికారాశ్చ చూతాశ్చాన్యే చ పాదాపాః || 3 ||

ధన్వనా నాగవృక్షాశ్చ తిలకా నక్తమాలకాః |
 నీలాశోకాః కదంబాశ్చ కరవీరాశ్చ పుష్పితాః || 4 ||

అగ్నిముఖ్యా అశోకాశ్చ సురక్తాః పారిభద్రకాః |
 తానారూహ్యథవా భూమౌ పాతయిత్వా చ తాన్ బలాత్ || 5 ||

ఫలాన్యమృతకల్పాని భక్తయంతౌ గమిష్యథః |
 తదతిక్రమ్య కాకుత్స్థ వనం పుష్పితపాదపమ్ || 6 ||

నందనప్రతిమం చాన్యత్ కురవో హ్యుత్తరా ఇవ |
 సర్వకామఫలా వృక్షాః పాదపాస్తు మధుస్రవాః || 7 ||

సర్వే చ ఋతవస్తత్ర వనే చైత్రరథే యథా |
 ఫలభారానతాస్తత్ర మహావిటపధారిణః || 8 ||

శోభంతే సర్వతస్తత్ర మేఘపర్వతసన్నిభాః |
 తానారూహ్యథ వా భూమౌ పాతయిత్వా యథాసుఖమ్ || 9 ||

ఫలాన్యమృతకల్పాని లక్ష్మణస్తే ప్రదాస్యతి |
 చంక్రమంతౌ వరాన్ దేశాన్ శైలాచ్ఛైలం వనాద్యనమ్ || 10 ||

తతః పుష్కరిణీం వీరౌ పంపాం నామ గమిష్యథః |
 అశర్కరామవిభ్రంశాం సమతీర్థామశైవలామ్ || 11 ||

రామ సంజాతవాలూకాం కమలోత్పలశాలినీమ్ |
 తత్ర హంసాః ప్లవాః క్రౌంచాః కురరాశ్చైవ రాఘవ || 12 ||

వల్గుస్వనా నికూజంతి పంపాసలిలగోచరాః |
 నోద్విజంతే నరాన్ దృష్ట్వా వధస్యాకోవిదాః శుభాః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

73. త్రిసప్తతితమః సర్గః ఋశ్యమూకమార్గకథనమ్

ఘృతపిండోపమాన్ స్థూలాంస్తాన్ ద్విజాన్ భక్తయిష్యథః |
రోహితాన్ వక్త్రతుండాంశ్చ నడమీనాంశ్చ రాఘవ || 14 ||

పంపాయామిషుభిర్వత్సాంస్తత్ర రామ వరాన్ హతాన్ |
నిస్త్యకృక్షానయస్తప్తానకృశానేకకంటకాన్ || 15 ||

తవ భక్త్యా సమాయుక్తో లక్ష్మణః సంప్రదాస్యతి |
భృశం తే ఖాదతో మత్స్యాన్ పంపాయాః పుష్పసంచయే || 16 ||

పద్మగంధి శివం వారి సుఖశీతమనామయమ్ |
ఉద్భ్రత్య సతతాక్లిష్టం రాప్యస్ఫాటికసన్నిభమ్ || 17 ||

అసౌ పుష్కరపర్ణేన లక్ష్మణః పాయయిష్యతి |
స్థూలాన్ గిరిగుహాశయాన్ వరాహాన్ వనచారిణః || 18 ||

అపాం లోభాదుపావృత్తాన్ వృషభానివ నర్దతః |
రూపాన్వితాంశ్చ పంపాయాం ద్రక్ష్యసి త్వం నరోత్తమ || 19 ||

సాయాష్నా విచరన్ రామ విటపీన్ మాల్యధారిణః |
శీతోదకం చ పంపాయా దృష్ట్వా శోకం విహస్యసి || 20 ||

సుమనోభిశ్చితాంస్తత్ర తిలకాన్నక్తమాలకాన్ |
ఉత్పలాని చ పుల్లాని పంకజాని చ రాఘవ || 21 ||

న తాని కశ్చిన్నాల్కాని తత్రారోపయితా నరః |
న చ వై మ్లానతాం యాంతి న చ శీర్యంతి రాఘవ || 22 ||

మతంగశిష్యాస్తత్రాసన్నృషయః సుసమాహితాః |
తేషాం భారాభితప్తానాం వన్యమాహారతాం గురోః || 23 ||

యే ప్రపేతుర్వహీం తూర్ణం శలీరాత్ స్వేదబిందవః |
తాని జాతాని మాల్యాని మునీనాం తపసా తదా || 24 ||

స్వేదబిందుసముత్థాని న వినశ్యంతి రాఘవ |
తేషామద్యాపి తత్రైవ దృశ్యతే పరిచారిణీ || 25 ||

శ్రమణీ శబరీ నామ కాకుత్స్థ చిరజీవినీ |
త్వాం తు ధర్మే స్థితా నిత్యం సర్వభూతనమస్కృతమ్ || 26 ||

దృష్ట్వా దేవోపమం రామ స్వర్గలోకం గమిష్యతి |
తతస్తద్రామ పంపాయాస్తీరమాశ్రిత్య పశ్చిమమ్ || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

73. త్రిసప్తతితమః సర్గః ఋశ్యమూకమార్గకథనమ్

ఆశ్రమస్థానమతులం గుహ్యం కాకుత్స్థ పశ్యసి |
న తత్రాక్రమితుం నాగాః శక్నువంతి తమాశ్రమమ్ || 28 ||

వివిధాస్తత్ర వై నాగా వనే తస్మింశ్చ పర్వతే |
ఋషేస్తస్య మతంగస్య విధానాత్తచ్చ కాననమ్ || 29 ||

మతంగవనమిత్యేవ విశ్రుతం రఘునందన |
తస్మిన్నందనసంకాశే దేవారణ్యపమే వనే || 30 ||

నానావిహగసంకీర్ణే రంస్యసే రామ నిర్వృతః |
ఋశ్యమూకశ్చ పంపాయాః పురస్తాత్ పుష్పితద్రుమః || 31 ||

సుదుఃఖారోహణో నామ శిశునాగాభిరక్షితః |
ఉదారో బ్రహ్మణా చైవ పూర్వకాలే వినిర్మితః || 32 ||

శయానః పురుషో రామ తస్య శైలస్య మూర్ధని |
యత్స్వప్నే లభతే విత్తం తత్ప్రబుద్ధోఽభిగచ్ఛతి || 33 ||

న త్యేనం విషమాచారః పాపకర్తాభిరోహతి |
యస్తు తం విషమాచారః పాపకర్తాభిరోహతి || 34 ||

తత్రైవ ప్రహరంత్యేనం సుప్తమాదాయ రాక్షసాః |
తత్రాపి శిశునాగానామాక్రందః శ్రూయతే మహాన్ || 35 ||

క్రీడతాం రామ పంపాయాం మతంగారణ్యవాసినామ్ |
సిక్తా రుభిరధారాభిః సంహృత్య పరమద్విపాః || 36 ||

ప్రచరంతి పృథక్కీర్ణా మేఘవర్ణాస్తరస్వినః |
తే తత్ర పీత్యా పానీయం విమలం శీతమవ్యయమ్ || 37 ||

నిర్వృతాః సంవిగాహంతే వనాని వనగోచరాః |
ఋక్షాంశ్చ ద్విపినశ్చైవ నీలకోమలకప్రభాన్ || 38 ||

రురూనపేతాపజయాన్ దృష్ట్వా శోకం జహిష్యసి |
రామ తస్య తు శైలస్య మహతీ శోభతే గుహా || 39 ||

శిలాపిధానా కాకుత్స్థ దుఃఖం చాస్యాః ప్రవేశనమ్ |
తస్యా గుహాయాః ప్రాగ్ద్వారే మహాన్ శీతోదకో హృదః || 40 ||

ఫలమూలాన్వితో రమ్యో నానామృగసమావృతః |
తస్యాం వసతి సుగ్రీవశ్చతుర్భుః సహ వానరైః || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

73. త్రిసప్తతితమః సర్గః ఋశ్యమూకమార్గకథనమ్

కదాచిచ్ఛిఖరే తస్య పర్వతస్యావతిష్ఠతే |
 కబంధస్త్వనుశాస్యైవం తావభౌ రామలక్ష్మణౌ || 42 ||
 స్రగ్వీ భాస్కరవర్ణాభః ఖే వ్యరోచత వీర్యవాన్ |
 తం తు ఖస్థం మహాభాగం కబంధం రామలక్ష్మణౌ || 43 ||
 ప్రస్థితౌ త్వం వ్రజస్వేతి వాక్యమూచతురంతికే |
 గమ్యతాం కార్యసిద్ధ్యర్థమితి తావబ్రవీత్స చ |
 సుప్రీతౌ తావనుజ్ఞాప్య కబంధః ప్రస్థితస్తదా || 44||
 స తత్యబంధః ప్రతిపద్య రూపం వృతః శ్రీయా భాస్కరతుల్యదేహః |
 నిదర్శయన్ రామమవేక్ష్య ఖస్థః సఖ్యం కురుష్యేతి తదాఽభ్యువాచ || 45 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రిసప్తతితమః సర్గః || 73 ||

www.sanatanadharm.com

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

74. చతుఃసప్తతితమః సర్గః - శబరీస్వర్గప్రాప్తిః

|| శబరీస్వర్గప్రాప్తిః ||

తౌ కబంధేన తం మార్గం పంపాయా దర్శితం వనే |
 ప్రతస్థతుర్ద్దిశం గృహ్య ప్రతీచీం నృవరాత్తజౌ || 1 ||

తౌ శైలేష్యాచితానేకాన్ క్షౌద్రకల్పఫలాన్ ద్రుమాన్ |
 వీక్షంతౌ జగ్గుతుర్ద్ధ్రుం సుగ్రీవం రామలక్ష్మణౌ || 2 ||

కృత్వా చ శైలపృష్ఠే తు తౌ వాసం రామలక్ష్మణౌ |
 పంపాయాః పశ్చిమం తీరం రాఘవావుపతస్థతుః || 3 ||

తౌ పుష్కరిణ్యాః పంపాయాస్తీరమాసాద్య పశ్చిమమ్ |
 అపశ్యతాం తతస్తత్ర శబర్యా రమ్యమాశ్రమమ్ || 4 ||

తౌ తమాశ్రమమాసాద్య ద్రుమైర్భహుభిరావృతమ్ |
 సురమ్యమభివీక్షంతౌ శబరీమభ్యుపేయతుః || 5 ||

తౌ చ దృష్ట్వా తదా సిద్ధా సముత్థాయ కృతాంజలిః |
 రామస్య పాదౌ జగ్రాహ లక్ష్మణస్య చ భీమతః || 6 ||

పాద్యమాచమనీయం చ సర్వం ప్రాదాద్యథావిధి |
 తామువాచ తతో రామః శ్రమణీం సంశితవ్రతామ్ || 7 ||

కచ్ఛిత్తే నిర్జితా విఘ్నాః కచ్ఛితే వర్ధతే తపః |
 కచ్ఛిత్తే నియతః క్రోధ ఆహారశ్చ తపోధనే || 8 ||

కచ్ఛిత్తే నియమాః ప్రాప్తాః కచ్ఛిత్తే మనసః సుఖమ్ |
 కచ్ఛితే గురుశుశ్రూషా సఫలా చారుభాషిణి || 9 ||

రామేణ తాపసీ పృష్ఠా సా సిద్ధా సిద్ధసమ్మతా |
 శశంస శబరీ వృద్ధా రామాయ ప్రత్యుపస్థితా || 10 ||

అద్య ప్రాప్తా తపఃసిద్ధిస్తవ సందర్శనాన్తయా |
 అద్య మే సఫలం తప్తం గురవశ్చ సుపూజితాః || 11 ||

అద్య మే సఫలం జన్త స్వర్గశ్చైవ భవిష్యతి |
 త్వయి దేవవరే రామ పూజితే పురుషర్షభ || 12 ||

చక్షుషా తవ సౌమ్యేన పూతాఽస్మి రఘునందన |
 గమిష్యామ్యక్షయాన్ లోకాంస్తృత్యసాదాదరిందమ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

74. చతుఃసప్తతితమః సర్గః - శబరీస్వర్గప్రాప్తిః

చిత్రకూటం త్వయి ప్రాప్తే విమానైరతులప్రభైః |
ఇతస్తే దివమారూఢా యానహం పర్యచారిషమ్ || 14 ||

తైశ్చాహముక్తా ధర్మజ్ఞైర్మహాభాగైర్మహర్షిభిః |
ఆగమిష్యతి తే రామః సుపుణ్యమిమమాశ్రమమ్ || 15 ||

స తే ప్రతిగ్రహీతవ్యః సౌమిత్రిసహితోఽతిభిః |
తం చ దృష్ట్వా వరాన్ లోకానక్షయాంస్త్యం గమిష్యసి || 16 ||

మయా తు వివిధం వన్యం సంచితం పురుషర్షభ |
తవార్థే పురుషవ్యాఘ్రు పంపాయాస్తీరసంభవమ్ || 17 ||

ఏవముక్తః స ధర్మాత్మా శబర్యా శబరీమిదమ్ |
రాఘవః ప్రాహ విజ్ఞానే తాం నిత్యమబహిష్యతామ్ || 18 ||

దనోః సకాశాత్తత్త్వేన ప్రభావం తే మహాత్మనః |
శ్రుతం ప్రత్యక్షమిచ్ఛామి సంద్రఘ్నం యది మన్యసే || 19 ||

ఏతత్తు వచనం శ్రుత్వా రామవక్త్రాద్వినిఃసృతమ్ |
శబరీ దర్శయామాస తావుభౌ తద్వనం మహత్ || 20 ||

పశ్య మేఘఘనప్రఖ్యం మృగపక్షిసమాకులమ్ |
మతంగవనమిత్యేవ విశ్రుతం రఘునందన || 21 ||

ఇహ తే భావితాత్మానో గురవో మే మహావనే |
జుహవాంచక్రిరే తీర్థం మంత్రవన్తంత్రపూజితమ్ || 22 ||

ఇయం ప్రత్యక్స్థలీ వేదిర్యత్ర తే మే సుసత్యతాః |
పుష్యోపహారం కుర్వంతి శ్రమాదుద్వేపిభిః కరైః || 23 ||

తేషాం తపఃప్రభావేణ పశ్యాద్యాపి రఘూద్వహ |
ద్యోతయంతి దిశః సర్వాః శ్రియా వేద్యోఽతులప్రభాః || 24 ||

అశక్నువద్భిస్తైర్గంతుముపవాసశ్రమాలసైః |
చింతితేఽభ్యాగతాన్ పశ్య సహితాన్ సప్త సాగరాన్ || 25 ||

కృతాభిషేకైస్తైర్మస్తా వల్కలాః పాదపేష్పిహ |
అద్యాపి నావశుష్యంతి ప్రదేశే రఘునందన || 26 ||

దేవకార్యాణి కుర్వద్భిర్యానీమాని కృతాని వై |
పుష్పైః కువలయైః సార్థం ఘ్నానత్వం నోపయాంతి వై || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

74. చతుఃసప్తతితమః సర్గః - శబరీస్వర్గప్రాప్తిః

కృత్స్నం వనమిదం దృష్టం శ్రోతవ్యం చ శ్రుతం త్వయా |
 తదిచ్ఛామ్యభ్యనుజ్ఞాతా త్యక్తుమేతత్ కలేవరమ్ || 28 ||

తేషామిచ్ఛామ్యహం గంతుం సమీపం భావితాత్మనామ్ |
 మునీనామాశ్రమో యేషామహం చ పరిచారిణీ || 29 ||

ధర్మిష్ఠం తు వచః శ్రుత్వా రాఘవః సహలక్ష్మణః |
 ప్రహర్షమతులం లేభే ఆశ్చర్యమితి తత్త్వతః || 30 ||

తామువాచ తతో రామః శ్రమణీం సంశితవ్రతామ్ |
 అర్చితోఽహం త్వయా భక్త్యా గచ్ఛ కామం యథాసుఖమ్ || 31 ||

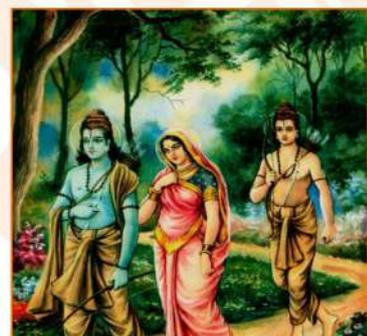
ఇత్యుక్తా జటిలా వృద్ధా చీరకృష్ణాజినాంబరా |
 తస్మిన్ముహూర్తే శబరీ దేహం జీర్ణం జిహాసతి || 32 ||

అనుజ్ఞాతా తు రామేణ పుష్పాఽఽత్మానం పుష్పతాశనే |
 జ్వలత్పావకసంకాశా స్వర్గమేవ జాగమ సా || 33 ||

దివ్యాభరణసంయుక్తా దివ్యమాల్యానులేపనా |
 దివ్యాంబరధరా తత్ర బభూవ ప్రియదర్శనా || 34 ||

విరాజయంతీ తం దేశం విద్యుత్సాదామినీ యథా |
 యత్ర తే సుకృతాత్మానో విహరంతి మహర్షయః |
 తత్పుణ్యం శబరీస్థానం జగమాత్ససమాధినా | 35 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే చతుః
 సప్తతితమః సర్గః || 74 ||

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

75. పంచసప్తతితమః సర్గః - పంపాదర్శనమ్

|| పంపాదర్శనమ్ ||

దివం తు తస్యాం యాతాయాం శబర్యాం స్వేన తేజసా |
లక్ష్మణేన సహ బ్రాత్రా చింతయామాస రాఘవః || 1 ||

స చింతయిత్వా ధర్మాత్మా ప్రభావం తం మహాత్మనామ్ |
హితకారిణమేకాగ్రం లక్ష్మణం రాఘవోఽబ్రవీత్ || 2 ||

దృష్టోఽయమాశ్రమః సౌమ్య బహ్యశ్చర్యః కృతాత్మనామ్ |
విశ్వస్తమృగశార్దులో నానావిహగసేవితః || 3 ||

సప్తానాం చ సముద్రాణామేషు తీర్థేషు లక్ష్మణ |
ఉపస్కృప్తం చ విధివత్పితరశ్చాపి తర్పితాః || 4 ||

ప్రసప్తమశుభం తత్తత్కల్యాణం సముపస్థితమ్ |
తేన తత్త్వేన హృష్టం మే మనో లక్ష్మణ సంప్రతి || 5 ||

హృదయే హి నరవ్యాఘ్రు శుభమావిర్భవిష్యతి |
తదాగచ్ఛ గమిష్యావః పంపాం తాం ప్రియదర్శనామ్ || 6 ||

ఋశ్యమూకో గిరిర్యత్ర నాతిదూరే ప్రకాశతే |
యస్మిన్ వసతి ధర్మాత్మా సుగ్రీవోఽంశుమతః సుతః || 7 ||

నిత్యం వాలిభయాత్ తస్తశ్చతుర్భిః సహ వానరైః |
అభిత్వరే చ తం ద్రష్టుం సుగ్రీవం వానరర్షభమ్ || 8 ||

తదభినం హి మే సౌమ్య సీతాయాః పరిమార్గణమ్ |
ఏవం బ్రువాణం తం భీరం రామం సౌమిత్రరబ్రవీత్ || 9 ||

గచ్ఛావస్త్యరితం తత్ర మమాపి త్వరతే మనః |
ఆశ్రమాత్తు తతస్తస్మాన్నిష్క్రమ్య స విశాం పతిః || 10 ||

ఆజగామ తతః పంపాం లక్ష్మణేన సహప్రభుః |
స దదర్శ తతః పుణ్యాముదారజనసేవితామ్ || 11 ||

నానాద్రుమలతాకీర్ణాం పంపాం పానీయవాహినీమ్ |
పద్మైః సౌగంధికైస్తావ్రాం శుక్లాం కుముదమండలైః || 12 ||

నీలాం కువలయోద్ధాటైర్బహువర్ణాం కుఠామివ |
స తామాసాద్య వై రామౌ దూరాదుదకవాహినీమ్ || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

75. పంచసప్తతితమః సర్గః - పంపాదర్శనమ్

సుగ్రీవమభిగచ్ఛ త్వం వానరేంద్రం నరర్షభ |
ఇత్యువాచ పునర్వాక్యం లక్ష్మణం సత్యవిక్రమమ్ || 27 ||

రాజ్యభ్రష్టేన దీనేన తస్యామాసక్తుచేతసా |
కథం మయా వినా శక్యం సీతాం లక్ష్మణ జీవితుమ్ || 28 ||

ఇత్యేవముక్త్వా మదనాభిపిడితః స లక్ష్మణం వాక్యమనన్యచేతసమ్ |
వివేశ పంపాం నలీనీం మనోహరాం
రఘూత్తమః శోకవిషాదయంత్రితః || 29 ||

తతో మహద్వర్ష సుదూరసంక్రమః క్రమేణ గత్వా ప్రతికూలధన్వనమ్ |
దదర్శ పంపాం శుభదర్శకాననా మనేకనానావిధపక్షిజాలకామ్ || 30 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే
పంచసప్తతితమః సర్గః || 75 ||

